

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

DERS KİTABI

TÜRKÇE 6. SINIF

YILDIRIM YAYINLARI®

TÜRKÇE

6. SINIF

Yazar

Gülay YILDIRIM ŞEN

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun **02.06.2023** tarih ve **29** sayılı kurul (ekli listenin 56. sırasında) kararı ile **2024-2025** öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile **Ders Kitabı** olarak kabul edilmiştir.

Kurulca bu kitabın kabul edilmiş olması ders kitabından yayınevi ve yazarın sorumluluğunu kaldırmaz.

YILDIRIM **YAYINLARI®**

Bahçekapı Mah. 2460. Sok. No.: 7 06370 Şaşmaz / ANKARA

tel.: (0 312) 278 30 11 (pbx) belgeç: (0 312) 278 30 48

Haberleşme Adresi

YILDIRIM YAYINLARI

Bahçekapı Mah. 2460. Sok. No.: 7 06370 Şaşmaz/ANKARA

tel.: (0 312) 278 30 11 (pbx) belgeç: (0 312) 278 30 48

www.yildirimyayinlari.com.tr

e-posta: yildirim@yildirimyayinlari.com.tr

Sertifika No.: 49460

ISBN: 978-975-6050-87-3

Editör

Seren ÖZER

Görsel Tasarımcı

Serkan AVCI

Program Geliştirme Uzmanı

Türkan YILDIRIM

Rehberlik Uzmanı

Filiz KONCA

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

Özgür Emir BAYDAN

Bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayınlayan şirketin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır. Bu kitabın tüm hakları, YILDIRIM YAYINLARI'na aittir.

Baskı ve Cilt

TUNA
MATBAACILIK SAN. VE TİC. A.Ş.

tel.: (0 312) 278 34 84 (pbx) belgeç: (0 312) 278 30 46

www.tunamatbaacilik.com.tr

e-posta: tuna@tunamatbaacilik.com.tr

Sertifika No.: 49461

Baskı Yeri ve Yılı

Ankara, 2024

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

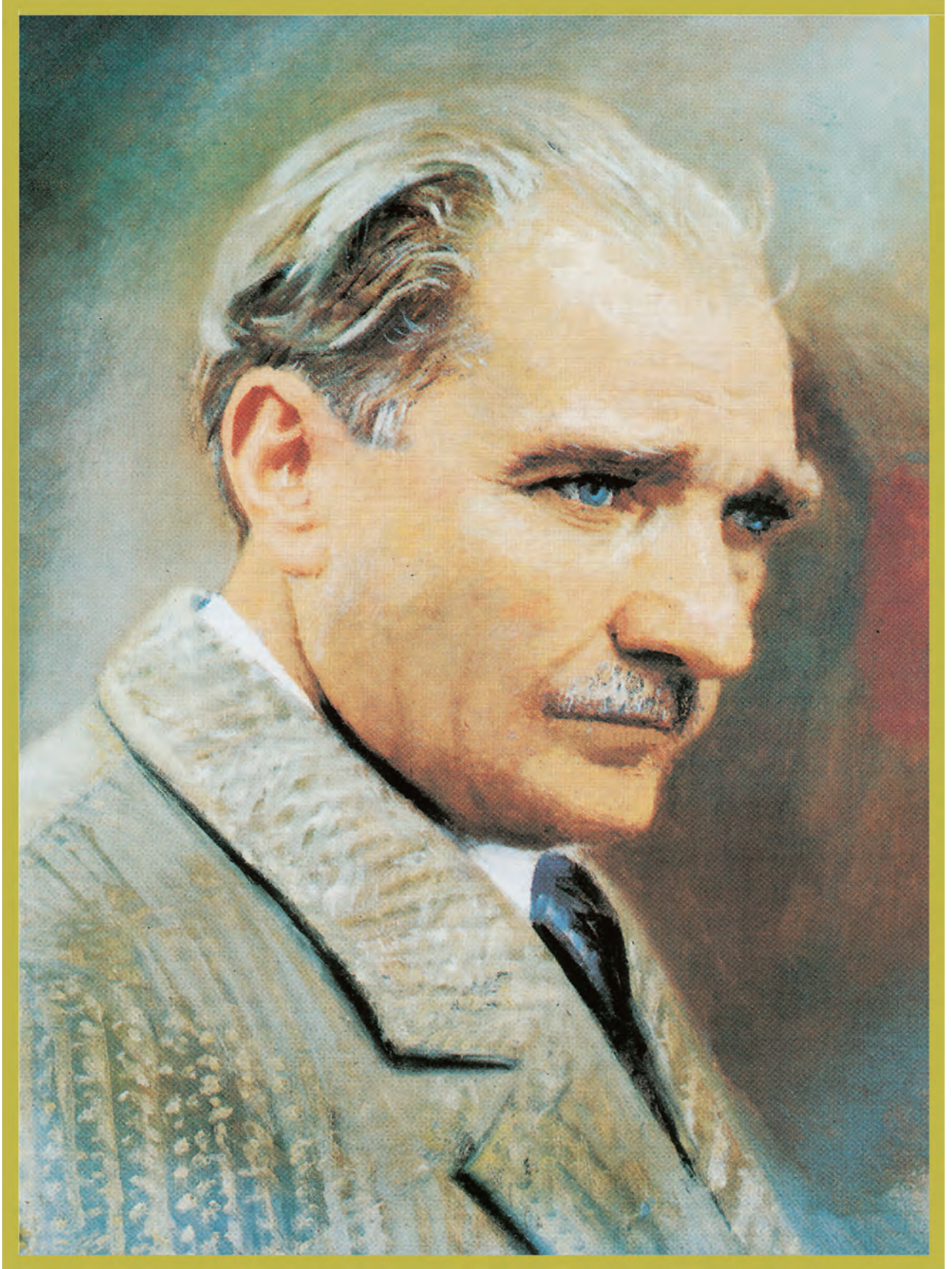
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

TANITIM ŞEMASI	9
1. TEMA: ERDEMLER	11
EMİNE TEYZE'NİN ÇİLEK REÇELİ	12
ADSIZ ÇEŞME	20
KAYNATILMIŞ TOHUM	26
CEYLAN, KAPLUMBAĞA, FARE VE KARGA (Dinleme Metni)	34
MEHMET ÂKİF ERSOY'DAN ANILAR (Serbest Okuma Metni)	39
1. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM	40
2. TEMA: MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK	43
ORDUMUZUN HEPİMİZE İHTİYACI VAR	44
AĞUSTOS ŞAFAĞI	50
ÇANKAYA'DA HEDİYE EDİLMEK İSTENEN EV	57
CUMHURİYETİN İLANI (Dinleme Metni)	67
ERTUĞRUL'UN KADER UÇUŞU (Serbest Okuma Metni)	71
2. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM	73
3. TEMA: KİŞİSEL GELİŞİM	77
İYİMSERLİK	78
BENİM KIRMIZI PABUÇLARIM	83
PULSUZ DİLEKÇE	92
AKIP GİDERKEN ZAMAN (Dinleme Metni)	98
GELECEK SENİN ÇOCUĞUM (Serbest Okuma Metni)	104
3. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM	105
4. TEMA: MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ	109
TÜRKİYE	110
BAYRAM YERİ	116
ATASÖZLERİ ÜZERİNE	124
KELOĞLAN VE GÜL KIZ (Dinleme Metni)	130
KİLİM (Serbest Okuma Metni)	136
4. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM	137

5. TEMA: SANAT	141
GÖKKUŞAĞI EVİ	142
YÜZYILIN FOTOĞRAFI	149
ÖLÜMSÜZLEŞEN BAHÇE	156
BAM TELİMİZ (Dinleme Metni)	165
SİNEMA (Serbest Okuma Metni)	170
5. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM	171
6. TEMA: DOĞA VE EVREN	175
GÜZ PATİKALARI	176
YÜKSEK EVDE OTURANIN TÜRKÜSÜ	184
SIĞIRCIK KAYASI	192
HAVA SOĞUK, GÜNEŞ ÇOK UZAKTA... (Dinleme Metni)	200
BUGÜN YAĞMUR YAĞAR MI? (Serbest Okuma Metni)	205
6. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM	207
7. TEMA: BİLİM VE TEKNOLOJİ	211
ÇOCUKLAR DOĞUŞTAN BİLİM İNSANIDIR	212
TELEVİZYON EN İYİ ARKADAŞIMI YEDİ	220
ALO... GRAHAM BELL!	228
BANKAMATİK İÇİN KURS AÇAN YOK MU? (Dinleme Metni)	238
SİMİT VE PEYNİR'LE "BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ" (Serbest Okuma Metni)	244
7. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM	246
8. TEMA: DUYGULAR	249
SEVGİ KURTARACAK BİZİ	250
ANILAR İÇİNDE BİR ANI	256
ŞEHİR FARESİ İLE KIR FARESİ	265
YEŞİL ÇAĞ (Dinleme Metni)	273
ISKARMOZLARIN HÜZÜNLÜ GICIRTISI (Serbest Okuma Metni)	277
8. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM	278
SÖZLÜK	281
CEVAP ANAHTARI	281
KAYNAKÇA	287
GENEL AĞ KAYNAKÇASI VE GÖRSEL KAYNAKÇA	288

TANITIM ŞEMASI

Tema numarasının ve adının belirtildiği bölümdür.

Temada bulunan metin başlıklarının bulunduğu bölümdür.

Elektronik içeriğe ulaşılacağını gösteren karekoddur.

1. TEMA ERDEMLER

EMİNE TEYZE'NİN ÇİLEK REÇELİ

ADSIZ ÇEŞME

KAYNATILMIŞ TOHUM

CEYLAN, KAPLUMBAĞA, FARE VE KARGA

MEHMET ÂKİF ERSOY'DAN ANILAR

11

İşlenen metin

1. TEMA ERDEMLER

EMİNE TEYZE'NİN ÇİLEK REÇELİ

Metne Hazırlanalım

Sınıfça yardımlaşma ve dayanışma içinde olduğunuzda elde edeceğiniz başarılar neler olabilir?

Toplumu oluşturan bireyler arasındaki dayanışmaya verilebilecek örnekler nelerdir?

Birine yardım ettiğinizde kendinizi nasıl hissedersiniz?

Okuyalım

"Emine Teyze'nin Çilek Reçeli" adlı metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

EMİNE TEYZE'NİN ÇİLEK REÇELİ

Emine Teyze, bizim apartmanın arka bahçesinde yer alan küçük bir evde oturdu. Orası eskiden apartmanın kömürlüğü olarak kullanılmış. Herkes yakıt olarak doğal gaz kullanmaya başlayınca orayı temizleyip onarmışlar ve kiraya vermişler. Kira parasıyla apartmanın giderlerini karşılamayı kararlaştırmışlar. İlk kiracı da Emine Teyze oldu.

Biz onu çok seviyorduk. Köyden taşınmışlardı. İki kızı, bir oğlu vardı. Oğlu iş bulamadığı için evde oturuyordu. Kızlar ise hemen iş buldular. Biri dikiş atölyesine, diğeri de konserve fabrikasına girmişti.

Boş durmayı hiç sevmeyen Emine Teyze, Apartmanın çevresindeki küçük bahçe o gelince yeşillendi. Renk renk kasımpatılar, aslanagözler, güller dikti. Annemi görünce yakınlardı:

"Güneşe hasret zavallı çiçekler. Günde yarım saatçık yalayıp ge-
çiyor. Bu kadar güneş yetmez ki onlara."

Annem hak verirdi ona. Başını sallayarak:

"Hakkısın Emine Teyze, çok düzensiz yerleştirmişler yapıları. Yalnız çiçekler değil, biz bile göremiyoruz güneşin yüzünü." derdi.

Emine Teyze çok şakacı bir kadındı. Anneme takılır:

"Sizin ayağınız var, yürüyüp gidersiniz parklara, meydanlara. Ya bu elsiz ayaksız yavrucaklar ne yapacak?" der, çiçekleri gösterirdi. Onları hep insanmış gibi düşünmesi çok hoşuma giderdi. Bitkileri sevmeyi, onları incitmeyi Emine Teyze'den öğrendim, diyebilirim.

Evinin işini ve çiçeklerle ilgilenmeyi bitirdikten sonra kapı önüne bir sandalye çıkarırdı. Orada oturur, dantel işlerdi. Gelen geçen kadınlar ilgile bakardı eline. Dantel motifini inceler, hayran kalırlardı onun güzelliğine. Kimisi eve koşup biraz ip alır, gelir, aynı örneği çıkarmaya çalışırdı. El işi yapamayan kadınlar:

"Bize de işle Emine Teyze. İpini alınız, el emeğinizi de öderiz." derlerdi.

12

İşlenecek metinle ilgili ön bilgilerin harekete geçirilmesine yönelik soruların bulunduğu bölümdür.

Metne Hazırlanalım

- Sınıfça yardımlaşma ve dayanışma içinde olduğunuzda elde edeceğiniz başarılar neler olabilir?
- Toplumu oluşturan bireyler arasındaki dayanışmaya verilebilecek örnekler nelerdir?
- Birine yardım ettiğinizde kendinizi nasıl hissedersiniz?

İşlenecek metnin hangi yöntem ve teknikle okunacağını belirttiği bölümdür.

Okuyalım

- "Emine Teyze'nin Çilek Reçeli" adlı metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

İşlenen metinde geçen sözcük ve sözcük gruplarıyla ilgili sözlük çalışmalarının yapıldığı bölümdür.

Sözcük Çalışması

- Okuduğunuz metinde geçen aşağıdaki sözcük ve sözcük gruplarının metinde hangi anlamda kullanıldığını belirleyerek ilgili kutucukları işaretleyiniz. Bu çalışmayı yaparken sözlükten yararlanınız.

İşlenen metni anlamaya ve yorumlamaya yönelik soruların bulunduğu bölümdür.

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

İşlenen metinde geçen sözcük ve sözcük gruplarıyla ilgili çalışmaların yapıldığı bölümdür.

Söz Vartığımız

- Okuduğunuz metinde geçen bazı deyimlerin anlamları aşağıda verilmiştir. Anlamlarından yararlanarak bu deyimleri bulup kutucuklara yazınız. Renklendirilmiş kutucuklardaki harfleri, alta verilen aynı renkteki kutucuklara yazarak şifreyi bulunuz.

Konuşma becerisine dayalı etkinliklerin bulunduğu bölümdür.

Konuşalım, Anlatalım

- Aşağıdaki haber metnini okuyunuz. Bu haberden hareketle "Toplum hayatında yardımlaşma ve dayanışmanın önemi" üzerine arkadaşlarınızla konuşunuz.

Yazma becerisine dayalı etkinliklerin bulunduğu bölümdür.

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıda verilen özdeyişlerden ve öğrendiklerinizden hareketle defterinize "iyimserlik" konusuyla ilgili duygularınızı ve düşüncelerinizi yazınız.

Bazı metin işlenişlerinin sonunda bulunan ve sonraki metin işlenişine hazırlanmak amacıyla neler yapmanız gerektiğinin açıklandığı bölümdür.

Araştıralım, Hazırlanalım

- Genel ağ, kitap ve dergi gibi kaynaklardan Millî Mücadele'nin kadın kahramanlarıyla ilgili araştırma yapınız. Millî Mücadele yıllarındaki kadın kahramanlar ile ilgili edindiğiniz belge ve görselleri sınıfa getiriniz.

Temada öğrenilenlerin ölçülmesine ve değerlendirilmesine yönelik farklı yöntem ve tekniklerle hazırlanmış soruların bulunduğu bölümdür.

1. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. 1-7. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız. 1, 2, 3 ve 4. soruların cevabını defterinize yazınız.

Tema Sonu Ek Sorular

İKİ ERKEK KARDEŞ

Evvel zaman içinde biri evli, biri bekâr iki erkek kardeş varmış. İki erkek kardeşin bir buğday tarlası ve bir değirmeni varmış. Her gün birlikte çalıştıktan sonra tahılı eşit olarak ikiye bölerlermiş.

Bir gün bekâr olan kardeş şöyle düşünmüştü:

"Bu adil değil! Benim kimsem yok, kardeşimin ise doyurması gereken büyük bir ailesi var."

Böylece her gece karanlık bastıktan sonra kimse fark etmeden kardeşinin deposuna fazladan bir ölçek tahıl koymaya başlamış.

Aradan çok geçmeden öteki kardeş kendi kendine şöyle düşünmüştü:

"Bu adil değil! Büyüdüklerinde bana bakacak oğullarım var, kardeşimin ise hiç kimsesi yok."

Böylece her gece karanlık bastıktan sonra kimse fark etmeden kardeşinin deposuna fazladan bir ölçek tahıl koymaya başlamış. Fakat bir gece aniden karşılaşmışlar ve birbirlerinin ne yaptığını öğrenmişler. Birbirlerine duydukları derin sevgi ve bağlılık nedeniyle sevinç gözyaşlarına boğulmuşlar.

Steven VANNOY (Stevin VENNOY)

Hazırlayan: Alan ALICI

(Kısaltılmıştır.)

Temayla ilgili çevrim içi soruların bulunduğu bölümdür.

1. TEMA

ERDEMLER

Tema Sunumu

EMİNE TEYZE'NİN ÇİLEK REÇELİ

ADSIZ ÇEŞME

KAYNATILMIŞ TOHUM

CEYLAN, KAPLUMBAĞA, FARE VE KARGA

MEHMET ÂKİF ERSOY'DAN ANILAR

Okuma

Yazma

Konuşma

Dinleme

Metne Hazırlanalım

- Sınıfça yardımlaşma ve dayanışma içinde olduğunuzda elde edeceğiniz başarılar neler olabilir?
- Toplumı oluşturan bireyler arasındaki dayanışmaya verilebilecek örnekler nelerdir?
- Birine yardım ettiğinizde kendinizi nasıl hissedersiniz?

Okuyalım

- “Emine Teyze'nin Çilek Reçeli” adlı metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

EMİNE TEYZE'NİN ÇİLEK REÇELİ

Emine Teyze, bizim apartmanın arka bahçesinde yer alan küçük bir evde otururdu. Orası eskiden apartmanın kömürlüğü olarak kullanılmıştı. Herkes yakıt olarak doğal gaz kullanmaya başlayınca orayı temizleyip onarmışlar ve kiraya vermişler. Kira parasıyla apartmanın giderlerini karşılamayı kararlaştırmışlar. İlk kiracı da Emine Teyze oldu.

Biz onu çok seviyorduk. Köyden taşınmışlardı. İki kızı, bir oğlu vardı. Oğlu iş bulamadığı için evde oturuyordu. Kızlar ise hemen iş buldular. Biri dikiş atölyesine, diğeri de konserve fabrikasına girmişti.

Boş durmayı hiç sevmezdi Emine Teyze. Apartmanın çevresindeki küçük bahçe o gelince yeşillendi. Renk renk kasımpatılar, aslanağzılar, güller dikti. Annemi görünce yakındı:

“Güneşe hasret zavallı çiçekler. Günde yarım saatçik yalayıp geçiyor. Bu kadar güneş yetmez ki onlara.”

Annem hak verirdi ona. Başını salları:

“Haklısın Emine Teyze, çok düzensiz yerleştirmişler yapıları. Yalnız çiçekler değil, biz bile göremiyoruz güneşin yüzünü.” derdi.

Emine Teyze çok şakacı bir kadındı. Anneme takılır:

“Sizin ayağınız var, yürüyüp gidersiniz parklara, meydanlara. Ya bu elsiz ayaksız yavrucaklar ne yapacak?” der, çiçekleri gösterirdi. Onları hep insanmış gibi düşünmesi çok hoşuma giderdi. Bitkileri sevmeyi, onları incitmemeyi Emine Teyze’den öğrendim, diyebilirim.

Evinin işini ve çiçeklerle ilgilenmeyi bitirdikten sonra kapı önüne bir sandalye çıkarırdı. Orada oturur, dantel işlerdi. Gelen geçen kadınlar ilgiyle bakardı eline. Dantel motifini inceler, hayran kalırlardı onun güzelliğine. Kimisi eve koşup biraz ip alır, gelir, aynı örneği çıkarmaya çalışırdı. El işi yapamayan kadınlar:

“Bize de işle Emine Teyze. İpini alırız, el emeğini de öderiz.” derlerdi.

Ben ders çalışmaktan sıkıldığımda balkona çıkar, onu izlerdim. Benimle de ilgilenir, şakalaşırdı. Bana “salon çiçeği” derdi, evden pek çıkmadığım için.

Babam, Emine Teyze’nin oğluna kendi çalıştığı yerde çaycılık işi bulduğunda kadıncağzı bizi yere göğe sığdıramaz oldu. Herkese ne kadar iyi insanlar olduğumuzu anlata anlata bitiremiyordu. Bizim aileyi dünyanın en iyiliksever ailesi ilan etmişti neredeyse.

Mahallemizdeki işsizler bu olaydan sonra babamın yolunu gözlemeye başladılar. Kimi zaman onu sokakta yakalarlar; oğullarına, kızlarına iş bulmasını isterlerdi. Babam kimseyi kırmak istemezdi ama o kadar kişiye nereden iş bulacaktı?

Emine Teyze’nin oğluna da rastlantı sonucu bulmuştu o işi. Yine de sağa sola telefon eder, arkadaşlarına sorar, çevresindeki insanlar için iş arardı. Annem:

“İş ve İşçi Bulma Kurumundan daha iyi çalışıyorsun.” der, babama takılırdı.

(...)

Bir akşam Emine Teyze geldi bize. Elinde de küçük bir kavanoz reçel vardı, çilek reçeli.

“Ben yaptım, afiyetle yiye.” dedi.

Ben de babam da çilek reçelini çok severdik. Emine Teyze daha kapıdayken hemen tatmak istedik. Koşarak mutfaka gidip iki çay kaşığı getirdim. Reçeli tattık, gerçekten çok güzeldi. Babam ağzını şapırdatarak Emine Teyze’yi kolundan tutup oturma odasına götürdü:

“Gel bakalım Emine Hanım, otur şöyle. Önce şu reçeli nasıl yaptın, onu anlat sonra hal hatır sorarım. Aklıma herkesi rahatlatacak bir düşünce geldi.” diyerek bizi de meraklandırdı.

Emine Teyze, reçelinin beğenilmesinden kıvanç duymuştu. Güzelce kuruldu koltuğa ve ballandıra ballandıra reçeli nasıl yaptığını anlattı. Babam:

“Başka reçeller de yapabilir misin peki?” diye sorunca Emine Teyze, bu da bir şey mi anlamında elini salladı.

“Sen ne diyorsun Mehmet Bey oğlum, elli çeşit reçel yaparım ben. Patlıcan reçelinden tut, muz reçeline kadar. Elime ne geçerse onun reçelini yapabilirim.”

Ben de Emine Teyze’nin yanına oturmuş, hayran hayran onun anlatışını izliyordum. Bana sarılarak:

“Bu salon çiçeğinden bile reçel yaparım.” deyip öptü beni.

Babam ellerini ovuşturuyor “Müthiş.”, “Çok güzel!” diye kendi kendine konuşuyordu. Sonunda aklındaki düşünceyi açıkladı.

“Bir reçel yapımevi kuracağız. Emine Hanım da aşçıbaşımız olacak.”

Elindeki listeyi sallıyordu babam:

“Burada adları olan on beş kişi de reçel yapımevinde çalışacak.”

Hepimiz şaşkınlıkla izliyorduk onu. Her şeyi planlamış gibi anlatıyordu. Meyvelerin nasıl alınacağını, kavanozları, satışın nasıl yapılacağını, bu iş için ne kadar para gerektiğini oracıkta anlatıverdi. Emine Teyze:

“Aferin Mehmet Bey oğlum, sen büyük adamsın vallahi!” diyerek onayladığını ve bu işe katılacağını belirtmiş oldu.

Babam ertesi gün listeyi elime tutuşturup bu listedeki kişileri bulmamı ve akşam bizim evde yapılacak toplantıya çağırمامı istedi. Bu işi yapmak doğrusu kolay olmadı. Bulduğum insanlar ne olduğunu merak ediyor, benden öğrenmeye çalışıyordu. Babamın tembihlediği gibi kimseye bir şey söylemiyor:

“Akşam babam her şeyi anlatacak.” diyordum.

Saat sekiz buçuk olduğunda listedeki herkes bizim eve gelmişti. Salonda sandalye, koltuk yeterli olmadığından çoğu kişi yerde oturuyordu.

Babam, elinde not aldığı kâğıtlar, seslerin kesilmesini bekliyordu. Sağında Emine Teyze vardı. Yaptığı çilek reçelinin bir iş alanı oluşturmamasından gurur duyduğu yüzünden belli oluyordu.

Babam boğazını bir iki öksürükle temizleyip konuşmaya başladı:

“Arkadaşlar, hepinizin toplantı nedenini çok merak ettiğinizi biliyorum. Bu yüzden sözü uzatmadan konuya gireceğim. Size bir müjdem var. Mahallemizdeki işsizlerin severek çalışıp kazanç sağlayabilecekleri bir iş kuracağız.”

Salonda bir uğultu başladı. Herkes şaşkınlığını değişik ünlemlerle dile getiriyordu:

“Ne işi bu acaba?”

“Allah Allah!”

“Sen biliyor musun komşu?”

Babam masaya kalemle birkaç kez vurduktan sonra uğultu azalarak kesildi. Babam konuşmasını sürdürdü:

“Emine Hanım’ın reçel yapım yöntemiyle bir reçel yapımevi kuracağız. Buradaki herkes işin içinde olacak. Bir dayanışma oluşturacağız. Gerekli ürünleri, araç ve gereçleri satın alacağız. Herkes kendi bütçesine göre para koyacak ve ortaklaşa yürüteceğimiz bu işi. Kazancımızı da bölüşeceğiz. Ne diyorsunuz? Yapabilir miyiz bu işi?”

Salondakiler babamın sorusunu alkışlayarak yanıtladı.

Alkış uzun süre dinmedi. Babam heyecanlanmış, yanakları kızarmıştı. Onu ilk kez böyle görüyordum.

Alkışlar dindikten sonra birkaç kişi reçel yapımevi ile ilgili sorular yöneltti. Babam onları yanıtladı ve herkes bu işin olabileceğine inandı.

O akşam toplantı geç saatlere dek sürdü. Para miktarı belirlendi. Reçel yapımevinin neresi olacağına karar verildi. Artık herkesin uykusu geldiğinden bir hafta sonra toplanmak üzere babam toplantıya son verdi.

Sonraki günler her şey yolunda gitti. Yalnızca annemin bir yakınması vardı. Toplantının hep bizim evde yapılması onun işini ağırlaştırıyordu. Onca insana çay hazırlamak, arada bir bisküvi, kek gibi yiyecekler sunmak gerçekten kolay olmuyordu. Evde yeteri kadar bardak olmadığı için herkes kendi bardaklarıyla geliyordu. Çaydanlık da yetersiz olduğu için her toplantıda komşulardan çaydanlık istemek zorunda kalıyorduk. Buna da çözüm bulundu. Toplantıların sırasıyla diğer üyelerin evinde de yapılmasına karar verildi.

Bu iş, babamın çok zamanını alıyordu ve iki işi birden yürütmesi zor oluyordu. Ortak üyeler oy çokluğu ile babamı reçel yapımevine müdür yaptılar. Böylelikle babam diğer işinden ayrılmış oldu.

Reçellerin markası ne oldu biliyor musunuz? Emine Teyze Reçelleri. Bu adı toplantıda ben önermiştim. Oy birliği ile kabul edildi.

Miyase SERTBARUT
(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

► Aşağıdaki sözcüklerin ve sözcük grubunun metindeki anlamlarını belirleyip başındaki kutucuğu işaretleyiniz. Etkinlik sırasında sözlükten yararlanınız.

- doğal gaz**
- Yer kabuğunun içinde bulunan, petrolün bir cinsi olan yanıcı gaz.
 - Konutlarda ve iş yerlerinde ısınma, üretim ve enerji amacıyla belli bir merkezden kontrollü olarak bir şebeke sistemiyle dağıtılan yanıcı gaz.
- kurulmak**
- Övünür biçimde davranışlarda bulunmak, kasılmak.
 - Rahatça oturmak, yerleşmek.
- yapımevi**
- Ham maddeleri işleyerek piyasaya çıkacak duruma getiren iş yeri, imalathane.
 - Film yapımı işiyle uğraşmak için kurulmuş ortaklık.
- motif**
- Kendi başlarına konuya özellik kazandıran öğelerin her biri.
 - Yan yana gelerek bir bezeme işini oluşturan ve kendi başlarına birer birlik olan öğelerden her biri.

► Bu sözcükleri ve sözcük grubunu anlamlarına uygun birer cümlede kullanınız.

.....

.....

.....

.....

.....

! İşlediğiniz metinlerde anlamını yeni öğrendiğiniz sözcük ve sözcük gruplarını sözlük oluşturma kuralına göre bir deftere yazarak kendi sözlüğünüzü oluşturunuz. Yeni öğrendiğiniz sözcükleri bu deftere ekleyerek yıl sonuna kadar çalışmanızı sürdürünüz.

Anlayalım, Yorumlayalım

► Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Emine Teyze kimdir?
2. Mehmet Bey, mahalledeki işsiz kişiler için neler yapıyor?
3. Sizce Mehmet Bey nasıl bir insandır? Metnin içeriğinden hareketle belirleyiniz.
4. Mahallenizde Mehmet Bey gibi insanlar var mı? Onlar, hangi konularda mahallenizdeki kişilere destek oluyorlar?

- Okuduğunuz metinle ilgili aşağıda verilen sözcüklerden hangileri metnin konusunu, ana fikrini belirleyen anahtar sözcüklerdir? Bu sözcükleri belirleyerek yazınız.

yardımlaşma

iyilikseverlik

kardeşlik

dayanışma

sevgi

saygı

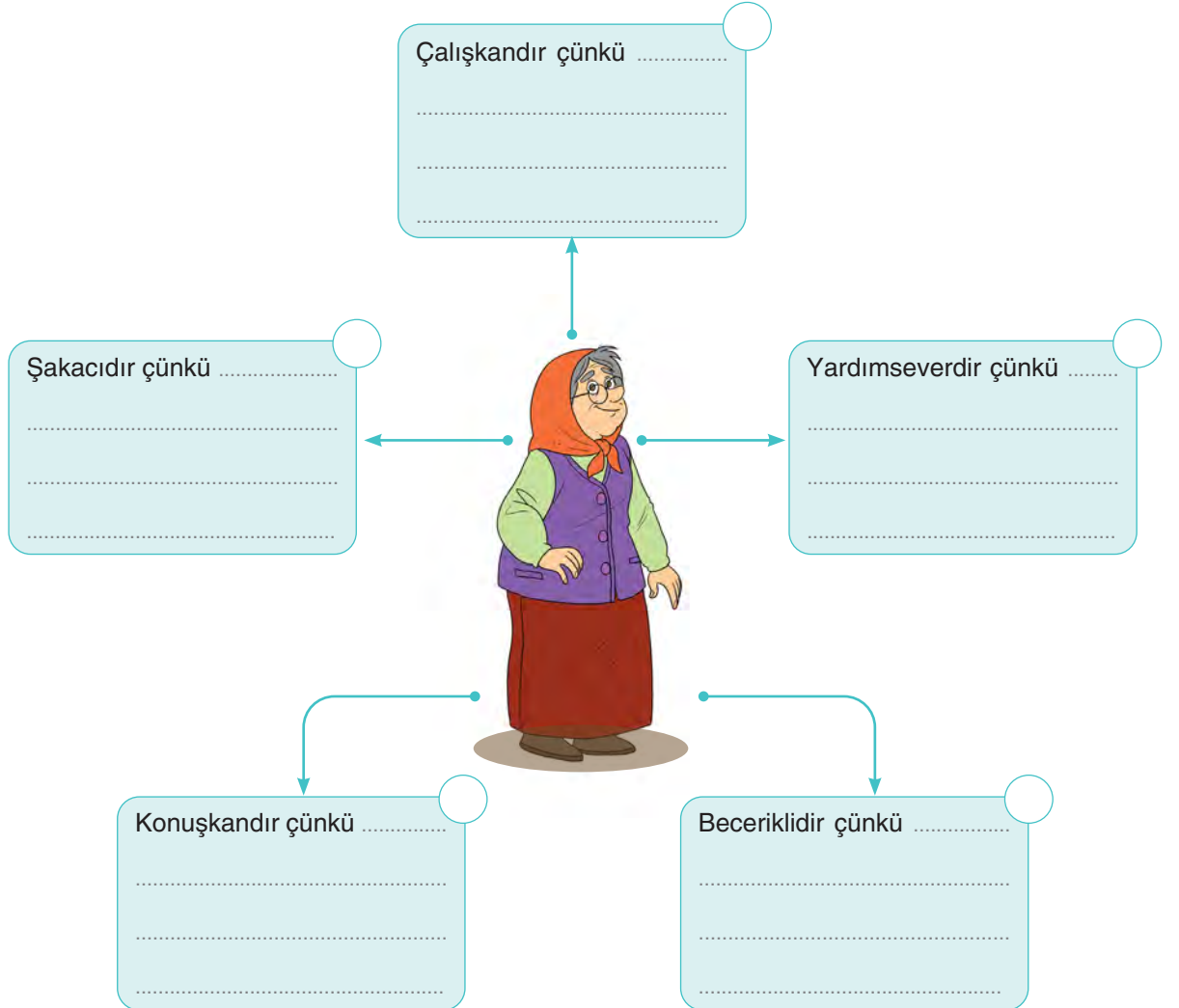
Anahtar sözcükler

- Anahtar sözcüklerden yararlanarak metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Konu :

Ana Fikir :

- Emine Teyze'nin aşağıdaki özelliklerden hangilerine sahip olduğunu belirleyerek ilgili kutucukları işaretleyiniz. Belirlediğiniz özelliklerin nedenini bir cümleyle açıklayınız.

- Mehmet Bey'in mahalledeki işsizler için iş kurma davranışını nasıl değerlendiriyorsunuz? Mehmet Bey'in yerinde siz olsaydınız mahallenizdeki işsizler için neler yapardınız? Düşüncelerinizi yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Okuduğunuz metinden hareketle aşağıdaki sonuçlara yol açan nedenleri yazınız.

NEDEN	SONUÇ
..... başlayınca	kömürlüğü temizleyip onarmışlar ve kiraya vermişler.
..... için	bana "salon çiçeği" derdi.
..... Bu yüzden	sözünü uzatmadan konuya gireceğim.
..... için	evde oturuyordu.
..... yeterli olmadığından	çoğu kişi yerde oturuyordu.
..... geldiğinden	babam toplantıya son verdi.
..... olmadığından	herkes kendi bardaklarıyla geliyordu.

Söz Varlığımız

► Okuduğunuz metinde geçen bazı deyimlerin anlamları aşağıda verilmiştir. Bu deyimleri anlamlarından hareketle bulup kutucuklara yazınız. Numaralandırılmış kutucuklardaki harfleri, şifrede verilen ilgili yerlere yazınız.

- İşsiz kalmak.

1					2			
---	--	--	--	--	---	--	--	--

- Birinin düşüncesini, davasını, iddiasını doğru bulmak.

	3							
--	---	--	--	--	--	--	--	--

- Rüzgâr, dalga vb. sıyrarak, dokunarak hızla geçmek.

		4								5
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	---

- Gelmesini beklemek.

					6					7			
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	---	--	--	--

- Olumlu gelişme göstermek.

	8							9	10			
--	---	--	--	--	--	--	--	---	----	--	--	--

- Sevinmek, mutlu olmak.

		11		12		13					
--	--	----	--	----	--	----	--	--	--	--	--

ŞİFRE:

1	9	2	4	9	5	10	7	12	5	6	11	11	7	10
---	---	---	---	---	---	----	---	----	---	---	----	----	---	----

13	8	Ğ	3	2
----	---	---	---	---

Konuşalım, Anlatalım

► Aşağıdaki haber metnini okuyunuz. Bu haberden hareketle “Toplum hayatında yardımlaşma ve dayanışmanın önemi” üzerine arkadaşlarınızla konuşunuz.

Burhaniye Bahçelievler Okulunda İmece Güzelliği

Balıkesir’in Burhaniye ilçesinde yer alan Bahçelievler İlkokulu ve Ortaokulunun bahçesi imece ile güzelleşti.

Burhaniye’de, 766 öğrencinin eğitim gördüğü Bahçelievler İlkokulu ve Ortaokulunda başlatılan bahçe düzenleme çalışmaları tamamlandı. Okul bahçesinin girişine, öğretmenlerin katkısı ile limon çamları dikilirken bahçenin bir bölümüne de belediye ekiplerince çim ekimi yapıldı. Okul Müdürü M. Ç.

“Geçtiğimiz yıl okulun bahçe duvarları tamamlandı. Şimdi ise bahçenin girişine limon çamları diktik. Belediye Park ve Bahçeler Müdürlüğü ekiplerinin desteğiyle de çim ekimi yaptık. Destek olan belediye ekiplerine ve öğretmenlerimize teşekkür ediyorum.” dedi.

(Basından)
(Kısaltılmıştır.)

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıda verilen kutucuklardaki konulardan birini seçerek defterinize bir hikâye yazınız. Hikâyenin içeriğine uygun bir başlık belirleyiniz (Hikâyeyi yazarken aşağıda verilen açıklamalardan yararlanabilirsiniz.).

sevgi

saygı

sabır

dostluk

dürüstlük

merhamet

yardımlaşma

Hikâyenin başlığı nedir?

Hikâyeyi yazdıktan sonra hikâyenize uygun bir başlık belirleyiniz.

Hikâyedeki olay nedir?

Belirlediğiniz konuya uygun bir olay kur-
gulayınız.

Hikâyedeki olay nerede geçmektedir?

Olayın geçeceği mekânı belirleyerek
bununla ilgili betimlemeler yapınız.

Ör.: Çıkmaz sokağı öteki sokaklar-
dan ayıran en önemli özellik, ağaçların
ve yeşilliğin burada bol olmasıydı. Bazı
evlerin önlerindeki ve arka bahçelerinde-
ki ağaçlar ve çiçekler, sokağın yeşilliğini
oluşturuyordu. Sokağın bitiminde büyük
bir mısır tarlası vardı.

Hikâyedeki olayın zamanı nedir?

Olayın gerçekleşeceği zamanı belir-
leyiniz.

Ör.: Bir yaz akşamıydı. Güneş batmış
ama lambalar hâlâ yanmamıştı. İki elim
çenemde, bir kapı eşiğinde otuyordum.
Oyun arkadaşlarım az önce dağılmış,
oyunumuzu en tatlı yerinde yarım bırak-
mışlardı.

Hikâyedeki şahıs ve varlık kadrosu
kimlerdir / nelerdir?

Hikâyenin şahıs ve varlık kadrosunu
belirleyerek bununla ilgili betimlemeler
yapınız.

Ör.: Ömer'i araba onarım yerinde ta-
nıdım. Daha doğrusu bana kendisini o
tanıttı. Onu öteki çırakların arasından
çekip alıverdim. Sarı saçları vardı. Sa-
rının arasında karalar... Ama bu karalar
yağ karası değil, doğaldı. Yanakları al
aldı.

Hikâye kaçınıcı kişinin ağzından anla-
tılacaktır?

Hikâyeyi kaçınıcı kişinin ağzından an-
latacağınızı belirleyiniz.

Ör.: Ben de çobanlık yaparım okullar
kapanınca. Dedemin kamıştan yaptığı ka-
valımı çalarak koyunlarımı otlatırım. **[1.
kişi (ben ya da biz) ağzından anlatım]**

Artık imza zamanı gelmişti. Ellerinde
kitaplarıyla sıraya girdiler. En öndeki uzun,
sarı saçlı, dokuz yaşlarında bir kızdı. **(3.
kişi ağzından anlatım)**

Hikâye yazarken TDK Yazım Kılavuzu'ndan yararlanmaya ve yeni öğrendiğiniz söz-
cükleri kullanmaya özen gösteriniz. Yazdığınız hikâyeyi gözden geçiriniz. Yazdıklarınızı
gözden geçirirken anlam bütünlüğünü bozan ifadeleri, yazım ve noktalama hatalarını be-
lirleyerek düzeltiniz.

Araştıralım, Hazırlanalım

- Genel ağdan ve sosyal medyadan “Gençlerin İyilik Ağacı” projesi hakkında bilgi edininiz.

Metne Hazırlanalım

- İyilik yapmak nedir? İyilik nasıl yapılır?
- Aşağıdaki görselleri inceleyiniz ve görsellerin vermek istediği mesajı belirleyiniz.

“İyilik” kavramını nasıl tanımlarsınız?

İYİLİK

Sizce herhangi bir kişiye karşılık beklenerek yapılan yardıma iyilik denebilir mi? Açıklayınız.

Bir iyilik yaptığınızda ya da size bir iyilik yapıldığında neler hissediyorsunuz? Açıklayınız.

Okuyalım

- “Adsız Çeşme” şiirini noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz. Okuma sırasında ses tonunuzu şiirin yansıttığı duyguya uygun olarak ayarlayınız. Şiiri okurken beden dilinizi doğru kullanınız.

ADSIZ ÇEŞME

Bir yaz günü iki kardeş
Yürüyüşe çıkmışlardı.
Fırın yakmış gökte güneş,
Ateş gibi sıcak vardı.

Yürüdüler, çok gezdiler.
Susuzluktan pek bezdiler.

Zehir oldu bu hoş gezme,
Bereket ki bayılmadan
Buldular bir eski çeşme,
Su akıyor oluğundan.

Can attılar yana yana,
Su içtiler kana kana.

Bulmuşlardı yeniden can.
İkisi de soruyordu:
Bu çeşmeyi kimdir yapan?
Yürekləri minnet dolu.

Yazılıydı bir tek isim.
O da silik, kim bilir kim?

İyilik bir su, bırak aksın
Gönül denen bu çeşmeden.
Sen de böyle yapacaksın,
Hiç karşılık beklemeden.

Su yerine iyilikle dol,
Yavrum, adsız bir çeşme ol.

Hasan Âli YÜCEL
(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

- Okuduğunuz şiirde geçen bazı sözcüklerin anlamları aşağıda verilmiştir. Verilen anlamlardan yararlanarak bu sözcükleri şiirden bulunuz ve noktalı yerlere yazınız.

..... : Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
..... : Karşılık beklenilmeden yapılan yardım.
..... : Sevgi, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
..... : Bir şeyin akmasına yarayan üst yanı açık boru.

- Okuduğunuz şiirin ana duygusunu belirleyip bu kavramı anlamına uygun bir cümlede kullanınız.

Şiirin Ana Duygusu

Cümle

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiire göre cevaplayınız.

1. İki kardeş hangi mevsimde ve nasıl bir havada yürüyüşe çıkmıştır?
2. Yürüyüş, kardeşlere niçin zehir olmuştur?
3. Kardeşler neyi merak etmişlerdir? Meraklarını neden giderememişlerdir?
4. Sizce şair gönüllerimizi neden çeşmeye benzetmiştir?
5. Şair, “Yavrum, adsız bir çeşme ol.” sözüyle ne anlatmak istemiştir?
6. “Adsız Çeşme” şiirinin çocuklara öğüt vermek amacıyla yazılmış bir şiir olduğu söylenebilir mi?

- Şair, iyiliği niçin suya benzetmiş olabilir? “Adsız Çeşme” şiirinin şairi siz olsaydınız iyiliği neye benzetirdiniz? Niçin?

.....
.....
.....

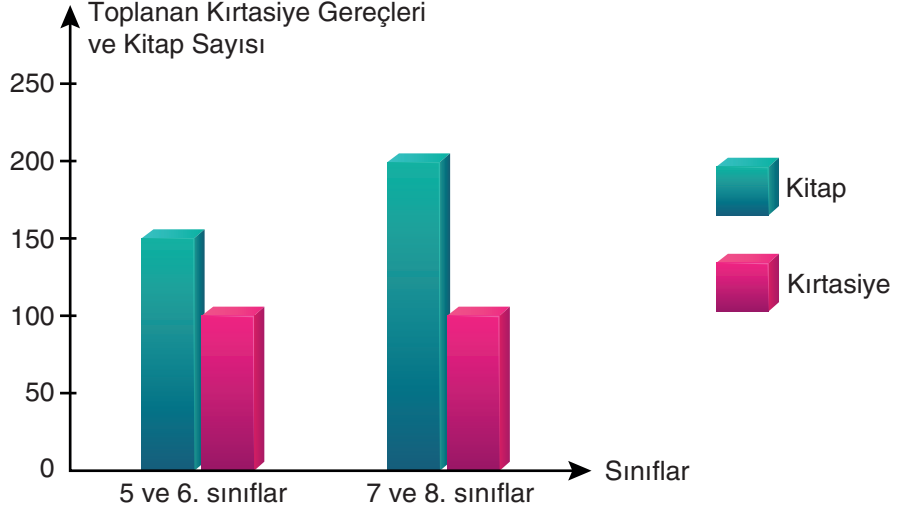
- Sizce şair, şiire neden “Adsız Çeşme” başlığını vermiş olabilir? Siz olsaydınız bu şiire hangi başlığı verirdiniz? Niçin?

.....
.....
.....

- Aşağıda verilen örnekten hareketle yaptığınız veya yapmayı düşündüğünüz iyilikleri ilgili kutucuklara yazınız.

	Engelli Bireyler için Bir İyilik Okuldaki görme engelli arkadaşımın dinleyebilmesi için bir hikâye kitabı seslendireceğim.
	Doğa için Bir İyilik
	Sokak Hayvanları için Bir İyilik
	Yaşlı İnsanlar için Bir İyilik
	Kendin için Bir İyilik

- Aşağıda verilen grafikte bir ortaokuldaki öğrencilerin kardeş okullarına göndermek üzere topladıkları kırtasiye gereçleri ve kitap sayıları ile ilgili bilgi verilmiştir.

Bu grafiğe göre aşağıdaki sonuçlardan hangileri doğrudur? Doğru olan ifadelerle “D”, yanlış olan ifadelerle ise “Y” yazınız.

- ☐ 5 ve 6. sınıf öğrencileri, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinden daha fazla kırtasiye gereci toplamıştır.
- ☐ 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin bağış için topladıkları kitap sayısı daha fazladır.
- ☐ Toplanan kitap sayısı kırtasiye gereçlerinden fazladır.
- ☐ 5 ve 6. sınıf öğrencileri, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinden daha fazla kitap ve kırtasiye gereci toplamıştır.

Söz Varlığımız

- Aşağıdaki dizelerde altı çizili sözcüklerin hangi anlamda kullanıldığını belirleyerek ilgili kutucukları işaretleyiniz.

“Ateş gibi sıcak vardı.”, “Yazılıydı bir tek isim. / O da silik, kim bilir kim?”

sıcak

☐ Isısı yüksek olan, çok ısınmış.

☐ Havadaki yüksek ısı.

☐ Dostça olan, sevgi dolu.

silik

☐ Üstündeki yazı veya çizgiler silinmiş, bozulmuş, aşınmış olan.

☐ Kendini gösteremeyen, dikkati çekmeyen veya önemli ve belirli olmayan.

☐ Kendini gösteremeden.

Konuşalım, Anlatalım

- Öğretmeninizin denetiminde “Gençlerin İyilik Ağacı” projesinden hareketle okulunuzda bir iyilik hareketi başlatmak için beyin fırtınası yapınız. Daha sonra konu hakkındaki duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

- “İyilik ve Kötülük” metnini okuyunuz. Aşağıdaki soruları cevaplayıp “iyilik” kavramıyla ilgili duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

İYİLİK VE KÖTÜLÜK

Yaşlı adam kulübesinin önünde torunuyla oturmuş, az ötede birbiriyle boğuşup duran iki köpeği izliyordu. Köpeklerden biri beyaz, biri siyahtı ve on iki yaşındaki çocuk kendini bildi bileli o köpekler dedesinin kulübesi önünde boğuşup duruyorlardı.

Dedesinin sürekli göz önünde tuttuğu, yanından ayırmadığı iki iri köpekti bunlar. Çocuk, kulübeyi korumak için biri yeterli gözükürken niye ötekinin de olduğunu hem niye renklerinin illa da siyah ve beyaz olduğunu anlamak istiyordu artık. O merakla sordu dedesine.

Yaşlı dede, bilgece bir gülümsemeyle torunun sırtını sıvazladı. “Onlar” dedi, “Benim için iki simgedir evlat.”

“Neyin simgesi?” diye sordu çocuk.

“İyilik ile kötülüğün simgesi. Aynen şu gördüğün köpekler gibi iyilik ve kötülük içimizde sürekli mücadele eder. Onları seyrettikçe hep bunu düşünürüm. Onun için yanımda tutarım onları.”

Çocuk, sözün burasında mücadele varsa kazananı da olmalı diye düşündü ve her çocuğa has bitmeyen sorularına bir yenisini ekledi:

“Peki, sence hangisi kazanır bu mücadeleyi?”

Yaşlı adam derin bir gülümsemeyle baktı torununa:

“Hangisi mi evlat? Ben hangisini daha iyi beslersem o!”

Derleyen: Tuğçe İNCEOĞLU

- Metindeki yaşlı adama göre beyaz ve siyah köpek neyin simgesidir?
- “Ben hangisini daha iyi beslersem o!” sözüyle yaşlı adam ne anlatmak istiyor?
- Sezai Karakoç’un “Belki kötülükleri tamamen bitiremeyiz ama iyilikleri çoğaltabiliriz.” sözünden hareketle iyiliklerin nasıl çoğaltılabileceğine günlük hayattan örnekler veriniz.

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıdaki özdeyişlerden hareketle bir özdeyiş de siz yazınız. Yazdığınız özdeyişin altına adınızı ve soyadınızı eklemeyi unutmayınız.

Her iyilik, mutluluğa doğru atılmış bir adımdır.

Vehbi VAKKASOĞLU

İyiliği yalnız iyiler anlar, kötülüğü ise herkes.

Cenap ŞAHABETTİN

- “Adsız Çeşme” adlı şiirde ele alınan duygu, düşünce, hayal ya da olayları geliştirip yaratıcılığınızı kullanarak defterinize bir hikâye yazınız. Hikâyenize uygun bir başlık belirlemeyi unutmayınız.

Metne Hazırlanalım

- Sizce dürüstlük nedir? Dürüst bir insanın özellikleri nelerdir?
- Toplumsal ilişkilerde dürüstlük önemli bir değer midir? Niçin?

Okuyalım

- “Kaynatılmış Tohum” adlı metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

KAYNATILMIŞ TOHUM

Bir zamanlar giderek yaşlanan ve arkasında bir veliaht bırakması gerektiğini anlayan Çinli bir Hükümdar vardı. Vezirlerinden veya çocuklarından birini veliaht seçmek yerine, farklı bir şey yapmaya karar verdi bu hükümdar. Ülkesindeki bütün gençleri huzuruna çağırdı ve onlara şöyle seslendi:

“Artık tahttan çekilmemin ve yerime yeni bir hükümdar seçmenin vakti geldi. Hükümdar olarak içinizden birisini seçeceğim.” Gençler bu sözleri şaşkınlıkla dinliyorlardı. Hükümdar devam etti:

“Bugün her birinize bir tohum vereceğim. Tek bir tohum... Hepinizin evlerinize dönüp o tohumu ekmenizi, sulamanızı ve bir yıl sonra tohumdan çıkan bitkiyle geri gelmenizi istiyorum. O zaman bitkiler hakkında hüküm verip benden sonra tahta geçecek hükümdarı seçeceğim.”

Saraya çağrılanların arasında Ling isminde bir genç vardı ve herkes gibi ona da bir tohum verildi. Ling, eve dönüp başından geçenleri heyecanla annesine anlattı. Annesi ona bir saksı ve biraz da toprak verdi. Ling, tohumu itinayla ekti, onu güneş ışığı görebileceği bir pencere kenarına koydu. Her gün saksıya su vererek tohumun açıp açmadığını kontrol etti.

Üç hafta kadar sonra, Ling'in mahallesindeki gençlerden bazıları tohumların nasıl açtığını, bitkilerin nasıl büyümeye başladığını anlatmaya başladı. Ling bu sözleri duyduktan sonra her defasında eve gidip kendi tohumunu kontrol ediyor ancak saksının içinde büyüyen hiçbir şey görünmüyordu.

Haftalar birbirini kovaladı ama değişen bir şey olmadı. Bu arada, Ling'in arkadaşları ballandıra ballandıra saksılarındaki çiçeklerden bahsediyorlardı. Ling'in ağzını bıçak açmıyordu çünkü hakkında konuşacağı bir çiçeği yoktu. Elinde toprak dolu bir saksı vardı o kadar ve artık başarısız olduğuna inanmaya başlamıştı.

Aradan altı ay geçti. Ling'in saksısında hâlâ çiçekten eser yoktu. Tohumunu çürüttüğüne kanaat getirmişti Ling. Başka herkesin kocaman çiçekleri ya da ağaç fidanları olmuştu ama onun koca bir saksısı, o kadar!

Nihayet bir yıl tamamlandı ve ülkenin gençleri yetiştirdikleri bitkileri, karar vermesi için hükümdarın huzuruna getirdiler. Ling, annesine boş bir saksıyı götürmeyeceğini söylediye de annesi ona saksıyı götürmesini ve dürüst olmasını öğütledi.

Ling'in sıkıntıdan karnı bile ağrıdı ama annesine hak verdi ve onun sözünü tuttu. Böylece o da boş saksıyı saraya götürdü.

Saraya ulaştığında diğer gençlerin getirdiği çeşit çeşit bitkiler karşısında hayrete düştü. Hepsisi de güzel renkte, güzel biçimdeydi ve nefis kokular yayıyordu.

Birbirlerine çiçeklerini nasıl böyle güzel yetiştirdiklerini ciddi ciddi anlatan diğer gençler, Ling'in elindeki boş saksıyı görünce kahkahalarla güldüler. Birkaçı onun durumuna üzüldü ve omzuna dokunup:

"Boş ver, elinden geleni yapmışsın!" dediler.

Hükümdar gençlerin yanına geldi ve bitkileri inceledi. Bu sırada, Ling arkalara kaçıp gizlenmeye çalışıyordu.

"Ne kadar da büyük ağaçlar ve çiçekler yetiştirmişsiniz öyle!" dedi hükümdar. "Bugün içinizden birisi yeni hükümdar olarak tayin edilecek."

Birden hükümdar elinde boş saksıyı tutan Ling'i gördü. Hemen muhafızlarına onu yanına getirmelerini emretti. Ling korkudan titremeye başladı. "Hükümdar başaramadığımı gördü, herhâlde beni öldürtecek!" diye düşünüyordu.

Hükümdar, yanına getirilen Ling'in ismini sordu, o da cevapladı. Diğer gençlerin hepsi gülmeye ve kendi aralarında Ling'le alay etmeye başladılar. Hükümdar bir el hareketiyle hepsini susturdu.

Ling'i yanına aldı, sonra da kalabalığa ilan etti:

"Yeni hükümdarınızı selamlayın! Adı Ling!"

Ling kulaklarına inanamadı. Tohumundan tek bir filiz bile çıkmamışken nasıl imparator olabilirdi ki?

Hükümdar konuşmasına devam etti:

"Bir yıl önce her birinize bir tohum verdim, onu ekip sulamanızı istedim ve bir yıl sonra da bana getirmenizi istedim. Ama sizlere verdiğim tohumların hepsi kaynatılmıştı ve dolayısıyla da filiz açmaları mümkün değildi. Ling hariç hepiniz bana çeşit çeşit ağaçlar, bitkiler ve çiçekler getirdiniz. Tohumunuzun büyümediğini görünce size verdiğim tohumun yerine başka bir tohum ektiniz. İçinizden sadece Ling, kendisine verdiğim tohumun olduğu saksıyı bana getirme cesaretini ve dürüstlüğüne gösterebildi. Bu yüzden yeni hükümdarınız o olacak."

Murat ERTAN

Sözcük Çalışması

Harfleri karışık olarak verilen sözcükleri ve sözcük grubunu anlamlarından yararlanarak bulunuz. Bulduğunuz sözcükleri ve sözcük grubunu noktalı yerlere yazınız.

✱ Padişah, kral, hakan gibi taht sahibi devlet başkanı.

R D Ü K H M A Ü

✱ Bir hükümdarın ölümünden veya tahttan çekilmesinden sonra tahta geçmeye aday olan kimse.

T L İ E V H A

✱ Hükümdarların oturduğu büyük, süslü koltuk.

A H T T

✱ Kanmak, aklı yatmak, inanmak.

A N T A A K M E T G K E R İ

Anlayalım, Yorumlayalım

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Çinli hükümdar arkasında bir veliaht bırakmaya nasıl karar veriyor?
2. Eve döndükten sonra Ling ne yapıyor?
3. Ling, ne zaman başarısız olduğunu düşünmeye başlıyor?
4. Ling, boş bir saksıyı götüremeyeceğini söyleyince annesi ona ne söylüyor?
5. Saraya gittiği zaman Ling neden hayrete düşüyor?
6. Ling'in elindeki boş saksıyı gören gençler ona nasıl davranıyorlar?
7. Hükümdar kalabalığa neyi ilan ediyor? Onun bu kararı vermesinde etkili olan neden nedir?

Okuduğunuz metnin konusu ve ana fikrinin doğru belirtildiği kutucuğu işaretleyiniz.

Konusu : Ling'in dürüst olması

Ana fikri : Her koşulda dürüst olmalıyız.

Konusu : Hükümdarın veliaht seçmek için bir karar alması

Ana fikri : Dürüst insanlar, hatalı davranışlarda bulunmaz.

Konusu : Hükümdarın yerine geçecek kişiyi seçmesi ve Ling'in hükümdar olması

Ana fikri : Dürüstlük her zaman kazandırır.

Etkileşimli
içerik

► Okuduğunuz metinde gerçekleşen olayları oluş sırasına göre yazınız.

Çinli bir hükümdarın ülkesindeki bütün gençleri huzuruna çağırması

.....

.....

.....

.....

.....

Hükümdarın Ling'i hükümdar seçmesi

► Metnin başlığı, metnin içeriğine (konusuna, metinde anlatılan olaya) uygun mudur? Nedeniyle açıklayınız.

► Dürüstlük insana neler kazandırır, insanın yaşamını nasıl etkiler?

► Siz hükümdar olsaydınız yerinize gelecek kişiyi nasıl belirlerdiniz? Yazınız.

.....

.....

.....

Söz Varlığımız

► Okuduğunuz metinde geçen cümlelerdeki altı çizili sözcük ve sözcük gruplarının yerine aynı anlama gelen farklı sözcük ve sözcük grupları yazınız.

Artık tahttan çekilmemin ve yerime yeni bir hükümdar seçmenin vakti geldi.

.....

O zaman bitkiler hakkında hüküm verip benden sonra tahta geçecek hükümdarı seçeceğim.

.....

Saraya ulaştığında diğer gençlerin getirdiği çeşit çeşit bitkiler karşısında hayrete düştü.

.....

Hepsi de güzel renkte, güzel biçimdeydi ve nefis kokular yayıyordu.

.....

“Boş ver, elinden geleni yapmışsın!” dediler.

.....

► Aşağıdaki deyimlerle ilgili istenenleri yazınız.

ağzını bıçak açmamak

Metinde geçtiği cümle:

Tahminim:

Sözlük anlamı:

Cümle:

(birinin) sözünü tutmak

Metinde geçtiği cümle:

Tahminim:

Sözlük anlamı:

Cümle:

elinden geleni yapmak

Metinde geçtiği cümle:

Tahminim:

Sözlük anlamı:

Cümle:

hayrete düşmek

Metinde geçtiği cümle:

Tahminim:

Sözlük anlamı:

Cümle:

başından geçmek

Metinde geçtiği cümle:

Tahminim:

Sözlük anlamı:

Cümle:

► Aşağıdaki noktalı yerlere gelmesi gereken şahıs, eşya, yer ve duygu adlarını yazınız.

- Sınıfınızdaki arkadaşlarınızdan bazılarının adları:

- Sınıfınızdaki eşyalardan birkaçının adı:

- Yaşadığınız şehrin (il, ilçe, kasaba, köy) ve okulunuzun adı:

- Sınavda başarılı olduğunuzda hissettiğiniz duygunun adı:

Etkileşimli
içerik

Konuşalım, Anlatalım

► “Anneme Verdiğim Söz” adlı şiiri okuyup aşağıdaki soruları cevaplayınız. Ardından “dürüstlük” kavramıyla ilgili duygularınızı ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

ANNEME VERDİĞİM SÖZ

Ben güzel olacağım
Taşıyacağım hep
Akan suların güzelliğini

Ben iyi olacağım
Ellerim açılacak gece gündüz
Bir bitki iyiliğinde

Ben doğru olacağım
Gökten düşen taş gibi
Doğru.

Fazıl Hüsnü DAĞLARCA

- Sizce şiirdeki çocuk iyi, doğru ve güzel olacağını söylerken ne demek istemiştir?
- Sizin “doğruluk” tanımınız nedir?

Düşünelim, Yazalım

► Aşağıda verilen metni “dürüstlük” değerine uygun biçimde tamamlayınız.

YEŞİL MANTOLU KADIN

Pelin para çekmek için bir bankaya gidiyor. Oh, hiç sıra yok! Bankamatikğin önünde elma yeşili tuhaf mantolu bir kadın var yalnızca. Kadın, kartını el çantasına yerleştirip yerini Pelin'e bırakıyor.

Pelin, kartını yuvaya itiyor, şifresini yazıyor, “20 TL” tuşuna basıyor, kartını geri alıyor ve para çıkmış mı diye bakmak için hafifçe eğiliyor. Bir de ne görsün? Orada zaten para var!

Pelin paraları sayıyor, tam 100 TL. Bilgi fişini kontrol ediyor. Hata yok, yalnızca 20 TL istemiş. Zaten para da o sırada makineden çıkıyor.

Bir anda olanı biteni kavıyor Pelin. Ondan önce bankamatikte işlem yapan yeşil mantolu kadın, kartını alıp parasını unutmuş olmalı.

Pelin çevresine bakınıyor. Sokağın sonunda elma yeşili koca mantoyu fark ediyor, kadın otobüse binmek üzere. Hiç kuşku yok, paranın sahibi o.

Brigitte LABBE (Biricik Leb) - Pierre-François Dupont-BEURIER (Pier-Fransoa-Düpont-Biuer)

çev.: Azade ASLAN

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

► Aşağıda konusu doğruluk ve dürüstlük olan özdeyişler verilmiştir. Bu özdeyişlerden birini seçip defterinize bununla ilgili bilgilendirici bir metin yazınız. Metninizin içeriğine uygun bir başlık belirlemeye, yazım ve noktalama kurallarına uymaya özen gösteriniz.

*Güzel düşün. İyi hisset, yanılma, aldanma
Ne varsa doğrudur, doğruluk şaşar sanma.
Tevfik Fikret*

*Herkesler doğrudur, sen doğru isen. Bu-
lunmaz doğruluk, sen eğri isen.
Yunus Emre*

*Budur benim hayatta beğendiğim meslek,
sözün odun gibi olsun doğrun tek.
M. Âkif ERSOY*

*Kimin düşündüğü ile söylediği bir olursa
işte doğru insan odur.
Yusuf Has Hacıp*

Dinleme metni

Metne Hazırlanalım

- “Dostluk” sözcüğünün size ne ifade ettiğini yazınız.

.....

- Sizce dostluk neye benzer? Verilen örnekten yararlanarak aşağıdaki kutucuğa nedeniyle birlikte yazınız.

Dostluk bir kuş gibidir.
Ona gerektiği gibi davranmazsak
elimizden uçup gider.

.....

- Sizce sadece insanlar mı birbirleriyle dost olur? Bir kitapla, bir bitkiyle ya da bir hayvanla dostluk kurulabilir mi? Yazınız.

.....

- Sizce bir dostta bulunması gereken dört özellik nedir? Maddeler hâlinde yazınız.

✓ ✓
✓ ✓

Dinleyelim

- “Ceylan, Kaplumbağa, Fare ve Karga” metnini dinlerken öğretmeni-
niz “Avcının kaplumbağayı çantasına attığı bölüm”de metni durdura-
caktır. Bu bölümden sonra olaylar nasıl gelişmiş olabilir? Yazınız.
Dinleme sürecinden sonra tahminlerinizi değerlendiriniz.

.....

Sözcük Çalışması

- Öğretmeniniz metni bir kez daha dinletirken anlamını bilmediğiniz sözcükleri belirleyiniz. Bu sözcüklerin anlamlarını tahmin edip tahminlerinizin doğruluğunu TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

.....

Tahminim:

Sözlük anlamı:

.....

.....

Tahminim:

Sözlük anlamı:

.....

.....

Tahminim:

Sözlük anlamı:

.....

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız.

1. Köpek ve adam neden ceylanın peşine düşmüştür?
2. Dostları, ceylanın başının dertte olduğunu nasıl anlamışlardır?
3. Kaplumbağa, fare ve karga ceylanı nasıl kurtarmıştır?
4. Avcı, tuzağı bomboş görünce ne yapmıştır?
5. Arkadaşları, kaplumbağayı kurtarmak için nasıl bir plan yapmışlardır?
6. Sizce yazar bu metni hangi amaçla yazmış olabilir?
7. Metnin vermek istediği mesaj sizce nedir?

► Aşağıdaki cümleleri dinlediğiniz metindeki olayların oluş sırasına göre numaralandırınız ve metni kendi cümlelerinizle özetleyiniz.

Köpek ve adam bir gün çayırda oynayan ceylanın peşine düşerler.

Ceylan eve dönmeyince karga onu aramaya başlar.

Avcı tuzağı bomboş görünce sinirlenip kaplumbağayı çantasına atar.

Ceylan, kaplumbağa, karga ve fare ülkenin birinde güzel güzel yaşayan dört arkadaştır.

Karga, ceylan ve fare bir yol bularak kaplumbağayı kurtarır.

Arkadaşları, tuzağa düşen ceylanı bir plan yaparak kurtarırlar.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

► Dinlediğiniz metne aşağıda farklı başlıklar önerilmiştir. Bu başlıklardan dinlediğiniz metne sizce uygun olmayanı işaretleyiniz. Daha sonra diğer başlıklarla ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Dört Arkadaş

Avcı ve Köpeği

Dostluğun Değeri

► Ceylan, kaplumbağa, karga ve fare arasındaki ilişkiyi göz önünde bulundurarak gerçek dostluğun nasıl olması gerektiği ile ilgili düşüncelerinizi yazınız ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

.....

.....

.....

.....

Söz Varlığımız

- Aşağıda eksik verilen deyimleri anlamlarından yararlanarak “düşmek, binmek, vermek, dönmek, bulmak” sözcüklerinden uygun olanlarıyla tamamlayınız.

haber → Bildirmek, haber ulaştırmak.

küplere → Çok öfkelenmek.

yol → Çare bulmak.

peşine → Arkasından gitmek, izlemek.

eli boş → Umduğunu alamadan dönmek.

Konuşalım, Anlatalım

- “Dostlukların ve arkadaşlıkların bitmesinin nedenleri” konusunda bir konuşma yapınız. Konuşmanız sırasında konu hakkında bir önceki arkadaşınızın söylediklerinden hareketle konuya farklı bir bakış açısı getiriniz.
- Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. İnsanların hayvanlarla kurduğu dostluk ilişkisi hakkında duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıdaki hikâyeyi okuyunuz. Hikâyede boş bırakılan bölümleri (metnin bütününe uygun olarak) tamamlayınız.

DOSTLARIM

Beşinci sınıfa geçtiğim yaz, babamın tayini İstanbul'dan Erzurum'a çıkmıştı. Annem ve babam okul değiştirmemi istememişler ve ilkokul öğretmeni olan halamla kalmama karar vermişlerdi. Ailem bir süre sonra Erzurum'a taşındı. Ben de halamla birlikte günlerimi geçirmeye başladım.

Bir akşam okul dönüşü, evimizin yanındaki boş arsadan ağlamaya benzer sesler duyduk. Halamla karlara bata çıka oraya ulaştık. Bir de ne görelim, üç köpek yavrusu karların arasında titreyip duruyor ve ağlaşıyorlardı. Halam:

Herkes çok ilgilendi. Bütün komşular yavrulara sırayla bakmaya başladılar.

Okullar kapanmıştı. Bir süre sonra Erzurum'a, ailemin yanına gidecektim. Hem seviniyor hem de üzülüyordum. Dostlarımdan ayrı kalmak çok zordu. Ama halam:

"Üzülme! Tatillerde geldiğinde yine onları görebilirsin." diyordu.

Babam:

"Dikkat et Elif! Üzerimize köpekler geliyor. Şu binaya girelim." dedi. Çok telaşlanmış ve ürkmüştü.

Ben:

"Korkma babacığım, onlar benim dostlarım, beni uğurlamaya geliyorlar." dedim.

Engin DURAKER

Araştıralım, Hazırlanalım

- Genel ağ, kitap ve dergi gibi kaynaklardan Millî Mücadele'nin kadın kahramanlarıyla ilgili araştırma yapınız. Millî Mücadele yıllarındaki kadın kahramanlar ile ilgili edindiğiniz belge ve görselleri sınıfa getiriniz.
- Cumhuriyet yönetimiyle kadınlara verilen haklar konusunda araştırma yapınız.

MEHMET ÂKİF ERSOY'DAN ANILAR

BU ÇOCUKLAR DA KİMİN?

Bazı önemli eserleri beraber okumak için her cuma sabahı Âkif'e uğrayan Mithat Cemal, o günlerde Âkif'e öğleden sonraları gelmeye başladı. Çünkü sabah geldiğinde mecburen yemeğe kalıyor, bu da ailenin artık gittikçe göze batan fakirliği sebebiyle onu rahatsız ediyordu.

Bir cuma günü yine Âkif'e uğradığında evde sekiz çocuğun gürültüsüyle karşılaşan Mithat Cemal şaşırıldı. Çocukların beşi Âkif'indi. Peki diğer üç çocuk kimindi?

Ertesi cuma çocuklar yine oradaydı. Artık merakını yenemeyen Mithat Cemal, Âkif'in bu gürültüye katlanmasına da şaşırarak sordu:

— Bu çocuklar komşunun mu?

— Hayır... Onlar benim çocuklarım... Hasan Efendi öldü de...

Hasan Efendi, Âkif'in Baytar Mektebi'nden arkadaşıydı. Okulda, "Kim önce ölürse diğeri onun çocuklarına bakacak." diye birbirlerine söz verdikleri arkadaşı...

Hasan Efendi ölmüş, çocukları Cevdet, Süheylâ ve Bedia'nın sorumluluğu Hasan Efendi'nin kardeşine kalmıştı. İşte Âkif sözünde duruyor ve bu çocukları rahmetli arkadaşının kardeşinden alıp evine getiriyordu.

(...)

BİR AHLAK ANITI

Bir cuma günüydü. Müthiş bir kar yağışı başlamış, akşam durmuştu. O gün Âkif, Mithat Bey'e gelecekti. Ama bu imkânsızdı. Ekmekçi, sütçü bile gelememişti. Öğleden sonra kapı çalındı. Gelen Âkif'ti!

Ev sahibi hayretler içinde, "Nasıl geldin?" diye sordu. Her nasılsa Beylerbeyi'nden kalkan bir vapurla Beşiktaş'a geçen Âkif, karda tipide oradan Çapa'ya kadar yürümüştü! Arkadaşı şaşıktı o da onun şaşkınlığına şaşıyordu: "Ne var bunda! Geleceğim diye söz vermiştim. Sözümü tutmamam için ancak ölmem lazımdı..."

Recep Şükrü APUHAN

(Kısaltılmıştır.)

1. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

- A. 1-7. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız. 1, 2, 3 ve 4. soruların cevabını defterinize yazınız.

İKİ ERKEK KARDEŞ

Evvel zaman içinde biri evli, biri bekâr iki erkek kardeş varmış. İki erkek kardeşin bir buğday tarlası ve bir değirmeni varmış. Her gün birlikte çalıştıktan sonra tahılı eşit olarak ikiye bölerlermiş.

Bir gün bekâr olan kardeş şöyle düşünmüş:

“Bu adil değil! Benim kimsem yok, kardeşimin ise doyurması gereken büyük bir ailesi var.”

Böylece her gece karanlık bastıktan sonra kimse fark etmeden kardeşinin deposuna fazladan bir ölçek tahıl koymaya başlamış.

Aradan çok geçmeden öteki kardeş kendi kendine şöyle düşünmüş:

“Bu adil değil! Büyüdüklerinde bana bakacak oğullarım var, kardeşimin ise hiç kimsesi yok.”

Böylece her gece karanlık bastıktan sonra kimse fark etmeden kardeşinin deposuna fazladan bir ölçek tahıl koymaya başlamış. Fakat bir gece aniden karşılaşmışlar ve birbirlerinin ne yaptığını öğrenmişler. Birbirlerine duydukları derin sevgi ve bağlılık nedeniyle sevinç gözyaşlarına boğulmuşlar.

Steven VANNOY (Stivin VENNOY)

Hazırlayan: Akın ALICI

(Kısaltılmıştır.)

1. İki kardeş, her gün çalıştıktan sonra tahılı nasıl paylaşmışlardır?
2. Bekâr olan kardeş, tahılın paylaşılmasıyla ilgili ne düşünmüştür?
3. İki kardeş, fazladan bir ölçek tahıl her gece birbirlerinin deposuna neden gizlice koymuş olabilir?
4. İki kardeşin birbirlerine adil ve paylaşımcı davranmaları, sevgi ve bağlılık duymaları hakkında ne düşünüyorsunuz?
5. “Benim kimsem yok, kardeşimin ise doyurması gereken büyük bir ailesi var.” cümlesindeki altı çizili sözcüğün cümlede hangi anlamda kullanıldığını belirleyerek ilgili kutucuğu işaretleyiniz.
 - ☐ a. Yetişkin, belli bir yaşa gelmiş.
 - ☐ b. Niceliği çok olan.
 - ☐ c. Önemli.
6. Metinle ilgili aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.
 - ☐ a. Neden-sonuç cümlelerine yer verilmiştir.
 - ☐ b. Deyim kullanılmıştır.
 - ☐ c. “Depo” sözcüğü “Ordu mallarının saklandığı, bakımlarının yapıldığı yer.” anlamında kullanılmıştır.
 - ☐ ç. Olaylar 3. kişi tarafından anlatılmıştır.

7. Aşağıda verilen hikâye öğelerinden metinde bulunanları işaretleyiniz.

☐ a. Şahıs ve Varlık Kadrosu

☐ b. Mekân

☐ c. Zaman

☐ ç. Anlatıcı

B. Aşağıdaki atasözlerinden hangileri beraberlik ve dayanışma duygusuyla ilgilidir? İlgili kutucukları işaretleyiniz.

☐ a. Yalnız taş, duvar olmaz.

☐ ç. Dost ile ye, iç; alışveriş etme.

☐ b. Ağır taş yerinden oynamaz.

☐ d. Harman yel ile, düğün el ile.

☐ c. Birlikten kuvvet doğar.

☐ e. İki el bir baş içindir.

C. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.

İçimden hep iyilik geliyor
Yaşadığımız dünyayı seviyorum
Kin tutmak benim harcam değil
Çektiğim bütün sıkıntıları unuttum
Parasız pulsuzum ne çıkar?
Gelecek güzel günlere inanıyorum.

Necati CUMALI

Bu şiirden aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Şair insanlara kin duymamaktadır.
B) Şair güzel günlerin geleceğine inanmaktadır.
C) Şair yaşadığı sıkıntıları unuttuğunu belirtmektedir.
D) Şair maddi sıkıntılar yaşadığı için mutsuzdur.

2. Harflerle belirtilen aşağıdaki kutucuklarda reçel yapımının aşamaları karışık olarak verilmiştir.

S 1 kg çileği iyice yıkadıktan sonra saplarını koparıp derin bir tencereye alınız ve üzerine 4 su bardağı toz şekeri dökerek bir gece bekletiniz.

S Reçeli ocaktan almadan 2-3 dakika önce reçele yarım limonun suyunu ekleyip bir iki taşım daha kaynatınız. Oluşan köpükleri kevgirle alıp ocağı kapatınız.

I Reçeli cam kavanozlara aktarıp soğumaya bırakınız.

K 30 dakika sonra bir çay kaşığı kadar reçeli alıp porselen bir tabağa damlatınız. Reçelin kıvamı koyulaşmışsa pişmiş demektir.

A Sürenin sonunda suyunu iyice salan çileklerin olduğu tencereyi orta hararetle ateşte yaklaşık 30 dakika kaynatınız.

Buna göre reçel yapım aşamaları doğru sıralandığında aşağıdaki sözcüklerden hangisi oluşur?

A) KISAS

B) KISSA

C) SAKSI

D) SSKA

3. (I) Hayvanlarla tanışmamı sağlayan pencere, beni aynı zamanda bitkilerle de tanıştırmıştı. (II) O pencereden dışarıya yalnızca ben bakmıyordum. (III) Yürümekte zorlandığı için dışarıya pek çıkamayan anneannem de neler olup bittiğini oradan seyretmeyi seviyordu. (IV) Yalnız seyretmekle kalmıyor, kahvesini de yudumluyordu keyifle.

Bu metinde numaralandırılmış cümlelerin hangisinde neden-sonuç ilişkisi vardır?

- A) I B) II C) III D) IV

4. Başlık, yazıda işlenmiş konunun izlerini taşımalı ve yazının içeriğinden uzak olmamalıdır.

Buna göre;

- yalan söylememek,
- başkalarının hakkını yememek,
- verdiği sözü tutmak,
- değerlerine bağlı olmak

davranışlarından söz eden bir yazının başlığı aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

- A) Dürüstlük B) Güven Duygusu
C) Alçak Gönüllülük D) İyiliksever İnsanda Bulunan Özellikler

5. ---- toplumları mutlu bireyler oluşturur. İhtiyaç sahibi bireylere ---- toplum olarak yaşamının gerekliliklerinden biridir. Bu nedenle toplumu oluşturan bireylerin dayanışma içinde yaşamaları gerekir. İnsanlar ---- maddi ve manevi olarak destek olursa toplum huzuru sağlanır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdaki sözcüklerden hangisi getirilmelidir?

- A) Özgür - sırt çevirmek - kardeşlerine
B) Sağlıklı - yardım etmek - birbirlerine
C) Kalabalık - el uzatmak - arkadaşlarına
D) Güçlü - değer vermek - akrabalarına

6. Gerçek, kalıcı dostluğun ne olduğunu bildiğim için dostumu kendime bağlamaktansa kendimi ona bağlamayı yeğlerim. Ona iyilik etmeyi onun bana iyilik etmesinden daha çok istemekle kalmam. Onun kendine yapacağı her iyiliğin bana da yapılmış olduğunu düşünürüm. Benden uzakta olması onun hoşuna gidiyorsa ya da işine geliyorsa bana yanımda olmasından daha fazla zevk verir. Kaldı ki bir biçimde onunla iletişim kurabilirim de. Eğer ayrı olmamızda yarar görüyorsak, yaşamımızı başka seçeneklerle ve olanaklarla genişletebiliyorsak yine birbirimiz için çabalıyoruz demektir. İşte dostluk böyle zenginleştirir insanı, eğitir, erdemli kılar.

Montaigne (Monteyn)

Bu metinde “dostluk”la ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Gerçek dostluklarda sevgi, saygı, güven ve anlayış çok önemlidir.
B) Dostluklar ayrı kalmayı gerektiriyorsa bundan rahatsızlık duyulmamalıdır.
C) Dostluk, onun kendine yaptığı iyilikten hoşnut olmaktır.
D) Dostluk, onun size yapacağı iyiliği beklemek yerine sizin ona iyilik etmenizdir.

2. TEMA

MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

Tema Sunumu

—> ORDUMUZUN HEPİMİZE İHTİYACI VAR

—> AĞUSTOS ŞAFAĞI

—> ÇANKAYA'DA HEDİYE EDİLMEK İSTENEN EV

CUMHURİYETİN İLANI

ERTUĞRUL'UN KADER UÇUŞU

Okuma

Yazma

Konuşma

Dinleme

Metne Hazırlanalım

Aşağıdaki şiiri okuyup şiirle ilgili soruları cevaplayınız.

(...)

Ben,

O mutlu yıllardan geliyorum arkadaşlar!

Yokluklar, yoksulluklar...

Sırtında mermi taşıyan analar.

İnönüler, Sakaryalar, Dumlupınarlar.

Ben,

O onurlu yıllardan geliyorum arkadaşlar!

Bir düş gibiydi, yaşanılanlar.

Bir masal gibiydi, anlatılanlar.

Ve

Uğurladık düşman gemilerini:

“Bir daha görürsek

Topraklarımızda sizi,

Pişman ederiz hepinizi!”

Türkân GEDİK BENGİ

(Kısaltılmıştır.)

- Şiirdeki “onurlu yıllar” ifadesiyle hangi dönem anlatılmaktadır?
- Şiirde hangi savaşların adı geçmektedir?
- Analar, mermileri neden sırtlarında taşımışlardır?
- Yaşanılanlar ve anlatılanlar neden bir düş, bir masal gibidir?

Aşağıdaki metni okuyunuz. Bu metnin size hissettirdiği duygulardan iki tanesini söyleyiniz.

Sonsuz bir insan seli, birbirinden bir buçuk metre aralıklarla ve tek sıra hâlinde akıyordu. İnsanlar taşıdıkları tüfek demetleri, cephane kutuları ve top mermilerinin ağırlığı altında öne doğru eğilmişlerdi. Daha şaşırtıcı olanı, bu insanların dörtte üçünden fazlasının kadın olmasıydı. Kadınların bazıları sırtlarına sarılı yüklerle beraber kucaklarında bebeklerini taşıyorlar, bazılarının arkasında ise kaygan çamurda kısa adımlarla yürüyen iki ve üç küçük çocuk bulunuyordu. (...)

Kadınlar düzenli bir şekilde yavaş yavaş yukarılara, daha yukarılara tırmanıyorlardı. (...) Yol gerçekten çok dikti ve biraz sonra hepsi dondurucu soğukta ayak değmemiş karlı yamaçlardan daha yükseklerle tırmanacaklardı...

Bütün Dünya dergisi, sayı 185.

(Kısaltılmıştır.)

Okuyalım

Aşağıdaki metni okuyunuz. Bu metnin size hissettirdiği duygulardan iki tanesini söyleyiniz.

Aşağıdaki metni okuyunuz. Bu metnin size hissettirdiği duygulardan iki tanesini söyleyiniz.

ORDUMUZUN HEPİMİZE İHTİYACI VAR

“Ordumuzun Hepimize İhtiyacı Var” adlı bu metin Turgut Özakman’ın “Şu Çılgın Türkler” adlı eserinden alınmıştır. Yazar, bu kitapta Osmanlı Devleti’nin çöküşünün ardından işgale uğrayan toprakların savunulmasını, yeni bir devletin doğuş sürecini ve bu süreçte verilen mücadeleyi anlatmaktadır. Yazar, bu eserde yer alan hiçbir satırı kurgulamamış; Türk, Yunan, İngiliz kaynaklarıyla uluslararası kurulların raporlarında, yerli / yabancı gazete-lerde ve o günleri yaşamış insanların belleklerinde / anı kitaplarında belgelenen olaylara yer vermiştir.

Aşağıdaki metinde orduyu güçlendirmek amacıyla başlatılan bağış kampanyasından bir bölüm anlatılmaktadır.

(...)

Halide Edip, “Hanımefendiler!” dedi, sesinde hafif bir heyecan, titriyordu. Çok tutumlu olduklarını duyduğu Ankaralı hanımları yardıma çağıracaktı.

“Tarih, Türk’ü ateşle imtihan ediyor. Bu imtihandan yalnız erkeklerimizin cesareti ile başarılı çıkamayız. Artık biz kadınlar da bu ateşe yüzümüzü çevirmek, ellerimizi uzatmak zorundayız. Ordumuzun hepimize ihtiyacı var.”

Kadınların büyük bir dikkatle dinlediğini fark edince heyecanı azaldı, daha sakin bir sesle devam etti:

“Bir hafta önce Eskişehir’deydim. Gördüklerimden birini sizlere de anlatmak istiyorum. Uçakların gövdesi ve kanatları, özel bir keten kumaşla kaplanırmış. Bulunamadığı için bizimkiler, kaput beziyle kaplıyorlar. Özel yapıştırıcısı olmadığı için kaput bezini uçakların gövdelerine, kanatlarına nal mihî ya da zamkla tutturuyorlar. Bezin gerginliği ve kayganlığı emayit denilen özel bir sıvı ile sağlanırmış. Getirtemedikleri için beze, kaynatılmış patates kabuğu ve paça suyuna tutkal, kola karıştırarak yaptıkları bir pelteyi sürüyorlar. Sonra da gözlerini bile kırpmadan bu uçaklara binip uçuyorlar.

Kardeşlerim!

Sizleri, milletin şerefini ve namusunu canından aziz bilen bu genç ve yoksul orduya yardıma çağırıyorum!”

Kısa bir sessizlikten sonra kadınlar ağır ağır ayağa kalkmaya başladılar ve hiç konuşmadan ilerlediler, masanın önünde sıraya girdiler. Masanın üstü parayla dolmaya başladı. Yanında para olmayanlar, yüzüklerini, bileziklerini bırakıyordu. Gözleri görmeyen, beyaz başörtülü, yaşlı bir kadın çevresinden yardım istedi:

“Ne olur, bana Halide Hanım’ı bulun!”

Halide Edip bu yakaran sesi duymuştu, yaklaştı,

“Benim, burdayım!” dedi. Kadın eliyle okşayarak Halide Edip’in yüzünü içine sindirdi:

“Çamaşırcılık yaparak geçiniyorum, kızım. Bunu, zor günüm için saklamıştım. Ama sözlerinden anladım ki ordumuz benden daha zordaymış.”

Göğsüne bastırıldığı sol elini açtı, uzattı, yüzü gururla aydınlandı:

“Al bunu.”

Derisi çatlamış avucunda bir lira vardı.

Halide Edip, gözlerinden yaş fışkırarak kadına sarıldı, “Ah anam!..” dedi içi titreyerek “Bir kere daha iman ettim. Kurtulacağız!”

(...)

Turgut ÖZAKMAN
(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

- Aşağıda okuduğunuz metinde geçen sözcük ve sözcük gruplarının anlamları ve bazı harfleri verilmiştir. Bu sözcük ve sözcük gruplarını anlamlarından, verilen ipuçlarından yararlanarak kutucuklara yazınız ve anlamlarına uygun birer cümlede kullanınız.

- ☀ Kasaplık hayvanların ayağından yapılan çorba.

P □ Ç □

Cümle:

- ☀ Çiçekleri mavi renkte ve beş taç yapraklı bir bitkinin liflerinden yapılmış dokuma.

K □ E □

Cümle:

- ☀ Akasya, kitre, sütleğen vb. ağaçların kabuklarından sızarak donan, renksiz veya sarı kırmızımsı renkteki bışimsiz maddenin yapıştırıcı olarak kullanılan eriyiğı.

Z □ □ □

Cümle:

- ☀ Pamuktan düz dokuma, Amerikan bezi.

K □ □ □ □ B □ Z □

Cümle:

- ☀ Güçlü bir inanç duymak.

İ □ □ N E □ □ □ K

Cümle:

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Halide Edip, Eskişehir’de gördüğü hangi olayı anlatıyor?
2. Yaşlı bir kadın, Halide Edip’in konuşmasından sonra ne söylüyor?
3. Kendisine yaklaşan Halide Edip’e yaşlı kadın ne yapıyor?
4. Halide Edip, neden Türk milletinin ve ordusunun kazanacağına bir kez daha inandığını söylüyor?

Söz Varlığımız

► Aşağıda birinci grupta “ateş” sözcüğünün farklı anlamları, ikinci grupta da bu anlamlarıyla kullanıldığı cümleler verilmiştir. Cümleleri doğru anlamlarla eşleştiriniz.

1. Grup

1 Patlayıcı silahların atılması.

2 Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık.

3 Genellikle hastalık etkisiyle artan vücut sıcaklığı, kızdırma.

4 Tehlike, felaket.

2. Grup

Doktor, Esmâ'nın ateşini bir türlü düşüremiyordu.

Kendini ateşe attığının farkında değil misin?

Top ateşinin sesiyle birden irkildim.

Konuşalım, Anlatalım

► Millî Mücadele yıllarına ait aşağıdaki görsellerden hareketle Türk kadınının ülkenin savunulması için vermiş olduğu büyük mücadeleyi arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

Düşünelim, Yazalım

Millî Mücadele'nin kadın kahramanlarıyla ilgili edindiğiniz bilgilerden hareketle bu kahraman kadınlardan birinin yaşamını, Millî Mücadele'deki yerini ve önemini anlatan bilgilendirici bir metin yazınız.

Tayyar Rahmiye

*Kılavuz Hatice
(Temsilî)*

Antepli Yirik Fatma

Kamacı Fatma

Kara Fatma

Gördesli Makbule

Asker Saime Hanım

Sati Çırpan

Süreyya Sülün Hanım

Nezahat Onbaşı

Metne Hazırlanalım

► “Türkiye Cumhuriyeti’ne Giden Yol” belgeselini www.eba.gov.tr genel ağ adresinden izleyiniz. Belgeselden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Savaş görüntüleri size neler hissettirdi?
- Kurtuluş Savaşı yıllarında verilen mücadele ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?
- Kurtuluş Savaşı’nın kazanılmasında etkili olan unsurlar nelerdir?

Okuyalım

► “Ağustos Şafağı” adlı şiiri noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

AĞUSTOS ŞAFAĞI

Bir ağustos şafağı
Ölüm dirim savaşıyla uyandı evren
Gürül gürül ırmaklar gibiydik
Yedisinden yetmişine dek.

Şimşek şimşek çaktı bir ulu ses Kocatepe’den
Aydınlandı bütün ağustos şafakları,
Kan gövdeyi götürüyordu
Bütün gücüyle yüklendi düşmana
Mustafa Kemal’in ordusu

26 Ağustos’ta başladı büyük kavga
“Allah Allah!” sesleriyle yırtıldı şafak
Özgürlüğün, Türklüğün zaferiydi bu
Koşuyordu Mustafa Kemal’in ordusu
Deniz deniz, dalga dalga

Nasıl da kaçıyordu düşman sürüleri
Öyle sefil, öyle perişan
Koca Türk’tü şahlanan
Kükreyen aslanlar gibiydik
Ellerimizde bayrak, yüreklerimizde vatan.

Ölüm kalım savaşıydı bu
Ya egemenlik ya ölüm!
Yaman vuruşuyorduk yaman
Özgürlük adına, Türklük adına.

Aydınlandı 26 Ağustos şafağında memleketim, Türkiye’m
Son sözünü söylüyordu Mustafa Kemal,
“Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz’dir, ileri!”

Şahinkaya DİL
(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

- Aşağıdaki sözcüklerin şiirde geçtiği dizeleri bulunuz. Bu sözcüklerin anlamlarını TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten bularak noktalı yerlere yazınız ve sözcüklerin şiire kattığı anlamı kendi cümlelerinizle ifade ediniz.

ölüm dirim	Şiirde geçtiği dize:
	Sözlük anlamı:
	Şiire kattığı anlam:
sefil	Şiirde geçtiği dize:
	Sözlük anlamı:
	Şiire kattığı anlam:
perişan	Şiirde geçtiği dize:
	Sözlük anlamı:
	Şiire kattığı anlam:
yaman	Şiirde geçtiği dize:
	Sözlük anlamı:
	Şiire kattığı anlam:
hedef	Şiirde geçtiği dize:
	Sözlük anlamı:
	Şiire kattığı anlam:

Anlayalım, Yorumlayalım

► Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Şiirde anlatılan tarihî olay nedir?
2. Kocatepe nerededir? Buranın tarihî açıdan önemi nedir?
3. Kükreyen aslanlar gibi savaştan Türk askerlerinin karşısında düşman askerleri ne yapmıştır?

► Şiirde aşağıdaki dizeler ile ne anlatılmak istenmiştir? Belirtiniz.

Gürül gürül ırmaklar gibiydik
Yedisinden yetmişine dek.

26 Ağustos'ta başladı büyük kavga
"Allah Allah!" sesleriyle yırtıldı şafak

Kükreyen aslanlar gibiydik
Ellerimizde bayrak, yüreklerimizde vatan.

► Şiirin hangi bölümünde Atatürk'ün sözlerine yer verilmiştir? Bu sözleri belirleyerek yazınız.

.....

.....

.....

.....

► Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında toplumsal dayanışmanın önemi nedir? Bu konudaki duygularınızı ve düşüncelerinizi yazarak ifade ediniz.

.....

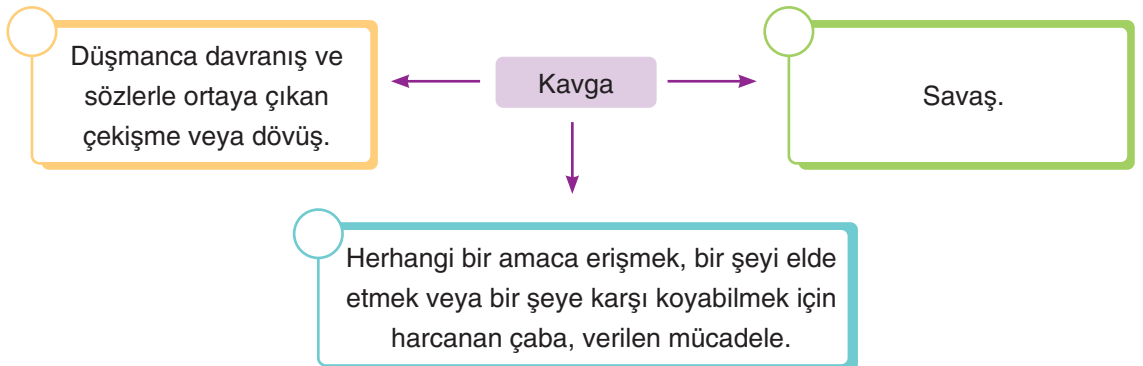
.....

.....

.....

Söz Varlığımız

► Aşağıda "kavga" sözcüğünün üç ayrı anlamı verilmiştir. Bu sözcüğün metinde kullanıldığı anlamı belirleyerek ilgili kutucuğu işaretleyiniz. Kavga sözcüğünü metindeki anlamıyla bir cümlede kullanınız.

► Aşağıdaki aynı renkle yazılmış sözcüklerin ortak özelliğini belirleyerek ilgili yerlere yazınız.

Bir ağustos şafağı

Şimşek şimşek çaktı bir ulu ses Kocatepe'den.

26 Ağustos'ta başladı büyük kavga.

Özgürlük adına, Türklük adına.

Son sözünü söylüyordu Mustafa Kemal

"Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!"

Maviyle yazılmış sözcüklerin ortak özellikleri

Pembeyle yazılmış sözcüklerin ortak özellikleri

Yeşille yazılmış sözcüklerin ortak özellikleri

Kök durumunda bulunan ya da kökteki anlamı değiştirmeyen ekler alan sözcüklere **basit**, kök veya gövde hâlindeki sözcüklere yapım eki eklenerek oluşturulan yeni sözcüklere **türemiş**, birden fazla sözcüğün farklı bir anlam vermek üzere birleşip kaynaşmasıyla oluşan sözcüklere **birleşik sözcük** denir.

► Ortak özelliklerini belirlediğiniz sözcükleri ilgili başlıkların altına yazınız.

Basit sözcük

Türemiş sözcük

Birleşik sözcük

Etkileşimli
içerik

► Aşağıdaki sözcüklerin kaç tane yapım eki aldığını örnekteki gibi yazınız.

2

► Okuduğunuz metinde geçen aşağıdaki sözcüklerin köklerini belirleyip bulmacadan bulunuz.

ölüm

yüklendi

başlandı

büyük

yırtıldı

özgürlüğün

gürül

gücüyle

Türklüğün

egemenlik

vuruşuyorduk

ö	z	g	ü	r	s	T	f
y	ı	r	t	p	b	ü	h
ö	ş	v	u	r	a	r	g
l	m	g	ü	r	ş	k	ö
b	ü	y	ü	g	y	b	v
e	g	e	m	e	n	l	d
o	u	g	ü	ç	i	t	e
i	h	c	a	k	y	ü	k

► Sizce bir sözcük en çok kaç tane yapım eki alabilir? Aşağıdaki kutucuklara farklı sayıda yapım eki almış sözcüklere örnekler yazınız.

► Aşağıda verilen köklerin sonuna gelmesi gereken yapım eklerini yazarak görsellerdeki varlıkları karşılayan sözcükleri türetiniz.

ye-

aş-

sil-

uç-

süz-

simit-

► Aşağıdaki sözcükleri yapıları yönünden inceleyiniz. Gruplardaki yapısı yönünden farklı sözcükleri belirleyip işaretleyiniz.

I. Grup

- ☐ kuyu
- ☐ saksağan
- ☐ örtü
- ☐ elbise

II. Grup

- ☐ olgun
- ☐ dizi
- ☐ yitik
- ☐ sardunya

III. Grup

- ☐ İstanbul
- ☐ atasözü
- ☐ alaçam
- ☐ başkent

Konuşalım, Anlatalım

► “Atatürk bugün hayatta olsaydı yurt ve dünya sorunlarına ilgi gösterir miydi? Hangi sorunlara nasıl çözüm yolları üretirdi?” sorularının cevaplarını düşününüz. Kendinizi Atatürk’ün yerine koyarak yurt ya da dünya sorunlarından birini belirleyiniz. Belirlediğiniz sorunun nedenleriyle ve çözüm yollarıyla ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Öğretmeninizin belirlediği süreyi geçmeyecek biçimde konuşmanız gerektiğini unutmayınız.

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıdaki metni okuyunuz. Siz metindeki Türk askerinin yerinde olsaydınız nasıl davranırdınız? Metnin sizde uyandırdığı duygular ve düşünceler nelerdir? Bu soruların cevaplarıyla ilgili düşüncelerinizi aşağıdaki noktalı yere yazınız.

YARADAKİ BİR TUTAM OT

Fransızlar, Çanakkale Savaşı'nda çok ağır kayıp vermişlerdir. Kirte Savaşları'nda sağ kolunu kaybeden Fransız subayı bir anısını şöyle anlatmaktadır:

“Biz Fransızlar, Türkler gibi mert bir milletle savaştığımız için övünebiliriz. Şiddetli bir süngü savaşından sonra savaş sahasında dolaşırken bir Türk askerinin kendi gömleğini yırtarak bir Fransız askerinin yarasını sardığını gördüm. Tercümanımın aracılığıyla sordum:

“Niçin öldürmek istediğin askere yardım ediyorsun?”

Mecalsiz Türk askeri şu cevabı verdi:

“Bu asker yaralanınca cebinden yaşlı bir kadın resmi çıkardı... Herhâlde resimdeki annesi olacaktı. Benim ise kimsem yok. O kurtulsun, anasının yanına dönsün istedim.”

Bu asil davranış karşısında gözyaşlarımı tutamadım. Bu sırada emir subayım, Türk askerinin yakasını açtığında gördüğüm manzara karşısında yanaklarımdan sızan yaşlarımın dahi donduğunu hissettim. Çünkü Türk askerinin göğsünde bizim askerden daha derin bir süngü yarası vardı ve bu yaraya bir tutam ot tıkamıştı. Az sonra ikisi de öldü.”

İsmail BİLGİN
(Kısaltılmıştır.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Araştıralım, Hazırlanalım

- Genel ağdan Atatürk müze evleriyle ilgili bilgi edininiz.
- Genel ağdan ya da kütüphane ve kitabevlerinden Atatürk'le ilgili anıların yer aldığı kaynakları araştırınız ve Atatürk'ün anılarından birini sınıfınıza getiriniz.

Olanaklarınız ölçüsünde bu kaynakları edinmeye çalışınız. Kendinize bir kitaplık oluşturup bu kitaplıkta Atatürk'le ilgili kitaplar bulundurabilirsiniz.

2. TEMA

MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

ÇANKAYA'DA HEDİYE EDİLMEK İSTENEN EV

Metne Hazırlanalım

- Atatürk müze evlerinden birine gitme imkânınız olduysa müze gezisi sırasında neler hissettiğinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Aşağıda Atatürk'ün hayatının bir dönemini geçirdiği müze evlerine ait görseller verilmiştir. Bu görselleri inceleyiniz ve müze evleriyle ilgili edindiğiniz bilgileri noktalı yerlere yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Okuyalım

- “Çankaya’da Hediye Edilmek İstenen Ev” metninin görsellerini inceleyiniz. Metnin görsellerinden ve başlığından hareketle konusunu tahmin ediniz. Metni okuduktan sonra metnin konusunu belirleyiniz ve tahmininizle karşılaştırınız.

Metnin konusuyla ilgili tahminim

.....

.....

.....

.....

Metni okuduktan sonra belirlediğim konu

.....

.....

.....

.....

- Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz. Sessiz okuma sırasında metnin ana fikrini, önemli gördüğünüz ifadeleri, kişi ve yer adlarını defterinize not alınız. Daha sonra metni bir kez de sesli okuyunuz.

ÇANKAYA'DA HEDİYE EDİLMEK İSTENEN EV

Mustafa Kemal ve beraberindekiler, 27 Aralık 1919 tarihinde Ankara'ya ilk geldiklerinde Keçiören'deki Ziraat Okuluna (bugünkü meteoroloji binası) yerleşmişlerdi.

O zamanlar isyancılar, her tarafta özellikle Bolu'da, Düzce'de birçok olay çıkarıyorlardı. Olaylar Polatlı'da bile görülmüş hatta bir gece Mustafa Kemal'in yatıp kalktığı binaya bile kurşunlar atılmıştı. Bina çok geniş ve etrafı da açık olduğundan korunması çok güçtü. Bu nedenle sonradan istasyondaki bugün müze olan binaya taşınılmıştı. Bu bina hem Meclise yakın hem korunması kolay sağlıyor hem de istasyonun telefon ve telgrafhanesinden istenildiği kadar istifade edilebiliyordu. Ayrıca Ankara'ya gelenleri istasyonda karşılamak rahat oluyordu. Bu nedenle Mustafa Kemal bu binaya "Direksiyon" ismini vermişti.

Mustafa Kemal, istasyondaki bu küçük binaya taşındıktan sonra binanın üst katını evi gibi döşetmiş; alt katını da çalışma yeri olarak kullanıyordu. Bu yer tabii ki çok küçüktü. Mustafa Kemal'in de pek çok resmî ve özel kişilerle görüşme zorunluluğu doğmuştu. Artık TBMM başkanı idi.

Bunu düşünen Ankara Müftüsü ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Başkanı Rıfat Börekçi başta olmak üzere zengin Ankaralılar, Atatürk'e bir ev alıp hediye etmek isterler. Bu nedenle aralarında para toplayarak belediyeye yatırırılar. Belediye de üç ev seçip pey vererek Atatürk'ten bunların birini seçmesini ister.

O zamanlar Ankara, kale ve civarından ibaretti. Dikmen, Keçiören, Etlik ve Çankaya'da zenginlerin bağ ve bahçeleri vardı. Zenginler yazın oralara taşınır, kış gelince Ankara'ya dönerlerdi.

Mustafa Kemal 1921 yılının Mayıs ayında bir gün beni çağırdı ve “Çocuk, Ankara Belediyesi bize bir ev bağışlamak istiyor. Üç tane ev seçmişler. Git, gör. Hangisi bize uygunsa bana gizlice söyle. Onu kabul edelim ve oraya taşınalım.” dedi.

İşleri çok yoğun olduğundan gidip eve, bahçeye bakacak zamanı hiç yoktu. Fakat belediyenin de bu kibar hareketine karşı kabalık yapmak istemiyordu. Bu nedenle kendisine “Gidip görmeden binayı birisine seçtirdi.” dedirtmemek düşüncesiyle benim yaptığım seçimin gizli kalmasını istiyordu. Evlerden biri Etlik’te biri Keçiören’de biri de Çankaya’da idi. Ben gidip üçünü de gördüm. Gelip hepsini tek tek ve etraflıca Mustafa Kemal’e anlattım. Her zaman olduğu gibi bana sordu, “Sence hangisi en uygunu?” dedi.

Çankaya’daki ev Çankaya’nın en yüksek yerinde, bahçesinde gayet güzel yetişmiş meyve ve kavak ağaçları olan, tahta kepenkli bir bağ eviydi. Daha önceleri bir İngiliz deri tüccarı oturduğu için de bayağı bakımlıydı. Bu nedenle ben de “Çankaya’daki ev en uygun olanıdır, efendim.” dedim. “Öyleyse Çankaya’daki evi beğendiğimizi teşekkürlerimizle birlikte belediyeye yazmalarını söyleyiniz.” dedi. Ben de yazıyı hemen yazdırdım.

Böylece Çankaya’daki bugün müze olan ev beğenilince sahipleri olan Bulgurluzade Rıfat ve Mehmet Efendilerden Mustafa Kemal’e hediye edilmek üzere hemen satın alındı. Fakat Mustafa Kemal, hediye edilmek istenen bu evi hediye olarak almaktan rahatsız oluyor, bütün ısrarlara rağmen evin tapusunu kendi üzerine yaptırmak istemiyordu. Birinci İnönü Muharebesi yeni kazanılmıştı. Büyük kahramanlık gösteren ordumuzu onurlandırmak için bu evi orduya bağışlamak istiyordu. Bu nedenle hayat boyu kendisinin oturması kaydıyla evin tapu tescilini Millî Savunma Bakanlığına yaptırmıştı (31.05.1921). Bu şartla alınan evin onarımını önce Mimar Vedat Bey üstlenmiş sonra da Sarı Hikmet diye tanınan Hikmet Koyunoğlu tamamlamıştı. Köşkün tamiri aynı yıl sonbaharda bitirilmiş ve oraya taşınılarak orada oturulmaya başlanmıştı.

Yurdakul YURDAKUL
(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

- Aşağıdaki sözcüklerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin edip yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

Sözcükler	Tahminlerim
meteoroloji	
istasyon	
müftü	
pey	
kepenk	
tüccar	
tescil	
mimar	

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Atatürk ve beraberindekiler Ankara'ya ilk geldiklerinde nereye yerleşiyorlar?
2. Ankara Müftüsü, Müdafaa-i (Savunma) Hukuk Cemiyeti Başkanı Rıfat Börekçi ve zengin Ankara-lılar, Atatürk'e ev hediye etme konusunda ne düşünüyorlar ve bu konuyla ilgili ne yapıyorlar?
3. Atatürk, neden hediye edilecek evi bir başkasına seçtiriyor ve yapılacak seçimin gizli kalmasını istiyor?
4. Evin tapusunu üzerine almayı kabul etmeyen Atatürk, bu soruna nasıl bir çözüm buluyor?
5. Çankaya'daki o ev, bugün ne olarak kullanılmaktadır?

- Çankaya'daki ev satın alınıp Atatürk'e hediye edilmek istenince o, bundan neden rahatsız oluyor? Atatürk'ün kendisine bir ev hediye edilmek istenmesinden rahatsız olması hakkında ne düşünüyorsunuz? Aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

- Metinden Atatürk'ün hangi kişilik özellikleri hakkında bilgi edindiğinizi açıklayınız.

► “Çankaya’da Hediye Edilmek İstenen Ev” başlığının aşağıda verilen özellikleri taşıyıp taşımadığını açıklayınız.

- Başlık, kısa ve ilgi çekici olmalıdır.
- Metnin içeriğine uygun olmalıdır.
- Çok uzun olmamalıdır.

► Aşağıdaki cümlelerden hangileri öznel (kişiden kişiye değişkenlik gösteren, kanıtlanabilir özelliği olmayan), hangileri nesnel (kanıtlanabilir bir bilgi içeren, herkes için doğruluğu aynı olan, kişiden kişiye değişmeyen) yargıları bildirmektedir? Tablodaki ilgili yerleri işaretleyiniz.

	Öznel Anlatım	Nesnel Anlatım
Mustafa Kemal ve beraberindekiler, 27 Aralık 1919 tarihinde Ankara’ya ilk geldiklerinde Keçiören’deki Ziraat Okuluna (bugünkü meteoroloji binası) yerleşmişlerdi.		
Bina çok geniş ve etrafı da açık olduğundan korunması çok güçlü.		
O zamanlar Ankara, kale ve civarından ibaretti.		
Üç tane ev seçmişler.		
Çankaya’daki ev Çankaya’nın en yüksek yerinde, bahçesinde gayet güzel yetişmiş meyve ve kavak ağaçları olan, tahta kepenkli bir bağ eviydi.		
Çankaya’daki ev en uygun olanıdır, efendim.		
Bu nedenle hayat boyu kendisinin oturması kaydıyla evin tapu tescilini Millî Savunma Bakanlığına yaptırmıştı.		

► Bu temada okuduğunuz metinleri (Ordumuzun Hepimize İhtiyacı Var, Ağustos Şafağı, Çankaya’da Hediye Edilmek İstenen Ev) aşağıdaki soruları cevaplayarak karşılaştırınız.

- Bu metinler arasında konu bakımından nasıl bir ilişki vardır?
- Metinler arasında şahıs ve varlık kadrosu yönlerinden nasıl benzerlikler bulunmaktadır?
- Hangi metnin / metinlerin içeriği duygu ağırlıklıdır?
- Hangi metin / metinler içerik yönünden daha etkileyicidir?

► Okuduğunuz metnin özelliklerini belirten ifadelerin başındaki kutucukları işaretleyiniz.

Yazar, anlatımı 1. kişi (ben) ağızıyla yapmıştır.

Yazar, dinleyip gözlemleyerek tanık olduğu bir olayı anlatmıştır.

Metinde yazarın anlattığı olay, Atatürk'ün hediye edilmek istenen evi almaktan duyduğu rahatsızlık ve bu duruma bulduğu çözümdür.

Yazar anlattığı olayı yaşadığı gün yazmıştır.

Yazar, kişisel deneyimlerinden, izlenimlerinden ve gözlemlerinden yararlanmıştır.

Metnin içten, akıcı, anlaşılır ve ilgi çekici bir anlatımı vardır.

Yazar, bu metni yaşanan bir olayı okuyucuların bilgisine sunmak ve bu olaydan bir ders çıkarmalarını sağlamak için yazmıştır.

► Belirlediğiniz özelliklerden yararlanarak okuduğunuz metnin türünü tahmin edip ilgili kutucuğu işaretleyiniz.

Hikâye

Haber metni

Anı

► Aşağıdaki cümlelerin anlam özelliklerini belirleyip ilgili kutucukları işaretleyiniz.

	Neden-Sonuç	Amaç-Sonuç	Koşul-Sonuç
Bina çok geniş ve etrafı da açık olduğundan korunması çok güçlü.			
Hangisi bize uygunsa bana gizlice söyle.			
İşleri çok yoğun olduğundan gidip eve, bahçeye bakacak zamanı hiç yoktu.			
Daha önceleri bir İngiliz deri tüccarı oturduğu için de bayağı bakımlıydı.			
... Bulgurluzade Rıfat ve Mehmet Efendilerden Mustafa Kemal'e hediye edilmek üzere hemen satın alındı.			
Büyük kahramanlık gösteren ordumuzu onurlandırmak için bu evi orduya bağışlamak istiyordu.			

Söz Varlığımız

► Aşağıdaki cümlelerde geçen adların altını örnekteki gibi çizin ve bu adları ilgili başlıkların yanındaki noktalı yerlere yazınız.

Bahçede ağaçlar vardı.

Üç tane ev seçmişler.

O zaman Ankara kale ve civarından ibaretti.

Atatürk, istasyondaki bu küçük binaya taşındı.
Çankaya'daki ev en uygun olanıdır.
Bu nedenle Atatürk bu binaya "Direksiyon" ismini vermişti.
Bu düşüncesini bana açıkladı.
Daha önceleri orada bir tüccar oturuyordu.

Etkileşimli
içerik

Bir tek varlığa özgü olan adlar:

Aynı türden birçok varlığı karşılayan adlar:

"Ağaç, istasyon, bina, ev, düşünce, tüccar" sözcükleri aynı türden varlıklara verilen adlardır. Aynı türden varlıkları anlatmaya yarayan adlara **tür (cins) adı** denir. "Atatürk, Çankaya, Direksiyon" sözcüklerinde olduğu gibi benzerlerinden farklı özellik taşıyan bir kişiye, varlığa veya topluluğa verilen adlara ise **özel ad** denir.

► Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerin altına örnekteki gibi cümleler yazınız. Bu cümlelerin özel adları ve tür adlarını örneklendirmesine dikkat ediniz.

Bahçedeki akasya çiçek açmış.

► Çankaya Köşkü'nün aşağıda verilen bölümlerini inceleyiniz. 65. sayfadaki soruları tablo-
dan ve Köşk'ün verilen bölümlerinden yararlanarak cevaplayınız.

ELÇİ KABUL SALONU

Göreve yeni başlayan elçilerin Atatürk'e gü-
ven mektuplarını sundukları bölümdür.

ÇALIŞMA ODASI

Türkiye'deki modern mimarinin başlangıcı sa-
yılacak çok özgün niteliklere sahip art deco*
(art deko) tarzında düzenlenmiştir.

YEŞİL SALON

Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı yıllarında çalışma
odası olarak kullandığı bu salonda gazeteciler,
yazarlar, yabancı konuklar ağırlanmıştır.

ÇANKAYA SOFRASI

Atatürk'ün çalışma arkadaşları ve devletin ileri
gelenleri ile devlet meselelerini görüştüğü tarihî
sofradır.

KÜTÜPHANE

Türkçe, Fransızca, Almanca, İngilizce yazıl-
mış 2.671 kitap bulunmaktadır. Atatürk "Nutuk"
adlı eserinin büyük bölümünü burada kaleme
almıştır.

SERĞİ SALONU

Müze Köşk'ün mimarisi ve tarihî gelişimi, son
dönem onarımına ilişkin bilgiler ile Atatürk'ün ki-
şisel eşyalarından örnekler bulunur.

* art deco: İlk olarak Fransa'da ortaya çıkan bir sanat akımı, daha çok el işçiliği ve ince materyallerin kullanıldığı tasarım tarzı.

ÇANKAYA KÖŞKÜ MÜZESİ ZİYARET GÜN VE SAATLERİ							
Saatler / Günler	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
09.00-10.30	Tatil	—	Çalışma odası	—	Sergi salonu	Yeşil salon	Yeşil salon
10.30-12.00	Tatil	Elçi kabul salonu	Çalışma odası	—	Kütüphane	Elçi kabul salonu	Yeşil salon
12.00-13.30	Tatil	Öğle arası	Öğle arası	Öğle arası	Öğle arası	Öğle arası	Öğle arası
13.30-15.00	Tatil	—	Kütüphane	Sergi salonu	Çankaya sofrası	Çankaya sofrası	Kütüphane
15.00-16.30	Tatil	Sergi salonu	Kütüphane	Yeşil salon	—	Kütüphane	—

Atatürk'ün konuklarını kabul ettiği salonu ziyaret etmek isterseniz köşkün hangi bölümlerini, hangi gün ve saatlerde ziyaret etmelisiniz?

Atatürk'ün devlet meselelerini görüştüğü ve çalışmalarını yürüttüğü yeri ziyaret etmek isterseniz köşkün hangi bölümünü, hangi gün ve saatlerde ziyaret etmelisiniz?

Atatürk'ün okuduğu kitapları ve "Nutuk" adlı eseri kaleme aldığı yeri görmek isterseniz köşkün hangi bölümünü, hangi gün ve saatlerde ziyaret etmelisiniz?

Atatürk'ün kişisel eşyalarıyla ilgili bilgi edinmek isterseniz köşkün hangi bölümünü, hangi gün ve saatlerde ziyaret etmelisiniz?

Konuşalım, Anlatalım

- ➡ “Araştıralım, Hazırlanalım” bölümünde yaptığınız araştırma sonucu belirlediğiniz anıyı arkadaşlarınıza anlatınız.

Düşünelim, Yazalım

- Mustafa Kemal Atatürk'ün aşağıdaki sözüne göre bir milletin dağılmaması neye bağlıdır? Düşüncelerinizi yazınız.**

“Bir millet, sımsıkı birbirine bağlı olmayı bildikçe yeryüzünde onu dağıtılabilecek bir güç düşünülemez.”

- ➡ **Atatürk'e olan sevginizi anlatan bir şiir yazınız.**

Metne Hazırlanalım

- Atatürk'ün aşağıdaki sözünü okuyunuz ve ifadeden ne anladığınızı açıklayınız.

"Türk milletinin karakter ve âdetlerine en uygun olan idare, cumhuriyet idaresidir."

- Yandaki şiiri okuyunuz. Bu şiirden hareketle "cumhuriyet" konusundaki duygularınızı ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Dinleme metni

DOĞUM GÜNÜN KUTLU OLSUN

Bugün,
Doğum günün senin.
Bugün,
Doğum günü ulus olmamızın.
Bak, süslendi bayraklarla yurdum.
Doğum günün kutlu olsun
Cumhuriyetim!

Türkân GEDİK BENLİ

Dinleyelim

- "Cumhuriyetin İlanı" adlı metni dinleyiniz. Metinde önemli gördüğünüz yerleri not alınız ve bu notları arkadaşlarınızla paylaşınız.

.....

.....

.....

.....

Sözcük Çalışması

- Dinlediğiniz metinde geçen aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Bu cümlelerde verilen koyu yazılmış sözcükleri örnekteki gibi anlamlarıyla eşleştiriniz.

- Cumhuriyetin ilanının önündeki en büyük engel **saltanatı**.
- Şimdi, yürürlükte olan **siyasi** rejime uygun devlet şeklini bulmak zorunlu hâle gelmişti.
- "Türkiye Cumhuriyeti mesut, başarılı ve **muzaffer** olacaktır."
- Böylece devletin adı ve **rejimi**yle ilgili tartışmalara son verildi.
- Bu uygulamayla meclis hükûmeti sistemi yerine **parlamentar** rejime geçilmiş oldu.

rejim.....: Bir devletin yönetim biçimi.

.....: Bir ülkede hükümdarın, padişahın, sultanın egemen olması.

.....: Üstün gelmek, yenmek, zafer kazanmak.

.....: Başlıca görevi yasama, devlet bütçesini çıkarma, hükûmeti denetleme olan ve üyeleri halkoyu ile belirli bir süre için seçilen meclis veya meclisler, yasama kurulu, yasama meclisi, yasama organı ile ilgili.

.....: Politika ile ilgili, siyasal, politik.

Anlayalım, Yorumlayalım

► Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız.

Soruları cevaplarken metninle ilgili aldığınız notlardan yararlanabilir, öğretmeninizden metni bir kez daha dinletmesini isteyebilirsiniz.

1. Cumhuriyetin ilanının önündeki en büyük engel nedir?
2. Yeni kurulan meclis, hangi antlaşmayı onaylamıştır?
3. 25 Ekim 1923'te hükûmetin istifası, Mustafa Kemal Paşa'ya beklediği hangi fırsatı vermiştir?
4. 28 Ekim 1923 akşamına kadar hükûmetin kurulmaması üzerine Mustafa Kemal Paşa, arkadaşlarına fikrini nasıl açıklamıştır?
5. Cumhuriyet ne zaman ilan edilmiştir ve cumhuriyetin ilanı nasıl karşılanmıştır?
6. Gazi Mustafa Kemal Paşa, kaç oy alarak Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk cumhurbaşkanı seçilmiştir?
7. İlk hükûmeti kurmakla kim görevlendirilmiştir?
8. Hepimizin başlıca vatandaşlık görevi nedir?

► Sizce Atatürk neden cumhuriyet yönetimini seçmiştir? Bu konudaki düşüncelerinizi belirtiniz.

► Aşağıdaki paragrafı okuyunuz. Bu paragraftan hareketle Atatürk'ün Türk gençliğine niçin güvenip inandığını ve Türkiye Cumhuriyeti'ni emanet ettiğini açıklayınız.

Atatürk, "Tarihi yaşadığımız gibi yazdık fakat geleceği cumhuriyete inananlara, onu koruyanlara ve yaşatacak olanlara emanet etmek gerekiyor." diyordu. O, Türk gençliğinin sağduyusuna, milliyetçiliğine, vatan sevgisine inandığını ve onlara güvendiğini söylüyordu.

İsmet GİRİTLİ

Söz Varlığımız

► Aşağıda dinlediğiniz metinde geçen bazı cümleler verilmiştir. Bu cümlelerdeki altı çizili sözcükleri yapılarına göre ilgili kutucuğa yazınız.

Etkileşimli
içerik

	Basit	Türemiş	Birleşik
Meclis <u>başkanı</u> hükûmet başkanlığı da yapıyordu.			
Millî Mücadele Dönemi'ndeki <u>olağanüstü</u> şartların bir <u>ürünü</u> olan meclis hükûmeti sistemi de artık işlemez olmuştu.			
"Yaşasın cumhuriyet!" <u>sesleri</u> arasında <u>alkışlarla</u> cumhuriyet ilan edildi.			
Devlet <u>başkanlığı</u> konusu <u>çözüme</u> kavuştu.			
Buna göre <u>cumhurbaşkanı</u> <u>başbakanı</u> atayacaktı.			

Konuşalım, Anlatalım

► Aşağıdaki metni okuyup verilen sorular üzerinde sınıfça konuşunuz.

GÖZÜM ARKAMDA KALMAYACAK

Atatürk yeni cumhurbaşkanı seçilmişti. Bir sabah, kimi görevlilerle birlikte Çankaya sırtlarında yürüyüşe çıkmıştı. Yolda karşıdan gelmekte olan küçük bir çocuk, onları görünce durdu, kenara çekildi. Atatürk, çocuğu yanına çağırdı ve gülümseyerek sordu:

- Adın ne senin bakayım?
- Cemil.
- Buralarda mı oturuyorsun?
- Hayır, Ayrancı'da...
- Okula gidiyor musun?

Çocuk, başıyla “evet” anlamına gelen bir işaret yaptı.

- Peki, ne okuyorsun okulda?
- Her bir şey okuyoruz.
- Beni tanıyor musun Cemil?

Çocuk, başını kaldırdı, bir süre Atatürk'e dikkatle baktı:

- Sen, Gazi Paşa'sın!
- Hayır, Cemil, ben Gazi Paşa değilim. Beni benzettin sen.
- Yok, benzetmedim, iyi biliyorum; sen, Gazi Paşa'sın.
- Nereden biliyorsun?

Çocuk, kendine güvenir bir tutum içinde:

- Çünkü, dedi, sana hiç kimse benzemez.

Atatürk'ün insanları büyüleyen gözleri yaşarır gibi oldu.

- Cemil, büyüdüğün zaman ne olacaksın?
- Asker olacağım!
- Asker olup da ne yapacaksın?
- Düşman bu topraklara olur da bir daha ayak basarsa onu buradan kovacağım.

Atatürk hiçbir şey söylemedi. Küçük çocuğu kollarının arasına aldı, kaldırdı ve alnından öptü. Sonra yanındakilere döndü, şöyle dedi:

— Evet, beyler... Görüyorsunuz, ulusun bağrından temiz bir kuşak yetişiyor. Bu eseri, cumhuriyeti, ben onlara bırakacağım ve gözüm arkamda kalmayacak.

A. Ferhan OĞUZKAN

- Atatürk, yürüyüş sırasında kime rastlamıştır? Onunla neler konuşmuştur?
- Küçük çocuğun hangi cevabı üzerine Atatürk, çocuğu alnından öpmüştür?
- Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'ni kimlere emanet etmiştir?
- Atatürk, metnin sonunda yer alan sözlerle neyi vurgulamıştır?
- Sizce Atatürk, Türk gençliğine niçin güvenip inanmıştır?

► Atatürk'e ait aşağıdaki özdeyişleri okuyunuz. Bu sözlerden hareketle Atatürk'e ait iki kişilik özelliği söyleyiniz.

“Benim en büyük eserim cumhuriyettir.”

“Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir.”

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıdaki şiiri okuyunuz. Bu şiir 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan demokrasiye darbe girişimiyle ilgili yazılmış olabilir mi? Şiirde söz edilen “korkusuz kahramanlar” kimler olabilir? Sorular üzerinde düşününüz. Buradan hareketle defterinize bir hikâye yazınız. Hikâyeyi yazarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz.

KORKUSUZ KAHRAMANLAR

O karanlık gecede
Haberı alır almaz
Vedalaşıp herkesle
Meydanlara koştular
Korkusuz kahramanlar

Ay yıldızlı bayrakla
Göğsündeki imanla
Dimdik durarak düşmana
Dünyaya bir ders verdiler
Korkusuz kahramanlar

O gün ölüm bile
Korkutmadı onları
Yaşlısıyla genciyle
Açtılar bütün yolları
Korkusuz kahramanlar

Bayraklar ellerinde
Tekbirler dillerinde
Allah, vatan uğruna
Şehit, gazi oldular
Korkusuz kahramanlar

Ömer GÜÇLÜ

ERTUĞRUL'UN KADER UÇUŞU

Nereden başlamalı Çanakkale'yi anmaya?

“Çekiyorum tetiği, çekiyorum... Çekiyorum. Tüfek patlamıyor, ateş etmiyor. Tüfek bozuldu herhâlde dedim... ‘Bak hele.’ dedim yanımdaki arkadaşşıma, ‘Benim tüfek bozulmuş.’ Bir baktı benden yana. ‘Senin parmak gitmiş.’ dedi.” diyen Ezineli Halil’in fedakârlıklarla yoğrulmuş mahcup hikâyesinden mi? Yoksa “Kayıpları gömmek için ateşkes ilan edildiğinde ilk kez Türkleri yakından ve canlıyken gördük. Bize anlatılan canavarlara benzemiyorlardı. Bana bir şeyler ikram eden iki Türk’e konserve et verdim. Türklerden biri ‘Sen no İngiliz?’ diye sordu. ‘Ben İngiliz değilim.’ dedim. Sonra elini uzattı ‘Ben Türk.’ dedi. Orada, Gelibolu’nun en kanlı savaşlarının yapıldığı o tepede el sıkıştık. Gülümsedik. Ben artık bu adamla nasıl düşman olabilirdim? Ben bu adamla neden düşman olmuştum ki? Ben bu savaşta ölmeyi reddediyorum. Bu benim savaşım değil!” diyen Anzak askerinin dokunaklı, barış özlemiyle dolu isyankâr mektubundan mı?

Elbette çok zor Çanakkale'yi konuşabilmek ve onca anı taşıyan destansı günlere dair kelimeler dökülebilmek. Üzerinden tam 100 yıl geçse de geriye kalan belgeleriyle ve birbirlerini tanımadan karşı saflarda savaşmak zorunda kalanlarca kaleme alınan isyankâr, endişeli mektuplarla bile hâlâ taptaze çünkü...

Çanakkale'yi kuşatan kuvvetlerin muazzam silah gücüne rağmen cesaret, fedakârlık ve vatan sevgisi ile imkânsızın başarıldığı Çanakkale Zaferi öyle büyük ki insan gerçekten bilemiyor neresinden başlayacağını. İsimsiz kahramanların kucak kucağa yattığı, uzaklardan gelenlerin kayıplarının bile savaş sonrasında kahraman ilan edildiği bir savaş o. Kanla yazılmış bir milat, savaştan dostluk doğurmuş bir destan...

Binlerce insanın öyküsüyle örülü, kelimelerle tarif edilemeyecek güçte muazzam bir zafere tanıklık etti bu topraklar. “Bu vatan ya senindir ya hiç kimsenin!” duygusuyla geçilmez ilan edilen Boğaz’dır Çanakkale. Dünya var oldukça geçilemeyecek dercesine bakan mavi beyaz sular, dikkatle dinlediğinizde kahramanların yiğitliklerini de fısıldar her daim.

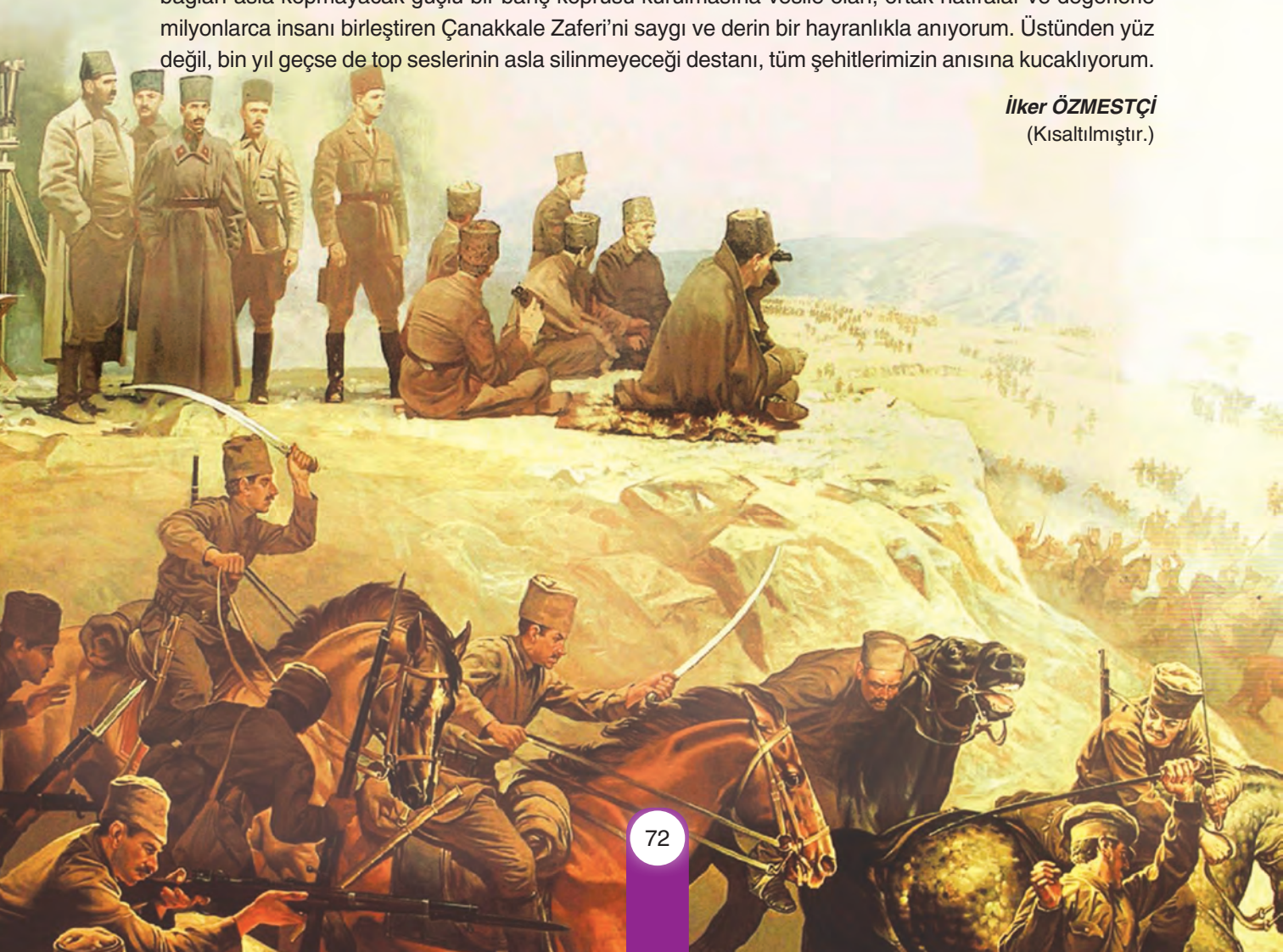
İsimsiz kahramanların yanı sıra pek bilinmeyen bir de tayyare hikâyemiz var savaştan geriye kalan: Uçağımızın adı Ertuğrul. Kendisi bir nevi savaş gazisi. Hatta gazilikten öte, neredeyse şehitlik mertebesine erişecek güçte gizli bir kahraman. Yaptığı kader uçuşuyla adını yazmış gökyüzüne, Fransız yapımı Bleriot (Bileryo) tipi bir tayyare.

Osmanlı'nın 1914 yılında Mısır'a düzenlediği hava seferlerinde görevli uçaklardan biri bizim Ertuğrul. Sefer sırasında Edremit yakınlarında düşmüş, gazi olmuş. Pilotu Yüzbaşı Salim Bey'in yaralı olarak kurtulduğu kazada ikiye parçalanarak Edremit'teki askerî kışlanın hurdalığına terk edilmiş. Çanakkale Savaşı'nda yapacağı müthiş kader uçuşundan habersizce beklemiş bir süre. Birinci Dünya Savaşı sırasında birçok cephede mücadele eden ordumuzda yeterince tayyare olmadığından akla gelmiş yaralı Ertuğrul. Harbiye Nezareti, Ertuğrul'u gemiyle Yeşilköy'e getirtmiş. Fabrikada birleştirilip Gazi Cemal Efendi'nin hizmetine vermiş. Cemal Pilot ve Ertuğrul'un birlikte başardığı kader uçuşunu, Çanakkale Zaferi'nin seyrini değiştiren muazzam anıyı Pilot Teğmen Cemal Efendi'nin anlatımından dinleyelim:

"Her gün muntazam keşif uçuşlarına başladık. Günde üç dört defa uçuyorduk, daha çok Çanakkale üzerinde tabii. Gelen gemiler Bozcaada açıklarındaydı. Çanakkale üzerinde uçarken hiçbir gemiye rastlamadık. Biz daha çok gözlem yapıyorduk. 3 Mart (miladi takvime göre 16 Mart) günü bize bir görev verdiler. Boğaz mayınlanmıştı. Biz mayınların toplanıp toplanmadığını keşfedecektik. Birkaç defa uçtuk, baktık ki mayınlar toplanmış. Durumu hemen kumandanlığa bildirdik. Bundan bir gün sonra 4 Mart'ta (m. 17 Mart) Nusrat Gemisi Boğaz'ı tekrar mayınladı. Bir gün sonra Çanakkale'yi geçmeye gelen dev zırhlılar, mayınları temizlediklerini sanarak Boğaz'ı geçme girişiminde bulundular. Ancak Nusrat'ın mayınları bu girişimi boşa çıkardı. Biz ise günde birkaç defa gemilerin üzerinden uçup durumu karargâha not ediyorduk. Bundan iki gün sonra Cevad Paşa bize kılıçlı liyakat madalyası verdi."

Bu kısa anı, savaşın gidişatını değiştiren binlerce gizli kahramandan yalnızca birine ait. Geleceğe bağları asla kopmayacak güçlü bir barış köprüsü kurulmasına vesile olan, ortak hatıralar ve değerlerle milyonlarca insanı birleştiren Çanakkale Zaferi'ni saygı ve derin bir hayranlıkla anıyorum. Üstünden yüz değil, bin yıl geçse de top seslerinin asla silinmeyeceği destanı, tüm şehitlerimizin anısına kucaklıyorum.

İlker ÖZMEŞTÇİ
(Kısaltılmıştır.)

2. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

Tema Sonu
Ek Sorular

A. 1-5. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız. 1, 2 ve 3. soruların cevabını defterinize yazınız.

KADINA SAYGI

Atatürk, cumhurbaşkanı olarak bir gün Tarsus'a gitmişti. Onu karşılayan kalabalık arasında iri yapılı, esmer bir kadın da bulunuyordu. Bu, Kurtuluş Savaşı'nda düşman ile yiğitçe çarpışan Adile Çavuştu.

Ulu Önder halkı selamlayarak hükûmet konağına doğru ilerlemeye başlamıştı. Adile Çavuş, kendini tutamamış, birden fırlayarak onun önünde yere kapanıvermişti. Toprağı öperken,

— Bastığın yerlere kurban olayım, diyordu.

Atatürk, hemen Adile Çavuş'u elinden tutarak yerden kaldırdı ve şöyle dedi:

— Kahraman Türk kadını! Sen yerde sürünmeye değil, omuzlar üstünde göklere yükselmeye layıksın.

A. Ferhan OĞUZKAN

1. Adile Çavuş kimdir?

2. Ulu Önder halkı selamlayarak hükûmet konağına doğru ilerlerken Adile Çavuş ne yapmıştır?

3. Atatürk, Adile Çavuş'u yerden kaldırırken ona neden göklere yükselmeye layık olduğunu söylemiştir?

4. "Çarpışmak" sözcüğü metinde aşağıdaki anlamların hangisiyle kullanılmıştır? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

☐ a. Birine üstün gelmeye çalışmak.

☐ b. Vuruşmak, savaşmak.

5. Metinden hareketle aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

☐ a. Metinde olaylar 1. kişi tarafından anlatılmaktadır.

☐ b. "Yiğitçe" sözcüğü yapısına göre türemiştir.

☐ c. "Çanakkale" sözcüğü yapısına göre birleşiktir.

B. Aşağıdaki metinlerden hangisi bir anıdan alınmıştır?

☐ a. Çocukken öyle bezden mezden değil, sahici bir oyuncak bebeğim olmuştu. O bebeği şimdi de kuşkusuz dört-beş yaşlarımin gözüyle görebilmeye çalışıyorum. Kocaman bir bebektir. Pespembe, tombul, kırmızı yanaklı, lüle lüle sarı saçlı, uzun kirpikli, gözleri açılır kapanır, sürekli gülümseyen bir bebek. Ben, böyle bir şeyi bir oyuncakçı dükkânının vitrininde bile görmemişim. Çünkü küçük bir kasabada doğmuştum. Orada hiçbir oyuncakçı dükkânı yoktu.

☐ b. Beyin kızı 19 yaşını tamamlar, onun şerefine kalede eğlenceler tertip edilir. Bu eğlencelere davet edilen bir köylü kadın da hediye olmak üzere bağındaki nefis üzümlerden bir sepet dolusu getirir. Fakat kader bu ya kadın üzümleri doldururken dalgınlığından istifade ederek sepetin içine gizlenen yılanı görmez. Üzümler çok seven beyin kızı da bu sepeti doğruca odasına çıkartır. Gece geç vakit herkes gittikten sonra yiyecektir.

c. Ertesi gün mahallenin yaşlı kişileri bir araya gelip bu zavallı aileye ne gibi yardımların yapılabileceğini konuşmaya başladılar. İlk evlerden eşya toplandı, daha sonra maddi durumları iyi olan ailelerden para yardımı istendi. Onlara yardım etmek için herkes birbiriyle yarışüyordu âdetâ. Pek doğal ki en büyük yardım, mor salkımlı evin sahibinden gelmişti.

C. Verilen şiirden hareketle aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

Bir tutkudur Mustafa Kemal;
Nice sevdalara değişilmeyen.
Yitirilmiş Kasımlarda açan umuttur,
Bir baştır, vazgeçilmeyen...
Bir türküdür Mustafa Kemal;
Suskun ağızlarda söyleşir, durur.
Çaltıburnu’nda gözetir denizi.
Köroğlu’nda bağdaş kurup oturur...

Y. Doğan ERGENELİ

a. “Tutku” yapım eki almış bir sözcüktür.

b. “Baş” sözcüğü mecaz anlamıyla kullanılmıştır.

c. “Bağdaş kurmak” bir deyimdir.

ç. “Gözetmek” sözcüğü “Korumak, bakmak” anlamında kullanılmıştır.

d. Şiirin konusu Atatürk’e duyulan sevgidir.

Ç. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. “Ninem albüme bakarken yine eski günlere dalmıştı.” cümlesinde geçen “dalmak” sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde aynı anlamda kullanılmıştır?

- A) Hızla içeri dalıp defterlerini ve kitaplarını masanın üzerine bıraktı.
- B) Ağacın altında kitap okurken bir ara dalmışım.
- C) Okuduğu kitaba öyle dalmıştı ki sınıfta konuşulanları duymuyordu.
- D) Küçük çocuk, bir balık gibi suya dalıyordu.

2. I. Denizin kabaran dalgalarından gözümü alamadım.

II. İş çıkışı pazara uğramayı gözüm almıyor.

III. Bizim iki dönümlük tarlamıza göz dikmişti.

IV. Gözünü ayırmadan kardeşime bakıyordu.

Verilen cümlelerin hangilerindeki deyimler anlamca birbirine en yakındır?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve IV

3. Bir ulusun hayatında bu kadar az sürede bu denli kökten değişiklik pek seyrek gerçekleşir. Bu olağanüstü işleri yapanlar, hiç kuşkusuz kelimenin tam anlamıyla büyük adam niteliğine hak kazanmışlardır ve bundan dolayı Türkiye övünebilir.

Eski Yunanistan Başbakanı Eleftherios Venizelos’un (Elefterios Venizelos) Atatürk’le ilgili yukarıdaki sözünde Atatürk’ün hangi kişilik özelliğine değinilmiştir?

- A) Barışseverlik
- B) İnkılapçılık
- C) Milliyetçilik
- D) Önderlik

4.

beslemek

tatlı

yuva

yaprak

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde kullanılan sözcük, görselde verilen anlamının dışında kullanılmıştır?

- A) Her gün hasta dedesini elleriyle besliyordu.
- B) Leylekler ağızlarında getirdikleri çöplerle yuva yapıyorlardı.
- C) Karşı masada oturan tatlı bir çocuk yemek yiyordu.
- D) Asma yaprağından sarma olur da yenmez mi?

5. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde basit, türemiş ve birleşik sözcükler bir arada kullanılmıştır?

- A) Arkadaşım eve akşamüstü gitmiş.
- B) Odayı yavruağzı ile boyadı.
- C) Babaannem bahçeye aslanağzı dikti.
- D) O gün çok üzgündü, hiç konuşmuyordu.

6. Aşağıdaki birleşik sözcüklerden hangisinde birleşik sözcüğü oluşturan ilk sözcük, yapısı yönünden diğerlerinden farklıdır?

- A) Su değirmeni
- B) Kol saati
- C) Dolma kalem
- D) Masa takvimi

7. Yazarın "Uçtu Uçtu Ali Uçtu" adlı romanı, ---

Bu cümle aşağıdakilerden hangisiyle devam ettirilirse nesnel bir anlam kazanır?

- A) pek de satılmadı diye düşünüyorum.
- B) herkes tarafından çok beğenildi.
- C) en etkileyici çocuk kitaplarından biridir.
- D) İstanbul Uluslararası Çocuk Fuarı'nda birincilik ödülü aldı.

8. Canlı, cansız bütün varlıkları ve kavramları karşılayan; onları anmaya, tanımaya, birbirinden ayırmaya yarayan sözcüklere ad denir. Örneğin ağaç, su, deniz, bulut...

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde ad sayısı daha fazladır?

- A) Solgun yüzlü hasta, güçlüğüle nefes alıyordu.
- B) Ayşe ve kardeşi tatili bu yaz köyde geçirecek.
- C) Söğüt ağacının gölgesinde oturduk, sohbet ettik.
- D) İri kar taneleri durmadan yağıyor yollara.

9. Seyfi Dede, seksen doksan yaşlarında bir ayakkabı tamircisi. Galiba mahallemizin en yaşlı insanı. On üç on dört yaşlarındayken savaşa katılmış, yaralanmış. “İstiklal Madalyası” almış. Bu madalya, dükkânın duvarında asılı duruyor. Seyfi Dede’nin yüzü tırmıklanmış toprağa benziyor. Çizik çizik, buruşuk bir yüz. Beyaz, gri, parlak sarı karışımı değişik renkli bir sakalı var. Elleri sürekli titriyor. Arada bir burnunun ucuna taktığı küçük camlı bir gözlüğü var. Özellikle dikiş yaparken onu kullanıyor. Tatlı dilli, konuşmayı seven birisi. Her zaman anlatacak bir şeyler buluyor. Savaştan, askerlikten, çocukluğundan...

Bu metne getirilebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Seyfi Dede B) Tatlı Dilli Adam C) Yaşlı Adam D) Ayakkabı Tamircisi

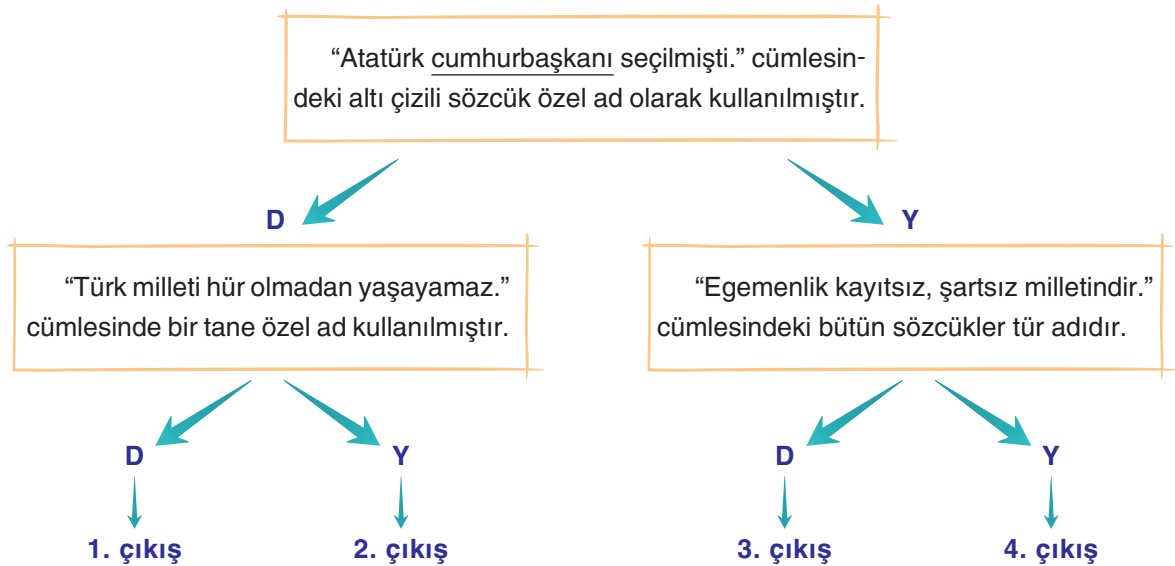
10. Pelin, Özlem, Hakan, Hasan, Mustafa ve Eren “Çanakkale Şehitlerini Anma Programı”na izleyici olarak katılacaktır. Bu altı arkadaşın programdaki oturma düzeni ile ilgili bilinenler şunlardır:

- Koltuklar 1’den 6’ya kadar numaralandırılmıştır.
- Pelin, 3 numaralı koltukta oturmaktadır.
- 1 numaralı koltukta baş harfleri aynı olan iki öğrenciden biri oturmaktadır.
- Pelin ile Özlem arasında iki kişi oturmaktadır.
- Mustafa, Pelin’den önceki koltukta oturmaktadır.
- Eren’in koltuk numarası Pelin’inkinden 2 fazladır.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine kesin olarak ulaşamaz?

- A) Özlem, 6 numaralı koltukta oturmaktadır.
B) 1 numaralı koltukta oturan kişi Hasan’dır.
C) Mustafa ile Özlem arasında 3 kişi oturmaktadır.
D) 5 numaralı koltukta Eren oturmaktadır.

- D. Aşağıdaki ifadeler doğru ise “D”, yanlış ise “Y” oku takip edildiğinde kaç numaralı çıkışa ulaşılır?

3. TEMA

KİŞİSEL GELİŞİM

Tema Sunumu

➡ İYİMSERLİK

➡ BENİM KIRMIZI PABUÇLARIM

➡ PULSUZ DİLEKÇE

AKIP GİDERKEN ZAMAN

GELECEK SENİN ÇOCUĞUM

Okuma

Yazma

Konuşma

Dinleme

Metne Hazırlanalım

- Olumsuz bir olayla karşılaştığınızda kendinizi nasıl hissedersiniz? Böyle bir durumda ne-ler yaparsınız?
- İyimser bir kişiliğe sahip olmak sizce neden önemlidir?

Okuyalım

- “İyimserlik” adlı metnin başlığını ve görselini inceleyerek ana fikrini tahmin ediniz. Daha sonra metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

İYİMSERLİK

Benim iyimser bir adam olduğumu söylerler. Ben iyimser olduğumu itiraf ediyorum. Bir gün hepimiz bu ölümlü dünyadan göçüp gideceğiz. Öyleyse yaşadığımız sürece niçin huzur ve mutluluk içinde vakit geçirmeyelim? Hayatta iyimserliğin en büyük faydası, insanların hayatlarını düzene koymalarını ve her zaman iyiyi görmelerini sağlamasıdır.

Benim iyimserliğim insanlara olan inancımın bir sonucudur. İnsan ırkı, soyluluğunu hâlâ koruyor. Ben, bir zorlukla karşılaştığım zaman onun kötü yönlerinden çok, iyi yönlerini düşünürüm. Bazen kötü gibi gözüken şeyler, iyi sonuç verir. Mesela benim hastalanıp bir ay süreyle odamdan çıkmayacağımı düşünün. Kötümserler, bunu bir felaket sayarlar. Ben ise 30 gün süreyle kitap okuyacağımı, sessiz bir hayat geçireceğimi ve bol bol düşünmek için vakit bulacağımı düşünerek sevinirim.

Ben küçük yaştan beri iyimserim. İyimserliğimi, bana küçük yaşta merhamet, eşitlik ve sevgi duygularını aşılayan anne ve babama borçluyum. Bu yüzden insanlara karşı olan güvenim artmış oldu. Fakat okul hayatımda kendimi toparlamamış olsaydım iyimserliğimi kaybedecektim. O zaman karşıma çıkan felsefe hocam, üzerimde derin bir etki yaptığı için tehlikeyi atlattım.

Kötümserler derler ki: “İnsanlara karşı beslediğiniz güven ve inancın bir manası var mıdır? Güven ve iyi niyet her zaman aksi bir sonuç vermiyor mu? Benim bu yüzden hayal kırıklığına uğradığım zamanlar olmuştur. Son on yıl içinde en ağır darbeleri yiyenlerden biri de bendim. Ben sürgünde iken ailem tutuklanmış ve evim yağma edilmişti. O zaman dünyada hak, adalet ve insanlık olmadığına inanır gibi olmuştum. Fakat sonradan dünyada her zaman ve her yerde fena insanlar bulunduğunu ve bazı insanların ara sıra çirkin davranışlar yaptıklarını düşündüm.

Benim iyimserliğimin sebebi şudur: Şahsen iyimser insanların olayların akışına etki edebileceğine ve dünyayı huzura ve mutluluğa kavuşturabileceğine inanıyorum.

İyimserliğimin gayesi; çevremdeki insanları sevmek, yolunu şaşırınlara doğru yolu göstermek, iyi insanları teşvik etmek ve fenalıkları unutmaktır.

André MAUROIS

(Andre Moris)

çev.: S. K. KARAALIOĞLU

(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

Okuduğunuz metinde geçen, harfleri gizlenerek verilen sözcükleri anlamlarından ve ipuçlarından yararlanarak tamamlayınız.

1. () () () (M) () () () () (K)

2. (S) () () () () (L) () ()

3. () () (L) () () () (T)

4. (F) () () () () () ()

5. () (D) () () () ()

1. Genellikle her düşüncüyü ve işi iyi olarak değerlendiren bir tutum veya kişilik özelliği.

2. Soylu olma durumu, asillik, asalet.

3. Büyük zarar, üzüntü ve sıkıntılara yol açan olay veya durum, yıkım, bela.

4. Varlığın ve bilginin bilimsel olarak araştırılması.

5. Hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme.

Anlayalım, Yorumlayalım

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Yazar, iyimser ve kötümser insanları hangi örneklerle ayırt ediyor?

2. Yazar, iyimser oluşunda kimlerin rolü olduğunu düşünüyor? Neden?

3. Yazarın iyimserliğinin amacı nedir?

Okuduğunuz metinle ilgili bir soru hazırlayıp sınıf arkadaşlarınıza sorunuz.

Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Metnin Konusu

.....

.....

.....

Metnin Ana Fikri

.....

.....

.....

Yazarın "iyimserlik" kavramını hangi bakış açısıyla ele aldığını metnin içeriğinden hareketle açıklayınız.

.....

.....

.....

İyimserliğin olumlu düşünmek ile ilgisi nedir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

- Bu metnin yazılış amacı nedir? Yazarın iyimserlik konusundaki düşüncelerini ele alış biçimi hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....

.....

.....

.....

- Yazarın iyimserlik anlayışıyla kendi iyimserlik anlayışınızı karşılaştırıp benzer ve farklı olan yönleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

Benzer Yönleri	Farklı Yönleri

Söz Varlığımız

- Aşağıda verilen cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin cümle içinde kazandığı anlamları belirleyerek ilgili kutucukları işaretleyiniz.

İyimserliğimi, bana küçük yaşta merhamet, eşitlik ve sevgi duygularını aşılayan anne ve babama borçluyum.

- ☐ Vücutta bağışıklık yaratmak veya yerleşmiş bir hastalığa karşı koyabilmek için hazırlanmış bir aşıyı vücuda vermek, aşı yapmak.
- ☐ Soğuğa sıcak, sığağa soğuk su katmak.
- ☐ Birtakım düşünce veya duyguları başkasına benimsetmek, telkin etmek, etkilemek.

Kötümserler derler ki: “İnsanlara karşı beslediğiniz güven ve inancın bir manası var mıdır?”

- ☐ Yiyecek ve içeceğini sağlamak.
- ☐ Yetiştirmek.
- ☐ Bir duyguyu gönülde yaşatmak.

► Aşağıdaki altı çizili sözcük gruplarının yerine aynı anlama gelen ifadeler yazınız.

- Ben iyimser olduğumu itiraf ediyorum.

.....

- Bu yüzden benim hayal kırıklığına uğradığım zamanlar olmuştur.

.....

Etkileşimli
içerik

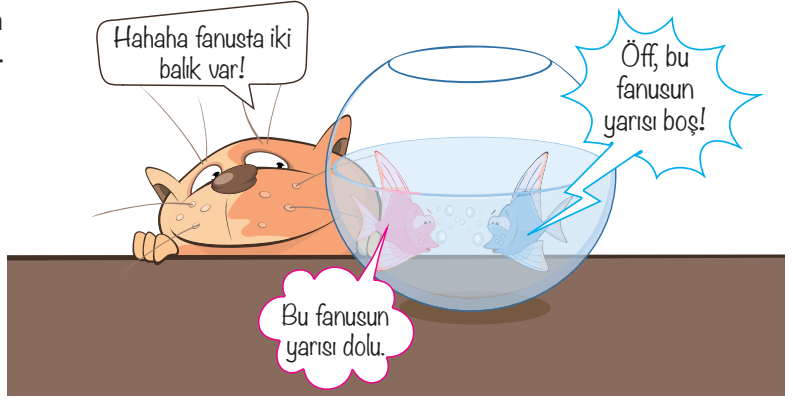
► Aşağıda karışık olarak verilen sözcüklerden anlamlı cümleler oluşturunuz.

iyimser / iyi / insanlar / her şeyi / görürler / yanından
Cümle:
hayatımız / sıkıntılardan / boyunca / kötümser / olursak / kurtulamayız
Cümle:
inanırlar / insanlar da / görür / bazı zorluklar / iyimser / ama / üstesinden / geleceklerine / bunların
Cümle:
gölgeleri / insan / görür / kötümser / yalnızca / resimdeki
Cümle:

► Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. İyimserlik içerenlerin başındaki kalbi boyayıp ortaya çıkan sözcüğü yukarıdan aşağıya doğru okuyunuz.

İ	Hayata her zaman pozitif bakmalıyız.
K	Ne kadar iyi niyetli olursak olalım, kötü niyetli insanları yenemeyeceğimizi bilmeliyiz.
Y	İhtiyacı olan insanlara yardım etmeyi ilke edinmeliyiz.
İ	İnsanları iyi ya da kötü olarak değerlendirmemeli, herkesi olduğu gibi kabul etmeliyiz.
M	Olumsuzlukları birer tecrübe olarak değerlendirmeli ve bu olumsuzluklardan gereken dersi almalıyız.
S	Gelecek güzel günleri düşünüp karamsar olmamalıyız.
C	Başarısızlık ve felaketlerden ders almalı, hayatı daima sorgulamalıyız.
E	Bardağın daima dolu tarafını görüp geleceğe güvenle bakmalıyız.
R	“Çıplak ayaklı olmak ayaksız olmaktan iyidir.” düşüncesini benimsemeliyiz.

- Yandaki görseli tarafların bakış açısına göre yorumlayınız.

Konuşalım, Anlatalım

- Aşağıdaki fıkrayı okuyunuz. Verilen soruları cevaplayarak olumlu düşünmenin önemiyle ilgili duygularınızı ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

ALLAH'A ŞÜKÜR, ÜZERİNDE BEN YOKTUM

Nasrettin Hoca eşeğini kaybetmiş. Bir yandan aranıp duruyor, bir yandan da arada bir ellerini göğze açıyor:

— Allah'ım sana şükürler olsun, diye dua ediyormuş.

Hoca'yı görenler sormuşlar:

— Hoca, insan eşeğini böyle mi arar? Ne için şükredip duruyorsun?

Hoca onlara dik dik bakarak cevap vermiş:

— Neden şükretmeyecekmişim? Ya eşeğin üzerinde ben de olsaydım, kayıplara karışsaydım hâlim nice olurdu?

Editör: Neclâ FEROĞLU

- Fıkarda nasıl bir insan tipinden söz ediliyor?
- Nasrettin Hoca'nın yerinde siz olsaydınız nasıl davranırdınız?
- Fıkarda verilmek istenen mesaj nedir?

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıda verilen özdeyişlerden ve öğrendiklerinizden hareketle defterinize "iyimserlik" konusuyla ilgili duygularınızı ve düşüncelerinizi yazınız.

"İyimser bir insan ayakkabıları çalınınca 'Ayaklarım var ya!' diyebilen insandır."

Sokrates

"Kötümserlik zayıflığa yol açar, iyimserlik ise güce."

William JAMES (Vilyım CEYMS)

Metne Hazırlanalım

- Aşağıdaki dizeleri okuyunuz. Bu dizelerden hareketle “başarı” konusundaki duygularınızı ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

“Okulda, anladıkça başaracaksın.

Yaşamda başardıkça anlayacaksın.”

Özdemir ASAF

Okuyalım

- “Benim Kırmızı Pabuçlarım” metnini noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.
“Başarı”yla ilgili olan cümlelerin altını renkli kalemle çiziniz.

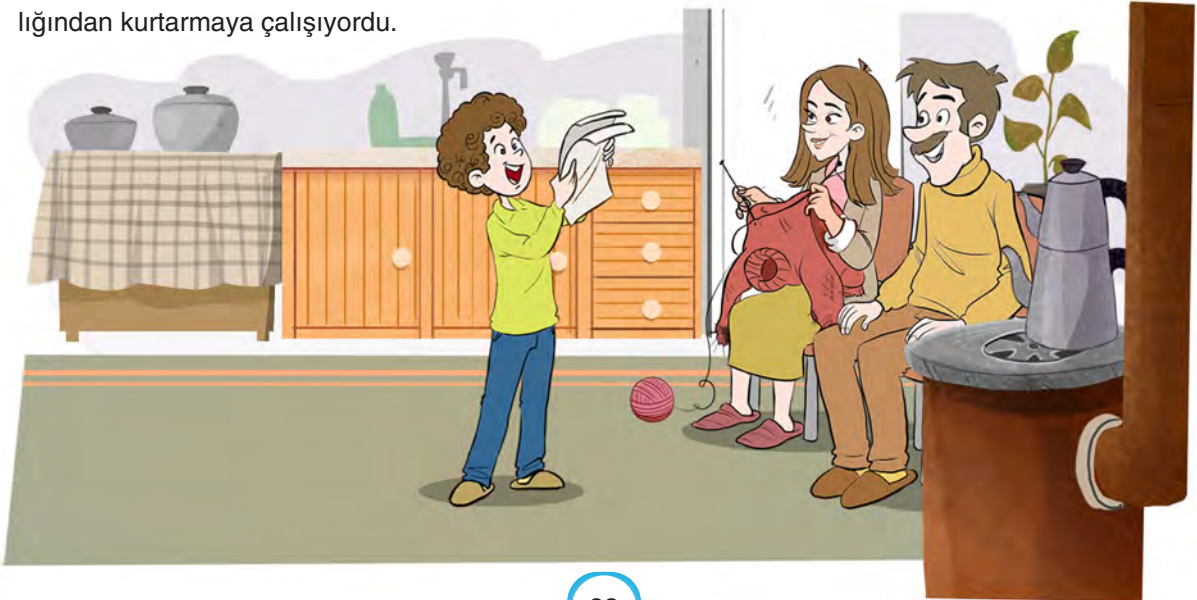
BENİM KIRMIZI PABUÇLARIM

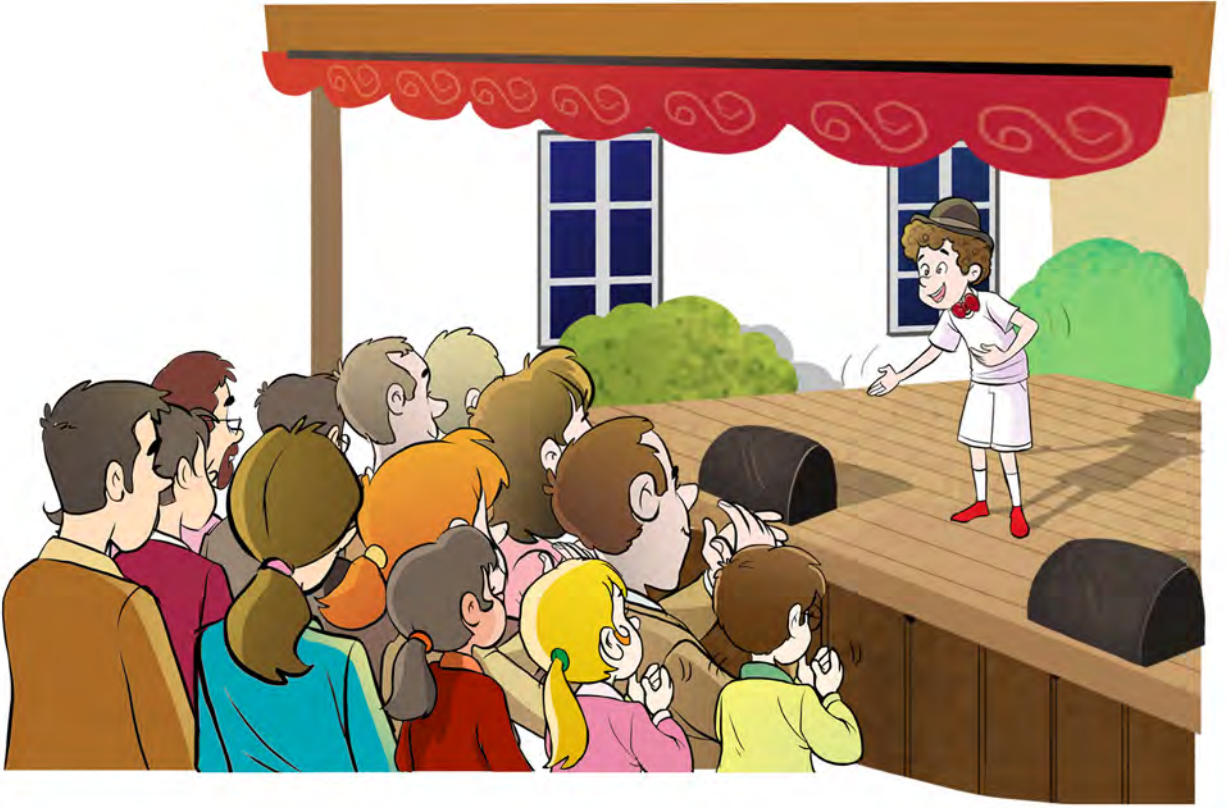
Sene sonu, sınıfımızın düzenlediği gösteride hemen hemen herkes görev almıştı. Programda çeşitli parodiler, şiirler, şarkılar, taklitler vardı. En önemlisi, müzikli bir oyun oynanacaktı. Başrole ben seçilmiştim. Gecemi gündüzüme katmış çalışıyordum. Hepimiz çok başarılıydık. Provaları seyreden arkadaşlar gülmekten kırılıyorlardı. Çok heyecanlıydım. Ailem bir hafta sonra yapılacak olan gösteride bulunabilmek için şimdiden program yapıyordu. Onlar için bu çok renkli bir olaydı. Benimle gurur duydukları apaçıktı. Babam o gün için çalıştığı iş yerinden izin istemiş, buna karşılık pazar günü çalışması gerekmişti. Annem arkadaşlarımın, öğretmenlerimin önünde beni mahcup etmemek için halamın kızından ödünç bir elbise almak zorunda kalmıştı. Annemle babam rolümü çalışırken beni görüyorlar, tiyatroya tutkunluğumu da bildikleri için gece geç saatlere kadar mutfaktaki teneke sobanın başında oturup ileride inşallah başarılı bir sanatçı olacağımı konuşuyorlardı.

“Belki de konservatuvara sokabiliriz.”

“İkimiz de elimizden geleni yapıyoruz.”

Annem bir yandan babamın kol ağızları eskimiş kazağını onarıyor, bir yandan da onu karamsarlığından kurtarmaya çalışıyordu.

“Çok şükür ki çalışkan ve tokgözlü bir evladımız var. Bazı çocuklar gibi ne görürse tutturan biri değil.”

“Beni de bu üzüyor ya zaten. Bir gün de karşıma geçip çocukça bir şey istemiyor.”

“Öyle deme, istese dayanamaz, işe yürüyerek gitmek pahasına dediğini yapmaya çalışırdın. O da bunu biliyor.”

Bütün bunları benim duymadığımı sanıyorlardı.

Okulun son günleri olduğu için dersler bitmiş, bütün gücümüzle gösteri provalarını yapıyorduk. Sıra oyunda giyilecek kostümlerin seçimine geldi. Öğretmenimiz hepimize neler giyeceğimizi söylüyordu.

Ben siyah melon şapka, beyaz atlet, beyaz şort, beyaz çorap ve kırmızı ayakkabı giyecek; beyaz atletin üzerine kırmızı papyon takacaktım. Öğretmenimiz, babasının şapkasını bana verebileceğini söyledi. Atletim, jimnastikte giydiğim şortum ve çorabım tamamı. Papyon yerine kırmızı bir kurdele boynuma bağlanıp fiyonk yapılacaktı. Ama “Şimdi hapı yuttum!” diye düşündüm. Bu hiç aklıma gelmemişti. Kırmızı pabuçlar... Bunu bulmak zordu. Siyah, beyaz, kahverengi olsaydı neyse ama oyunun esprileri renklere ve benim tuhaf kıyafetime dayanıyordu. Ayakkabımın kırmızı olmaması oyunun tamamen yeniden yazılmasını gerektirirdi.

“Bir problem yok ya?” dedi öğretmenim.

“Yok.” deyiverdim. “Her şeyim hazır sayılır.” Bunu nasıl söyledim hâlâ şaşıyorum.

Akşam düşünmekten yemek bile yiyemedim. İki gün kalmıştı. Bu aşamada yapılacak bir şey yoktu. Durumu babama anlatmak zorundaydım. Ama karşısına oturup onun yorgunluktan çukura kaçmış gözlerini, sorumlulukları nedeniyle çökmüş, küçülmüş omuzlarını görünce vazgeçtim. Babamdan böyle bir şey isteyemezdim. Kışın bile giymek zorunda kaldığı keten pabuçları düşündüm. Son kostümlü provada belki birisi, “Bende böyle bir ayakkabı var.” der diye umuyordum.

Öğretmenim ayakkabılarımı sorunca hiç düşünmeden cevap verdim.

“Babam bu akşam getirecek öğretmenim.”

Gösteri yarındı. Eve döndüğümde kendimde değildim. Yatağıma uzanıp gözlerimi tavana diktim. Uzun süre öylece kaldım. Sonra birden aklıma geliveren şeyle yerimden fırladım. Müthiş bir fikirdi. Olabilirdi, denemeye değerdi. Yatağımın altındaki plastik çamaşır sepetini çıkarıp eskimeye yüz tutmuş bir çift beyaz çorap buldum, giydim. Kırmızı keçe uçlu kalemimle çorapların üzerini ayakkabı modelinde boyadım. İşte kan kırmızısı ayakkabılarım hazırды. Sahneye en yakın oturan kişiyle bile aramda üç metre mesafe olacaktı. Fark etmeleri olanaksızdı. Buluşumla gurur duyuyordum.

Gösteri okulun tiyatro salonunda büyük bir başarıyla tamamlandı. Ben sahneye çıkana kadar bir şeylerle oyalandım. En son kırmızıya boyanmış çoraplarımı giydim. Bayılacak gibiydim. Oyun anons edildi. Büyük bir coşkuyla oynadım. Bir ara kapıya yakın bir yerlerde annemle babamı gördüm. Bir yandan alkışlıyorlar, bir yandan da bir şeyler işaret ediyorlardı.

Her şey oldu, bitti. Çok başarılıydık. Oyunumuz umduğumuzdan da çok beğenilmişti. Tebrikler, kutlamalar, çiçekler... Veliler yavaş yavaş kulise gelmeye başlamışlardı. Annemle babam yanıma gelip beni kucakladılar. Babam, “Yavrum, kırmızı ayakkabı gerektiğini neden bana söylemedin? Durumu annenden öğrendiğimde oyunun başlamasına çok az kalmıştı. Hemen koşup ayakkabıcıya gittim. Ama sana yetiştiremedim. Fakat görüyorum ki birisinden bulmuşsun. Geciktiğim için özür dilerim.” dedi.

Ona sevgiyle sarıldım. Teşekkür ettim. Sonra eğilip kırmızıya boyanmış çoraplarımı çıkardım. Şaşkınlıktan ne diyeceklerini bilemediler. Ertesi gün, benim ısrarım üzerine kırmızı ayakkabıları geri verdik ve yerine babam için bir çift ayakkabı aldık.

Nehir TINAZ

Sözcük Çalışması

Okuduğunuz metinden hareketle aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla örnekteki gibi eşleştiriniz.

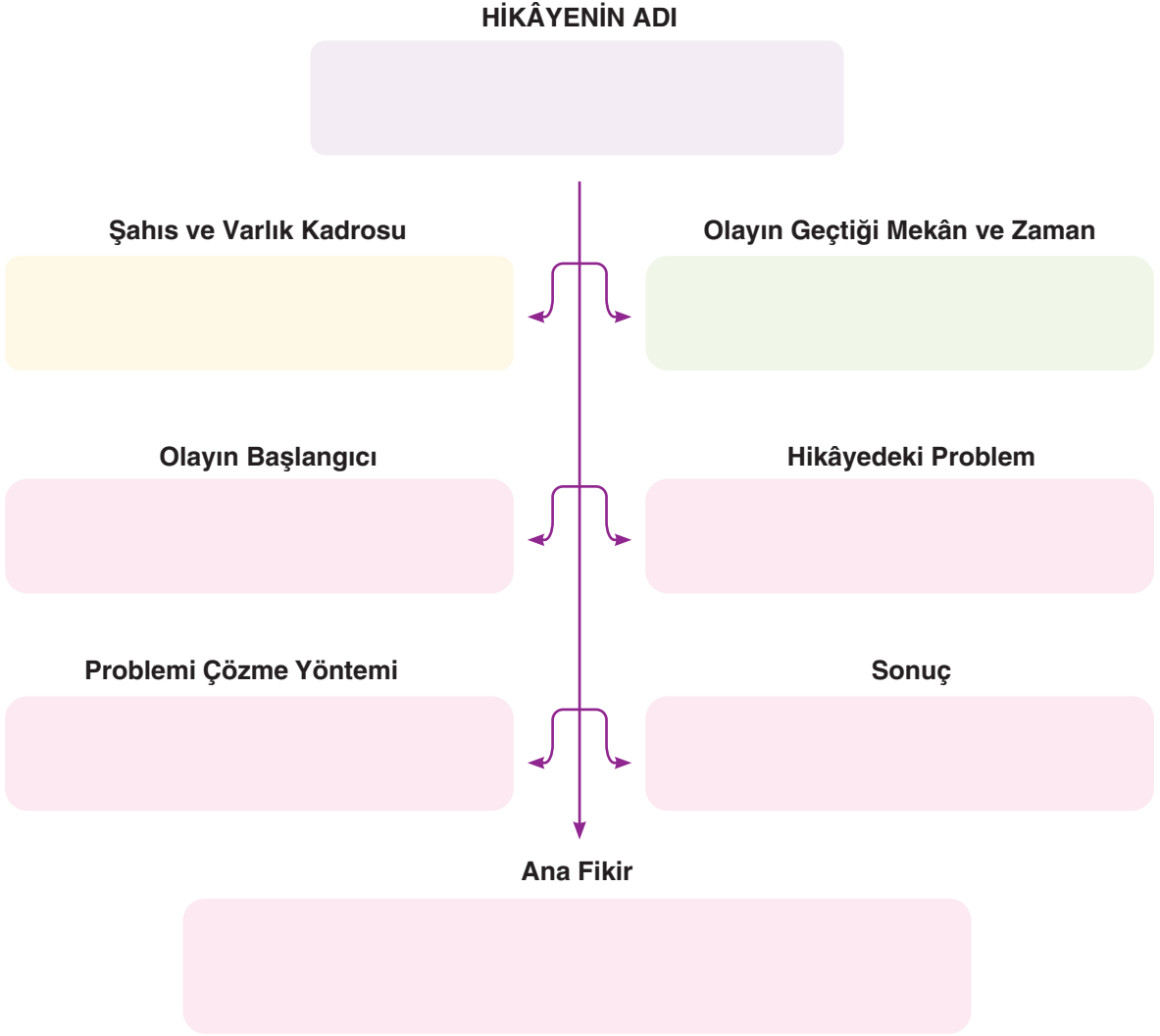
1. parodi	Vücudu çevikleştirmek ve güçlendirmek için yapılan alıştırma- maların tümü, idman, kültüf fizik.
2. başrol	Bir şeyin amacına uygun, istenilen düzeyde olup olmadığını anlamak için yapılan deneme.
3. jimnastik	Tiyatro veya sinemada en önemli rol.
4. tiyatro	Yuvarlak ve bombeli (şapka).
5. melon	Ciddi sayılan bir eserin bir bölümü veya bütünü alaya alarak, biçimini bozmadan, ona bambaşka bir özellik vererek biçimle öz arasındaki bu ayrılıktan gülünç etki yaratan bir oyun türü.
6. tokgözlü	Müzik, tiyatro ve bale öğretiminin yapıldığı okul.
7. prova	Kurdele, şerit, kumaş vb.nin kelebek şeklinde bağlanmış bi- çimi.
8. papyon	Kelebek biçiminde, bir çengelle veya lastik bağla yakaya tut- turulan kravat.
9. fiyonk	Sahnelenmek için yazılmış oyunların tümü.
10. konservatuvar	Sahnenin gerisinde ve yanlarında bulunan bölüm.
11. kulis	Gözü malda olmayan, gözü tok.
	Sinema ve tiyatrodaki rol gereği giyilen kıyafetlerin genel adı.

Anlayalım, Yorumlayalım

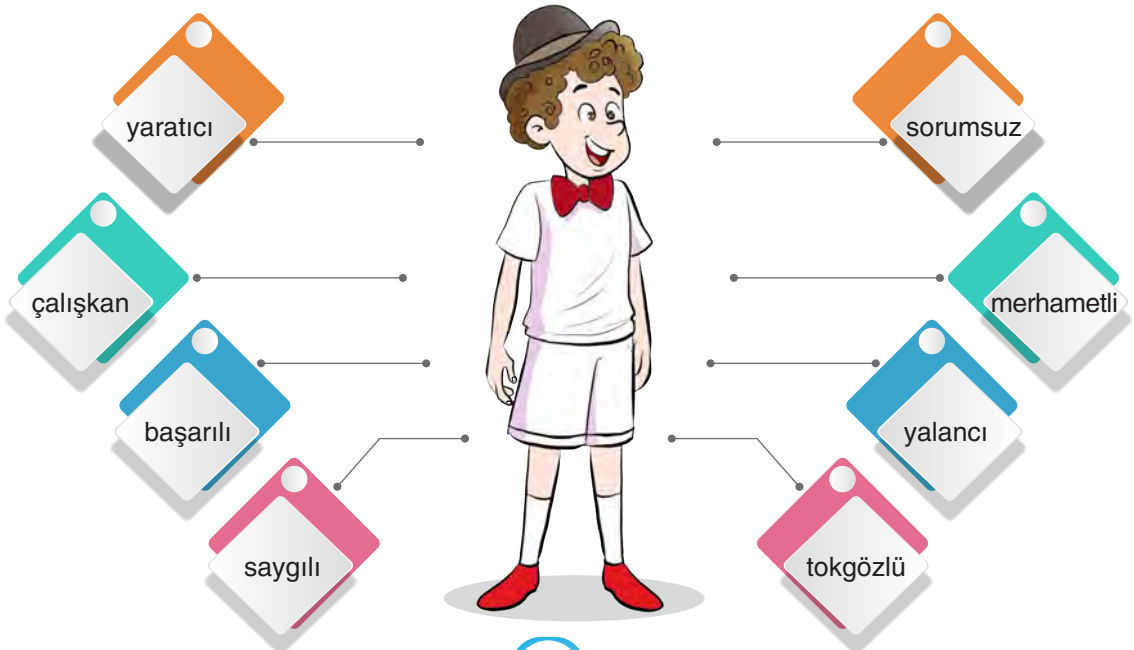
Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Başrole seçilen çocuk, rolüne hazırlanmak için nasıl çalışıyor?
2. Anne ve babaya çocuklarının gelecekte iyi bir sanatçı olabileceğini düşündüren nedir?
3. Çocuk, kırmızı ayakkabıya ihtiyacı olduğunu neden babasına söyleyemiyor?
4. Yatağında uzanırken çocuğun aklına gelen düşünce nedir? Bunun üzerine çocuk ne yapıyor?
5. Gösteri nasıl bitiyor? Gösteri sonunda babası çocuktan neden özür diliyor?

► Aşağıdaki hikâye haritasını okuduğunuz metne göre doldurunuz.

► Hikâyedeki çocukta bulunan özellikleri belirleyerek ilgili kutucukları işaretleyiniz.

- Çocuk, çoraplarını kırmızıya boyamasaydı ya da kırmızı ayakkabısı olmadığı için oyunda rol almak istemeseydi sizce hikâye nasıl sonuçlanırdı? Söyleyiniz.
- Aşağıdaki metinlerden hangisinin anlatıcısı okuduğunuz hikâyedeki ile aynıdır? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

Bir zamanlar bir deniz köyünde yaşayan mavi gözlü, küçük bir çocuk varmış. Babası balıkçıymış. Köyün öbür erkekleri gibi o da gün doğmadan kalkar, balık peşine düşer. Çocuk her şafak vakti babasının tıktırısına uyanır, takılmak istermiş ardına.

İlk birkaç ay sadece okula gidip geldim. Sokağa çıkıp oynamak içimden gelmiyordu. Zaten çocuklar da ortalıkta görünmüyordu pek. “Kış olduğundandır.” diyordu annem. Sonra artık iyice bunaldığım bir gün sokağa çıktım ve çıkış o çıkış... Bisiklet turları, ara sokaklarda keşif gezileri, yeni arkadaşlar derken alıştım buraya.

Martin, gittiği her yerde çocuklara keman çalıp şarkılar öğretmeyi âdet hâline getirmişti. Günlerden bir gün, yolu bu köye düşünce o da aradığı cenneti bulduğuna inanmıştı. Her seferinde “Birkaç gün sonra giderim.” diye düşünmüştü. Ama gelin görün ki köyün dev çınar ağacının dibinden bir türlü ayrılamamıştı.

Akşamüstü çocuklar deniz kıyısındaki kumluğa doluşmuşlardı. Kalabalığın orta yerinde boz renkli bir martı yavrusu vardı. Tüylerini kabartmış, ürkek ürkek çevresine bakıyordu. Çocuklar, onun üzerine tartışmaya girişmişlerdi. Gürcan, “En iyisi.” dedi. “Elimize alıp yarasının yerini bulalım. Evdekilere danışır, merhem filan süreriz.”

Söz Varlığımız

- Aşağıda verilen sözcüklerin size hangi kavramları çağrıştırdığını ilgili yerlere yazınız.

- Aşağıdaki sözcüklerin yapısını belirleyerek ilgili kutucuklara örnekteki gibi yerleştiriniz.

portakal
kitapçı

Türkçe
kırmızı

gözlük
iyilik

hikâye
yazar

watansever
kılavuz

Samanyolu
deniz

gökyüzü
çekyat

- Harfleri karışık olarak verilen aşağıdaki deymi görselinden ve anlamından yararlanarak bulunuz. Bu deymi ve deymnin metne katkısını ilgili yerlere yazınız.

nireyned ramkafıl

.....: Oturulan yerden hızla kalkmak.

Metne katkısı:

Etkileşimli
içerik

- Aşağıdaki metinde aynı türden tek varlığı belirten adların altını kırmızı, aynı türden birden çok varlığı belirten adların altını ise mavi kalemle çiziniz.

Sene sonu, sınıfımızın düzenlediği gösteride hemen hemen herkes görev almıştı. Programda çeşitli parodiler, şiirler, şarkılar, taklitler vardı. En önemlisi, müzikli bir oyun oynanacaktı.

Metinde altını kırmızı kalemle çizdiğiniz sözcükler aynı türden tek varlığın adıdır. Bu tür adlara **tekil ad** denir. Altını mavi kalemle çizdiğiniz sözcükler ise aynı türden birden fazla varlığı karşılayan adlardır. Bu tür adlara **çoğul ad** denir.

Tekil adlar “-lar / -ler” ekiyle çoğul hâle getirilebilir. Çoğul eki, eklendiği sözcüğün sayıca birden fazla olduğunu belirtir. Aynı zamanda eklendiği sözcüklere çokluk anlamının dışında farklı anlamlar da katabilir.

- Aşağıda “-lar / -ler” çoğul ekinin sözcüklere kattığı bazı anlamlar verilmiştir. Tabloda bulunan cümlelerdeki altı çizili sözcüklerde çoğul ekinin verilen anlamlarından hangisiyle kullanıldığını belirleyerek ilgili kutucuklara yazınız.

saygı	yaklaşık	aile, grup	abartma	zaman, genelleme
Cümleler	Çoğul ekinin cümleye kattığı anlam			
Dün akşam <u>Zeynep</u> lerde çok eğlendik.				
Üç <u>yaş</u> larındaki çocuk annesine el sallıyordu.				
<u>Geceler</u> geçmek bilmiyor.				
Seni görünce <u>dünya</u> lar benim oldu.				
Ali <u>Bey</u> ler bugün okulumuza gelecekler.				

► Aşağıdaki cümlelerde farklı renkte yazılmış sözcükleri inceleyiniz. Sözcük grupları arasında nasıl bir fark olduğunu belirleyiniz.

- Okulun son **günleri** olduğu için **dersler** bitmiş, bütün gücümüzle gösteri **provalarını** yapıyorduk.
- **Provaları** seyreden **arkadaşlar** gülmekten kırılıyorlardı.
- **Ailem** benim hayatta en değer verdiğim şeydir.
- **Jüri** bu yarışmacının şarkısını beğenmedi.
- Yıllar önce çocukluğumun izlerini aramaya bu **ormana** gelmiştim.

Yukarıda farklı renkte yazılmış sözcüklerin hepsi çoğul anlam taşımaktadır. “Aile, jüri, orman” gibi tekil olarak kullanıldığı hâlde çoğul anlamı taşıyan sözcüklere **topluluk adı** denir. Topluluk adları çoğul eki alabilir.

► Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde topluluk adı vardır? İlgili kutucukları işaretleyiniz.

Birkaç çocuk, yavru kediye seviyordu.

Anneme bir düzine gül, ablamlara da karanfil aldım.

Bütün ordu harekete geçmiş, düşmanın üstüne yürüyordu.

Aylar sonra babama kavuştum.

Etkileşimli
içerik

Konuşalım, Anlatalım

► Aşağıdaki soruların cevaplarıyla ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

• Başarı size göre nedir? Başarılı olmak önemli midir? Niçin?

• Başarısızlığa neden olan etmenler nelerdir?

• Başarılı olmayı sağlayan etmenler nelerdir?

• Başarısız olduğunuz durumlarda neler yapıyorsunuz?

• Başarısız olduğunuz konularda nasıl başarılı olabilir, neler yapabilirsiniz?

• Başarılı olduğunuz zaman neler yaşıyorsunuz?

• Başarılı olmak geleceğimizi nasıl etkiler?

• Başarı ve başarısızlığa neden olan etmenler açısından kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Öğretmeninizin konuşmanız için belirlediği sürenin dışına çıkmamaya özen gösteriniz.

Düşünelim, Yazalım

Aşağıda verilen hikâye öğelerini kullanarak ve ana fikri dikkate alarak bir hikâye yazınız. Serim, düğüm, çözüm bölümlerinde yazacaklarınızı belirleyerek bir metin taslağı oluşturunuz. Hikâyenizin içeriğine uygun bir başlık belirleyiniz. Yazdığınız hikâyeyi yazım ve noktalama bakımından gözden geçirip düzelterek sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

Olay

6. sınıf öğrencilerinin şubeler arası yapılan bilgi yarışmasına katılması

Yer

Okul, okul bahçesi, sınıf

Zaman

Ders yılının sonları

Ana fikir

Kendine güvenen, sorumluluklarını bilen ve olumlu düşünen insanlar başarılı olurlar.

Şahıs ve Varlık Kadrosu

Yiğit, Oğuz, Sevim, Ezgi, öğretmen, diğer öğrenciler

Metne Hazırlanalım

► Aşağıdaki şiiri okuyup soruları cevaplayınız.

NECE?

Büyükleri anlamak zor
Ne İngilizce konuşuyorlar bizimle
Ne Fransızca ne Almanca ne de Çince...
Belli ki bu dil,
Türkçe zaten değil.

Çocuklar, şimdi anladım
Onların dili: Büyükçe.

Cihan DEMİRCİ
(Kısaltılmıştır.)

- “Büyükçe” diye bir dil var mıdır? Şairin burada asıl anlatmak istediği nedir?

► Kendinizi tanımanıza yardımcı olmak amacıyla hazırlanmış aşağıdaki formu doldurunuz.

	• Benim en güçlü özelliğim:
	• Beni en iyi tanımlayan üç sözcük:
	• Kendimle ilgili değiştirmek istediğim özelliğim:
	• En büyük korkum:
	• Mutlu olduğum durumlar:
	• En çok sinirlendiğim şey:
• En büyük hayalim:	

Okuyalım

► “Pulsuz Dilekçe” adlı metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

PULSUZ DİLEKÇE

Sevgili Anneciğim, Babacığım,

Bütün duygu ve düşüncelerimi dile getirebilseydim size şunları söylemek isterdim:

Sürekli bir büyüme ve değişme içindeyim. Sizin çocuğunuz olsam da sizden ayrı bir kişilik geliştiriyorum. Beni tanımaya ve anlamaya çalışın. Deneme ile öğrenirim. Bana ayak uydurmakta güçlük çekebilirsiniz. Oyunda, arkadaşlıkta ve uğraşlarımda özgürlük tanıyın. Beni her yerde, her zaman koruyup kollamayın. Davranışlarımdan sonuçlarını kendim görürsem daha iyi öğrenirim. Bırakın kendi işimi kendim göreyim. Büyüdüğümü başka nasıl anlarım?

Büyümeyi çok istiyorsam da ara sıra yaşımdan küçük davranmaktan kendimi alamıyorum. Bunu önemsemeyin. Ama siz beni şımartmayın. Hep çocuk kalmak isterim sonra. Her istediğimi elde edemeyeceğimi biliyorum. Ancak siz verdikçe almadan edemiyorum. Bana yerli yersiz söz de vermeyin. Sözünüzü tutmayınca sizlere güvenim azalıyor.

Bana kesin ve kararlı davranmaktan çekinmeyin. Yoldan saptığımı görünce beni sınırlayın. Koyduğunuz kurallar ve yasakların hepsini beğendiğimi söyleyemem. Ancak hiç kısıtlanmayınca ne yapacağımı şaşıyorum. Tutarsız davrandığınızı görünce hem bocalıyor hem de bundan yararlanmadan edemiyorum.

Öğütlerinizden çok davranışlarınızdan etkilendiğimi unutmayın. Beni eğitirken ara sıra yanlışlar yapabilirsiniz. Bunları çabuk unutturum. Ancak birbirinize saygı ve sevginizin azaldığını görmek beni yaralar ve sürekli tedirgin eder.

Çok konuşup çok bağırmayın. Yüksek sesle söylenenleri pek duymam. Yumuşak ve kesin sözler bende daha iyi iz bırakır. “Ben senin yaşında iken...” diye başlayan söylevleri hep kulak ardına atarım.

Küçük yanlışlarımı büyük suçmuş gibi başıma kakmayın. Bana yanılma payı bırakın. Beni, korkutup sindirerek, suçluluk duygusu aşılayarak uslandırmaya çalışmayın. Yaramazlıklarım için beni kötü çocukmuşum gibi yargılamayın. Yanlış davranışım üzerinde durup düzeltin.

Beni dinleyin. Öğrenmeye en yatkın olduğum anlar, soru sorduğum anlardır. Açıklamalarınız kısa ve özlü olsun. Beni yeteneklerimin üstünde işlere zorlamayın. Ama başarabileceğim işleri yapmamı bekleyin. Bana güvendiğinizi belli edin. Beni destekleyin, hiç değilse çabamı övün. Beni başkalarıyla karşılaştırmayın, umutsuzluğa kapılırim.

Benden yaşımdan üstünde olgunluk beklemeyin. Bütün kuralları birden öğretmeye kalkmayın, bana süre tanıyın. Sizi çok bunaltsam bile soğukkanlılığınızı yitirmeyin. Kızgınlığınızı haklı görebilirim ama beni aşağılamayın. Hele başkalarının yanında onurumu kırmayın.

Bana haksızlık ettiğinizi anlayınca açıklamaktan çekinmeyin. Özür dileyişiniz size olan sevgimi azaltmaz, beni size daha çok yaklaştırır. Aslında ben sizleri olduğunuzdan daha iyi görüyorum. Bana kendinizi yanılmaz ve erişilmez göstermeye çalışmayın. Yanıldığınızı görünce üzüntüm büyük olur.

Biliyorum ara sıra sizi üzüyor, belki de düş kırıklığına uğratıyorum. Bana verdiklerinizin yanında benden istediklerinizin çok olmadığını da biliyorum. Yukarıda sıraladığım istekler size çok geldiyse birçoğundan vazgeçebilirim, yeter ki beni ben olarak seveceğinize olan inancım sarsılmasın.

Benden “örnek çocuk” olmamı istemezseniz ben de sizden kusursuz anne baba olmanızı beklemem. Sevecen ve anlayışlı olmanız bana yeter.

Sizin çocuğunuz olarak doğmak elimde değildi. Ama seçme hakkım olsaydı sizden başka kimse-nin çocuğu olmak istemezdim.

Sevgiler... Çocuğunuz
Atalay YÖRÜKOĞLU
(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

- Metinde geçen aşağıdaki sözcüklerden anlamını bildiklerinizi birer cümlede kullanınız. Anlamını bilmediğiniz sözcükleri defterinize yazınız ve bu sözcüklerin anlamlarını TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten bulunuz.

kişilik

bocalamak

yaralamak

yargılamak

aşağılamak

soğukkanlılık

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

- Okuduğunuz metnin giriş bölümünde çocuk, anne ve babasından ne istiyor?
- Öğütlerden mi yoksa davranışlardan mı daha çok etkilenirsiniz? Niçin?
- Çocuk "Yüksek sesle söylenenleri pek duymam. Yumuşak ve kesin sözler bende daha iyi iz bırakır." sözleriyle anne ve babasına ne anlatmak istemiş olabilir?
- Mektubun son bölümünde çocuğun anne ve babasına yönelik hangi duyguları ağır basmaktadır?
- Mektubu yazan çocuğun annesi ve babası siz olsaydınız ona neler söylerdiniz?

- Büyüklerinizden beklentilerinizin neler olduğunu yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Metinde geçen aşağıdaki cümlede altı çizili sözcük geçiş ve bağlantı ifadesidir. Bu ifadenin cümlelerin anlamına olan katkısını değerlendiriniz.

Koyduğunuz kurallar ve yasakların hepsini beğendiğimi söyleyemem. Ancak hiç kısıtlanmayınca ne yapacağımı şaşıyorum.

- Aşağıdaki cümleleri “fakat, lakin, ama, buna rağmen, bununla birlikte” ifadelerinden uygun olanlarını kullanarak örnekteki gibi tek cümle hâline getiriniz ve noktalı yerlere yazınız.

Etkileşimli
içerik

- Sizin çocuğunuz olarak doğmak elimde değildi. / Seçme hakkım olsaydı sizden başka kimsenin çocuğu olmak istemezdim.

Sizin çocuğunuz olarak doğmak elimde değildi fakat seçme hakkım olsaydı sizden başka kimsenin çocuğu olmak istemezdim.

- Büyümeyi çok istiyorum. / Ara sıra yaşımdan küçük davranmaktan kendimi alamıyorum.

- Beni destekleyin. / Beni başkalarıyla karşılaştırmayın.

- Her istediğimi elde edemeyeceğimi biliyorum. / Siz verdikçe almadan edemiyorum.

- Biliyorum ara sıra sizi üzüyor, belki de düş kırıklığına uğratiyorum. / Bana verdiklerinizin yanında benden istediklerinizin çok olmadığını da biliyorum.

- Aşağıdaki özelliklerden hangileri okuduğunuz metinde görülmektedir? Bu özelliklerin karşısındaki kutucuğa “✓” işareti koyunuz.

Etkileşimli
içerik

Hitap ifadesiyle başlanmıştır.

Sağ üst köşede tarih yer almıştır.

Bir haberi ya da bir isteği dile getirmek için yazılmıştır.

Yazıldığı adres ve yazan kişinin imzası yer almıştır.

İyi dileklerle sonlandırılmıştır.

- Belirlediğiniz özelliklerden yararlanarak okuduğunuz metnin türünü tahmin ediniz ve ilgili kutucuğu işaretleyiniz.

☐ Hikâye

☐ Masal

☐ Mektup

- Tabloda verilenlerin hepsi mektup türünde bulunan özelliklerdir. Buna göre işaretlemediğiniz özelliklerin okuduğunuz metinde bulunmama sebebi ne olabilir?

► Sizce okuduğunuz metin hangi amaçlarla kaleme alınmıştır? Yazınız.

.....

.....

Söz Varlığımız

► “Açıklamalarınız kısa ve özlü olsun.” cümlesinde geçen “kısa” sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde aynı anlamda kullanılmıştır?

Kısa boylu kadın büyük büyük adımlar atıyordu.

Dedemin köy ziyareti bu sefer kısa sürdü.

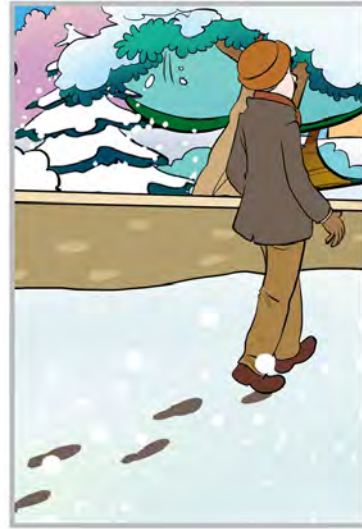

Öğretmenimin yaptığı kısa konuşma beni çok etkiledi.

Kitabı en kısa sürede okuyacağıma dair arkadaşşıma söz verdim.

► “Ayak uydurmak, iz bırakmak, yoldan sapmak” deyimlerini aşağıdaki uygun görsellerin altına yazınız. Daha sonra açıkta kalan deyimın anlamını bulunuz ve bu deyimı bir cümlede kullanınız.

Açıkta kalan deyim:

Anlamı:

Cümle:

Konuşalım, Anlatalım

- Sizce bir çocuğun eğitiminde aile ve okul mu yoksa toplumsal çevre mi daha etkilidir? Arkadaşlarınızı kendi düşüncenize katılmaları için ikna etmeye hazırsanız düşüncenizi savunmaya başlayabilirsiniz.

Konuşurken uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini (ama, fakat, ancak, lakin, bununla birlikte ve buna rağmen) kullanmaya dikkat ediniz.

Düşünelim, Yazalım

- “Pulsuz Dilekçe” adlı metinde anne ve babasına seslenen çocuğa cevap olarak defterinize bir mektup yazınız. Mektubu yazarken aşağıdaki aşamaları takip ediniz.

Mektubunuzu yazarken duygu ve düşüncelerinizi açık bir dille ifade etmeye, uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanmaya; yazınızı uygun atasözleri, deyimler veya özdeyişlerle zenginleştirmeye, yazım ve noktalama kurallarına uymaya özen gösteriniz.

1

Kâğıdın sağ üst kısmında mektubu yazdığınız yeri ve tarihi belirtiniz.

2

Seslenme ifadesini paragraf başından başlatınız ve her bir sözcüğün ilk harfini büyük yazınız.

3

Giriş bölümünde mektubu yazma amacınızı belirtiniz.

4

Gelişme bölümünde mektupta iletmek istediklerinizi anlatınız.

5

Sonuç bölümünde selam ve iyi dileklere yer veriniz.

6

Mektubun sağ alt tarafına adınızı, soyadınızı yazınız ve imzanızı atınız.

- Yazdığınız mektubu anlam bütünlüğünü bozan ifadeler, yazım ve noktalama bakımından gözden geçirip düzeltiniz. Daha sonra mektuplarınızı sınıf veya okul panosunda sergileyerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

“Elektronik posta (e-posta) adresiniz var mı? Bu adresinizi nerelerde kullanıyorsunuz? Çevrenizde kimler elektronik posta aracılığıyla haberleşiyorlar?” Bu soruları cevaplayarak elektronik ortamda yazışmak için gerekli olanlar (e-posta adresi sahibi olmak, e-posta göndereceğiniz kişinin e-posta adresini doğru yazmak vb.) hakkında neler bildiğinizi söyleyiniz. Sınıfınızda e-posta adresi almayı bilmeyen arkadaşlarınız varsa onlara e-posta adresi almaları konusunda yardımcı olunuz.

Genel ağ bağlantısı bulunan bilgisayar, akıllı telefon, tablet vb. araçlarla elektronik ortamda arkadaşlarınız ve yakınlarınızla yazışabilirsiniz.

Elektronik ortamdaki yazışmalarınızda yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz. Noktalama işaretlerinden sonra bir harf kadar boşluk bırakınız.

Metne Hazırlanalım

- ➡ Gönüllü olan bir arkadaşınızdan zaman konulu aşağıdaki deyimlerden birini seçmesini isteyiniz. Arkadaşınıza seçtiği deyim verilen kurallara uyarak 1 dakika içinde anlatması gerektiğini söyleyiniz. Anlatılan deyim doğru bilen arkadaşınızla oyuna devam ediniz.

zaman kazanmak

zamanı kollamak

zaman almak

zaman öldürmek

zamanla yarışmak

zamana uymak

Sözcük grubunu bölerek anlatabilirsin.

Anlatımında deyimlerde geçen sözcükleri hiçbir şekilde kullanamazsın.

Deyimi günlük hayattan örnekler vererek anlatabilirsin.

Deyimi anlatırken somutlaştırmadan faydalanabilirsin.

Deyimi anlatırken beden dilini kullanabilirsin.

Deyimi anlatırken etrafındaki eşyalardan yararlanabilirsin.

- ➡ Zaman konulu başka deyimler belirleyerek oyuna devam edebilirsiniz.

Bedenimizle yaptığımız hareketlerin duygularımızı ve düşüncelerimizi anlatmakta sözcükler kadar etkili olduğunu biliyor muydunuz?

Konuşmasını dinlediğiniz bir kişinin sözel mesajlarının yanı sıra sözel olmayan mesajlarına da dikkat ederek onu daha doğru anlayabilirsiniz. Konuşma etkinliklerinde konuşmacının jest ve mimiklerine dikkat etmelisiniz. Konuşurken beden dilinizi (Duygu ve düşüncelerin yüz ifadesi, beden duruşu vb. yollarla anlatıldığı iletişim biçimi, vücut dili.) etkili bir şekilde kullanmalısınız.

Dinleyelim

► “Akıp Giderken Zaman” adlı şiiri dinleyiniz. Şiirde boş bırakılan yerleri şiiri dinlerken tamamlayınız.

Dinleme
Metni

AKIP GİDERKEN ZAMAN

Sevgili çocuklar,
Bir yılın
Sınıfta kalan öğrenciden
Daha anlayan
Var mıdır şu?
(...)

Sormak gerek
Bir değerini;
..... dergi çıkartana.

Bir ömrü olan
..... sorun,
Tek günlük yaşamın anlamını.
Bir değerini,
Vapur kaçırmış
Yolcudan daha iyi
Bilen herhâlde?

Kim ne derse desin
Bir değerini
Anlamak için
..... kazasından
Kıl payı kurtulmak gerek

Ne dersiniz;
..... değerini
Olimpiyatlarda madalya
Kazanan atletten
Daha iyi bilen?

Sevgili
..... yol haritasında
İnişler, çıkışlar, virajlar çoktur
Ama dönüşler yoktur.
Çünkü tek yönlüdür burada trafiğin

Mirasyedice avans çekilmez
Zamanın
Varsa gücün
Yararlanırsın karından
Siz siz olun; kof düşüncelere,
..... hayallere dalmayın,
Akıp giden zamanın durup
Yaşananlara kalmayın...

Mehmet GÜLER
(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

► Aşağıda dinlediğiniz metinde geçen bazı sözcük ve sözcük grupları verilmiştir. Bu sözcük ve sözcük gruplarını anlamlarıyla eşleştiriniz. Anlamını tahmin etmekte zorlandığınız sözcükler için TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten yararlanınız.

a. saniye	Dönemeç.
b. salise	Belirli bir konuda amaca ulaşmak için yapılması gereken işler bütünü.
c. olimpiyat	Çok savurgan kimse.
ç. yol haritası	Saniyenin altmışta biri olan zaman birimi.
d. viraj	Her dört yılda bir başka ülkede yapılan, amatörlerin ve ülkele- rinde profesyonel olarak futbol, basketbol, voleybol vb. takım sporlarıyla uğraşanların katıldığı uluslararası spor yarışmaları.
e. mirasyedi	Değersiz, yararsız düşünce.
f. avans çekmek	Öndelik (Yapılacak bir hizmet veya satın alınacak bir mal için anlaşmaya göre önceden ödenen miktar.) çekmek.
g. kof düşünce	

► Eşleştirdiğiniz sözcüklerden dört tanesini seçerek bu sözcükleri anlamına uygun birer cümlede kullanınız.

Cümlelerim:

.....

.....

.....

.....

Anlayalım, Yorumlayalım

► Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız.

1. Şaire göre zamanın değerini kimlere sormak gerekir?
2. Zamanın yol haritasında trafiğin akışı neden tek yönlüdür?
3. Neden akıp giden zamanın dışında durulmamalıdır?
4. Şiiri siz yazsaydınız zamanın değerini kimlere sormak isterdiniz? Neden?

- Aşağıdaki dizelerde altı çizili sözcük ve sözcük gruplarıyla anlatılmak istenenleri metnin içeriğinden hareketle açıklayınız.

Zamanın yol haritasında

İnişler, çıkışlar, virajlar çoktur.

Açıklama:

Varsa gücün

Yararlanırsın baharından, karından.

Açıklama:

Akıp giden zamanın dışında durup

Yaşananlara seyirci kalmayın.

Açıklama:

- Aşağıdaki metni okuyup soruları cevaplayınız.

ZAMANLA YARIŞA GİRMEK Mİ?

Zaman hızlı bir koşucudur. Biz dur desek de alır başını gider. İnsanoğlunun hiçbir yasası zaman adını verdiğimiz gücü durduramaz, hızını bile kesemez. Şair “Nedir zaman nedir? Bir su mu, bir kuş mu? İniş mi, yokuş mu?” diye sormuş. Yanıtını bulamamış!..

(...)

Oktay AKBAL
(Kısaltılmıştır.)

- Zaman niçin hızlı bir koşucuya benzetilmiştir?
- Şairin zaman kavramıyla su, kuş, iniş, yokuş sözcükleri arasında kurduğu ilgi ne olabilir?
- Metinden zamanın çok hızlı geçtiği ve iyi değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşıyor musunuz?

- Aşağıdaki şiirden hareketle saatlerin işlemeye başlaması ile neler olduğunu arkadaşlarınızla konuşunuz.

Çıtır da çıtır.

Çıtır da çıtır

Susku saatler işlemeye başlardı ya, duran

Zamanı yüklenip götürüyor atla, katır ömürler

Öğütölüp tüketilirken ne gönül tanıyor ne hatır

(...)

Mehmet GÜLER
(Kısaltılmıştır.)

Söz Varlığımız

► Aşağıda verilen soru cümlelerindeki noktalı yerleri kutucuklardaki geçiş ve bağlantı ifadelerinden uygun olanlarıyla tamamlayınız. Soruların cevaplarını ilgili yerlere yazınız.

ancak

bununla birlikte

buna rağmen

fakat

Yarın çok önemli bir sınavın var arkadaşların seni oyun için sokağa çağırıyor. Ne yapardın?

Okuldaki voleybol kulübüne katılmayı çok istiyordun başvuru yapmayı erteledin ve başvuru süresini kaçırdın. Ne hissederdin?

Sınıftaki bütün arkadaşlarınızın bir ay içinde okuması gereken bir kitap var kütüphanede bu kitaptan sadece üç tane var. Ne yapardın?

Konuşalım, Anlatalım

► Aşağıdaki metni okuyup soruların cevaplarıyla ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Zamanı yönetme beceriniz, hayatta elde edebileceğiniz başarıları etkileyen en önemli faktörlerden bir tanesidir. Zaman, vazgeçilemez ve yeri doldurulamaz bir başarı kaynağı hâline gelebilir.

O, en değerli varlığınızdır ve bir kez yitirdi mi ne kurtarılabilir ne de geri getirilebilir. Hayatta yapmanız gereken her şey, bir zaman gerektirir ve zamanınızı ne kadar iyi kullanırsanız o kadar çok şey başarır ve daha büyük kazançlar sağlarsınız.

(...)

Brain TRACY (Bırayn TİREYSİ)

çev.: Ferhat ŞİRİN

- Sizce “zamanlama” ne demektir?
- Zaman planlaması yapıyor musunuz? Nasıl?
- Zamanlamaya dikkat edilmesi kişilerin yaşamını nasıl etkiler?
- Her işi zamanında yapmak neden önemlidir?
- Bugüne kadar özellikle zamanlamaya dikkat ettiğiniz için elde ettiğiniz bir başarı ya da kazanç oldu mu? Örnekler vererek açıklayınız.

Düşünelim, Yazalım

- “Bir Kavanoz Hikâyesi” adlı metni okuyunuz. Metinden hareketle “zamanın verimli kullanımı” konusuyla ilgili duygularınızı ve düşüncelerinizi defterinize yazınız. Yazınızın içeriğine uygun bir başlık belirlemeyi unutmayınız.

BİR KAVANOZ HİKÂYESİ

Öğrencilerine hayat üzerine ders vermek kararı ile sınıfa giren profesör, hiçbir şey söylemeden kürsünün üstüne büyükçe bir kavanoz koyar. Ardından kavanozu tenis topları ile doldurur ve öğrencilere kavanozun dolup dolmadığını sorar. Öğrenciler, hep bir ağızdan kavanozun dolduğunu söylerler. Bu sefer profesör içi çakıl taşı dolu olan bir torba çıkarır ve torbanın içindeki tüm çakıl taşlarını kavanoza döker. Sonra çalkalayarak taşların tenis toplarının arasındaki boşluklara yerleşmesini sağlar. Öğrencilere tekrar sorar: “Kavanoz doldu mu çocuklar?” Öğrenciler “Evet doldu.” diye yanıtlar.

Profesör bu defa içi kum dolu bir torba çıkarır ve torbanın içindeki tüm kumu kavanozun içine boşaltır. Onu çalkalar ve kumların kavanoza yerleşmesini sağlar.

Bir defa daha sorar öğrencilerine:

— Kavanoz doldu mu çocuklar? Öğrenciler bir kez daha yanıtlar:

— Evet, doldu.

Bu sefer profesör bir öğrencisini kantine gönderip iki fincan kahve almasını rica eder. Öğrencisinin elinden kahveleri alan profesör bu defa bu kahveleri kavanozun içine döker ve çalkalar.

Sınıfa dönüp son kez sorar: “Kavanoz doldu mu arkadaşlar?” Öğrenciler biraz şaşkın dördüncü defa “Evet doldu.” diye cevap vermek zorunda kalırlar. Bunun üzerine profesör içi tenis topu, çakıl taşı, kum ve kahve dolu kavanozu iki eli ile kaldırarak sınıfa gösterir ve şöyle der:

— Bu kavanoz sizin hayatınızı simgeler. Bu tenis topları hayatınızdaki önemli şeylerdir. Aileniz, çocuklarınız, sağlığınız arkadaşlarınız ve sizin için gerçekten önemli olan şeyler... Diğer şeyleri kaybetmeniz de bu önemli şeyler kalır ve hayatınızı doldurur. Çakıl taşları ise daha az önemli olan diğer şeyleri temsil eder. İşiniz, eviniz, arabanız vb. Kum ise geriye kalan ufak şeylerdir. Şayet kavanoza önce kum doldurursanız çakıl taşlarına ve özellikle de tenis toplarına yeterli yer kalmaz. Aynı şey hayatınız için de geçerlidir. Vaktinizi ve enerjinizi ufak tefek şeylere harcar, israf ederseniz önemli şeyler için vakit kalmayacaktır. Dikkatinizi mutluluğunuz için değer taşıyan önceliklerinize çevirin. (...) Önceliklerinizi, sıraya dizmeyi iyi bilin... Gerisi hep kumdur...

Tam bu esnada bir öğrenci sorar:

— Peki, o iki fincan kahve neydi hocam? Profesör gülerek yanıtlar:

— Bu soruyu bekliyordum. Hayatınız ne kadar dolu olursa olsun, her zaman dostlarınız ve sevdiklerinizle birer fincan kahve içecek kadar yeriniz vardır.

Toprakkale Mehmet Cevlani Önal İlkokulu 4-B Sınıf dergisi

(Kısaltılmıştır.)

Araştıralım, Hazırlanalım

- Sınıfınıza Türkiye’nin tanıtımına yönelik afişler, A4 kâğıdı boyutunda karton, makas, boya kalemleri ve Türkiye siyasi haritası getiriniz.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının genel ağ adresinden ülkemizin “UNESCO (YUNESKO)* Dünya Mirası Listesi”ne kayıtlı kültürel ve doğal varlıklarını araştırınız.

* UNESCO: [United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Yunayttd Neysıns Ecikeyşınıl, Sayntifik end Kalçırlı Organizeyşınıl)] Türkçe karşılığı: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

GELECEK SENİN ÇOCUĞUM

Sarı küçük ellerinle,
Büyük büyük işler olsun.
O gözlerindeki ışık,
O damarlarındaki kan,
O her şeyden temiz alnın
Yeter her gücü yenmeye.
Gelecek senin çocuğum.

Yarın küçük eller büyür,
Yurt yapısında her taşın
Irgadı, ustası olur...
Bu yurdun bütün şifası,
Saadeti, yükselişi
Senin parmaklarındadır.
Gelecek senin çocuğum.

Sarı küçük ellerinle
Büyük büyük işler olsun.
Yarın büyür o ak eller,
Her parmağında bin hüner,
Bin hayırlı iş yoğrulur
Doğru at her adımını
Gelecek senin çocuğum.

Senin içindir her emek,
Bu gördüklerin hep senin.
Bu toprağın, bu bayrağın
Yarın sensin tek sahibi.
Çalış bugün, yorul didin
Yorulmadan gülmek yalan.
Gelecek senin çocuğum.

Tarık ORHAN
(Kısaltılmıştır.)

3. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

Tema Sonu
Ek Sorular

A. 1-3. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

GÜLER YÜZ

“Asık suratlı insanlardan hoşlanır mısınız?” desem doğal olarak bana gülersiniz. Zaten ben de gülmeniz için söze böyle başladım. Güler yüze ve gülmeye ilişkin bu konuşmayı asık suratla dinlemenizi istemem doğal olarak. Konuşurken söze başladığınız sırada karşınızdakinin kaşlarını çatıldığını, asık bir suratla sizi dinlediğini görürseniz konuşma hevesiniz kırılır. Sözü kısa kesip bu tatsız sohbeti bir an önce bitirmeye bakarsınız. Bir de karşınızdakinin sizi güler yüzle dinlediğini hatta araya biraz da tatlı söz karıştırarak sohbete renk verdiğini göreceksiniz olursanız konuştuğunuz konuşacağınız gelir.

Şevket RADO
(Kısaltılmıştır.)

1. Yazarın “Asık suratlı insanlardan hoşlanır mısınız?” ifadesiyle söze başlamasının sebebi nedir?

.....

2. İnsanın hangi durumda konuşma hevesi kırılır?

.....

3. Metinde geçen “söze başlamak, renk vermek” deyimlerini birer cümle içinde kullanınız.

.....

B. Aşağıdaki cümlelerde kullanılan geçiş ve bağlantı ifadelerinin altını çiziniz.

- a. Bahar geldi ama havalar bir türlü ısınmadı.
- b. Doktorun önerisiyle diyetle başladım. Buna rağmen bir türlü kilo veremedim.
- c. Bugün arkadaşşıma gitmeliyim ancak hava çok kötü.
- ç. Başarılı olmayı herkes ister lakin başarı kendiliğinden gelmez.

C. Aşağıdaki şiirden tekil ve çoğul adlara üçer örnek bularak ilgili kutucuklara yazınız.

ÖYLE DALMIŞIM Kİ

Öyle dalmışım ki bu akşamüstü,
Komşu arsadır gözümde gökyüzü.

Ben dünyadan bihaber bir çocuğum;
Kayıp zipziplarımı arıyorum.

Koşun çocuklar, koşun komşu kızlar,
Avcularıma sığmıyor yıldızlar.

Cahit Sıtkı TARANCI

Tekil adlar

.....
.....

Çoğul adlar

.....
.....

Ç. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Aşağıdakilerden hangisinde çoğul eki, eklendiği sözcüğe “yaklaşık” anlamı katmıştır?

- A) Hanımefendiler bugün gelemeyecekmiş.
- B) Kıbrıslılar çok sıcakkanlı insanlardır.
- C) Akşamları yatmadan önce kitap okurum.
- D) Üç yaşlarında, dünya tatlısı bir çocuktu.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, çoğul eki almış topluluk adıdır?

- A) Kentin çevresindeki dağlar yemyeşil ormanlarla kaplıydı.
- B) Çiftçiler bahçeye elma toplamaya gitmişler.
- C) Çoban keçilerini otlatmaya götürmüş.
- D) Uyumak canlıların temel ihtiyaçlarından biridir.

3. Aşağıda tanımlanan metin türlerinden hangisi için verilen örnek yanlıştır?

- A) Bir haberin, isteğin ya da duyguların yakında olmayan birine iletilmesi amacıyla kaleme alınan yazılara mektup denir.

Sevgili Anneciğim,
Benimle ne kadar övündüğünüzü görmek bana gurur veriyor. Ama doğrusu bu yüzden bazı zorluklar da yaşıyorum. Hele evimize misafirlige gelen çocuklu ailelerin yanında beni abartarak övdüğünüzde...

- B) Gezi yazıları, gezilen yerlerin özellikle dikkat çekici coğrafi ve kültürel özellikleri hakkında okuyuculara bilgi vermek amacıyla yazılan yazılardır.

Beypazarı'na ilk kez geliyorsanız Hıdırlık Tepesi'ne çıkıp kente şöyle bir bakmayı ihmal etmeyiniz. Güzel konakları ve sokakları ile Osmanlılardan kalma, bozkırın ortasında cıvılcıvıl bir kent olan Beypazarı, en güzel bu tepeden izlenir. Sonra kente inerek sokaklara bırakın kendinizi, her sokakta bir başka güzellikteki konaklar sizleri bekleyecek.

- C) Anı, yaşanmış olayların anlatıldığı yazı türüdür.

Bir yana çekilip garı seyre daldı. Sabahtı. Ayaz zehir gibi. Koca koca katarlar, peronlar boyunca dizilmiş duruyordu. İstanbul'dan gelen yataklının yolcuları eşyalarını hamallara yükletmekteydiler. Garın sabah kalabalığını kent emiyor, tüketiyordu.

- D) Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan yazılara hikâye (öykü) denir.

İrem ve Kerem, yaz tatilinin bir bölümünü köydeki ninelerinin yanında geçireceklerdi. Ona köyde Pamuk Nine diyorlardı. Pamuk Nine bahçeli, şipşirin bir evde oturuyordu. Torunlarını daha sokağın başında karşılayıp hasretle kucaklardı.

4. Sabahları uyandığımda ne zaman masmavi gökyüzünü görsem, kuş seslerini duysam yaşama sevinciyle dolar içim. Yine böylesi sabahlarda dilimden düşürmediğim bir şarkı gibi mırıldanırım Orhan Veli'nin şu dizelerini:

“ _ _ _ _ ”

Bu metinde boş bırakılan yere anlam bütünlüğüne göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A)** Gün doğuyor şehrin üzerine,
Renk renk hacimle doluyor her yer.
Bakıyor dağınık yüzlü evler
Hâlâ yanan sokak fenerine.
- Toprak kımıldıyor yavaş yavaş,
Gün doğuyor şehrin üzerine,
Bembeyaz gece çiçeklerine
Sabahla düşüyor bir damla yaş.
- B)** Arzular başka şey,
Hatıralar başka.
Güneşi görmeyen şehirde,
Söyle, nasıl yaşanır?
- C)** Uyandım baktım ki bir sabah,
Güneş vurmuş içime;
Kuşlara, yapraklara dönmüşüm,
Pır pır eder durur, bahar rüzgârında.
Kuşlara, yapraklara dönmüşüm;
Cümle azam isyanda;
Kuşlara, yapraklara dönmüşüm;
Kuşlara,
Yapraklara
- D)** Duyduğum yoktu ne vakittir
Güvercin sesi, kumru sesi, pencerede;
İçime gene
Yolculuk mu düştü, nedir?
Nedir bu yosun kokusu,
Martıların gürültüsü havalarda;
Nedir?
Yolculuk olmalı, yolculuk.

5. Farkında mısınız? Şimdiki çocuklar oyun oynamayı bilmiyor. Çok zeki, çok uyanık fakat suskun ve bilgiç çocuklar yetişiyor. Dostlardan birine gittim geçen gün. Yedi yaşlarında bir oğulları var, onu pek severim. İki laf edemedim çocukla. - - - Olacakları düşünebiliyor musunuz? Bilgisayarla arkadaş, suskun bir nesil yetişiyor.

Suna TANALTAY

Bu metinde boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A)** Ağzını bıçak açmıyormuş.
- B)** Devamlı bilgisayar oyunları oynuyormuş.
- C)** Arkadaşları ile sürekli telefon görüşmeleri yapıyormuş.
- D)** Odasına kapanıp saatlerce top oynuyormuş.
6. En çok bolluk getiren yağmur, alın teridir.
- Aşağıdakilerden hangisi bu cümleye anlamca en yakındır?**
- A)** Bolluk içinde yaşamak için sürekli çalışmak gerekir.
- B)** Bolluğa kavuşmak için çalışkan olmak şarttır.
- C)** Bolluk içinde yaşayan insanlar daha çalışkandır.
- D)** Bir işe emek verilirse bolluk elde edilir.

7 ve 8. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Çok konuşup çok bağırmanın. Yüksek sesle söylenenleri pek duymam. Yumuşak ve keskin sözler bende daha iyi iz bırakır. “Ben senin yaşında iken...” diye başlayan sözleri hep kulak ardına atarım. Küçük yanlışlarımı büyük suçmuş gibi başıma kakmayın. Bana yanlışla payı bırakın.

Atalay YÖRÜKOĞLU

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “keskin” sözcüğü bu parçadaki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Kadının sesi çok keskin ve rahatsız ediciydi.
- B) Keskin bakışlı, sevgi dolu, etrafına neşe saçan bir çocuktur.
- C) Ahmet, keskin zekâya sahip olan bir arkadaşım.
- D) Keskin olduğu için bıçağı dikkatli kullanmalısın.

8. Parçada geçen “kulak ardına atmak” sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aldırış etmemek
- B) Göz önünde bulundurmak
- C) Dikkat kesilmek
- D) Şüphe etmek

9. Kişilerin yaptığı bazı çizimler, onların hissettiği duyguları ve kişilik özelliklerini yansıtabilmektedir. Bu çizimler anlamlı olabileceği gibi anlamsız, rastgele çizilmiş şekiller hâlinde olabilir. Aşağıda bazı şekiller ve bunların ifade ettiği anlamlar verilmiştir.

- Duygusal hissetme, sağlıklı karar alamama
- Sabırlı ve sakin bir yapıya sahip olma
- Etrafına neşe veren, canlı bir kişiliğe sahip olma
- İçine kapanık bir yapıya sahip olma
- Duygularını kontrol edebilme

Şekillerin ifade ettiği anlamlar göz önünde bulundurulduğunda aşağıdakilerden hangilerini başarılı bir şirket yöneticisinin çizdiği söylenebilir?

- A) ,
- B) , ,
- C) , ,
- D) , ,

4. TEMA

MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ

Tema Sunumu

→ TÜRKİYE

→ BAYRAM YERİ

→ ATASÖZLERİ ÜZERİNE

KELOĞLAN VE GÜL KIZ

KİLİM

Okuma

Yazma

Konuşma

Dinleme

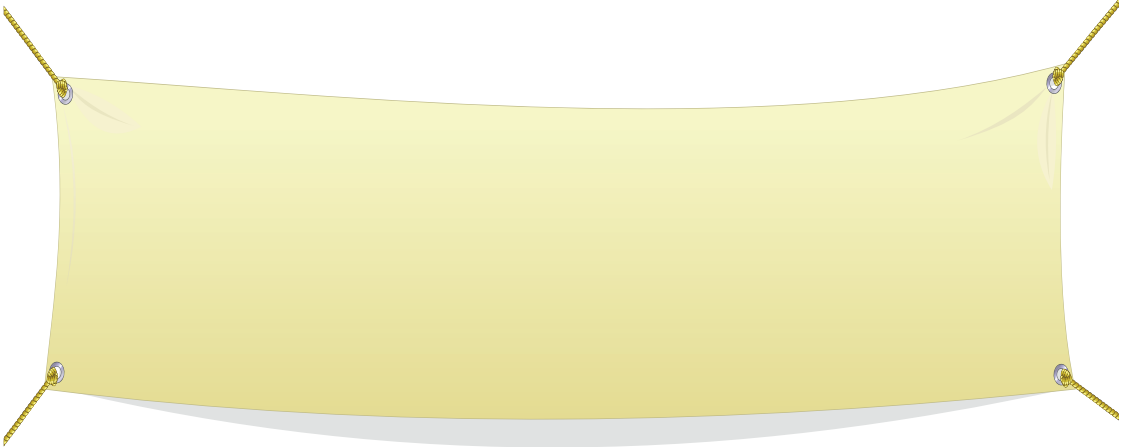

Metne Hazırlanalım

- ➡ Yurdumuzun hangi ilini / illerini gezip görmek isterdiniz? Niçin?
- ➡ Aşağıdaki afişleri inceleyiniz. Sizce bu tür afişler hangi amaçlarla kullanılmaktadır? Afişlerin yabancı dillere çevrilerek çoğaltılmasının sebebi ne olabilir?

- ➡ <https://bit.ly/3m7bDof> genel ağ adresinden “Türkiye Tanıtım” videosunu izleyiniz. Tanıtım müziği ve videonun içeriği ile ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- ➡ Aşağıdaki alana Türkiye ile ilgili bir slogan yazıp Türkiye’yi tanıtan görseller çiziniz.

Okuyalım

- ➡ “Türkiye” metnini noktalama işaretlerine dikkat ederek metnin tür özelliklerine uygun biçimde sesli okuyunuz.
- ➡ Şiirin her bölümünü farklı bir grup okuyacak şekilde beş grup oluşturunuz. Şiirin belirlediğiniz bölümlerini sırasıyla okuyunuz.

TÜRKİYE

Vurulmuşum toprağına taşına,
Yerde gezen, gökte uçan kuşuna.
Baharına, yazına, kara kışına
Vurulmuşum.
Eli kalem, eli kazma, eli kürek tutan,
Yüzü toprak kokan,
Sınırlarında omuz omuza yatan
İnsanlarına...
Benim iyi yürekli kardeşlerim
Hep senin dostlarındır;
Benim çiğdem kokulu memleketim.

$$(\dots)$$

Ekin biçtim tarlalarında demet demet,
Kaval çaldım, koyun güttüm yaylalarında,
Tuza bandım ekmeğimi,
Kolumu yastık yaptım düzündə, bayırında;
Kesemde bereket, gönlümde servetim,
Dizimde kuvvet, torbamda katık,
Damarlarımda dolaşan memleketim.

Gözlerin ne güzel deniz mavisi!
Ormanlar urban olmuş yeşil yeşil;
Uzanır kolların nehirler boyu,
Sıcak kucağında saadetim.
Benim çiğdem kokulu memleketim.

Nice türküler yakıldı senin için;
Destanlar yazıldı, bayrak bayrak,
Davullar vuruldu, dize geldi zeybeklerin,
Kapında nöbet tuttu yıllar yılı,
Gençliğim, heyecanım, gayretim.
Gözümde nur, içimde sevgi,
Elimde saz, dilimde türkü memleketim.

Türkiye, doğduğum,
Türkiye, doyduğum,
Türkiye, konduğum yurt!
Sevgim, inancım, özlemim!
Beşiğimi salladın, sendedir mezarım.
Sen, gönlümde yatan memleketim.

Âdil TURAN
(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

- Aşağıda verilen sözcükleri bulmacada işaretleyiniz. İşaretlemediğiniz harfleri sırasıyla şifre kısmına yazarak şifreye ulaşınız. Anlamını bilmediğiniz sözcüklerin anlamlarını TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten yararlanarak belirleyiniz.

BEREKET

KATIK

ÇİĞDEM

TORBA

DESTAN

URBA

EKİN

ZEYBEK

KAVAL

B	B	İ	Z	E	K	İ	N	K	L
E	R	B	E	A	Ş	A	K	A	Ç
R	A	D	Y	I	T	R	V	T	İ
E	B	E	B	S	N	A	İ	I	Ğ
K	M	M	E	E	K	M	L	K	D
E	E	D	K	U	R	B	A	K	E
T	O	R	B	A	E	T	İ	M	M

ŞİFRE:

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiire göre cevaplayınız.

1. Şiirdeki bazı dizeler size hangi şehirleri çağrıştırmaktadır? Türkiye siyasi haritası üzerinde bu şehirleri gösteriniz.
2. Şair vatanını çok sevdiğini hangi dizelerde vurgulamıştır?
3. "Benim çiğdem kokulu memleketim." dizesinde hangi söz sanatı bulunmaktadır?
4. Bir insan için üzerinde yaşadığı topraklar ne ifade eder?

- Okuduğunuz şiirin konusunu ve ana duygusunu yazınız.

Konusu :
Ana Duygusu :

- Okuduğunuz şiirden alınan aşağıdaki bölümde şairin ne anlatmak istediğini açıklayınız.

Nice türküler yakıldı senin için;
Destanlar yazıldı, bayrak bayrak,
Davullar vuruldu, dize geldi zeybeklerin,
Kapıda nöbet tuttu yıllar yılı,
Gençliğim, heyecanım, gayretim.
Gözümde nur, içimde sevgi,
Elimde saz, dilimde türkü memleketim.

- Şiirden alınmış aşağıdaki bölümleri okuyunuz. Şiirde dize sonlarında bulunan ses benzerliklerini gruplandırıp altını örnekte olduğu gibi renkli kalemle çiziniz. Ses benzerliklerinin şiire katkısını belirtiniz.

Örnek:

Eli kalem, eli kazma, eli kürek tutan,
Yüzü toprak kokan,
Sınırlarında omuz omuza yatan
İnsanlarına...

Kaval çaldım, koyun göttüm yaylalarında,
Tuza bandım ekmeğimi,
Kolumu yastık yaptım düzündü, bayırında;
Kesemde bereket, gönlümde servetim,
Dizimde kuvvet, torbamda katık,
Damarlarımda dolaşan memleketim.

- • Dörtlük biçiminde yazılmıştır.
• Dize sonlarında ses benzerliği vardır.
• Benzetmeden yararlanılmıştır.

Aşağıdakilerin hangilerinde bu özelliklerin tümü yer almaktadır? İlgili kutucukları işaretleyiniz.

Memleket isterim,
Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun,
Kuşların, çiçeklerin diyarı olsun.
Cahit Sıtkı TARANCI

Kelebekler gibi dans ediyor kar,
Yıldız gibi akarken gökten.
Yüklüyor sanki düşlerini,
İlkyaza yedi renkten.
Erol BÜYÜKMERİÇ

O kadar dolu ki toprağın şanla
Bir değil, sanki bin vatan gibisin.
Yüce dağlarına çöken dumanla
Göklerde yazılı destan gibisin
Halit F. OZANSOY

Sessizlik ve serinlik
Birleşiyor
Yıkanmış güvercinler
Ve çok uzakta bir tren sesi
Ataol BEHRAMOĞLU

- Aşağıdaki yer adlarını ilgili oldukları görsellerle örnekteki gibi eşleştiriniz.

Ankara

Erzurum

İzmir

Bursa

Adana

Karabük

Bursa

Söz Varlığımız

- Okuduğunuz metinden alınmış aşağıdaki dizelerde geçen altı çizili adları inceleyiniz. Duyu organlarımızla algılayabildiğimiz ve algılayamadığımız adları ilgili başlıkların altında gruplayınız.

Benim çiğdem kokulu memleketim.
Nice türküler yakıldı senin için;
Beşiğimi salladın, sendedir mezarım.
Sevgim, inancım özlemim!
Gençliğim, heyecanım, gayretim.

Duyu organlarımızla algılayabildiğimiz adlar

.....
.....
.....

Duyu organlarımızla algılayamadığımız adlar

.....
.....
.....

- Aşağıda verilen adlardan hangilerinin soyut, hangilerinin somut ad olduğunu söyleyiniz. Bu adları cümlelerin anlamlarına uygun olacak şekilde noktalı yerlere yazınız (Gerekirse sözcüklere uygun ekler getirebilirsiniz.).

Etkileşimli
içerik

papatya

otobüs

grup

sabır

ayran

şefkat

korku

umut

simit

Küçük köpek ister gibi bakıyordu.

Şurada bir içip dut ağacının altında serinleyelim.

..... Eskişehir'e doğru hızla ilerliyordu.

Çiçekçide gördüğüm çok güzeldi.

İki tartışma konusunu belirlemeye çalışıyor.

Onu görünce herkesi bir sardı.

Sevgi, ve hoşgörü bir insanda olması gereken önemli değerlerdir.

İnsanoğlunu yaşama bağlayan temel güçlerden biri

Sokağın köşesindeki fırından sıcacık aldım.

Konuşalım, Anlatalım

- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının genel ağ adresinden yaptığınız araştırmalardan hareketle UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne kayıtlı kültürel ve doğal varlıklarımızın korunması ve yaşatılması için neler yapılabilir tartışınız. Tartışmanızda aşağıdaki yönergeye uymaya dikkat ediniz.

Düşünelim, Yazalım

- Sınıfa getirdiğiniz afişleri inceleyiniz. Karton, makas, boya kalemlerini kullanarak aşağıdaki yönergeler doğrultusunda ülkemizin tanıtımına yönelik bir afiş hazırlayınız. Bu etkinlik sürecinde bireysel ya da grupça çalışabilirsiniz.

- ✱ Afişte iletmek istediğiniz mesajı belirleyiniz.
- ✱ Afişiniz için etkili bir slogan bulunuz.
- ✱ Afişte iletmek istediğiniz mesajı destekleyecek görseller kullanınız.
- ✱ Afişin hazırlanmasında her türlü çizim, grafik, boyama vb. kullanabilirsiniz.
- ✱ Afişinizdeki yazıları yazarken öğrendiğiniz yazım ve noktalama kurallarını uygulamaya özen gösteriniz.

- Hazırladığınız afişlerden beğendiklerinizi uygun sosyal medya ortamında paylaşınız.

Araştıralım, Hazırlanalım

- Aile büyüklerinizden eski bayramlarla ilgili bilgi edininiz.
- TV'den ve genel ağ üzerinden çeşitli ürün reklamları izleyiniz.

Metne Hazırlanalım

- Aşağıda verilen dördlüğü okuyup şairin çocukluğundaki bayram günlerini neden özlemiş olabileceğini arkadaşlarınızla tartışınız.

BAYRAM

Ne güzel bayramları vardı çocukluğumun,
Bir mavi balon, bana bahtiyarlık verirdi.
Ne güzel bayramları vardı çocukluğumun,
Küçük bahçemiz, bana cennet gibi gelirdi.

Ceyhun Atuf KANSU

Okuyalım

- “Bayram Yeri” adlı metni canlandırarak okumak için öğretmeninizin yönlendirmesiyle se-kizerli gruplar oluşturunuz. Aranızda görev dağılımı yapınız ve canlandıracağınız bölüm-lere hazırlanınız. Metni canlandırma sırasında beden dilinizi rolünüze uygun kullanınız, ifadelerinizde vurgu ve tonlamalara dikkat ediniz. Beden dilini iyi bir şekilde kullanmanın canlandırmanın etkisini artırdığını unutmayınız.

BAYRAM YERİ

Ninem bayramın birinci gününden tutturdu:

“Beni bayram yerine götür.” diye.

“Aslan nineciğim, pamuk nineciğim, sen bü-yüksün, bayramın birinci günü evde oturmalısın, konu komşu elini öpmeye gelecekler.” dedim.

“Olur.” dedi ama gönülsüz...

Çocuk gibi olmuştu son zamanlarda nineci-ğim. Örneğin küçücük bir kumaş parçası için be-nim kızla atışıyor, “O benim.” diyor, vermiyordu. Bazı günler sofrada oğlumla atışıyor, “Orada ben oturacağım.” diyordu. Şayet isteği yerine geti-rilmezse çocuk gibi bir köşeye çekiliyor, yüzünü asıyor, küsüyordu... Onun için bayramın ikinci sa-bahı bindirdim ninemi bir otobüse, bayram yerine götürdüm. Yolda bana ne dualar etti, ne dualar:

“Ah yavrum, inşallah seni de yavruların bay-ram yerlerine götürür!” dedi. “Tastamam yirmi beş yılı geçti ben bayram yerini görmeyeli...”

Bizim kentin bayram yeri, bildim bileli aynı yer-de kurulur. Vardık bayram yerinin olduğu yere.

Ninem:

“Hani oğlum bayram yeri?” dedi.

“Şu apartmanları geçelim nineciğim, onun ar-kasında.”

Ninem şöyle bir sağına baktı, bir soluna baktı:

“Yavrum, yanlış yere geldik.” dedi.

“Yok nine.” dedim, “Bak gör, geçelim apart-manları, hemen arkasında bayram yeri.”

Yıllardır ben de bayram yerine gelmem. Çocukları anneleri götürür bayram yerine. Onları atlı-karıncaya, dönme dolaba bindirir. Ninem bakındı, bakındı:

“Hani o alan?” dedi.

“Ne alanı nine?”

“Koskocaman alan oğlum, ulu ulu ağaçlar, ağaçların altında kıyma kebab satanlar?”

Ağaçları ne ninem görebildi ne de ben... Apartmanların arkasına geçtik, yine yığınla apartmanlar. Bayram yeri yok... Ninem:

“Yaa, ben sana demedim mi yanlış geldik diye?” dedi.

“Nine, bundan sekiz yıl önce bayram yeri buradaydı.”

“A oğlum, bayram yeri dediğin kalabalık olur, hani insan minsan yok.”

Oradan geçen birine sordum:

“Kardeşim, acaba bayram yeri nerede?” dedim.

Adam, apartmanların ardını işaret etti:

“Şuradan gidin, ilerideki blok apartmanların arkasında.” dedi.

Ninemle yola düştük. Bir ağacı tanıdı ninem.

“Bu ağacın altında sakızcılar olurdu.” dedi.

“Yayla sakızlarını ipe dizerlerdi. Sor bakalım sakızcı nereye gitmiş?”

“Nine” dedim “Şimdi yayla sakızı ne arar, renkli renkli sakızlar çıktı.”

Benden önce davrandı, geçen adamın birine sordu:

“Evladım baksana, buradaki sakızcı nereye gitti?” dedi.

Adam, bir benim yüzüme, bir ninemin yüzüne baktıktan sonra:

“Ne sakızcısı nine?” diye sordu.

“Yayla sakızcısı oğlum.” dedi.

Adam:

“Vallahi ileride bir Yayla Gıda Pazarı olacak, şu apartmanın altında ama buralarda yayla sakızcısı filan yok.” dedi.

“Tuh tuh tuh!” dedi ninem. Bastonuna dayanarak yanım sıra yürümeye başladı. Az sonra bayram yeri görüldü. Küçük bir arsa, arsaya uygun küçük bir dönme dolap, küçük bir atlıkarınca, tozun içinde dolaşan otuz kırk kadar çocuk ve insan...

Ninem:

“Anaaa, yavruuum, bayram yeri bu mu?” dedi.

“Ne bileyim nine? Ufala ufala bu kadar kalmış.” dedim.

“Nereye gitmiş o koca alan?”

“Görmedin mi apartman dikmişler.” dedim...

“O çayır nerede?”

“Bilmem ki nine.”

“Hani o keten helvacılar, hani o kırık leblebi-ler?”

Keten helva yoktu ama tost, sosis vardı. Çöktü nineciğim hemen kalabalığın kıyısına.

“Yüreğim yandı, bana bir kızılıcık şerbeti al gel.” dedi.

“Nine.” dedim, “Ne arar kızılıcık şerbeti, kola var, gazoz var.”

“Ay demirhindi de mi yok?”

“Bilmem ki nine.” dedim.

Adamın birine seslendi:

“A oğlum, demirhindici nerede?” diye sordu.

Sakızcıyı sorduğu adam gibi bu adam da bir ninemin yüzüne baktı, bir benim yüzüme sonra:

“Demirhindi mi nine?” dedi.

“Hı.” dedi ninem.

“Vallahi nine, şuradan geçerken hindi gördüm ama demirden değildi.” dedi.

“Tuh, tuh, tuh!” dedi ninem. “Demek şu çocuklar demirhindi içmiyorlar ha?”

“Ne bilsinler nine demirhindiyi? Ben bile bilmiyorum.” dedim.

"A oğlum demirhindi şerbeti kırk derde devadır. Demek o da yok ha? Madem demirhindi yok, bari Bayram Paşa Çeşmesi'nden buz gibi bir su içelim."

Ninemle o küçücük bayram yeri alanını dört döndük, ne Bayram Paşa Çeşmesi vardı ne de Ramazan Paşa...

"Nine yok." dedim.

"A oğlum nasıl olmaz, sebildi o çeşme... Hadi hadi bulalım, başında marulcular olur, şöyle iri göbeklisinden alır, yeriz."

Bir kez daha alana döndük, çeşme yoktu. Ninem yine birisine sordu:

"Yavrum evladım, Bayram Paşa Çeşmesi kurdu mu?" diye.

Adam bakındı, bakındı, sonunda ilerideki apartmanı gösterdi, üzerinde "Paşa Apartmanı" yazıyordu. Ninem:

"Oğlum ben apartmanı ne yapayım, çeşme nerede çeşme?" dedi.

Adam:

"Uhuu nine, Bayram Paşa'nın torunları oraya apartman dikeli on beş yıl oluyor."

"Tuh, tuh, tuh!" dedi ninem yine. "Oğlum çeşmeler de kurumuş desene."

Ötekiler bitmiş, nineme kola almak zorunda kaldım. Ninem bir içti, bir buruşturdu yüzünü; bir içti, bir buruşturdu yüzünü:

"Bu ne ki?" dedi.

"Kola." dedim.

"Tuh, tuh, tuh!" dedi ninem. "Çocuklar bunu mu içiyorlar şimdi?"

"Hı nine..."

Ninem kıyma kebab aradı. Şöyle ekmeğin arasına, bol biberli...

Aradım, öyle kebab satan falan yoktu. İki tane tost yaptırıp getirdim. Ninem kâğıt gibi incecik tostları görünce:

"Bu ne?" dedi.

"Tost, nine." dedim.

Tosttan bir parça ısırdı.

"İçine makine yağı mı konmuş?" dedi.

"Bilmem ki nine." dedim.

"İçindeki et ne eti?"

"Onu da bilmem nine." dedim.

"Vah, vah, vah, şimdikiler bunu mu yiyorlar?"

"Öyle nine." dedim.

Ninem elindeki tostı bir ısırdıktan sonra bana uzattı:

"Hadi!" dedi, "Madem buraya kadar geldik, bir Karagöz'e girelim."

"Ne Karagöz'ü nine?" dedim.

"Karagöz çadırına oğlum."

"Ne arar Karagöz çadırı nine?"

"A oğlum, Karagöz perdesini kurmadıysa biz de çadırdaki tiyatro sahnesine gideriz."

"Yavrum bir sor hele, at koşusu ne zaman başlayacak?"

"Ne at koşusu nine?"

"Ay, at koşusu da mı yok? Madem o yok, bu yok, o zaman şuradan bir payton tut da sağı solu seyrede seyrede eve gidelim."

"İlahi nine, ne arar payton, taksi var."

"Ay, çocuklar eğlenmek için şimdi paytona binip şarkı söylemiyorlar mı?"

"Nerede nine..."

"Vah, vah, vah! Ben de durup durup sizlere 'Ah çocuklar, biz bir şey mi gördük?' derdim... Bundan sonra 'Vah vah çocuklar, siz de bir şey mi gördünüz, siz de bayram mı gördünüz?' diyeceğim..."

Yürümeye başladık. Gençten biri ardına doğru bakarak yürüdüğü için geldi, nineme çarptı. Sonra da:

"Hey hey, nine önüne baksana!" dedi.

Delikanlının yanına yaklaştım, ninem araya girdi:

"Yürü oğlum, yürü." dedi. "Yürü de daha fazla burada durup eski bayram anılarımı yıkmayayım."

Bindik otobüse, geldik eve.

Muzaffer İZGÜ
(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

► Okuduğunuz metinde “bayram” sözcüğü hangi anlamda kullanılmıştır?

Millî veya dinî bakımdan önemli olan ve kutlanan gün veya günler.

Özel olarak kutlanan gün.

Sevinç, neşe.

► “Bayram” sözcüğünü belirlediğiniz anlama uygun olarak cümlede kullanınız.

.....

.....

► “Tutturmak” sözcüğünü verilen anlamlarına uygun olarak birer cümlede kullanınız.

1. Aklına koyup direnmek, ısrar etmek.

Cümle:

2. Çivi, toplu iğne, çengelli iğne vb. ile iliştmek, bağlamak.

Cümle:

3. Hedefe vartırmak, değdirmek, isabet ettirmek.

Cümle:

Anlayalım, Yorumlayalım

► Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Torunu ve ninesi bayram yerini bulmakta neden zorlanmışlardır?
2. Bayram yerinde neler değışmiştir?
3. Nine bayram yerinde hangi gösteriyi izlemek istiyor?
4. Nineye çarpan delikanlının davranışıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?
5. Hikâyenin ana fikri nedir?
6. Metni okurken neler hissettiniz? Metinde sizi gülümseten olay ve konuşmalar nelerdir?

Okuduğunuz metnin hikâye haritasını tamamlayınız.

Olay	Mekân
Nedir?	
Nasıl başlıyor?	
Nasıl geliyor?	
Nasıl sonuçlanıyor?	

Anlatıcı

Şahıs ve Varlık Kadrosu

Zaman

Hikâyedeki nineyle kendi ninenizin özelliklerini karşılaştırınız.

Hikâyedeki ninenin özellikleri

.....

.....

.....

Ninenizin özellikleri

.....

.....

.....

Sizce torun, ninesini bayram yerine götürmeseydi kendisini nasıl hissederdi? Böyle bir durumda o olayların nasıl gelişeceğini torunun bakış açısına göre defterinize yazınız.

Bayram yerinde aradığı hiçbir şeyi bulamayan ninenin hikâyenin sonunda torununa söylediği sözden ne anladığınızı yazınız.

Aşağıda verilen özelliklerden okuduğunuz metne uygun olanları işaretleyiniz.

Metinde olayları 1. kişi anlatmaktadır.

Karşılıklı konuşmalara yer verilmiştir.

Deyimler sıkça kullanılmıştır.

Metindeki kişiler; nine, ninenin oğlu, ninenin torunu ve torununun çocuklarıdır.

Nine, bayram yerinde çok iyi zaman geçirmiştir.

Metinde çok üstelemenin doğru olmadığı düşüncesi ağır basmaktadır.

Etkileşimli
içerik

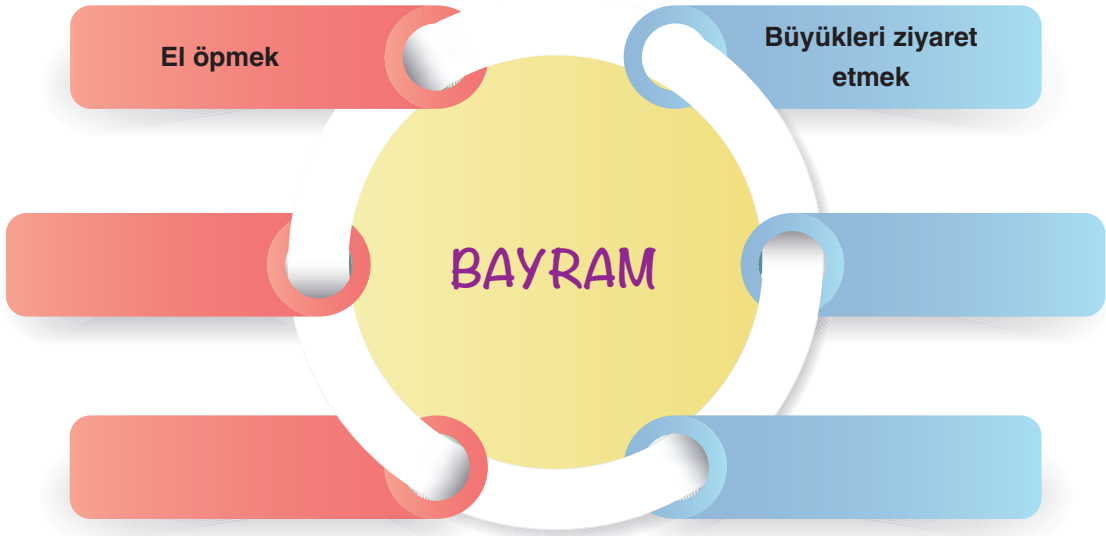
Okuduğunuz metinden yararlanarak iki tane amaç-sonuç cümlesi yazınız.

1

2

Okuduğunuz metnin görsellerini inceleyerek görsellerin metne olan katkısını yazınız.

Aşağıdaki kutucuklara bayram geleneklerimizi örnekteki gibi yazınız.

Söz Varlığımız

“Bayram Yeri” metninden alınan aşağıdaki bölümü okuyunuz. Metinde geçen tekil, çoğul, somut ve soyut adları belirleyerek ilgili yerlere yazınız.

Çocuk gibi olmuştu son zamanlarda nineciğim. Örneğin küçücük bir kumaş parçası için benim kızla atışıyor, “O benim.” diyor, vermiyordu. Bazı günler sofrada oğlumla atışıyor, “Orada ben oturacağım.” diyordu. Şayet isteği yerine getirilmezse çocuk gibi bir köşeye çekiliyor, yüzünü asıyor, küsüyordu... Onun için bayramın ikinci sabahı bindirdim ninemi bir otobüse, bayram yerine götürdüm. Yolda bana ne dualar etti, ne dualar...

Tekil adlar :

Çoğul adlar :

Somut adlar :

Soyut adlar :

Konuşalım, Anlatalım

- Aile büyüklerinizin zamanındaki bayramlarla günümüzün bayramlarını karşılaştırınız. Ailenizde sürdürülen bayram geleneklerinin neler olduğunu arkadaşlarınızla paylaşınız. Konuşma sırasında sözcükleri anlamlarına uygun kullanmaya özen gösteriniz.
- Aşağıdaki metinden de yararlanarak günümüzde unutulmaya yüz tutmuş bayram geleneklerinin neler olduğu ve bu geleneklerin sürdürülemezlik nedenleri hakkında arkadaşlarınızla tartışınız. Konuşma sırasında sözcükleri anlamlarına uygun kullanmaya özen gösteriniz.

Baklava açmalar, dip köşe temizlik yapmalar bayram işaretleriydi ama hiçbiri bayram alışverişinin yerini tutmazdı. Bayramlarda temiz ve mümkünse yeni giyinmek âdet, yeni giysiler alarak çocukları sevindirmek ise neredeyse şarttı.

Bayramlarda özellikle kart atılarak başka şehirlerde yaşayan tanıdıkların bayramları kutlanırdı.

Mezarlık ziyaretleri arife ya da ilk bayram günü yapılırdı. Aile mezarları ziyaret edilir, Fatiha okunurdu.

Bayram sabahı çocuklar yeni giysilerini giyerler, namazdan dönen aile büyüklerinin ellerini öperlerdi. Ev halkı birbiriyle bayramlaşırdı.

Bayramlarda tatil yerlerine gidilmez, anne baba ziyaretleri ihmal edilmezdi. (...) İlk gün yakın akrabalar ziyaret edilirdi. En yaşlılardan başlanır, sonra diğerlerine sıra gelirdi. Yalnızca akrabalar değil, komşuları da ziyarete gidilirdi.

Çocukların bayram harçlıklarını yoğun olarak topladıkları gün bayramın ilk günüydü. O gün ailenin en yakın akrabaları dolaşılır; dayılardan, amcalardan, eniştereden, dedelerden harçlık alınırdı.

Bayramlarda birçok şehirde ve kasabada panayırılar kurulur, lunaparklar açılırdı. Küçük çocuklar atlıkarıncalara bindirilir, büyükçe olanlar ve gençler dönme dolaba, zincirli salıncağa binerlerdi.

Ayfer TUNÇ
(Kısaltılmıştır.)

- TV'den ve genel ağ üzerinden izlediğiniz ürün reklamlarının amacı nedir? Sizce bu reklamları hazırlatanlar amaçlarına ulaşabiliyorlar mı? Neden? Reklamların tutarlılığını sorgulayıp düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Düşünelim, Yazalım

- Bir ürün belirleyiniz. Bu ürünü satmak için en az sekiz cümlelik bir reklam metni oluşturunuz. Reklam metninizi beyaz, çizgisiz kâğıda yazınız. Reklamınızı yaptığınız ürünün görselini de kullanınız.
- Mahallenizde bir bayram alanının kurulmasını ister miydiniz? Aşağıdaki duyuruları inceleyiniz. Siz de mahallenizde bir bayram alanı kurulacağını düşünerek tüm mahallenin bu alana davetli olduğunu belirten bir duyuru yazınız.

Bayram alanında yer alacaklar (etkinlikler, gösteriler, sergiler vb.) hakkında kısaca bilgi vermeniz duyurunuzun etkisini artırır.

BAYRAM ŞENLİĞİ

Oyun Grupları ve Sürpriz Hediyeler

25 Eylül Cuma	26 Eylül Cumartesi	27 Eylül Pazar
14.00 Bayramlaşma	14.00 Animasyon	14.00 Yarışmalar
15.00 Sunucu Açılış	15.00 Jonklör	15.00 Keloğlan Şarkıları
15.30 Karagöz Hacivat	15.30 Karagöz Hacivat	15.30 Nasreddin Hoca
16.00 Jonklör	16.00 Sihirbaz	16.00 Sihirbaz
16.30 Sihirbaz	16.30 Aşuk ile Maşuk	16.30 Jonklör
17.00 Kukla	17.00 Tek Teker Show	17.00 Kukla
17.30 Akrobat	17.30 Yarışmalar	17.30 Karagöz-Hacivat
18.00 Bitiş	18.00 Bitiş	18.00 Bitiş

Yer: 15 TEMMUZ Meydanı Saat: 14.00
25-26-27 Eylül

RAMAZAN Etkinlikleri

Şehir Parkı Amfi Tiyatro
Etkinlikler iftardan sonradır.
TÜM HALKIMIZ DAVETLİDİR

Metne Hazırlanalım

- Yazılı ve sözlü anlatımlarda atasözü ve deyimlerden nasıl faydalanırsınız?
- Atasözü ve deyimlerin ortak özelliği nedir?
- Aşağıdaki bir atasözü simgelerle anlatılmıştır. Simgelerden hareketle bu atasözünü bulup noktalı yerlere yazınız.

.....

- Aşağıdaki atasözünü simgelerle anlatmayı deneyiniz.

Güneş girmeyen eve doktor girer.

.....

Okuyalım

- “Atasözleri Üzerine” başlıklı metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz. Okuma sırasında defterinize metnin içeriğiyle ilgili sorular yazınız ve bu soruları arkadaşlarınıza sorunuz.
- Aşağıdaki atasözlerini okuyunuz ve kendi yaşantınızdan bu sözlerin anlamına uygun örnekler yazınız.

Erken kalktım işime, şeker kattım aşıma.

.....
.....
.....

Bin ölçüp bir biçmeli.

.....
.....
.....

ATASÖZLERİ ÜZERİNE

Atasözü, sözlük anlamıyla “Ataların uzun denemelere, gözlemlere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak veren ve kalıplaşmış bir biçimi olan, kamuca benimsenmiş, kısa özlü söz”dür. Kalıplaşmışlık deyim gibi atasözünün de özelliğidir.

Kimi ayrıık durumlar olmakla birlikte genelde kural olarak atasözlerinin sözcükleri değiştirilip yerine aynı anlama gelen başka sözcükler konulamaz ve söz dizimi bozulamaz. Böyle yapılrısa özelliğini yitirir, atasözü olmaktan çıkar. Örneğin “Acıklı başta akıl olmaz.” atasözü, “Akıl, acıklı başta olmaz.” ya da “Ağrılı başta akıl olmaz.” biçimine getirilemez. “Acından kimse ölmemiş.” atasözü “Acından ölmemiş kimse.” ya da “Aç kalmaktan kimse ölmemiş.” biçiminde kullanıldı mı artık atasözü olmaz.

“Bir ağaçta gül de biter, diken de.” atasözü ise “Bir ağaçta diken de gül de biter.” ya da “Gül de diken de bir ağaçta biter.” biçimine girdi mi bütün değerini ve güzelliğini yitirir. Çünkü atasözünün özgün anlatım kalıbı yok olur. Bununla birlikte kimi atasözümüzde kimi sözcükler değişebilmektedir. Örneğin “Bir ağızdan çıkan, bin ağza yayılır.” atasözünde “ağız” sözcüğü yerine “dil” sözcüğü kullanılabilir. “Fazla mal göz çıkarmaz.” atasözünde “fazla” yerine “artık” denilebilir.

Görüldüğü üzere bu durumlarda genellikle eş anlamlılar ya da yakın anlamlılar kullanılmaktadır.

Kimi atasözümüzün birkaç kalıbı vardır. Bu durum genellikle birkaç kalıbı bulunan atasözlerimizde ortaya çıkmaktadır. Örneğin “Bakmakla usta olunsa kediler kasap olurdu.”, “Bakmakla öğrenilse kediler kasaplığı öğrenirdi.”, “Baba koruk yer, oğlunun dişi kamaşır.”, “Baba erik yer, oğlunun dişi kamaşır.”, “Baba ekşi elma yer, oğlunun dişi kamaşır.” gibi. Ayrıca kimi atasözümüzün bölgelere göre değişik biçimler aldığı da olur.

Atasözleri, sayfalarca anlatılabilecek bir durumu, kısa ve özlü olarak birkaç sözcükle anlatan söz değerleridir. Birkaç sözcükle kurulu olanlar olduğu gibi uzun bir tümce biçiminde olanlar da vardır.

Her atasözü, kuşkusuz ki gökten inmemiş, ilkin bir tek kişiye ortaya atılmıştır. İnsanlar onu benimseyip kullanmış, kullanırken de üzerinde kendilerine göre değişiklikler yapmışlardır. Bu da atasözünün kendine özgü bir biçim almasını sağlamış ve onu zamanla kalıplaştırmıştır. Böylece her atasözü yüzyılların imbiğinden süzölüp bugünlere gelmiştir.

Toplumsal ve doğal olayların nasıl olageldiğini bir tümceyle veren bu sözler; töre ve geleneğe, deneylere, akla ve gerçeklere dayanır. İnsanlara ders, öğüt verir. Halkın ortak kanısını, inancını, duyusunu, ahlak anlayışını, felsefesini vb. yansıtır ve toplumca genel kural niteliğinde görülür.

Ali PÜSKÜLLÜOĞLU

(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

- Aşağıda harfleri karışık olarak verilen sözcük ve sözcük gruplarını karşılardaki anlamlarından yararlanarak bulunuz.

üzgön →	→	Yalnız kendine özgü bir nitelik taşıyan, orijinal.
efefesl →	→	Dünya görüşü.
yıkar →	→	Kural dışı.
palkı →	→	Biçim, durum.
röte →	→	Bir toplulukta benimsenmiş, yerleşmiş davranış ve yaşama biçimlerinin, kuralların, görenek ve geleneklerin, ortaklaşa alışkanlıkların, tutulan yolların bütünü, âdet.
zös zidimi →	→	Bir cümleyi oluşturan sözcük türlerinin arasındaki ilişkileri inceleyen ve sınıflamalar yapan dil bilgisi kolu, cümle bilgisi, tümce bilgisi.

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Yazar, birinci paragrafta neyle ilgili bir tanımlama yapmıştır?
2. Deyimle atasözünün ortak özelliği nedir?
3. Neden atasözlerinin sözcükleri değiştirilip bunların yerine aynı anlama gelen başka sözcükler konulamaz ve söz dizimi bozulamaz?
4. Bazı atasözlerinin bölgelere göre değişik biçimler almasıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?
5. Atasözleri nasıl ortaya çıkmış ve bugünlere kadar gelebilmiştir?

- Metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

☐ Atasözlerinin kalıplaşmış söz olması	☐ Atasözlerinin ilkin bir kişi tarafından ortaya atılması
☐ Bazı atasözlerinin bölgelere göre değişik biçimler alması	☐ Atasözlerinin özellikleri

- Yazar, atasözlerinin özelliklerini ifade edebilmek için hangi görüşleri ileri sürmüştür? Metnin içeriğinden hareketle belirtiniz.

.....

.....

.....

- Metnin konusundan ve ileri sürülen görüşlerden hareketle metinde asıl anlatılmak istene- ni bir cümleyle yazınız.

Söz Varlığımız

- Aşağıdaki atasözlerini inceleyiniz. Atasözlerindeki yanlış kullanılmış altı çizili sözcüklerin yerine örnekteki gibi doğrularını yazınız.

Ağaç <u>körpe</u> iken eğilir.	→	 <u>yaş</u>
Dost <u>sıkıntılı</u> günde belli olur.	→	
<u>Kaya</u> yerinde ağırdır.	→	
<u>Çalışan</u> demir pas tutmaz.	→	
Elin ağzı <u>kese</u> değil ki büzesin.	→	
El ile gelen <u>nikâh</u> bayram.	→	

- Aşağıdaki atasözünde geçen “ağaç, gül, diken” sözcüklerinin anlamlarını atasözünün bağ- lamından hareketle açıklayınız.

Bir ağaçta gül de biter, diken de.	ağaç	→	
	gül	→	
	diken	→	

- Aşağıda verilen atasözlerinden benzer anlam taşıyanları örnekteki gibi eşleştiriniz.

1 Taze bardağın suyu soğuk olur.	Damlaya damlaya göl olur.
2 Her çok azdan olur.	Öfkeyle kalkan zararlar oturur.
3 Bin işçi, bir başçı.	Yalnız taş duvar olmaz.
4 Ağır yongayı yel kaldırmaz.	Ayağı yürüten baştır.
5 Keskin sirke küpüne zarar.	1 Yenice eleğim, seni nereye asa- yım?
6 Ağaç yaprağıyla gürler.	

- Aşağıdaki dizelerde geçen “Beşiktaş, koku, vapur” adlarının özelliklerini belirleyerek ilgili kutucukları işaretleyiniz.

Doğduğum kıyılar, Beşiktaş ’ım.		Anarım Adalar’da çamların kokusunu .	
☐ Tür adı	☐ Özel ad	☐ Soyut ad	☐ Somut ad

Geliyor Boğaziçi’nden doğru Bir iskeleden kalkan vapurun sesi	
☐ Tekil ad	☐ Çoğul ad

- Aşağıdaki dizeleri okuyunuz. Dizelerdeki altı çizili sözcüklerden uygun olanları kullanarak cümleleri tamamlayınız.

Geliyor Boğaziçi’nden doğru Bir <u>iskeleden</u> kalkan vapurun sesi. Mavi <u>sular</u> üstünde yine, Bembeyaz <u>Kız Kulesi</u> .	Varlıklara verililerine göre, özel addır. Varlıkların sayılarına göre, çoğul addır. Varlıkların algılanabilmesine göre, somut addır.
---	--

- Aşağıdaki özel ad türlerine birer örnek veriniz.

Kişi ad ve soyadları:
Kıta, şehir, bölge, il, ilçe, köy, semt gibi yer adları:
Kurum, kuruluş adları:
Hayvanlara verilen adlar:
Deniz, nehir, dağ vb.nin adları:
Sokak, cadde, bulvar, mahalle vb.nin adları:
Gazete, dergi, eser, anıt vb.nin adları:
Dil, din, ırk adları:
Devlet adları:

Konuşalım, Anlatalım

- “Bana dokunmayan yılan bin yaşasın.” atasözünün anlamını atasözleri ve deyimler sözlüğünden araştırınız. Bu atasözünde ifade edilen düşüncenin günümüzde geçerli olup olmadığını düşününüz. Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız ve onları düşüncenize katılmaları için ikna etmeye çalışınız.

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıda “Dost bin ise azdır, düşman bir ise çoktur.” atasözünün ortaya çıkışı ile ilgili bir hikâye verilmiştir. Siz de bu hikâyeyi okuduktan sonra defterinize istediğiniz bir atasözünün hikâyesini yazınız.

DOST

(...)

Bir zamanlar bir baba ile oğul yaşarmış. Oğlanın annesi yıllar öncesinden Hakk'ın rahmetine kavuştuğundan adam, oğluna hem babalık etmiş hem analık.

Gel zaman git zaman baba kocamış. (...) İnsanlar işte o yaşlarda, ömürlerinin sonuna doğru, benden sonra ne olur bu dünyanın hâli diye kendi kendilerine sorarlar: Benden sonra çocuklarıma ne olacak? Onlara kim sahip çıkacak? Ve daha nice sorular...

Bizim kahramanımız da bunları düşündükçe kaygılanırmış. “Allah'ım,” demiş. “Oğlum yapayalnız ne yapacak bu dünyada? Tamam, küçük de olsa oturacak evi var. Ambar dolu. Bir tarla da bırakıyorum. Çiftini sürsün, ekimini yapsın, mahsulü kaldırıp yesin.” İşte bunları düşünürken birdenbire aklına gelmiş. “Yahu” demiş, “Adam adama gerek olmasa her biri bir dağ başında olurdu. Ben ölünce bu çocuk yalnız başına ne yapar?” “Dur” demiş, “Akşam olsun da şu oğlana bazı şeyler sorayım.”

Akşam olmuş. Oğlan eve gelmiş. Birlikte yemek yemişler. Oğlanı karşısına almış:

“Oğlum, bugün düşünüyordum da aklıma geldi. Sana bir şey sormak istiyorum.”

“Sor babacığım, ne istersen sor.” demiş oğlu.

“Evladım, biliyorsun benim bir ayağım çukurda. Yarın bir gün dönülmez yerlere gideceğim. Ama aklım sende kalacak. O yüzden sana şimdi bazı sorular soracağım.”

“Dostun var mı oğlum?”

“Hiç olmaz mı baba!”

“Kaç dostun var peki oğlum?”

“Çok dostum var baba.”

“Bana sayı olarak söyle oğlum.”

Çocuk, babama bin dostum var, diyeyim de gönlü rahat olsun diye geçirmiş içinden ve bin yanıtını vermiş.

Babası yeniden sormuş:

“Ya düşmanın?”

Çocuk düşünmüş düşünmüş, aklına sadece bir düşmanı gelmiş.

“Bir düşmanım var, baba.” demiş.

O zaman yaşlı adam şöyle demiş:

“Dost bin ise azdır, düşman bir ise çoktur.”

Habib BEKTAŞ

(Kısaltılmıştır.)

Araştıralım, Hazırlanalım

- “Masallarımızın kültürümüzdeki yeri ve önemi” hakkında araştırma yapınız.
- Beğendiğiniz bir masalı sınıfta anlatmak üzere öğreniniz.

Dinleme
metni

Metne Hazırlanalım

- Masal dinlemeyi ve anlatmayı sever misiniz?
- En sevdiğiniz masal hangisi? Niçin en çok bu masalı seviyorsunuz?
- Aşağıdaki tekerlemeleri okuyunuz. Bu tekerlemelerin masalın hangi bölümlerinde yer aldığı söyleyiniz.

“Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; cinler top oynarken eski hamam içinde... Ben deyim şu ağaçtan, siz deyin şu yamaçtan, uçu uçu bir kuş uçu; kuş uçmadı, Gümüş uçu. Gümüş uçmadı, Memiş uçu. Uçar mı, uçmaz mı demeye kalmadı; anam düştü eşikten, babam düştü beşikten...”

“O yıldan sonra sarayın bahçesindeki elmasını hiçbir kuş almamış. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...”

- Aşağıdaki kutucuklara Keloğlan'ın özelliklerinden bildiklerinizi yazınız.

Dinleyelim

- “Keloğlan ve Gül Kız” adlı metni dikkatle dinleyiniz. Dinleme sırasında aşağıdaki soruyu cevaplayarak olayın sonucuna yönelik tahminlerinizi yazınız. Metni dinledikten sonra tahminlerinizi olayın sonucuyla karşılaştırınız ve defterinize metnin özetini yazınız.

- Gülcü Baba'nın “Benden daha güzel gül yetiştiren yine yok. Olsaydı kızımı ona verirdim...” sözünden sonra olay nasıl sonuçlanmıştı?

.....

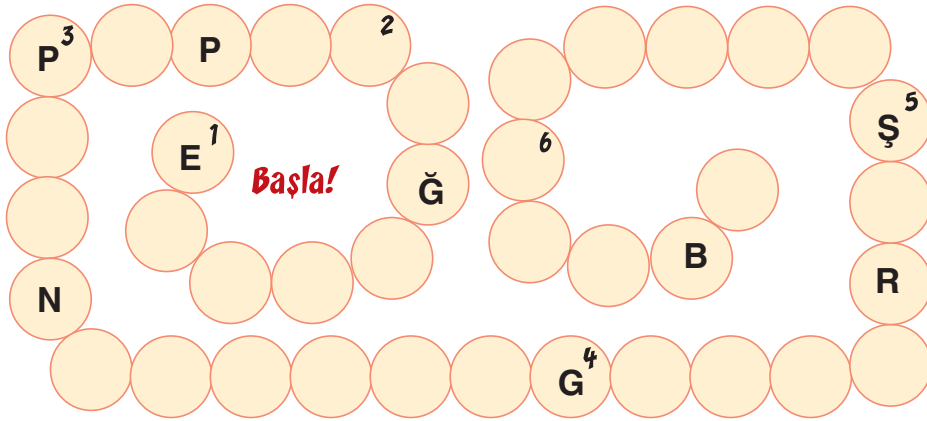
.....

.....

.....

Sözcük Çalışması

- Aşağıda anlamları verilen sözcük ve sözcük gruplarını ipuçlarından yararlanarak bulmacaya yazınız.

1. Elde yapılan iş.
2. Çapalama işi.
3. Bir işin en ince, hassas ve önemli noktası.
4. Yoğun bir emek sonucu ortaya çıkan iş.
5. Sevinç, neşe.
6. At, eşek vb. binek hayvanlarının eyeri üzerine geçirilen veya omuzda taşınan, içine öteberi koymaya yarayan, kilim veya halıdan yapılmış iki gözlü torba.

- Bulmacaya yazdığınız sözcük veya sözcük gruplarını anlamlarına uygun olacak şekilde birer cümlede kullanınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız.

1. Keloğlan nasıl bir gençtir?
2. Annesi, neden Keloğlan'dan yaşadıkları köyden uzaklara gitmesini istiyor?
3. Keloğlan Anadolu'nun şirin bir şehrinde kimi görüyor? Onu görür görmez ne hissediyor?
4. Keloğlan, Gülcü Baba'nın yanında neden çırak olarak işe başlıyor ve çıraklığı sırasında neler yapıyor?
5. Gül yarışmasında birinci olan Keloğlan, en güzel gülü yetiştirmesiyle ilgili ne söylüyor?

- Dinlediğiniz metinden dürüstlük değerine uygun olmayan durumu belirleyerek aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

- “Keloğlan ve Gül Kız” adlı metinde gerçek hayatta olmayacak, hayal ürünü olayları ya da ifadeleri yazınız. Metindeki abartılı ifadelere örnekler veriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Roman, hikâye, masal vb. anlatı türlerinde kişilerin ve çevrenin tanıtıldığı; konunun, olayın anlatılmaya başlandığı bölüme serim bölümü denir.

Bu bilgiye göre aşağıdakilerden hangisi bir metnin serim bölümünden alınmış olamaz? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

Güneşli bir sonbahar günüydü. Sarı, kırmızı ve yeşil yapraklı ağaçlarla bahçe çok güzeldi. Güneş ışıkları yaşlı ceviz ağacının tepesindeki dalları da aydınlattı. Yaşlı ceviz ağacının dalları arasında birçok sincap ailesi yaşıyordu. Küçük, kırmızı sincap; annesi, babası ve ağabeyinin birlikte yaşadıkları kovuk, ceviz ağacının en tepesindeki dallardan birindeydi.

Keloğlan çevresine baktıkça köy iyice gözüne girdi. Bir süre burada kalmaya karar verdi. Gezginlik canına tak etmişti. Hemen bir kulübe yaptı kendisine. Pazardan bir eşek aldı. Kış için de iki çuval buğday edindi.

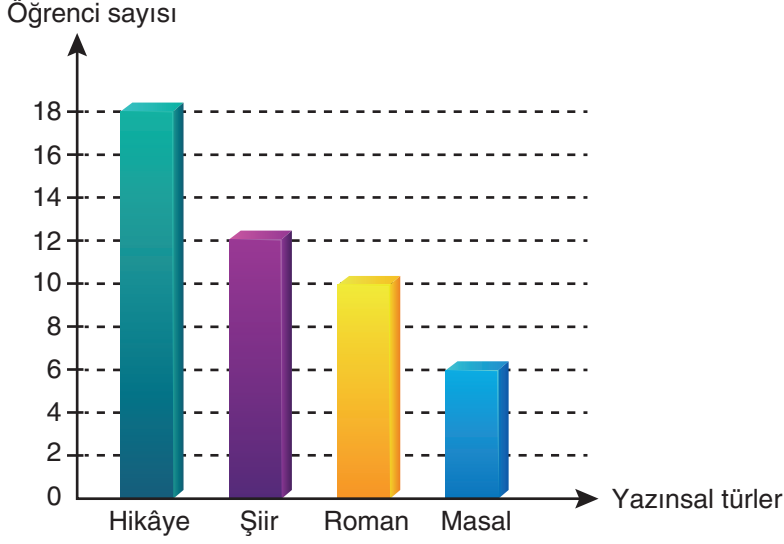

Vapur, düdüğünü öttürerek iskeleye yanaştı. Yolcular telaşa inmeye başladılar. Güverte- de oturan bembeyaz giysili küçük bir kız, mutlulukla çevresine bakındı. Deniz, vapurlar, martılar, gökyüzü ne güzeldi!

Zamanın birinde Kafdağı'nın ardında Masal Anne yaşarmış. Masal Anne, çocukları çok severmiş, çocuklar da onu... Masal Anne'nin bir masal torbası varmış. Bu masal torba- sında canı sıkılan çocuklar için çeşit çeşit masallar bulunurmuş. Masal Anne, çok sevdiği çocuklara torbasındaki masalları dağıtırmış.

► Aşağıdaki grafikte 10-13 yaş arası çocukların sevdikleri yazınsal türlere yönelik bilgi verilmiştir.

Bu grafiğe göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

Hikâye okumayı seven 10-13 yaş arası çocukların sayısı en fazladır.

Şiir türü romandan sonra en çok sevilen türdür.

Grafikteki türler arasında en az sevilen tür, masaldır.

Şiir ve masal seven öğrencilerin toplamı, hikâye seven öğrenci sayısına eşittir.

Bazı verilerin grafikte gösterilmesi nasıl kolaylıklar sağlamaktadır? Grafikte gösterim bu verilerle ilgili karşılaştırma ve çıkarım yapılmasını nasıl etkilemektedir?

Söz Varlığımız

► Onun yetiştirdiği güller en iri, en güzel renkli, en hoş kokulu güller olurmuş.

Dinlediğiniz metinde geçen bu ifadedeki altı çizili sözcük aşağıdakilerden hangisinde aynı anlamda kullanılmıştır? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

☐

Havaya renkli fişekler atılıyordu.

☐

Komşumuz çok renkli bir insandır.

☐

Masallar da öyküler kadar renklidir.

☐

Renkli şehir hayatı artık yorucu görünüyordu.

Konuşalım, Anlatalım

- “Masalların kültürümüzdeki yeri ve önemi” konusunda yaptığınız araştırma sonucunda edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız. Edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşırken aşağıdaki hususları gz önünde bulundurunuz.

Beden dilinizi etkili bir şekilde kullanmanız, konuşmanızı daha ilgi çekici ve etkili kılmanıza yardımcı olur.

“Ama, fakat, ancak, lakin, bununla birlikte, buna rağımen” gibi uygun geçiş ve bağılantı ifadelerini kullanmanız konuşmanızdaki akışı sağılamaya ve kopuklukları engellemeye katkıda bulunur.

Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşme-miş sözcüklerin Türkçelerini kullanmanız konuşmanızı daha anlaşılır kılar. Ayrıca Türkçe sözcüklerin kullanımının yaygınlaşmasına katkıda bulunur.

Konuyla ilgili görseller kullanmanız konuşmanızı daha ilgi çekici, etkileyici ve anlaşılır kılmanıza yardımcı olur.

- Öğrendiğiniz masalları arkadaşlarınıza anlatınız. Masalların hep mutlu sonla bitmesinin nedenlerini tartışınız.

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıda serim bölümü verilen masalın devamını farklı masal kahramanlarını bir araya getirerek 135. sayfadaki ilgili alana yazınız.

Evvel zaman içinde küçük bir köyde Keloğılan ile anası yaşarmış.

Keloğılan bazen oduna gidermiş ormana, bazen köyün koyunlarına oban olurmuş. Ekmeğıni ıkarırmış böylece.

Günlerden bir gün Keloğılan başka ülkelere gidip hem yeni yerler görmek hem de yeni işler yapmak istemiş.

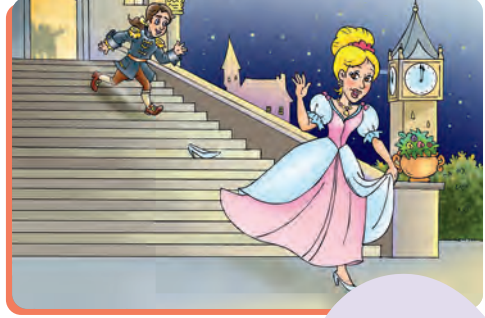
Az gitmiş, uz gitmiş, ırmakları geçmiş, çok yer görmüş. Derken hava kararmaya yüz tutmuş.

Keloğılan da biraz dinlenmek için kvermiş bir ağıacın altına. O sırada bir ses duymuş. Kalkıp aranmış, bakınmış, bir ağıacın kütüğünde oturan Hansel ile Gratel'i görmüş. O da ne Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Sedef Bacı... Keloğılan daha kimleri kimleri görmüş.

Masalınıza
uygun bir başlık
belirlemeyi unut-
mayınız.

Atasözü ve de-
yimler kullana-
rak masalınızı
zenginleştiriniz.

Sözcüklerin
doğru yazım-
larını yazım
kılavuzundan
kontrol ediniz.

Masalınızda
yeni öğrendiği-
niz sözcüklere
yer veriniz.

SERBEST OKUMA METNİ

KİLİM

KİLİM

El emeği, alın teri, göz nuru;
Bu kilimde üç çilenin yünü var.
Boşta değil şu kibiri, gururu;
Yedi iklim, dört köşede ünü var.

Renk almış yaylanın çiçeklerinden,
Desen tutmuş buğday başaklarından,
Gökkuşaağı açmış saçaklarından;
Üzerinde ilkbahar günü var.

Her teli bir pınar olup akmada,
Her düğüm yâr gözü gibi bakmada,
Biçimler el ele halay çekmede;
Sanki ortasında köy düğünü var.

Bir ucunda bir destana başlanmış,
Bir ucunda gülle bûlbûl eşlenmiş,
Bir ucuna acı gerçek işlenmiş;
Bir ucunda tatlı düşler tünü var.

Yunus Emre tapınanda yüz koymuş.
Karacaoğlan saz çalanda diz koymuş,
Köroğlu dörtlüde geçmiş iz koymuş;
Boylamında erenlerin yönü var.

Höyük gibi bengiliği yaşıyor,
Bağrında bir kutlu gömü taşıyor,
Yaşı nice yüzyılları aşıyor;
Bu kilimde uygarlığın dünü var.

Yetik OZAN

4. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

Tema Sonu
Ek Sorular

A. 1-5. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız. 1, 2 ve 3. soruların cevabını defterinize yazınız.

Yurt sevgisini tam olarak duyabilmek için yurdun her köşesini tanımak ve oralarda yaşamak gerekir. Bizim yurdumuz, içinde dolaşılması çok yararlı olan, tanıdıkça sevilecek bir yurttur.

İskenderun Körfezi'nden başlayarak Ege'ye doğru uzanan güney sahilleri, başka hiçbir deniz kenarına benzemeyen bir dünyadır. Oralarda her şey başkadır. Limon, portakal bahçelerini; ke-
çi boynuzu korularını, palmyelerin zengin çeşitlerini bir yana bırakalım, çeşit çeşit dikenler bile
yol kenarında kendi kendilerine yetişmiş başlı başına bir süstür. Çoğaldıkça rengi değişen sular
gibi onların da sanki büyüdükçe renk değiştirdiği, bildiğimizden başka renklere boyandığı görülür.
Deniz ve engin başkadır. Bitip tükenmez koyucuklarla dolu ve göz kamaştırıcıdır.

(...)

Reşat Nuri GÜNTEKİN

- 1. Yazara göre yurt sevgisi nasıl duyulur?**
- 2. Yazar metinde nereyi anlatmaktadır?**
- 3. Bu metne -başlığın içinde soyut adın geçtiği- iki başlık öneriniz.**
- 4. Metinden hareketle aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.**

- ☐ a. Metnin konusu yurt sevgisidir.
- ☐ b. Basit, türemiş ve birleşik sözcükler kullanılmıştır.
- ☐ c. "Duyabilmek" sözcüğü gerçek anlamıyla kullanılmıştır.
- ☐ ç. Metinde çoğul adlar kullanılmıştır.
- ☐ d. "Dünya" sözcüğü yapım eki almıştır.

- 5. "Palmyelerin zengin çeşitlerini bir yana bırakalım." cümlesinde geçen "zengin" sözcüğünün anlamı aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.**

- ☐ a. Ülkemizin toprakları çok zengindir.
- ☐ b. Dil becerilerinin etkin kullanımı zengin söz varlığına bağlıdır.
- ☐ c. Zengin ve düzenli bir kitaplığı varmış.

- B. Aşağıda verilen adları ifadelerin anlamlarına uygun olacak şekilde noktalı yerlere yazınız (Gerekirse adlara uygun ekler getiriniz.).**

oyun

sevinç

göl

Sarman

sürü

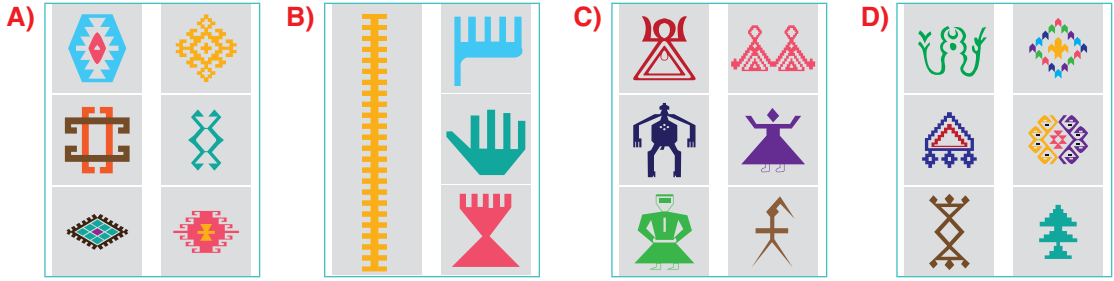
köy

- a. durmadan miyavlıyordu.
- b. O ihtiyar bir balıkçı yaşarmış.
- c. Haberi duyunca içinde eve koştu.
- ç. kenarında piknik yaptık.
- d. Yayladaki koyun çanlarını sallayarak otliyordu.
- e. Çocukluğumda düşe kalka oynardık bu mahallede.

C. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Anadolu kilimlerinde görülen motiflerden biri olan el motifi (el, parmak ve tarak), tarih öncesi dönemlerden günümüze dek kullanılagelmiştir. Beş çizgiden ya da beş noktadan oluşan el motifi, nazara karşı koruyucu bir öge olarak kullanılır; güç, verimlilik ve iyi şansın simgesidir. Tarak anlamında kullanıldığında ise evlilik ve doğumu simgeler. Parmak ve ona benzeyen tarak motifleri; geometrik olarak üçlü, beşli, yedili sayılar kullanılarak dokunur. Bir gövdeye bağlanan çeşitli çubuklardan oluşur ve duruma göre el, parmak veya tarak isimlerini alır.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinde sözü edilen motiftir?

2. a. Seni görüyorum yine İstanbul,
b. Gözlerimle kucaklar gibi uzaktan,
c. Minare minare, ev ev,
ç. Yol, meydan.
d. Geliyor Boğaziçi'nden doğru
e. Bir iskeleden kalkan vapurun sesi.
f. Mavi sular üstünde yine,
g. Bembeyaz Kız Kulesi.

Harflerle belirtilen dizelerden hangileri arasında ses benzerliği vardır?

- A) b-ç, e-g B) a-d, c-f C) c-f, ç-g D) a-e, b-d

3.

Aspendos / ANTALYA

Afrodisias / AYDIN

Mamure Kalesi / MERSİN

Bu görsellerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğal güzelliklerle ilgili olması
B) Aynı işleve sahip unsurlara ait olması
C) Tarihî eserlerle ilgili olması
D) Aynı bölgede yer alan unsurlara ait olması

4. Soyut anlamlı sözcükler, varlığını beş duyu organı ile algılayamadığımız, düşünce yoluyla algıladığımız sözcüklerdir.

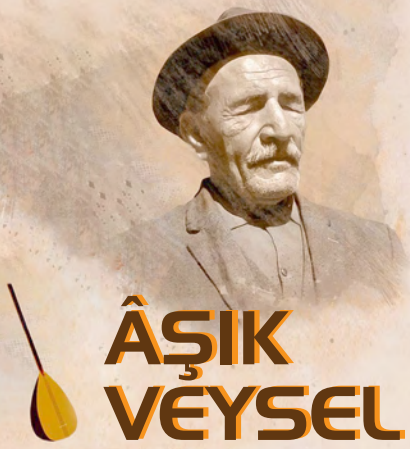
Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde “çerçeve” sözcüğü soyut anlama gelecek şekilde kullanılmıştır?

- A) Olaylara bu çerçeveden bakmamalısın.
B) Duvardaki resmin çerçevesi kırılmıştı.
C) Ressam duvara bir çerçeve çizmiş.
D) Ona hediye olarak simli bir çerçeve aldım.

5 ve 6. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

BÜYÜK HALK OZANI ÂŞIK VEYSEL

Çocukken iki gözünü de kaybetmesine rağmen şiirlerine yansıttığı vatanseverlik, hoşgörü, yaşama sevinci, sevgi, birlik ve beraberlik mesajlarıyla hem kendi dünyasını aydınlatan hem de bu günlere ışık tutan halk ozanı, hafızalara kazınan çok sayıda eser bıraktı.

Türkçeyi en yalın ve güçlü şekilde kullanan Âşık Veysel, şiirlerinde verdiği mesajlarla Türk milletine her zaman birlik ve beraberliği öğütledi.

“Deyişler”, “Sazımdan Sesler” ve “Dostlar Beni Hatırlasın” adlı şiir kitapları bulunan Âşık Veysel’in ölümünden sonra şiirleri derlenerek “Bütün Şiirleri” (1984) adıyla yayımlandı.

“Atatürk’e Ağıt”, “Beni Hor Görme”, “Beş Günlük Dünya”, “Derdimi Dökersem Derin Dereye”, “Dostlar Beni Hatırlasın”, “Güzelliğin On Para Etmez”, “Kara Toprak”, “Uzun İnce Bir Yoldayım” gibi birçok eseri hafızalara kazındı.

1894

Asıl adı Veysel Şatıroğlu olan Âşık Veyssel, 25 Ekim’de Sivas’ın Şarkışla ilçesine bağlı Sivrialan köyünde dünyaya geldi.

1901

İki kız kardeşi, bölgede yaygınlaşan çiçek hastalığına yakalanarak hayatlarını kaybetti. Kendisi de 7 yaşında aynı hastalıktan sol gözünü, sonra bir kaza sonucu diğer gözünü kaybetti.

1904

Babasının teşvikiyle 10 yaşındayken saz çalıp şiir söylemeye başladı.

1920

Annesi ve babasını kaybetti.

1931

Şair ve oyun yazarı Ahmet Kutsi Tecer’in davetiyle köy enstitüsünde saz hocası olarak görev yapan Veyssel’in adı ilk kez 5 Ocak’ta düzenlenen “Sivas Âşıklar Bayramı”nda duyuldu.

1944

İlk şiir kitabı “Deyişler” yayımlandı.

1965

TBMM “ana dilimize ve millî birliğimize yaptığı hizmetlerden ötürü” özel bir kanunla halk ozanına aylık bağladı.

1971

Âşık geleneğinin son büyük temsilcilerinden olan ünlü halk ozanı, Nevşehir’in Hacıbektaş ilçesinde son konserini verdi.

1973

21 Mart’ta, doğduğu köy Sivrialan’da vefat etti.

5. Bu metinden Âşık Veysel’le ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Şiirlerinde birlik ve beraberlik mesajları vermiştir.
B) Adı ilk defa 1931 yılında duyulmuştur.
C) Âşık geleneğinin önemli temsilcilerindendir.
D) Âşık Veyssel toprak sevgisini her şeyin üstünde tutmuştur.

6. Âşık Veyssel’in tanınmasında etkili olan şair aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Orhan Veli Kanık
B) Ahmet Kutsi Tecer
C) Behçet Necatigil
D) Ahmet Muhip Dranas

7. Selin, Murat, Yeliz, Canan ve Ayça isimli öğrencilerden bazıları Anıtkabir'i, bazıları Topkapı Sarayı'nı ziyaret etmişlerdir. Bu öğrencilerin ziyaret ettikleri mekânlar ile ilgili şunlar bilinmektedir:
- Topkapı Sarayı'na iki kişi gitmiştir.
 - Yeliz ve Selin aynı yere gitmiştir.
 - Ayça, Topkapı Sarayı'na gitmiştir.
 - Canan, Selin'le aynı yere gitmemiştir.

Bu öğrencilerden hangisi kesinlikle Topkapı Sarayı'na gitmiştir?

- A) Canan B) Murat C) Selin D) Yeliz

8. Annem bir sözün iyice düşünülmeden söylenmemesi gerektiğini belirtirken “- - - -”, verilen sözü yerine getirmenin önemli olduğunu vurgulamak için “- - - -”, dünyanın en büyük zenginliğinin beden sağlığı olduğunu söylerken “- - - -” atasözünü kullanırdı.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisinde verilen atasözleri getirilmelidir?

- A) Laf torbaya girmez. / İyi insan sözünün üstüne gelir. / Varlığa darlık olmaz.
B) Büyük lokma ye, büyük söz söyleme. / Söz gümüşse sükût altındır. / Daha iyisi can sağlığı.
C) Adam olana bir söz yeter. / Söz sözü açar. / Varlığa darlık olmaz.
D) Boğaz dokuz boğumdur. / Söz ağızdan çıkar. / Başın sağlığı, dünyanın varlığı.

9.

1	Bilgi almak, öğrenmek, haber almak.
2	Dokunma, koklama vb. duyularla algılamak, hissetmek.
3	Nesnelere dokunmakla onların sıcaklık, soğukluk, sertlik, ağırlık, hareket vb. fizik durumlarından bilgi edinmek, hissetmek.

“Duymak” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde numaralandırılmış anlamlarından herhangi biriyle kullanılmamıştır?

- A) Arkadaşımın eve uğradığını annemden duydum.
B) Bak, duyuyor musun iğde çiçeklerinin kokusunu?
C) Arkadaşım, rüzgârda sesimi duymak için iyice yanıma yaklaştı.
D) Yüzüme iri yağmur damlalarının düştüğünü duyuyordum.

5. TEMA

SANAT

- ➡ GÖKKUŞAĞI EVİ
- ➡ YÜZYILIN FOTOĞRAFI
- ➡ ÖLÜMSÜZLEŞEN BAHÇE

BAM TELİMİZ

SİNEMA

Metne Hazırlanalım

- Duygularınızı ve hayallerinizi hangi yolla (resim, müzik, yazı vb.) anlatmayı tercih edersiniz? Niçin?
- Aşağıdaki metinde bazı harfler numaralandırılmıştır. Bu numaralara denk gelen harfleri ilgili kutucuklara yerleştirerek şifreyi belirleyiniz. Şifreden hareketle sanat hakkındaki duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Okumayı, müzik dinlemeyi, sinemaya ya da müzeye gitmeyi severiz. Bazıları tasarlamayı bilir ve hepimiz farklı derecelerde icat etme yeteneğine sahibiz. Hayal gücüne sahip olduğumuzu görmemiz için rüyalarımızı dikkate almamız da yeterli olabilir.

ŞİFRE:

3	1	2	1	4	5	2	3	1	2	8
		N								I
7	1	2	3	8	4	1	2	6	5	10
Y							N			
1	7	2	1	9	8	10				
A										

- Yandaki tabloyu inceleyiniz. Bu tablonun sizde uyandırdığı duyguları arkadaşlarınızla paylaşınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

İstanbul'da Kış (1965), Cevat ERKUL

Okuyalım

- “Gökkuşağı Evi” adlı şiiri metnin tür özelliklerine uygun biçimde ezberleyerek okuyunuz. Bunun için öğretmeninizin yönlendirmesiyle yedi gruba ayrılınız. Grup olarak şiirin bir bölümünü beş dakika içinde ezberlemeye çalışınız ve ezberlediğiniz bölümleri sırasıyla okuyunuz.

GÖKKUŞAĞI EVİ

Bir ev yapalım mı kendimize?
Çatısı rüzgâr içinde
Yağmurda yıkanışı dupduru
Tamam, kırmızı olsun
Üçgenlerin bitişik komşuluğu

Gel, sarıya boyayalım duvarları
Ağaçlarımızın gölgesi
Koyulaşsın iyice düştüğü yerde
Gündüzleri limon koksun ortalık
Karanlıklar renklensin her gece

Turuncu bir kapıdan girelim içeri
Yıldızlara gidip gelmişiz gibi
Yorgun ama sevinçli açalım
Bu ortaklığın defterini
Eşitlensin gücümüz uyurken bile

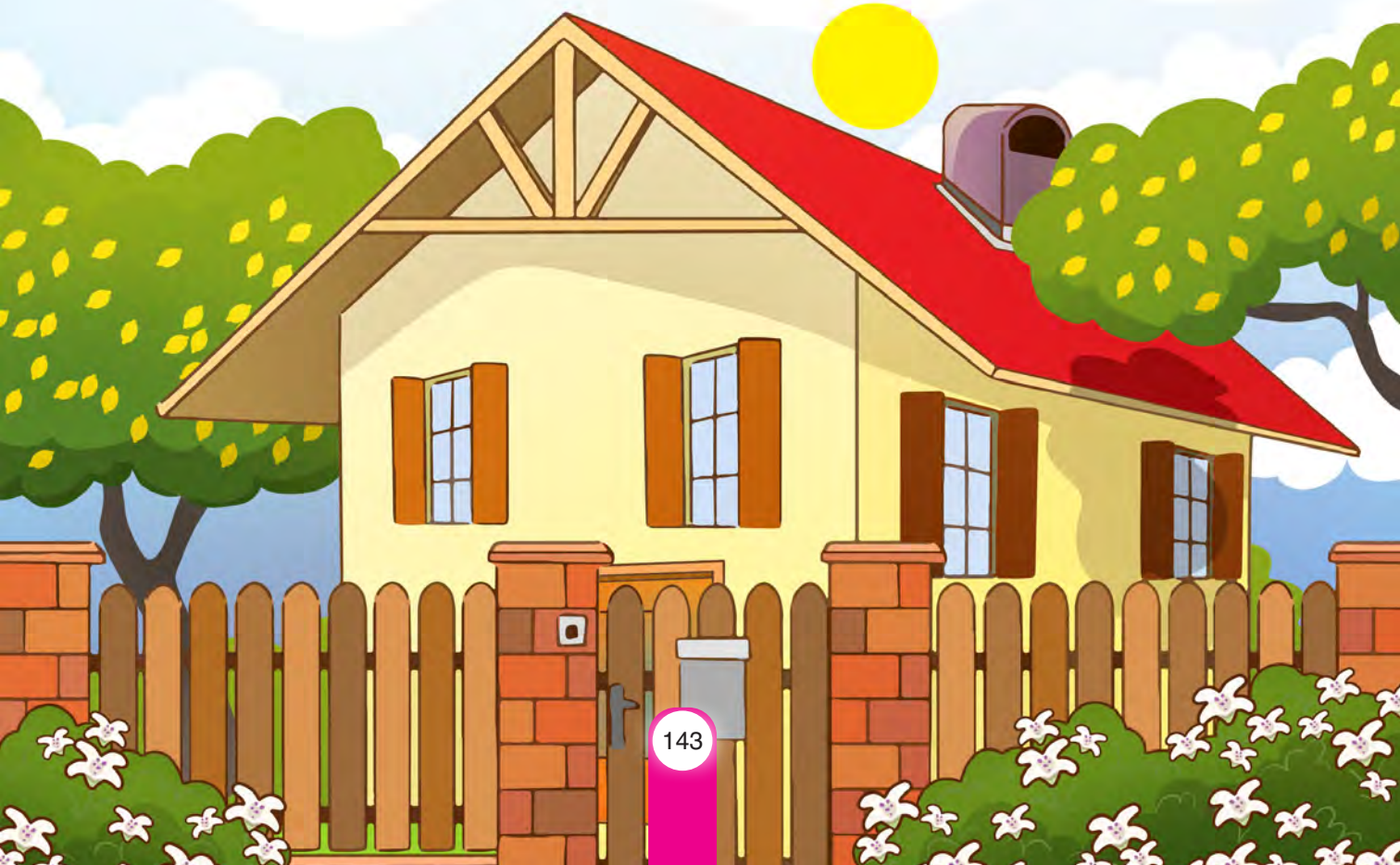
Haklısın, mavi yakışır pencerelere
Gökyüzüne eklenmenin
Her zamanki işlek yolu
Bulutlar nasılsa girer bir aralıktan
Saydam kanatların buzlanışı boş yere

Yeşilden başka bahçe
Gelmez zaten kimsenin aklına
Bizim de öyle
Dönüp duran dikdörtgendir o
Nereye yürüsek çevremizde
Nar tanesi gibi dizelim taşları
Zambaklar fışkırsın duvar diplerinde

Turkuaz bir havuz
Uzansın şu köşeye, olur mu?
Kimi gün zinde, kimi gün
Yorgun geçen güneş
Titreyen ışıklar göndersin
Gölgedeki çocukların gözlerine

Mor renkli bacadan
Çıksın incecik dumanlar
Gökkuşakğı evi diyelim ki
Bu resmin adına
Hayallerle dolsun içi
Dışı zaten sulu boya

Mehmet ATİLLA

Sözcük Çalışması

- Aşağıdaki hecelerden uygun olanları kullanarak son hecesi verilen sözcükleri bulunuz. Bulduğunuz sözcüklerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten kontrol edip bu sözcükleri birer cümlede kullanınız.

zam

iş

turku

zin

say

..... az

Tahminim :
Cümle :

..... bak

Tahminim :
Cümle :

..... dam

Tahminim :
Cümle :

..... lek

Tahminim :
Cümle :

..... de

Tahminim :
Cümle :

- Aşağıda karışık olarak verilen basit, türemiş, birleşik sözcükleri ilgili oldukları kutucuklara yazınız.

yağmur

rüzgâr

gökyüzü

yeşil

dikdörtgen

nar

sevinç

güneş

gökkuşağı

Basit

.....
.....
.....

Türemiş

.....
.....
.....

Birleşik

.....
.....
.....

➡ Siz de yapısını belirlediğiniz sözcükleri kullanarak iki dörtlükten oluşan bir şiir yazınız.

.....	
.....	
.....	
.....	

➡ “Zambaklar fışkırsın duvar diplerinde” dizesindeki altı çizili sözcüğün bu dizede kazandığı anlamın bulunduğu kutucuğu işaretleyiniz. Bu sözcüğü verilen diğer anlamları karşılayacak şekilde birer cümlede kullanınız.

☐ Gaz veya sıvılar bir yerden basınç etkisiyle yukarıya doğru birdenbire ve hızla çıkmak.

☐ Bitkiler toplu hâlde, gür olarak yetişmek.

☐ Bir şey bir yerde bol bol görülmek.

Cümle:

Cümle:

Anlayalım, Yorumlayalım

➡ Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiire göre cevaplayınız.

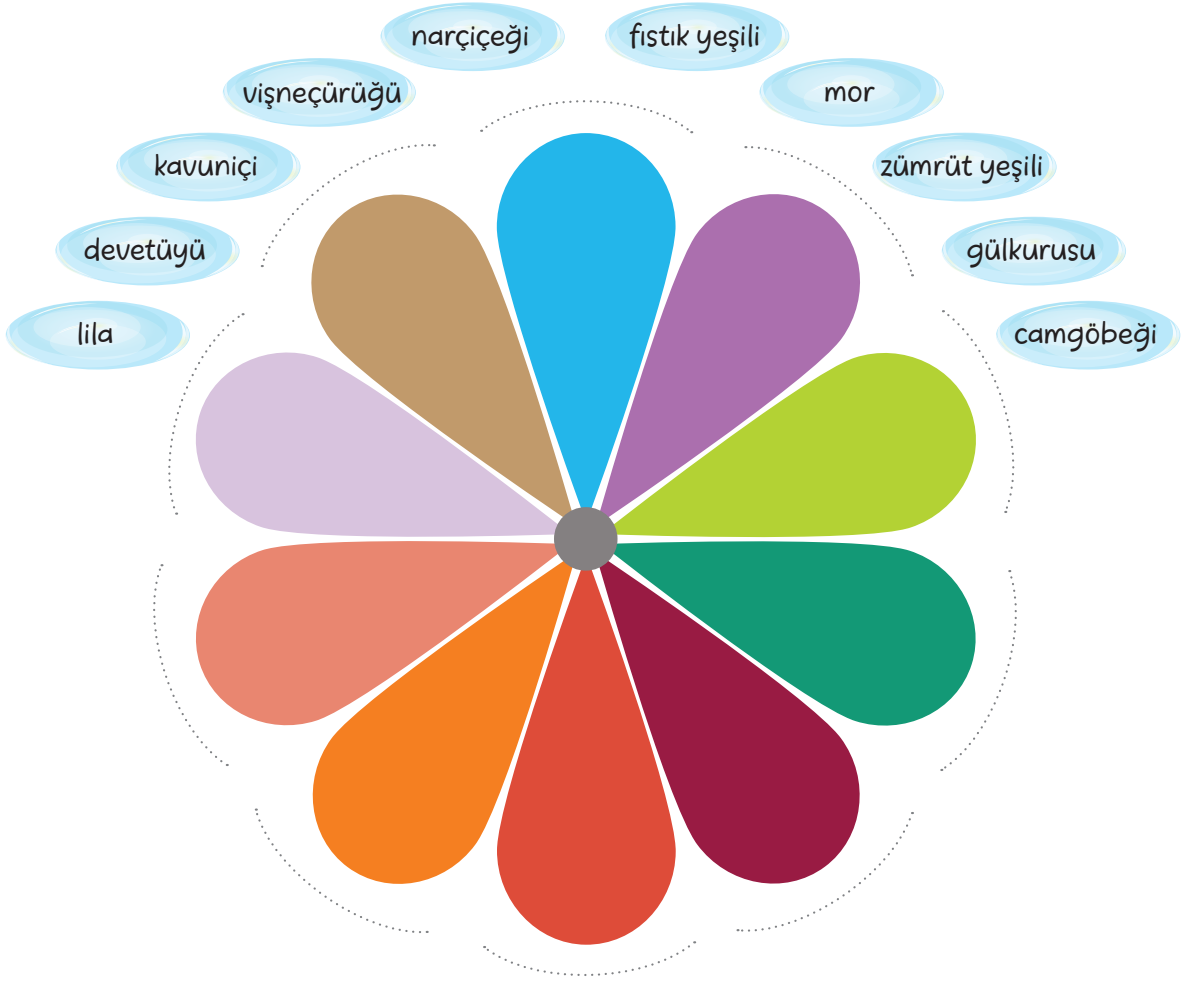
1. Şiirde neyin resmi yapılıyor?
2. Şiirde resmi yapılan evin ve bahçenin özellikleri nelerdir?
3. Şiirdeki resme hangi ad veriliyor? Niçin?

➡ Şair bu dizelerde ne anlatmak istemiş olabilir? Açıklayınız.

Turkuaz bir havuz
Uzansın şu köşeye, olur mu?
Kimi gün zinde, kimi gün
Yorgun geçen güneş
Titreyen ışıklar göndersin
Gölgedeki çocukların gözlerine

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- Tıpkı çiçekler gibi renkler de adlarını doğadaki benzerlerinden alabilir. Aşağıdaki renk adlarını uygun yerlere yerleştiriniz.

Söz Varlığımız

- Aşağıdaki dizelerde kullanılan söz sanatlarını (benzetme, kişileştirme, karşıtlık) belirleyerek noktalı yerlere yazınız.

Etkileşimli
içerik

Kimi gün zinde, kimi gün
Yorgun geçen güneş

Gündüzleri limon koksun ortalık
Karanlıklar renklensin her gece

Nar tanesi gibi dizelim taşları
Zambaklar fışkırsın duvar diplerinde

Rüzgâr eser dallarımız atışır
Yas ile sevincim yıkışır dağlar

Anlatımı zenginleştirmek, renklendirmek ve daha çarpıcı bir duruma getirmek için söz sanatları kullanılır. Aralarındaki bir ilgiden dolayı aynı konu ile ilgili karşıt kavramların, düşüncelerin ya da duyguların bir arada kullanılmasına **karşıtlık (tezat)** denir. Karşıtlık da söz sanatlarından biridir. “Karlar etrafı beyaz bir karanlığa gömdü.” dizesinde karşıtlık söz sanatına başvurulmuştur.

► Aşağıdaki sözcük ve ekleri örnekteki gibi birleştirerek birer cümlede kullanınız.

Kelime	Ek	Ek Gelen Sözcük	Cümlem
ev	Yalın	ev	Babam emekli maaşıyla bir ev aldı.
	-i	evi	Hafta sonu ailemle evi bir güzel temizledik.
	-e	eve	
	-de	evde	
	-den	evden	

Etkinlikte görüldüğü gibi adlar cümlede görev alırken yalın olarak ya da “-i, -e, -de, -den” eklerinden birini alarak kullanılır. Bu ekler **hâl ekleri** denir. Hâl ekleri adlara bitişik yazılır, eklendiği sözcüğün anlamını değiştirmedikleri için aynı zamanda çekim ekidir.

► Aşağıdaki altı çizili hâl ekleriyle bu eklerin adını örnekteki gibi eşleştiriniz.

- a. Turkuaz bir havuz
- b. Dış_ zaten sulu boya
- c. Uzansın şu köşeye olur mu?
- ç. Koyulaşsın iyice düştüğü yerde
- d. Turuncu bir kapıdan girelim içeri

- Adın -den hâli
- Adın -i hâli
- Adın -de hâli
- a Adın yalın hâli
- Adın -e hâli

► Aşağıdaki altı çizili eklerin sonuna geldikleri adlara cümlede hangi anlamları kazandırdığını belirleyerek örnekteki gibi eşleştiriniz.

- 1. Çocuk çok heyecanlanmıştı.
- 2. Papağanı_ nereden aldın?
- 3. Yıldırımlar düşmüş denize_.
- 4. Parkta_ tek başına oturuyordu.
- 5. İzmir'den ayrılırken birdenbire hüzünlendi.

- Belirtme, gösterme anlamı kazandırır.
- Bulunma, kalma anlamı verir.
- Ayrılma, çıkma anlamı kazandırır.
- 3 Yönelme anlamı katar.
- Adın yalın hâlidir.

Konuşalım, Anlatalım

► Pablo Picasso'nun (Pablo Pikasso) “Ressam, satabileceğini çizer; sanatkar ise çizdiğini satar.” görüşüne katılıp katılmadığınızı belirtiniz. Öğretmeninizin denetiminde “bu görüşe katılanlar ve katılmayanlar” olarak iki gruba ayrılınız. Düşüncelerinizi karşı gruba kabul ettirmek amacıyla grup olarak tartışınız.

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıdaki renklerin size çağrıştırdıklarını ve sizde uyandırdığı duyguları açıklayan birer cümle yazınız.

- “Mor salkımlı ev, mavi bir gökyüzü, yemyeşil çimenler... Doğa renkleri barındırıyor, renkler ruhumuzu. Sanatta, mekânda, pazarlama ve reklam dünyasında renklerin gücünden yararlanıyoruz. Ama en önemlisi duygularımızla renkleri bağdaştırıyoruz. Renkler şarkılara ilham veriyor, filmlere konu oluyor.” **Okuduğunuz metinden hareketle aşağıdaki yönerge doğrultusunda renkleri konu alan bir çalışma yapınız.**

Sınıfınızda “şiiir”, “hikâye”, “masal” ve “bilgilendirici metin” olmak üzere dört çalışma grubu oluşturunuz. Beş dakikada bir masa değiştirerek oturduğunuz çalışma masasındaki metin türüne uygun olarak “renkler” konulu metinler yazınız. Her yer değiştirdiğinizde sizden önceki grubun oluşturduğu metni devam ettiriniz. Dört kez yer değiştirdikten sonra ortaya çıkan metinleri okuyunuz.

Araştıralım, Hazırlanalım

- Öğretmeninizin yönlendirmesiyle her grupta en fazla dört beş öğrenci olacak şekilde gruplara ayrılınız. Grup olarak beğendiğiniz, merak ettiğiniz bir kişi (ressam, oyuncu, yazar, şair...) hakkında araştırma yaparak bir konuşma metni hazırlayınız.

Grupların araştırdıkları kişilerin birbirinden farklı olması gerektiğini unutmayınız. Araştırma yaptığınız kişiyle ilgili görsellere yer vermek, konuşmanızı daha etkili hâle getirecektir.

Sunumunuz için önceden çalışınız, deneme yapınız (Sınıf arkadaşlarınıza nasıl hitap edeceğinizi, konuşmanızda nelere yer vereceğinizi, sunuyu nasıl bitireceğinizi vb. ni sunum öncesinde belirleyiniz.). Böylece sunum yapacağınız güne kadar anlatımınızı geliştirebilirsiniz.

Metne Hazırlanalım

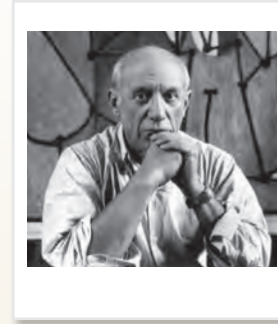
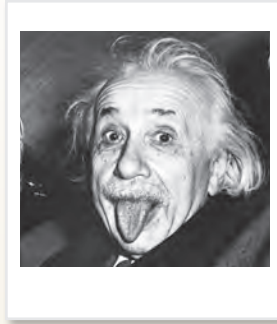
- Fotoğraf çekmeyi ya da çekirtmeyi sever misiniz? Neden?
- Özçekim yapmaktan hoşlanır mısınız? Niçin?
- Tanıdığınız, takip ettiğiniz fotoğraf sanatçıları var mı? Varsa bunlar kimlerdir?

Okuyalım

- “Yüzyılın Fotoğrafı” adlı metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz. Metnin içindeki soruları cevaplayarak metindeki olayların gelişimiyle ilgili tahminlerde bulununuz.

YÜZYILIN FOTOĞRAFI

“Bir, Charlie Chaplin (Çarli Çaplin); iki, Albert Einstein (Albirt Aynştayn); üç, Pablo Picasso (Pablo Pikasso). Bu üç adamı yan yana getirip resimlerini çekebilirsen yüzyılın fotoğrafı olur ve bu iş biter...”

Bunu söyleyen kim biliyor musunuz? Pablo Martinez. Hani, Ara Bey için ünlü Camera (Kemira) dergisinde özel bir sayı hazırlayan arkadaşı. Fotoğraflarını çekmesini istediği isimler de insanın başını döndürecek kadar ünlü. Dünyanın en ünlü üç insanı...

Charlie Chaplin, yaygın bilinen ismiyle Şarlo. Sessiz sinema döneminin en ünlü, dâhi düzeyinde oyuncusu, yönetmeni, senaryo yazarı ve yapımcısı. Belki filmlerini ya da bir fotoğrafını görmüşsünüzdür. Başında melon şapka, ayağında kocaman pabuçlar, kolunda baston ve kendine büyük gelen şalvar gibi bir pantolon.

Albert Einstein, bilim dünyasının dâhisi. Nobel Fizik Ödülü sahibi. Belki Einstein'ı da şöyle hatırlarsınız. Dağınık saçlarıyla kameraya dil çıkartan adam.

Martinez'in söylediği üçüncü kişi de dünyanın en ünlü ressamlarından Pablo Picasso. İspanya'da doğmuş, hayatının önemli bir bölümünü Fransa'da geçirmiş ve orada ölmüş. Picasso'yu da köşeli, geometrik şekiller gibi yaptığı boğa, kadın ve erkek resimlerinden hatırlarsınız.

Martinez'in söylediği isimler bunlar. Bu kişilerle tanışmayı, fotoğraflarını çekmeyi kim istemez ki? Ama önemli bir sorun var. Albert Einstein hayatta değil. Demek ki yüzyılın fotoğrafı ancak iki kişiyle çekilebilecek: Charlie Chaplin ve Picasso. Ara Güler, çocukluğundan beri hayran olduğu Charlie Chaplin'den başlamaya karar verir.

“İsviçre'de evinin bulunduğu Vavey'e gittim. Kar, kış, kıyamet demeden sabahtan akşama kadar kiraladığım taksinin içinde günlerce evinin önünde bekledim. Şato gibi bir yerde oturuyor, kapısında bekçi var, bir de huysuz köpek.” Gazeteci olduğunu anlatır ama derdini dinletemez. Belli ki o duvarı, bekçiyi ve huysuz köpeği geçemeyecektir. Başka bir yola başvurur.

Ara Güler, size nasıl bir yola başvurur?

Sayın Chaplin,

Ben İstanbul'da yaşayan bir Türk fotoğrafçıyım ve şu an Avrupa'yı dolaşıyorum. Sizin bana yirmi dakikanızı ayırabilmeniz umuduyla İsviçre'ye geldim. Şu ana kadar pek çok ünlüyü fotoğrafladım. Ama benim için dünyanın en önemli insanı sizsiniz. Hiçbir politikacı sizin kadar önemli değildir. Sizinle tanışmaktan başka hiçbir şey düşünmemekle birlikte size kendimi tanıtmamı ve sizden bana poz vermenizi rica etmek için yazıyorum.

*En derin saygılarımla
Ara GÜLER*

Mektubu kapıdaki bekçiyle içeri yollar.

Ara Güler, mektubu kapıdaki bekçiyle gönderdikten sonra ne olmuş olabilir?

Fakat cevap yok. “Üç gün sonra ben yine kapıya damladım. Yine yağmur yağıyor, yine aynı huy-suz köpek, yine aynı bekçi, yine aynı sonuç. Kapı duvar... Üç gün boyunca gittim, geldim.”

Artık ümidini kesmiştir. Bu son gündür. Bir daha gelmeyecektir bu kapıya. Dönüp gitmek üzereyken Charlie Chaplin'in karısı kendisini içeri davet eder. Sonunda içeri girebilmiştir. Çay ikram eder Bayan Chaplin. Ama asıl beklediği, yüzyılın fotoğrafının bir numaralı sanatçısı yoktur ortada. Fotoğraf makinesi cebinde hazırdır. Sonra Charlie Chaplin'i görür. Ama tek bir kare bile fotoğrafını çekmez Ara Güler. Teklif bile etmez. Çünkü çocukluk hayallerinin en büyük sinemacısı felç geçirdiği için tekerlekli sandalyededir. Belli ki bu hâliyle de kimseye görünmek istememektedir.

Ara Güler, bir çay daha içtikten sonra evden çıkar. Hiç olmazsa dünyanın en büyük sinemacısını son kez görmüştür.

Muharrem BUHARA

(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

Okuduğunuz metinde geçen aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Anlamını tahmin etmekte zorlandığınız sözcükler için TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten yararlanınız.

1. Çeşitli araç ve malzeme kullanarak görüntüyü özel bir yüzey üzerine sabitleme.	senaryo yazarı
2. Genellikle ağı çok bol olan, bele bir uçkurla bağlanan, geniş bir pantolon türü.	sessiz sinema
3. Avrupa'da soylu kimselerin oturduğu, çevresi hendek, sur ve kulelerle çevrili konak.	fotoğraf
4. Olağanüstü yeteneği ve yaratıcı gücü olan kimse, deha.	köşk
5. Görüntü eşliğinde sesi vermeyen film, sessiz film.	şalvar
6. Tiyatro oyunu, piyes, film, dizi film vb. eserlerin sahnelerini ve akışını gösteren yazılı metni kaleme alan sanatçı.	şato
	dâhi

Aşağıdaki kutucuklara fotoğrafla ilgili bildiğiniz terimleri yazınız.

Anlayalım, Yorumlayalım

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Charlie Chaplin, Albert Einstein, Pablo Picasso kimdir ve nasıl tanıtılmışlardır?
2. Metnin yazıldığı zamanda bu üç kişiden hangisinin fotoğrafı çekilemez? Neden?
3. Ara Güler fotoğraf çekmek için nereye gider ve orada ne yapar?
4. Fotoğrafçı Ara Güler kime mektup yazar ve ondan ne ister? Ara Güler yabancı dil bilmeseydi Charlie Chaplin'le iletişim kurabilir miydi? Niçin?
5. Ara Güler ümidini kestiği anda onu içeri davet eden kimdir?
6. Charlie Chaplin'i gördüğünde Ara Güler neden onun fotoğrafını çekmez?

- Ara Güler'in yerinde siz olsaydınız nasıl davranırdınız? Charlie Chaplin'in fotoğrafını çekip çekmeyeceğinizi nedenleriyle yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

- Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki ifadeler doğru ise "D", yanlış ise "Y" kutucuğunu işaretleyiniz.

Etkileşimli
içerik

Metinde sözcükler genellikle gerçek anlamlarının dışında kullanılmıştır.

"Dağın saçlarıyla kameraya dil çıkartan adam." ifadesi öznel bir yargı içermektedir.

"Albert Einstein hayatta değil." cümlesinde "hayat" sözcüğü mecaz anlamıyla kullanılmıştır.

"Şato gibi bir yerde oturuyor." cümlesinde benzetme anlamı vardır.

"Ama benim için dünyanın en önemli insanı sizsiniz." cümlesinde abartma anlamı vardır.

D

Y

- "Kurgulanmış görsellerde fotoğrafçı kendi gerçekliğini kurgular. Elindeki ve beynindeki malzeme ile kendine özgü, kişisel ve düşsel fotoğrafını oluşturur." Buna göre aşağıdaki görsellerden hangileri kurgulanmış olabilir? İlgili kutucukları işaretleyiniz.

► Fotoğraf çekmek ile resim yapmak arasındaki farkları aşağıdaki kutucuğa yazınız.

Söz Varlığımız

► Aşağıdaki cümlelerden hangisinde “damlamak” sözcüğü “Üç gün sonra ben yine kapıya damladım.” cümlesindeki anlamıyla kullanılmıştır? Bu cümleyi belirleyip işaretleyiniz.

1

Çok soğuk bir gece yarısı otobüsten indim, dayımların evine damladım.

2

Tavandan akan su odadaki kovaya damlıyordu.

► Aşağıdaki cümlelerde kullanılan geçiş ve bağlantı ifadelerinin altını çiziniz. Bu ifadelerin cümlelerin anlamına katkısını yazınız.

- Gazeteci olduğunu anlatır ama derdini dinletemez.

- Mektubu kapıdaki bekçiyle içeri yollar fakat cevap alamaz.

- Charlie Chaplin'i görür ancak tek bir kare bile fotoğrafını çekmez.

- Ara Güler günlerce Charlie Chaplin'in evinin önünde bekler. Buna rağmen kimse onu içeri almaz.

- Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılmış sözcüklerin yerine kutucuklarda verilenlerden uygun olanları getirerek cümleleri noktalı yerlere yeniden yazınız.

bunu

o

bunlar

onu

herkes

Ara Güler, İstanbul'da yaşayan bir Türk fotoğrafçısıdır.

Ara Güler, **Charlie Chaplin**'i görür.

İnsanlar birbirine saygı göstermelidir.

Topunu mu arıyorsun?

Çiçeklerim sizde kalsa...

Yukarıda verilen etkinlikteki cümlelerde görüldüğü gibi adların yerini tutan sözcüklere **zamir (adıl)** denir.

- Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılmış zamirleri verilen açıklamaların uygun olanlarıyla örnekteki gibi eşleştiriniz.

Etkileşimli
içerik

a Kendisi gibi cana yakın bir arkadaşı var.

☐ Annen pencereden **kime** sesleniyor?

☐ Yemekten sonra **herkes** odasına çekildi.

☐ **Nereden** geliyorsun böyle?

☐ **Bunu** arkadaşşıma bir türlü veremedim.

☐ **Sen** en iyi dostumsun, diyor babama.

☐ Yıllar sonra **hepimiz** bir araya geldik.

☐ **Kimseye** söyleyecek sözü kalmamıştı.

a. Kişi adlarının yerine kullanılır.

b. Adları, söylemeden göstererek belirtir.

c. Kişi ya da varlığı açık biçimde göstermeden adın yerine kullanılır.

ç. Soru sorarak adın yerine geçer.

Konuşalım, Anlatalım

- “Araştıralım, Hazırlanalım” bölümünde hazırladığınız metni bir grup sözcüsü belirleyerek arkadaşlarınıza sununuz.

Grup sözcüleri sunum için verilen sürenin dışına çıkmamalı ve sunumu, uygun durumlarda görseller ile desteklemelidir.

Düşünelim, Yazalım

- ➡ **Ara Güler'in** “En kolayı ölmek. Ben ölmeyeceğim çünkü. Ben gene eserlerimde var kalacağım, size ‘Merhaba!’ diyeceğim. Shakespeare* yaşıyor mu, ölüyor mu?” **düşüncesine katılıyor musunuz? Düşüncelerinizi nedenleriyle açıklayınız.**

.....

.....

.....

.....

.....

- ➡ **Günümüzde gelişen teknolojiyle fotoğraf çekmek oldukça kolaylaştı. Sahip olunan akıllı telefonlar ile istenilen yerde fotoğraf çekilebilmektedir. Bu teknolojiyle ortaya çıkan kavramlardan biri de “özçekim”**dir. Aşağıdaki gazete yazısını okuyarak ele alınan konu hakkındaki duygu ve düşüncelerinizi yazınız.**

Psikologlar, sürekli özçekim yapanların “selfitis” hastalığına kapılmış olabileceğini söylüyorlar. Yapılan araştırmada sürekli özçekim yapanların öz güven eksikliği yaşadığı, dikkat çekmek istediği belirtiliyor. Ama bazı araştırmacılar bu duruma hastalık demenin doğru olmadığını ve yanıltıcı olabileceğini ifade ediyorlar.

(Basından)
(Kısaltılmıştır.)

.....

.....

.....

.....

.....

- ➡ **Aşağıdaki fotoğraf karesinin içinde olduğunuzu hayal ediniz. Ne düşünürdünüz, ne hissederdiniz? Duygu ve düşüncelerinizi yazınız.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Araştıralım, Hazırlanalım

- ➡ **Çeşitli kaynaklardan Süleymaniye Camii, Yıldız Sarayı, Efes Antik Kenti, Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası hakkında araştırma yapınız.**

* William Shakespeare (Vilyım Şekspir / 1564-1616): İngiliz şair, oyun yazarı ve oyuncudur. İngiliz dilinde yazan en büyük yazar ve dünyanın en seçkin drama yazarı olarak kabul edilmektedir.

** Özçekim: Kamerası olan cep telefonu veya tablet kullanarak kişinin kendi kendini veya kendisiyle birlikte bir grubu çektiği fotoğraf.

Metne Hazırlanalım

- Aşağıdaki ifadede noktalı yere yazılması gereken kişinin adını verilen bilgiden yararlanarak arkadaşlarınızla belirleyiniz.

....., Süleymaniye Camii'ni bitirdiğinde 70 yaşını geçmişti. Ustalık eseri olarak saydığı Selimiye Camii'ni tamamladığında ise yaşı 86 olmuştur.

Derleyen: Akın ALICI

Okuyalım

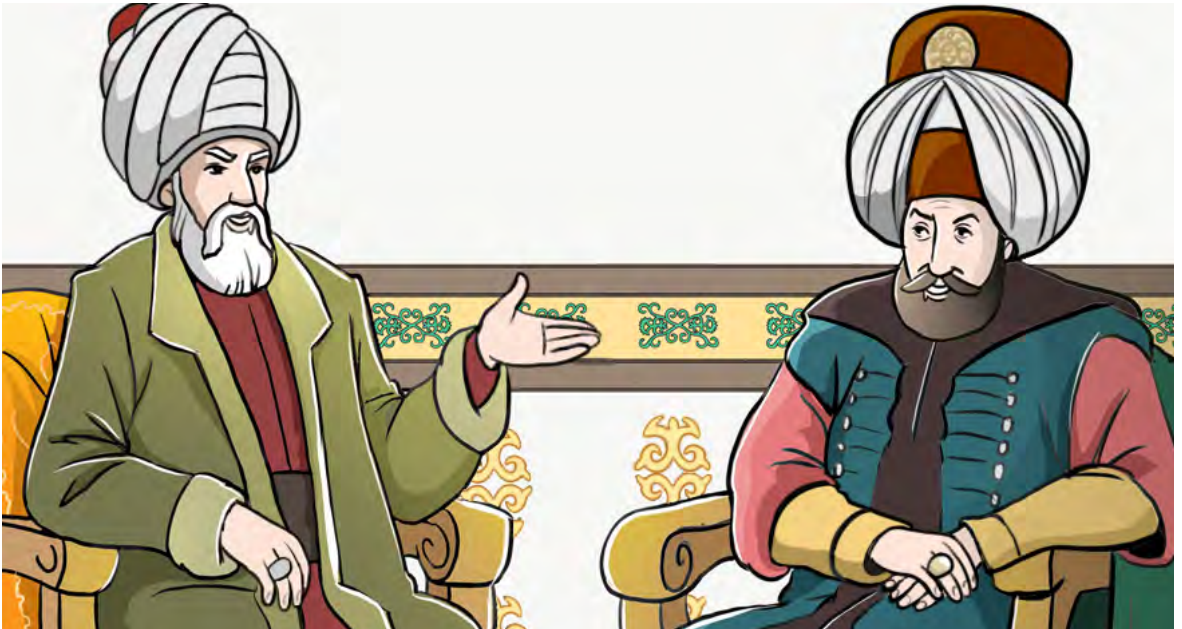
- “Ölümsüzleşen Bahçe” adlı metni sesli okuyunuz. Okuma sırasında sözcükleri doğru telaffuz etmeye özen gösteriniz ve metni akıcı bir şekilde okuyabilmek için noktalama işaretlerine dikkat ediniz.

ÖLÜMSÜZLEŞEN BAHÇE

Kanuni Sultan Süleyman'ın ölümünden sonra oğlu II. Selim, Osmanlı ülkesinin başına geçti. Padişahlığının üçüncü yılında kendi adına bir cami yaptırmaya karar verdi. Ülkenin mimarı ak sakallı Koca Sinan'ı çağırttı. Ona;

“Ey ustalar ustası!” dedi. “Sen hem dedem Yavuz Sultan Selim Han'ın hem de babam Kanuni'nin ulu mimarisin. Ülkemize sayısız eserler kazandırdın. Kardeşim Şehzade Mehmet için yaptığın Şehzadebaşı Camii, babamın adına yaptığın Süleymaniye bütün görkemiyle gözümün önünde. Bana öyle bir cami yap ki ününe ün katılsın. Adımız sonsuza dek birlikte söylensin.”

Padişahın bu sözleri karşısında Başmimar Koca Sinan yerlere kadar eğildi:

“Buyruğunuz başım üstüne Sultan’ım!” dedi. “Ne yazık ki İstanbul’da cami yapabileceğim uygun bir tepe kalmadı. Yalnız eski başkentimiz Edirne’de bildiğim bir tepe var. Meriç Ovası’nı bir uçtan bir uca görür. Ferman buyurun caminizi oraya yapayım.”

Padişahın buyruğu üstüne caminin Edirne’de yapımına karar verilerek hemen hazırlıklara başlandı. İlk iş, caminin yapılacağı tepedeki evlerin, bahçelerin satın alınarak cami alanının hazırlanmasıydı. Bunun için evlerin yıkımına girildi. Bu tepede dillere destan bir bahçe vardı. Bu bahçe, Selim Dede adlı yaşlı bir adamındı. Selim Dede, bu bahçedeki küçük bir kulübede tek başına yaşayan yoksul bir adamdı. Bahçe genişti. Tepedeki en geniş bahçelerden biriydi. Bahçede her türlü yemiş ağacı vardı. Bu yemişleri hiç satmazdı Selim Dede. Çevredeki çocuklar, kendi bahçeleri gibi gelip yerlerdi yemişleri. Toplayıp evlerine götürürlerdi. Onun için Dede’nin bahçesi yaz kış çocuklarla dolup taşardı. Selim Dede’nin bahçesinde renk renk laleler, türlü türlü karanfiller, mor sümbüller de yetişiyordu. Onları da genç kızlar, gelinler gelir toplardı çiçekler açtığında. Yalnız bahçede yetiştirdiği sebzeleri satardı Selim Dede. Salatalık, soğan, turp, ıspanak gibi şeyler... Geçimini onlarla sağlardı. Yoksul ama gönlü bol bir adamdı.

Selim Dede’nin bahçesinde dibinden ayrılmadığı bir ağaç vardı. Bir elma ağacıydı bu. Sabah akşam onun altına oturur, sırtını ağacın gövdesine dayar, dalar giderdi. Karısıyla birlikte dikmişlerdi bu ağacı. Evliliklerinin ilk gününde. Tanrı çocuk vermemişti onlara. Ama bu elma ağacı onların hem çocuğu olmuş hem de her mevsim sürüyle çocuğa sunduğu sulu, tatlı elmalarıyla mutlu etmişti. Karısı öleli çok oluyordu. Ama elma ağacı yemiş verdikçe, çocuklar da ağızlarını şapırdatarak onları yedikçe karısı yanı başındaymış gibi gelirdi Selim Dede’ye. O yüzden her şey bir yana elma ağacı bir yanaydı.

Selim Dede’nin bahçesi bostandan çok bir çocuk bahçesiydi sanki. Baharda ağaçlarda cıvıldaşan saka kuşları, sekerek dolaşan serçeler, arklardan su içen güvercinlerle de bir cenneti andırırdı. Bu yüzden Selim Dede, bahçesini cami yapımı için vermemekte direndi. Padişahın buyruğunu yerine getirmek için yöneticiler ne yaptılarsa Selim Dede’yi kandıramadılar. Ne kese kese altınlar ne çarşıbaşındaki büyük beyler konağı Selim Dede’yi kandırmaya yetti. Sonunda Selim Dede’yle bir de Mimar Sinan’ın konuşmasına karar verildi.

Ak sakallı mimarbaşı, bir sabah erkenden iki baştan birer katırın taşıdığı üstü deri kaplı kubbeli bir çadırı andıran tahtirevanıyla yokuşu tırmandı. Tahtirevanın iki yanında iki sıralı kollukçular, elde kılıç gidiyordu. Süslü giysili bir seyis de katırları yediyordu. Selim Dede, tahtirevanın bahçesinin önünde durduğunu görünce heyecanlandı. Padişah geldi sandı. Sırtını verdiği elmanın dibinde ayağa kalktı. Gelen mimardı. Ak sakallı yaşlı mimarı saygıyla karşıladı. Sinan, kollukçuları dışarıda tahtirevanın başında bırakmış, Dede'nin yanına yalnız başına gelmişti. Selam vererek toprağa çöktü. Selim Dede de oturdu. Bir süre ikisi de konuşmadı. Cıvıldaşan kuşların sesini dinlediler. Sessizliği Sinan bozdu:

“Bahçen gerçekten de dedikleri kadar güzelmış. Hayran oldum!”

Mimarın bahçeyi beğenmesi Selim Dede'yi sevindirmişti.

“Sağ olasın, bütün ömrümü şu gördüklerin için harcadım. Benim yerimde olsaydın ey koca mimar, elinle oluşturduğun bu bahçeyi kıyıp verebilir miydin? Doğru söyle, verebilir miydin?”

“Hayır, ben de olsam vermezdim ama onu ölümsüzleştirdim.”

Selim Dede, hayretle baktı:

“Nasıl?”

“Camiyi yapmam için bahçeyi bağışlamak senden, ölümsüzleştirmesi benden. Cami bitince bahçe de ölümsüzlüğe kavuşacak. Bana inan!”

Selim Dede, mimarın bu sözleri karşısında toprağını caminin yapımı için bıraktı. Ona geniş bir ev verdiler. Padişah, kendisine aylık bağladı. Caminin yapımı beş yıl sürdü. Selim Dede, beş uzun yıl sabırla bekledi. Caminin yapılışını gün gün izledi. Önceleri bastonuna dayanarak her gün yokuşu tırmanıyor, yapım yerinde işçilerin çalışmasını gözlüyordu. Temelin atılışını, harcın karılışını, taşların yontuluşunu, duvarların yükselişini, kolonların bağlanışını bir bir gördü. Bahçesinin nereye kurulacağını, nasıl ölümsüzleştirileceğinin merakı içinde bekledi; işçilerin arı gibi çalışmaları coşturuyordu Dede'nin yüreğini.

“Bahçeyi vermekte bunca gecikmeseydim keşke!” diyordu içinden.

Sonraları yokuşu çıkamaz oldu Selim Dede. Soluğu kesiliyordu. Eski gücünü yitirmişti. O zaman da artık iyice yükselmiş olan yapıya odasının penceresinden bakarak oturduğu yerden izlemeye başladı yapımı. Gün geldi, gözleri uzağı seçemez oldu. Artık yüzünü yapının bulunduğu tepeye döndürmekle yetiniyor, gün boyu görmeden oraya bakıyordu. Bahçesine yeniden kavuşmadan ölmek istemiyordu. Selim Dede ölmeden caminin yapımı bitti.

Bir sabah, Selim Dede'nin evinin önüne Mimar Sinan'ın katırlarının taşıdığı üstü deri kaplı büyük tahtirevanı durdu. Selim Dede'yi tahtirevana bindirerek tepeye çıkardılar. Sinan, Dede'yi orada karşıladı.

Tepe, masmavi göğün altında apak bir parıltıyla yanıyordu. Güneş yeni doğmuştu. Dört minareli Selimiye, yekpare taştan ulu bir heykel gibi tepeye oyulmuştu sanki. Ustalar keserleri, kesikleri ellerinden yeni bırakmışlardı. İşçilerin üstleri başları daha yonttukları taşların tozu ile un aklığındaydı. Palangalar, yeni çözülmüştü kubbelerle minarelerden. Nakkaşlar, fırçalarının boyalarını daha silmemişlerdi. Herkes avluda toplanmıştı. Avlu güvercin doluydu. Şadırvandan su içip çevreye kanat çırpıyorlardı. Selim Dede, kalabalığın üstünde uçuşan güvercinleri görünce gülümsedi. Sinan'a;

"Güvercinler bahçemin kokusunu alıp gelmişler." dedi. "Çabuk götür oraya beni."

Caminin içinin aydınlığı Selim Dede'yi şaşırttı. Sanki duvarlar yerine ince tül perdeler vardı da ışık onlardan süzülerek içeri giriyordu. Gözlerindeki bulanıklığı alıp götürdü bu aydınlık. Sinan'la birlikte hünkâr mahfiline gitti Selim Dede. Orada, çevresi çini kaplı mermer mihrabın önünde durdular. Çiniler iri yapraklı, kırmızı, mavi, yeşil şakayıklarla bezeliydi. Selim Dede; bahar çiçekleri açmış ağaçlarla kırmızı karanfillerini, renk renk lalelerini, mor sümbüllerini tanıdı hemen.

"Benim bahçem bu!" diye bağırdı.

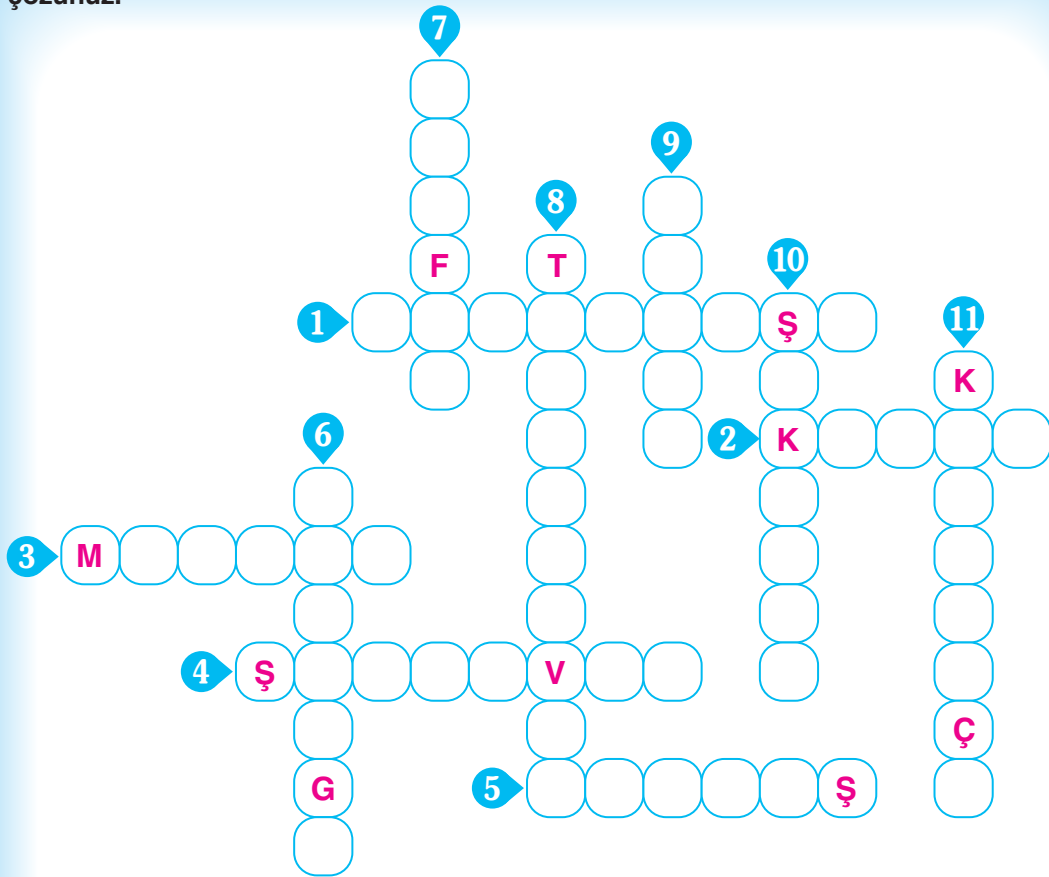
Az daha yaklaşıncı biricik elma ağacını da gördü. Bahçesinin bahar çiçekleri açmış öteki ağaçlarıyla karanfillerin, lalelerin, sümbüllerin üstünde; yemyeşil yaprakları arasında güneşten iyice kızarmış elmalarıyla capcanlı duruyordu karşısında. Üstü nakış gibi elma doluydu. Görenin ağzı sulanırdı. Tıpkı eskiden olduğu gibi. Selim Dede, sevinçten gözyaşlarını tutamadı.

Adnan ÖZYALÇINER

Sözcük Çalışması

 Aşağıdaki bulmacayı ipuçlarından ve sözcüklerin sözlük anlamlarından yararlanarak çözünüz.

1. Osmanlı sarayında resmî yapıların onarım ve yapım işleriyle uğraşan mimarların başı.
2. Katlardaki döşemeleri birbirlerine bağlayan düşey boru.
3. Cami, mescit vb. yerlerde Kâbe yönünü gösteren, duvarda bulunan ve imama ayrılmış olan oyuk veya girintili yer.
4. Genellikle cami avlularında bulunan, çevresindeki musluklardan ve ortasındaki fışkıyeden su akan, üzeri kubbeli veya açık havuz.
5. Yapıların duvar ve tavanlarına süslemeler yapan usta, bezekçi.
6. Bir halatla makaralardan oluşturulan, ağır cisimleri kaldırmaya, sağa sola döndürmeye yarayan düzenek.
7. Camilerde parmaklıkla ayrılmış yüksek yer.
8. Omuzda veya deve, fil, at vb. hayvanlara yüklenerek götürülen; üstü örtülü, insan taşınan araç.
9. Yarım küre biçiminde olan ve yapıyı örten dam, kümbet.
10. Dügün çiçeğigillerden çiçekleri türlü renkte, çok yıllık güzel bir süs bitkisi.
11. Güvenlik görevlisi.

Anlayalım, Yorumlayalım

► Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Mimar Sinan'dan kendisi için bir cami yapmasını isteyen padişah kimdir?
2. Caminin yapılacağı tepedeki bahçenin özellikleri nelerdir?
3. Selim Dede'nin bahçesini vermemesinin sebepleri nelerdir?
4. Selim Dede, Mimar Sinan'ın hangi sözü üzerine bahçeyi vermeye razı olur?
5. Selim Dede'nin camiye gezerken duygulanmasının sebebi nedir?

► Mimar Sinan'ın hangi davranışı onun adil ve dürüst olduğunu göstermektedir? Metnin içeriğinden hareketle açıklayınız.

► Okuduğunuz metinden alınan aşağıdaki ifadeleri koşul-sonuç anlamı olacak şekilde tamamlayınız.

Yöneticiler ne yaptılarsa
.....
Benim yerimde olsaydın
.....
Bahçeyi vermekte bunca gecikmeseydim
.....

Söz Varlığımız

► Okuduğunuz metinden yararlanarak noktalı yerlere cümlelerdeki altı çizili adları niteleyen, belirten uygun sözcükler getiriniz.

Karısıyla birlikte dikmişlerdi ağacı.
Elma ağacı, meyveleriyle çocuğu mutlu etmişti.
Selim Dede yıl sabırla bekledi.
Selim Dede sümbüllerini hemen tanıdı.
Selim Dede'ye bir ev verdiler.
..... bahçe sizin?
Az daha yaklaşıncı elma ağacını da gördü.

- Aşağıdaki paragrafta koyu yazılmış adları durum, biçim, renk, sayı yönünden niteleyen ya da belirten sözcükleri belirleyiniz ve bu sözcüklerin altını çiziniz.

Ak sakallı **mimarbaşı**, bir **sabah** erkenden iki baştan birer **katırın** taşıdığı üstü deri kaplı kubbeli bir **çadırı** andıran tahtirevanıyla yokuşu tırmandı. Tahtirevanın iki yanında iki sıralı kollukçular, elde kılıç gidiyordu. Süslü giysili bir **seyis** de katırları yediyordu. Selim Dede, tahtirevanın bahçesinin önünde durduğunu görünce heyecanlandı. Padişah geldi sandı. Sırtını verdiği elmanın dibinde ayağa kalktı. Gelen mimardı. Ak sakallı yaşlı **mimarı** saygıyla karşıladı. Sinan, kollukçuları dışarıda tahtirevanın başında bırakmış, Dede'nin yanına yalnız başına gelmişti. Selam vererek toprağa çöktü. Selim Dede de oturdu. Bir süre ikisi de konuşmadı. Cıvıldaşan **kuşların** sesini dinlediler. Sessizliği Sinan bozdu:

- Altını çizdiğiniz sözcüklerin metnin anlamına olan katkısını yazınız.

.....

.....

.....

.....

Varlıkların durumlarını, biçimlerini, renklerini bildiren; sayılarını belirten, belirli özelliklerini soran ve varlıkları işaret ederek gösteren; kimi zaman da belirttiği varlıklar hakkında kesin bilgi vermeyen sözcüklere **sıfat (ön ad)** denir. Sıfatlar, cümlede adlardan önce gelir. Adları niteler veya onların özelliklerini belirtir.

Bir sıfat ve addan oluşan sözcük grupları **sıfat tamlaması** olarak adlandırılır. Sıfat tamlaması birden çok sıfatla oluşturulabilir. Sıfat tamlamasında sıfatla onun nitelediği ya da belirttiği ad arasında noktalama işareti kullanılmaz ve sıfatlar çekim eki almaz.

- Aşağıdaki cümleleri kutucuklarda verilen sıfatlardan uygun olanlarla tamamlayınız. Bu sıfatları cevap verdiği soruların karşısına yazınız.

renk renk

on bir

bu

dillere destan

birçok

biraz

Selim Dede'nin bahçesinde laleler yetişiyordu.

Bu tepede bir bahçe vardı.

..... güç olsa da piyano çalmayı nihayet öğrendim.

Ben yaşında iken köyden ayrıldık.

Nasıl? →

Hangi? →

Ne kadar? →

Kaç? →

- Akrabalık adı olan sözcükler (teyze, dayı, amca) küçük harfle başladığı hâlde “Selim Dede” yazarken “Dede” ifadesinde “Dede” sözcüğü neden büyük harfle başlamıştır? Bu sorunun cevabını TDK Yazım Kılavuzu’ndan araştırıp öğreniniz.

Konuşalım, Anlatalım

- Metinde geçen aşağıdaki sözcük ve sözcük gruplarını kullanarak “Mimar olsaydım...” konulu bir konuşma yapınız.

tasarım

eser

ölümsüzleştirmek

ülke

arı gibi çalışmak

yapı

padişah

çini

- Aşağıdaki mimari eserleri inceleyiniz. Yaptığınız araştırmada bu eserlerle ilgili edindiğiniz bilgileri sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız. Türkiye’deki tarihî değeri olan yapıların ve eserlerin, doğal güzelliklerin korunmasına yönelik önerilerinizi söyleyiniz.

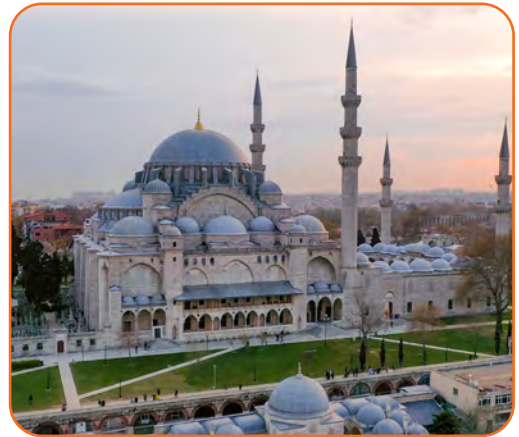
Yıldız Sarayı (İstanbul)

Efes Antik Kenti (İzmir)

Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas)

Süleymaniye Camii (İstanbul)

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıdaki metni okuyunuz. “Ben olsaydım nasıl yazardım?” düşüncesinden hareketle metni kendi ifadelerinizle yeniden yazınız.

BAHÇE

Tabiatın her güzelliğinde kalbimize gülümseyen bir anlam var. Bu kendi hâlinde, gösteriş düşünmeyen, kendiliğinden bir güzellik. Bir dere içinde, iki taş arasına sıkışmış bir çiçek, gözlerden uzak kuytu bir köşecikte öyle gelişir. Sanki kendi âleminde yalnız kendisi için güzeldir. Ne biz görelim diye doğmuştur ne bir başka varlık ona imrensin diye yaşar.

Bir bahar sabahı bahçenizde çalışıyorsunuz. Toprak yumuşak, kabarmış, sıcak; parmaklarınızla karıştırıyorsunuz. İşte bir cana değdiniz; bir tohum filizleniyor, kendiliğinden doğuyor. Sessizce, kimse duymadan çatlamış. Körpe, yeni göveren bir uç kendine yavaşça yol açıyor. Havaya, ışığa ulaşacak, güneşten payını isteyecek.

Ötede geçen yıl diktiğiniz bir fidan gülümsüyor. Tomurcuğu, yumuk dudaklar gibi. Biliyorum onun da bir sesi, bir dili var ama benim duyularımın dışında. Bu ses kendi güzelliğini mi över, bir şarkı mıdır, bir dua mıdır?

Bahçe, insanı yalnız bir gün, bir saat oyalamaz, bir ömür boyunca düşündürür, dinlendirir, eğlendirir. Yaşamak sanki onda özleşmiştir; günleri, ayları, yılları doludur, her an anlamlıdır. Bir bahçede baharı gözlerinizle görür, ellerinizle okşayabilirsiniz. Mevsimler dudaklarınıza kadar uzanır; bir demet çiçekle, bir tabak yemişle odanızı, sofranızı süsler. Yazın, kışın geldiğini ağaçlardan öğrenirsiniz.

Selâhattin BATU

haz.: Nurettin ERGEN, Fehim ÖZDOĞAN
(Kısaltılmıştır.)

Araştıralım, Hazırlanalım

- Çeşitli kaynaklardan Kemal Sunal'ın sinema filmlerinde canlandığı karakterler hakkında bilgi edininiz.

Dinleme
metni

Metne Hazırlanalım

- Çeşitli kaynaklardan araştırma yaparak aşağıdaki sanatçıların sanat yaşamıyla ilgili edindiğiniz bilgileri kısaca yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

BARIŞ MANÇO

KEMAL SUNAL

.....

.....

.....

.....

.....

Dinleyelim

- “Bam Telimiz” adlı metni dikkatle dinleyiniz. Dinleme sırasında aşağıdaki soruları cevaplayınız. Dinleme sonrasında etkinlikteki sorulara verdiğiniz cevapları gözden geçiriniz.

- Yazar, uzun zaman geçmesine rağmen kimleri unutmadığımızı söylemiştir?

.....

.....

- Barış Manço, şarkılarında hangi değerlere yer vermiştir?

.....

.....

- Kemal Sunal nasıl tanıtılmıştır?

.....

.....

- Kemal Sunal'ın rol aldığı filmlerde hangi konular işlenmiştir?

.....

.....

.....

Sözcük Çalışması

- Dinlediğiniz metinden hareketle aşağıdaki sözcük grubunu ve sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

vicdan

göğüslemek

kanal

bam teli

benlik

izan

ibret

muzip

nostalji

husumet

vefa

disiplin

.....: Telefon, telgraf, radyo, televizyon gibi araçlarla iletişimi sağlayan yol, hat.

.....: Kişilerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemlerin bütünü.

.....: Bir kimsenin öz varlığı, kişiliği, onu kendisi yapan şey, kendilik, şahsiyet.

.....: Sevgiyi sürdürme, sevgi, dostluk bağlılığı.

.....: Anlayış, anlama yeteneği.

.....: Kişiyi kendi davranışları hakkında bir yargıda bulunmaya iten, kişinin kendi ahlak değerleri üzerine dolaysız ve kendiliğinden yargılama yapmasını sağlayan güç.

.....: Karşı durmak, engel olmak, direnmek.

.....: Düşmanlık.

.....: Geçmişte kalan güzelliklere olan özlem duygusu ve bu duygunun baskın bir duruma gelmesi, geçmişseverlik.

.....: Kötü bir olaydan alınması gereken ders, uyarıcı sonuç.

.....: İnsanı şaka yoluyla üzecek veya uğraştıracak davranışlarda bulunmayı huy edinmiş olan, takılan.

.....: Bazı sazlarda kalın ses veren tel veya kırıç.

- Yukarıdaki sözcük grubunun ve sözcüklerin anlamlarındaki renkli harfleri sırasıyla kutucuklara yazarak gizlenen cümleyi bulunuz.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız.

1. Size göre Barış Manço'nun ve Kemal Sunal'ın unutulmamasının nedeni nedir?
2. Yazara göre artık toplumda bulamadıklarımız nelerdir? Bu konuda neler düşünüyorsunuz?
3. Yazarın "Aramak, yarı yarıya bulmak demektir." sözüne katılıyor musunuz? Niçin?

- Yazar, uzun zaman geçmesine rağmen hâlâ Barış Manço'yu dinleyip Kemal Sunal'ı izlememizin nedenlerinden söz etmektedir. Yazarın bu konudaki görüşlerine katılıp katılmadığınızı nedenleriyle açıklayınız.

Sanatın ve sanatçının ülke gelişimine olan katkısı nedir? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

Aşağıda verilen soruları izlediğiniz herhangi bir filmi göz önünde bulundurarak cevaplayınız.

Filmin adı nedir?

.....

Filmin türü nedir?

.....

Filmi nerede izledin?

.....

Filmi ne zaman izledin?

.....

Filmin en etkilendiğin sahnesi hangisidir?

.....

Filmle ilgili izlenimlerin nelerdir?

.....

.....

.....

Barış Manço, Kemal Sunal gibi sanatçıların hatıraları nasıl yaşatılabilir? Bu konuda sizin düşünceleriniz nelerdir?

Söz Varlığımız

Aşağıda verilen cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin türünü belirleyerek ilgili kutucukları işaretleyiniz.

Bunları derinden hissetmek tekrar ümit veriyor bana.

Sıfat

Zamir

Eğlenmek varken niye Barış Manço'ya akıyor bu gençlik?

Sıfat

Zamir

Yani biz toplumda artık bulamadıklarımızı dönüp dolaşıp yine onda arıyoruz.

Sıfat

Zamir

Çünkü göz ucuyla kendileri de seyrediyorlar.

Sıfat

Zamir

Derleyici, toparlayıcı, barıştııcı, en mühimi de ibret verici bir derlikanlı.

Sıfat

Zamir

İki resim arasındaki 7 farkı bulunuz. Kutucuklara birinci resimden faydalanarak örnekteki gibi sıfat tamlamaları yazınız.

.....gözlüklü kız

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Konuşalım, Anlatalım

- Aşağıdaki ifadeler çeşitli filmlerden alınmıştır. Bunlardan birini seçiniz ve bu ifade ile ne anlatılmak istendiğini düşününüz. Daha sonra seçtiğiniz ifadeyi ve bu ifadeden ne anladığınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

Kim olduğunu ve ne istediğini bilersen
olayların seni üzmesine daha az izin ve-
rirsin.

Bir Konuşabilse

Merak olmadıktan sonra akıl paslanır
gider.

Damdaki Kemancı

Bugüne dair iyi bir plan, yarına dair
mükemmel bir plandan iyidir.

Başkanın Adamları

Korku seni tutsak eder, umut ise özgür
kılar.

Esaretin Bedeli

Düşünelim, Yazalım

- “Araştıralım, Hazırlanalım” bölümünde yaptığınız araştırma sonucu edindiğiniz bilgilerden ve aşağıdaki görsellerden hareketle defterinize Kemal Sunal’ın hangi tür filmlerde rol aldığı ve bu türdeki başarısını konu alan bilgilendirici bir metin yazınız.

Araştıralım, Hazırlanalım

- Gezip gördüğünüz bir yerin dikkat çekici özellikleri (yaşayış, gelenek-görenek, tarih, mi-mari, yemek, eğlence vb.) ile ilgili bir araştırma yapınız.
- Ders işleme sürecinde kullanmak üzere sınıfta bir Türkiye fiziki haritası bulundurunuz.

SİNEMA

Sinema eteklerindeydi
Tepenin
Göz masalı sinema

Sevinirdim ya çok
Korkardım da
İçine girerken

İmrenirdik ya umutsuz
Bakardık dışından
Öylece avuturdu bizi
Göz masalı sinema

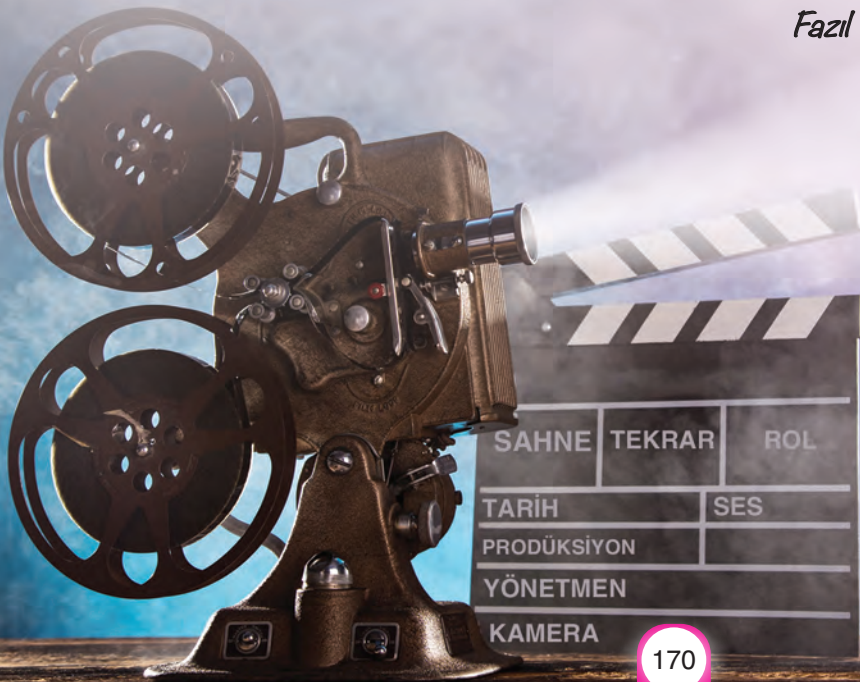
Kapkaranlık oluverirdi
Güpegündüz
Göz masalı sinema

Taşlandı o
Bütün kerpiç evlere karşı
Kesme taştan
Elli kattı belki
Yüz kattı belki
Bin kattı belki
Şimdi saysam
Göz masalı sinema

Vardı
Gizli bir arkadaşlığımız
Gitmediğimiz günler
Duyardım uzaktan
Beklerdi beni
Göz masalı sinema

İyice anlatamam ki
Karışık bir öyküdür
O yaşamalarımda benim
Göz masalı sinema

Fazıl Hüsnü DAĞLARCA

5. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

Tema Sonu
Ek Sorular

A. 1-4. soruları aşağıdaki şiire göre cevaplayınız.

YEŞİL KİLİM

“Gül ormanında yaşırdı ninem,
Anlardı renklerin dilinden.
Mor çiçekler dökülürdü
Dokuduğu yeşil kilimden.”
“Söylesene anne,
Ne renk kokardı ninem?”

Mavisel YENER

1. “Renklerin dilinden anlamak” **sözüyle anlatılmak istenen nedir?**

.....

2. Çocuğun ninesi nasıl kilimler dokurmuş?

.....

3. Sizce çocuğun ninesi ne renk kokar? Neden?

.....

4. Şiirde geçen “Mor çiçekler dökülürdü / Dokuduğu yeşil kilimden.” **dizelerindeki altı çizili sözcüğün metinde kullanıldığı anlamı belirleyerek ilgili kutucuğu işaretleyiniz.**

a. Düşmek.

b. Salınmak, serbest bırakılmak.

c. Çıkmak, ortaya konulmak.

B. Aşağıdaki cümlelerde **koyu yazılmış bölümlerin yerine uygun deyimler yazınız.**

a. Arkadaşımı üzecekler, onun kalbini kıracaklar diye **çok korkuyorum.**

b. Teyzemin söylediği sözlere **aşırı derecede sinirlendim.**

C. Aşağıdaki dizeleri uygun açıklamalarla eşleştiriniz.

1

Dağlara, vadilere, ovalara
Tespihler gibi saçılmış köyler,

2

Rüzgâra karşı bir bayrak,
Sevinçle türküsünü söyler.

Cahit KÜLEBİ

a. Kişileştirme yapılmıştır.

b. Tezat sanatından yararlanılmıştır.

c. Benzetme yapılmıştır.

Ç. Aşağıdaki bilmecelerin cevaplarını ve içinde geçen zamirleri belirleyerek ilgili yerlere yazınız.

a.

Altın tas, gümüş tas;
Birini kaldır, birini as.

b.

İnce ince dil beni
Hadi kimim bil beni?

c.

Hop burada, hop şurada.
Bir de baktım, kapı arkasında.

ç.

Her yeri görür,
Kendisini göremez.

d.

Sıra sıra odalar
Birbirini kovalar.

e.

O, söyler; ben, anlarım.
Ben, söylerim; o, anlamaz.

D. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.

Bu fotoğrafla ilgili aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi kanıtlanabilirlik açısından diğerlerinden farklıdır?

- A)** Masalarda pembe çiçekler bulunmaktadır.
- B)** Masa ve sandalyeler toprak zemine yerleştirilmiştir.
- C)** Farklı renkte saksılar kullanılmıştır.
- D)** Deniz kenarındaki mekân insana huzur vermektedir.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde adı hem belirsizlik hem de soru yönünden niteleyen sıfat vardır?

- A)** Kırmızı gelincikler tarlayı sarmıştı.
- B)** Evin küçük odalarına sığarız değil mi?
- C)** Dışarıda bulutsuz ve masmavi bir gökyüzü vardı.
- D)** Birkaç saat sonra hangi kitabı alacağıma karar verdim.

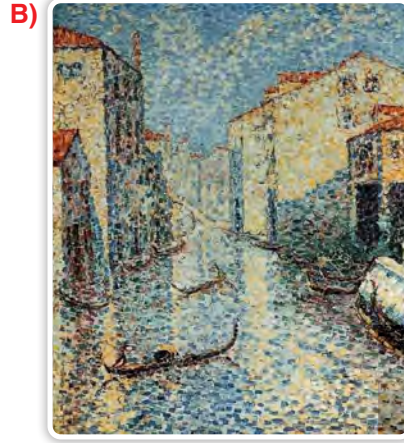
3. • Güncel bir konuda yazılmıştır.
• Nesnel düşüncelere yer verilmiştir.

Aşağıdaki parçaların hangisi bu özellikleri taşımaktadır?

- A)** Modern çağdan önceki dönemde sanatçılar için sanat eserlerini satma süreci şimdikinden biraz daha farklıydı. Orta Çağ'da sanat eserleri ısmarlama usulüyle satılırdı.
- B)** Orta Çağ'da sanatçı, elleriyle çalışan biri olarak görülüyordu ve sanatçılara nitelikli işçi veya zanaatkâr gözüyle bakılıyordu. Sanatçılar daha sonraki senelerde bu düşünceyi değiştirmek için çetin mücadeleler verdi.
- C)** Orta Çağ tabloları genellikle altın ve diğer değerli malzemelerle yapılan oldukça gösterişli nesnelerdir. Bu tabloları değerli kılan kullanılan malzemelerdir.
- D)** İçinde bulunduğumuz dönemde sanatçılar eski dönemlere göre daha fazla tekniği bir araya getirmişlerdir. Her teknikten, her malzemeden sanat eseri üretmek mümkündür. Eserlerin konusu ise her şey olabilmektedir.

4. Noktacılık, sanat akımlarından yalnızca biri. XIX. yüzyılda bir grup sanatçı, izlenimcilerin ışık ve renk tercihlerinin renklerin gerçek hâllerini bozduğunu düşünmüşlerdir. Bu nedenle rengin yalınlığına daha çok önem vermişler ve renkleri noktalar hâlinde, karıştırmadan kullanmaya başlamışlardır. Böylece noktacılık adı verilen akım ortaya çıkmıştır.

Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi noktacılık akımının etkisiyle oluşturulmuş bir eserdir?

5. Tezat, birbirine zıt nitelikte olan düşünce, his ve durumların birbirleriyle alaka kurularak edebî eserlerin aynı dizesinde ya da cümlesinde yer alması sanatıdır.

Aşağıdaki dizelerin hangisinde tezat sanatı kullanılmıştır?

- A) Ben de gördüm güneşin doğarken battığını.
B) Rüzgâr uyumuş, ay gülüyor, her taraf ıssız.
C) Ellerim takılırken rüzgârların saçına
D) Gökyüzü gibi bir şey bu çocukluk!

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde koşul-sonuç ilişkisi yoktur?

- A) Kitap okudukça kendini geliştirirsin.
B) Yağmur yağmadıkça ekinlerin yüzü gülmez.
C) Dedemlerle oldukça geniş bir eve taşındık.
D) Onunla konuştukça içim rahatlıyordu.

7. Caminin içinin aydınlığı Selim Dede'yi şaşırttı. Sanki duvarlar yerine ince tül perdeler vardı da ışık onlardan süzülerek içeri giriyordu. Gözlerindeki bulanıklığı alıp götürdü bu aydınlık. Sinan'la birlikte hünkâr mahfiline gitti Selim Dede. Orada çevresi çini kaplı mermer mihrabın önünde durdular. Çiniler iri yapraklı, kırmızı, mavi, yeşil şakayıklarla bezeliydi.

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisinin metinde kullanılan anlamı verilmemiştir?

- A) aydınlık: Işık alan.
B) perde: Görüşü, ışığı engellemek, bir şeyi gizlemek için pencereye veya bir açıklığın önüne gerilen örtü.
C) duvar: Engel.
D) mihrap: Cami, mescit vb. yerlerde Kâbe yönünü gösteren, duvarda bulunan ve imama ayrılmış olan oyuk veya girintili yer.

8. Sanatçı, gerçekleri estetik öğelerle birleştirerek insanların zihnine kazıyan ve aydınlık çağların başlamasına destek olan kişidir.

Bu cümle aşağıdakilerin hangisinde verilenlerin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur?

- A) • Sanatçı aydınlık çağların başlamasına katkı sağlayan kişidir.
• Sanatçı gerçekleri estetikle birleştirerek insanların hafızasına kazır.
B) • Sanatçının tek görevi aydınlık çağların başlamasına destek olmaktır.
• Sanatçı gerçekleri estetik öğelerle birleştirir.
C) • İnsanların zihnine estetik zevk kazımanın yolu sanatçı olmaktan geçer.
• Aydınlık çağlar sanatçıların desteği ile başlar.
D) • Estetik öğeler sanatçının elinde şekillenir.
• Sanatçı aydınlık çağların başlamasına destek olur.

- E. Aşağıdaki noktalı yerlere hâl eklerinden uygun olanlarını yazınız.

Deniz kıyısın..... demir yolu geçtiği için trenler bizim yaşamımız..... önemli bir yer tutardı. İstedğimiz zaman binip bir başka semt..... gidebilirdik çünkü. Sesi hep evimizin için..... olurdu. Sürekli kulak kabartırdık düdüğünün uzunlu kısıltı ötüşü..... Gecenin ıssızlığın..... ya da rüzgâr deniz..... kara..... estiği zamanlarda, tekerleklerin demir yolun..... geçiş..... bile ulaşırdı biz..... Çarpa çarpa, belli aralarla.

Kemal ÖZER

6. TEMA

DOĞA VE EVREN

Tema Sunumu

➡ GÜZ PATİKALARI

➡ YÜKSEK EVDE OTURANIN TÜRKÜSÜ

➡ SIĞIRCIK KAYASI

HAVA SOĞUK, GÜNEŞ ÇOK UZAKTA...

BUGÜN YAĞMUR YAĞAR MI?

Okuma

Yazma

Konuşma

Dinleme

Metne Hazırlanalım

- Bir geziye çıkmadan önce gideceğiniz yer hakkında araştırma yapmanın size neler kazandırabileceğini açıklayınız.
- Yaşadığınız yerin tarihi ve doğal güzellikleri nelerdir?
- Abant Gölü'nün yerini sınıfa getirdiğiniz Türkiye fiziki haritasında gösteriniz.

Okuyalım

- “Güz Patikaları” adlı metni sessiz okuyunuz. Metinde önemli gördüğünüz yerleri not alınız ve aldığınız notları arkadaşlarınızla paylaşınız.

GÜZ PATİKALARI

İlk keşfimdi Abant, ilk göz ağrım... Zümrüt yeşili ormanlarla kaplı Bolu Dağı'nda yükselirken çocukça bir sevinç kaplamıştı içimi. Ciğerlerime, orman nemiyle harmanlanmış nefes kesen bir koku dolmuştu. Osmanlı saraylarına giren ziyaretçilerin genizleri yanarmış ya çiçek kokusundan, Bolu da öyle karşılamıştı beni. Genzim yanmıştı yeşilin kokusundan. Sabahın ilk saatlerinde, köy minibüslerinin beklediği garajın çay ocağında sıcacık bir bardak çayla dindirmiştım titrememi. Gün ışıırken hareket eden minibüs beni Abant Gölü'ne getirmişti nihayet. Araçtan inip göl kıyısına yaklaştığımda bu sefer heyecandan bacaklarım titriyordu. Dağları saran ormanların ortasında masmavi gölün büyüüne kapılıp gitmiştim. Göl kıyısında turlayan faytonların sesi, cıvı cıvı kuş sesleri öylesine sarmıştı ki beni.

O gün, siyah iri benekleri, gümüş gibi parlayan pullarıyla ilk alabalığımı tutmuştum Abant'tan. Göl yüzeyinde her esintiyle dans eden beyaz nilüferleri ilk burada görmüştüm, ilk çadırımı kurmuştum kıyısına. İlk yalnız gecemi geçirmiştim kamp ateşinin başında. Sabah köylülerden aldığım beyaz peynir ve yaban çileği reçelini sıcacık köy ekmeğine katk etmiştim. Tatlı suya dalıp akvaryum kadar temiz

sularını, balıklarını izlemiştim Abant'ın. Sonrasında da arkası kesilmedi Abant ziyaretlerimin. Her defasında benim için yeni olan bir köşesini keşfettim mavi gölün. Bu defa sonbaharın renkleriyle harmanlanmış ormanda birkaç gün geçirerek yaylalarını keşfetmekti amacım.

Mavi Gölün Yaylaları

Sabahın ilk ışıklarıyla ulaşmıştım mavi gölün kıyısına. Koyu yeşil köknarların arasına serpilmiş kayın ağaçları, yavaş yavaş düşen, sağa sola uçuşan yapraklar, hüznü ve sevinci aynı anda yaşıyor insana. Abant güzün renklerine bezeniyor...

Samat, Abant'ın en tanınmış yaylası. Bakkalı, ahşap camisi, kimi ağaçtan kimi briketten yapılmış evleriyle küçük, şirin bir köyü andırıyor. Göle yakın olması nedeniyle faytonculuk ek bir uğraş olmuş Samatlılar için. Bu yüzden, kışı burada geçirenler de oluyor. Buz gibi kaynak suyuyla susuzluğumu giderip kâh kestirme patikayı kâh yolu takip ederek yirmi dakikalık bir yürüyüşle civardaki büyük yaylalardan Bulanık'a ulaşıyorum. Yaylada hummalı bir faaliyet: Ormandan kesilen kerestelik ağaçların artıkları köylülere dağıtılmış, onlar da odunlarını traktörlere yükleyip evlerine taşımakla meşgul. Diğer tarafta bir koyun sürüsü ağır ağır hareket ediyor...

Yağmur Eşliğinde Derin Bir Uyku

Bulanık, Samat, Dereköy Yaylaları Mudurnu'nun köylerine bağlı üç yayla. Yaz aylarında yaylalarda otlatılan sürüler kışa doğru yavaş yavaş köylere iniyor, yaylalar sessiz ve serin bir mevsim için yalnız kalıyor. Bu civardaki en yüksek tepeye kurulu televizyon vericisinin hemen aşağısında Dereköy Yaylası yer alıyor. Koyun yetiştiriciliği, çevredeki bütün yaylalarda olduğu gibi Dereköylülerin de en önemli geçim kaynağı.

Saatin oldukça ilerlediğini fark edince tekrar tepeye yönelip gün batımını seyretmek üzere zirvedeki yerimi alıyorum. Karşımda Bolu Dağlarından gelen, güneşin kıza boyadığı büyük bulut kütleleri, bendi yıkılmış baraj gibi dağların üzerinden aşağıya, Mudurnu Ovası'na akıyor. Gecenin karanlık perdesi çekilip gösterinin sona ermesiyle fenerimin ışığında geldiğim yoldan Bulanık'a geri dönüyorum. Sabahki hareketten eser yok, yayla âdeta terk edilmiş gibi. Daha önce sırt çantamı koyduğum yayla evinin bahçesine çadırımı kurduktan sonra gökte asılı kandiller gibi göz kırpan yıldızları seyrederek tatlı yorgunluğuma teslim oluyorum. Köpekler ve ara sıra öten puhu kuşları, çekirgelerin sesleriyle birlikte geceyi daha da unutulmaz kılmaya başlıyor. Bir anda boğuk bir kurt uluması yankılanıyor dağlarda. Uluma tüm seslere bir anda son veriyor. Artık gecenin tek sesi kamp ateşinde çıtırdayan odunları. Kapkara yağmur bulutları yıldızları örttüğünde çadıra girip uykuya dalmanın vakti de geliyor. Az sonra yağmurun eşliğinde derin bir uykuya dalıyorum.

Beyaz Şapkalı Hoş Kokulu Mantarlar

Sabah, soğuk ve sisli bir güne uyanıyorum. Bugünkü hedefimse Sinekli ve Sakarca yaylaları. Abant Gölü'ne hiç uğramadan, orman içerisinden giden kestirme bir patikayı tarif ediyor yolda karşılaştığım bir dede, yabani mantarlardan toplarken. Hangi mantarlardan topladığını soruyorum. "Bak, bu kanlıca." diyor, hafif turuncu bir mantarı göstererek. "Pek hoş kokar, su kenarlarındaki kayın ağaçlarının altında bulursun onları." Hafif bir turuncu kokusu geliyor mantarlardan. Rengi ve kokusuyla nefis görünüyorlar...

Bulanık ve Samat yaylalarından gelen suların oluşturduğu dereyi takip eden patikadan ilerliyorum. Ağaçların arasındaki en hafif çıtırtıyı bile kaçırmamak için çaba sarf etmeme rağmen, ormanın derinliklerinden gelen birkaç dal kırılmasından başka bir şey duyulmuyor. Geyiklerin

yaşam alanlarından olan Abant ormanlarında onlardan birini görebilmeyi öyle çok istiyorum ki. Köylüler en fazla geyiğin bu civarda dolaştığını söylemişti oysa. Geyikleri göremedim. Ama yol kenarındaki taşların arasından başını çıkarmış mantarları kaçırmıyor gözlerim. Beyaz uzun şapkalı pösteki mantarları yaylada yaşayanların da tükettiği bir mantar türü. Akşam yemeği için hemen onlardan topluyorum.

Abant Yaylaları Kışı Bekliyor

Yirmi beş dakika boyunca orman içerisinde, sürekli yükselerek ulaştığım büyük düzlüğün sonunda Sinekli Yaylası kendini gösteriyor. Yaylada kimseler kalmamış, sonbaharın hüznü sarı rengi kaplamış her yanı. Boş evleri yalnızlığıyla baş başa bırakıp ormanda ilerlemeye devam ediyorum. Yol boyunca uzanan dere kıyısında da kanlıca mantarlarıyla karşılaşıyorum. Akşama közde mantar ziyafeti bekliyor beni.

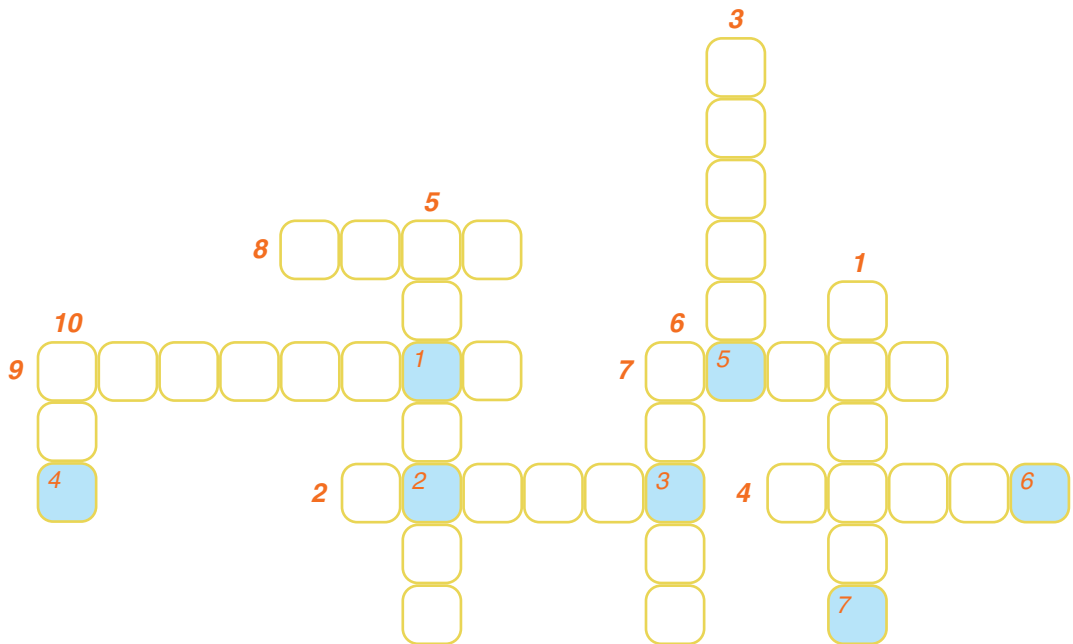
Yürümeye devam ederken taş çeşme kesiyor yolumu. Susuzluğumu lezzetli kaynak suyuyla dindiriyorum. On beş dakika daha patikayı takip ederek civardaki en güzel manzaralı, Düzce üzerinden araçla da ulaşılabilen yaylaya, Sakarca'ya ulaşıyorum. Dağın sırtına yaslanmış yayladan Abant Gölü, Samat ve Bulanık yaylaları kendini gösteriyor.

Gün batımında ormanların arasından süzülen güneşin soluk ışıkları etraftaki dağları âdeta yangın yerine çeviriyor. Güneşin toz pembesine bulanarak koyu bir sis yükseliyor. Ömrünü doldurmuş güz yaprakları, birer birer toprağa düşüyor. Sonbahar kızılın, sarının rengine buluyor Abant dağlarını, yaylalarını. Mavi gölün yaylaları beyaz örtüye bürünmek için gün saymaya başlıyor yavaş yavaş...

Halim Yalçın DİKER

Sözcük Çalışması

► Aşağıdaki bulmacayı çözünüz. Renklendirilmiş kutucuklarda yer alan harfleri sırasıyla aşağıdaki kutucuklara yazınız. Bulduğunuz sözcüğü bir cümle içinde kullanınız.

1. Engeli yerlerden gelip geçenlerin ayak izlerinden oluşan, tekerlekli araç işlemeyen dar yol, keçi yolu, yolak.
2. Tek körüklü, dört tekerlekli, genellikle çift atlı binek arabası.
3. Dağlık, yüksek bölgelerde, kışın hayat şartları güç olduğu için boş bırakılan, yazın havası iyi serin olan, hayvan otlatma veya dinlenme yeri.
4. Yöre.
5. Sıkı, yoğun, hararetili.
6. Su biriktirmek için akan suyun önüne yapılan set.
7. Suyu toplama, sulama ve elektrik üretme amacıyla akarsu üzerine yapılan bent.
8. Baykuşgillerden, orman, dağ ve kayalıklarda yaşayan, uzunluğu yaklaşık 65 cm, sırtı koyu kahverengi bir kuş türü.
9. Alışılanın dışında kısa olan (yol).
10. Küçük kor parçası.

► Okuduğunuz metinde geçen anlamını bilmediğiniz sözcük veya sözcük gruplarının anlamlarını TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten öğrenerek oluşturduğunuz sözlüğe yazınız.

Anlayalım, Yorumlayalım

► Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Yazar, gezisini nereye yapıyor?
2. Yazar, Abant'a bu kez hangi amaçla gitmiştir?
3. Abant Gölü'ne ulaşan yazar hangi duyguları yaşıyor?
4. Dereköylülerin geçim kaynağı nedir?
5. Yolda karşılaştığı bir dedeyle yazar ne konuşuyor?
6. Yazarın en son ulaştığı yer neresidir?

► Aşağıdaki cümlelerde yazarın hangi duylardan (görme, işitme, tatma, koklama, dokunma) yararlandığını noktalı yerlere yazınız.

Dağları saran ormanların ortasında masmavi gölün büyüüne kapılıp gitmişim. (.....)

Göl kıyısında faytonların sesi, cıvı cıvı kuş sesleri öylesine sarmıştı ki beni. (.....)

Susuzluğumu lezzetli kaynak suyuyla dindiriyorum. (.....)

Hafif bir turunçgil kokusu geliyor mantarlardan. (.....)

Sabah, soğuk bir güne uyanıyorum. (.....)

- Aşağıdaki yargılardan öznel olanların başına “Ö”, nesnel olanların başına “N” yazınız. Kutucuklardaki harflere göre okuduğunuz metinden birer örnek cümle de siz yazınız.

	Zümrüt yeşili ormanlarla kaplı Bolu Dağı’nda yükselirken çocukça bir sevinç kaplamıştı içimi.
	Bulanık, Samat, Dereköy Yaylaları Mudurnu’nun köylerine bağlı üç yayla.
	Geyikleri göremedim.
	Mavi gölün yaylaları beyaz örtüye bürünmek için gün saymaya başlıyor yavaş yavaş...
Ö	
N	

- Okuduğunuz metinde aşağıdaki özelliklerden hangileri bulunmaktadır? İlgili kutucukları işaretleyiniz.

Yazar, gezip gördüğü yerler hakkında bilgi verir.	
Yazar, izlenimlerini okuyucunun çeşitli duyularına seslenerek anlatır.	
Yazar, olağanüstü olaylara yer verir.	
Metinde anlatılanlar kurgu değil, gerçektir.	
Yazar, düşüncelerini kanıtlamaya çalışır.	

- Yukarıda işaretlediğiniz özelliklere göre okuduğunuz metnin türü hangisi olabilir? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

☐ Hikâye

☐ Masal

☐ Gezi Yazısı

☐ Anı

Etkileşimli
içerik

- Aşağıda bir gezi yazısından alınan bölümler karışık olarak verilmiştir. Bu bölümleri anlatımın akışına uygun olarak numaralandırınız.

- Hamilton Adası’na Cennet Adası diyenler çok. Doğrusu şu dillere destan olan cenneti bizler de merak etmeye başladık.
- Otelimiz çok güzel. Pasifik Okyanusu uzanıyor önümüzde.
- Uçaktan inince gözlerimizi dört açıp cenneti aramaya başladık. Ada, gerçekten tropik bitkilerle bezenmiş. Çok güzel, çok görkemli oteller yapılmış buraya. Yüzme havuzları, tenis kortları, sağlık ve jimnastik merkezleri, restoranlar, çarşılarla büyük bir tatil köyü.
- Hamilton Adası, ana karaya yakın bir konumda. Birçok adacıktan oluşuyor. Havaalanı da bu adalardan birinin üstüne yapılmış.
- Ne var ki güneşi görmek olanaksız. Yağmur yağdı yağacak.

Söz Varlığımız

- “Güz Patikaları” adlı metinde yazar, anlatımı somutlaştırmak ve güçlendirmek için benzetmeler kullanmıştır. Aşağıda verilenlerin neye benzetildiklerini noktalı yerlere yazınız.

Kaynak suyu

Bulut kütleleri

Yıldızlar

- Okuduğunuz metinde koyu yazılmış sözcükleri inceleyiniz. Bu sözcüklerden hangilerinin başına “benim, onun, onların” ifadelerinden birinin getirilebileceğini söyleyiniz.

Adların kime ya da neye ait olduğunu belirtmek için kullanılan ekler **iyelik ekleri** denir. İyelik ekleri çekim ekidir. Eklendikleri sözcüklerde “benim, senin, onun, bizim, sizin, onların” kişi zamirlerinin yerini tutar.

- Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılan eklerin hangi kişi zamirlerini karşıladığını belirleyerek örnekteki gibi eşleştiriniz.

Etkileşimli
içerik

a. Oyuncaklarım hâlâ duruyor.	onun
b. Kardeşin burada mı çalışıyor?	ç. bizim
c. Babası İzmir'e gitmiş.	benim
ç. Evimiz bu sokaktadır.	onların
d. Bu akşam kardeşleriniz de gelsin.	senin
e. Bahçeleri cennet gibiydi.	sizin
f. Kitapta sayfalar eksikti.	

Aşağıdaki örnek cümleleri inceleyiniz ve 3. tekil kişi iyelik ekiyle belirtme hâl eki (-i) arasındaki ayrıma dikkat ediniz.

Kalemi arkadaşşıma verdim. → Neyi verdim? → kalem-i
hâl eki

Kalemi ne zaman kaybolmuş? → Kimin kalemi? → Onun kalem-i
iyelik eki

- Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılmış sözcüklere gelen eklerden hangilerinin iyelik, hangilerinin hâl eki olduğunu noktalı yerlere yazınız.

Silgin az önce şurada değil miydi?

Şiiri bir de sen okur musun?

Tek hayali iyi bir oyuncu olmaktı.

Elbiseleri ona küçük gelmeye başlamıştı.

Koyunları yaylaya götürdü.

Okulumuz teneffüslerde çocuk bahçesine dönerdi.

Konuşalım, Anlatalım

- ➡ Aşağıdaki fotoğrafları inceleyiniz. Bu fotoğrafların ülkemizde nerelere ait olabileceğini tahmin ediniz. Tahminlerinizi fotoğrafların altlarına yazarak bu fotoğrafların sizde uyardığı hayalleri, duyguları, düşünceleri ve izlenimleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıdaki broşürde Nemrut Dağı ve özellikleri anlatılmıştır. Siz de gezip gördüğünüz bir yeri benzer bir broşür hazırlayarak sınıf arkadaşlarınıza tanıtınız. Tanıttığınız yeri gezerken ihtiyaç duyulabilecek eşyaları da broşürünüzde belirtmeyi unutmayınız.

Bu gezi için
nelere ihtiyacım
var?

- Nemrut Dağı 2.150 m yüksekliktedir.
- Dünyanın sekizinci harikası olarak bilinmektedir.
- UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer almaktadır.
- Doğu ile Batı kültürlerinin kesiştiği bir noktada yer almaktadır.
- Dünyada güneşin doğuşunun ve batışının en güzel izlendiği yerdir.
- Heykeller, kireç taşı bloklarından yapılmıştır.
- Heykellerin bazıları insan yüzü, bazıları ise hayvan başı şeklindedir.

Sağlık Çocuk dergisi, sayı: 07

Araştıralım, Hazırlanalım

- Yaşadığınız çevreyi gözlemleyiniz ve bu bölgedeki çevre sorunlarını belirleyiniz.
- Sınıfınıza çarpık kentleşme, çevre kirliliği, çevrenin korunmasıyla ilgili görseller ve afişler getiriniz.

Okuyalım

► “Yüksek Evde Oturanın Türküsü” adlı şiiri türünün özelliklerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

YÜKSEK EVDE OTURANIN TÜRKÜSÜ

Evleri yüksek kurdular
Önlerinde uzun balkon
Sular aşağıda kaldı
Aşağıda kaldı ağaçlar

Evleri yüksek kurdular
On bin basamak merdiven
Bakışlar uzakta kaldı
Uzakta kaldı dostluklar

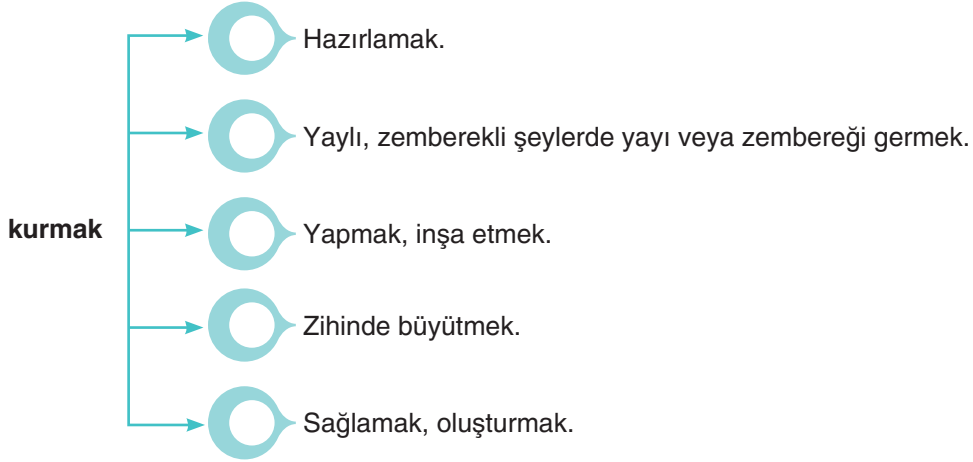
Evleri yüksek kurdular
Cama, betona boğdular
Usumuzdaydı unuttuk
Topraktan uzakta kaldı
Toprağa bağlı olanlar

Gülten AKIN

Sözcük Çalışması

- “Kurmak” sözcüğünün farklı anlamları aşağıda verilmiştir. Sözcüğün metinde kullanıldığı anlamı işaretleyiniz.

- “Kurmak” sözcüğünün mecaz anlamını belirleyip anlamına uygun bir cümlede kullanınız.

.....

.....

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. “On bin basamak merdiven” neyi temsil etmektedir?
2. Toprağı uzak kalanlar kimlerdir?
3. Bu şiirde şairin eleştirdiğı durum nedir?
4. Şairin duygu ve düşüncelerine katılıyor musunuz? Niçin?
5. Şiirin hangi dizesinde bir abartma vardır?

- Sizce evlerin yüksekte olmasıyla dostlukların uzakta kalması arasında nasıl bir ilgi vardır? Örnek vererek açıklayınız.

- Şairin aşağıdaki dizelerde ne anlatmak istediğini belirtiniz.

Evleri yüksek kurdular.

Cama, betona boğdular.

Sular aşağıda kaldı
Aşağıda kaldı ağaçlar.

- Aşağıdaki kutucuklara şiirin hangi bölümünde hangi duyguların ve düşüncelerin anlatılmak istendiğini yazınız.

- 1. bölüm:
- 2. bölüm:
- 3. bölüm:

- Aşağıdaki cümleyi şiirin içeriğinden hareketle tamamlayınız.

Şiirin konusu kentleşmenin getirdiği sorunlardır çünkü

- Okuduğunuz şiirin ana duygusunun doğru belirtildiği kutucuğu işaretleyiniz.

- ☐ Nüfus arttıkça çok katlı apartmanların yapılması kaçınılmazdır.
- ☐ Çok katlı apartmanlardan bakınca ağaçlar küçücük görünür.
- ☐ Çarpık kentleşme, insanları yeşil bir çevreden ve dostluklardan uzaklaştırmıştır.
- ☐ Toprağa bağlı olan insanlar zaman içinde toprağı unutmuşlardır.

- Aşağıdaki karikatürlerin vermek istediği mesajları düşününüz. Bu mesajlara katılıp katılmadığınızı nedenleriyle açıklayınız. Daha sonra karikatürlerden ve okuduğunuz şiirden hareketle büyük şehirlerde yaşanan sorunlar hakkındaki duygularınızı ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Makhmudjon ESHONKULOV (Mahmudcan EŞANKULO) (Özbekistan, 2018)

Ahmad Reza SOHRABI (İran, 2014)

- Karikatürle ilgili yapılan farklı çıkarımlar var ise bu farklılığın nedenleri üzerine sınıfça konuşunuz.

DOĞAL HAREKET ORTAMI BULAMAYAN ÇOCUKLARDA HASTALIK RİSKİ ARTIYOR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi (SBÜ) Hamidiye Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. S. G. A., yaptığı açıklamada çocukların sağlıklı büyümesi, bedensel ve ruhsal açıdan sağlıklı olabilmesi için doğal ortamlara ihtiyaçları olduğunu hatırlatarak günümüzde ülke nüfusunun yaklaşık yüzde 78'inin kentlerde yaşadığını söyledi.

Hızlı ve düzensiz kentleşme nedeniyle çocukların kendilerine oyun alanı bulamadığına işaret eden A., çocukların evlerden dışarı çıkamadığını aktardı.

Çocuklar Kapalı Alanda Kalmaya Mecbur Ediliyor

A., “Çocuklar hem tatil hem okul döneminde kapalı alanda kalmaya mecbur ediliyor. Yeterince hareket özgürlüğü bulamayan çocuklarda obezite, D vitamini eksikliği, bağışıklık sisteminin baskılanması, genel ağ bağımlılığı, öz güven eksikliği ve pek çok ruhsal problem görülebiliyor.” dedi.

(...)

Obezitenin En Önemli Sebebi

A., çocuklarda obezitenin en önemli sebebinin fiziksel etkinlik yetersizliği ve besinlerle vücuda alınan enerjinin harcanamaması olduğunu dile getirerek “Çocukluk çağı obezitesi, tüm dünyada ve ülkemizde önemli bir halk sağlığı sorunu hâline gelmiştir. Obez çocuklarda kas eklem harabiyeti, şeker hastalığı, yüksek tansiyon, erken ergenlik, sık solunum yolu enfeksiyonu geçirme ve ruhsal bozukluklar daha sık görülmektedir.” değerlendirmesinde bulundu.

Genel ağ bağımlılığının çocuklarda ruhsal problemlere ve güvenlik sorunlarına yol açtığını vurgulayan A., şöyle devam etti: “Günümüzde çarpık kentleşme sonucunda çocuk oyun alanlarının giderek azalması ve güvenlikle ilgili sorunlar nedeniyle eğitimciler, açık havada çocukların rahatça koşup oynayabileceği güvenli alanlarda eğitime yönelmektedir. Doğada, açık havada yapılan eğitimler çocukların öğrenmeye yönelik güdülerini ve problem çözme yeteneklerini artırmaktadır. Onların bilişsel, toplumsal, duygusal ve fiziksel gelişimlerini olumlu yönde etkilemektedir. Sınıf dışı öğrenme alanlarının artması ve öğretim programlarının doğada eğitimle güçlendirilmesiyle daha sağlıklı nesillere kavuşacağız.”

(Basından)
(Kısaltılmıştır.)

- Haber metninin başlığı dikkat çekici midir? Neden?

- Bu metnin iletisini değerlendiriniz.

- Bir haber metninde kullanılan yazı biçimi, renk ve görsel okuyucuyu nasıl etkiler? Bu haberde başlıklar nasıl vurgulanmıştır?

Söz Varlığımız

► Aşağıda verilen örnekleri inceleyiniz. Örneklerden hareketle verilen varlıklar arasında ilgi kurarak tamlamalar oluşturunuz.

			
			
			
çiçeğin saksısı			

			
			
			
kuş kafesi			

Çeşitli anlam ilgileriyle birbirini tamamlayan, en az iki ad kullanılarak oluşturulan sözcük gruplarına **ad tamlaması** denir. Ad tamlamalarındaki adlardan ilki tamlayan, ikincisi ise tamlanandır.

Çiçeğin saksısı
tamlayan tamlanan

Kuş kafesi
tamlayan tamlanan

“Çiçeğin saksısı” tamlamasında tamlayan -in (-in, -un, -ün) eki, tamlanan -ı (-i, -u, -ü) eki almıştır. Böyle tamlamalara **belirtili ad tamlaması** denir. “Kuş kafesi” tamlamasında ise tamlayan ek almamış, tamlanan -i (-i, -u, -ü) eki almıştır. Bu tür tamlamalara da **belirtisiz ad tamlaması** adı verilir.

Etkileşimli
içerik

► Aşağıdaki verilen dizelerde geçen ad tamlamalarını bulup çeşitlerine göre gruplayınız.

Evimizin arkasında
Bir bostan vardı.
Sığırcık sürüleri
Konup kalkardı kışın.

Melisa GÜRPINAR

Belirtili ad tamlaması

Belirtisiz ad tamlaması

Etkileşimli içerik

► Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ad tamlaması kullanılmamıştır? İlgili kutucuğu işaretleiniz.

Bir başkaydı masalları büyükan-nemin.

Çocuk dere tepe dolaştı.

Bahar rüzgârı ılık ılık esiyor.

Saksıya gül fidanı diktim.

Konuşalım, Anlatalım

► Aşağıdaki broşürden hareketle çevre sorunlarının azalması için alınabilecek önlemler konusundaki duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız. Konuşurken uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanmaya özen gösteriniz.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Yapılan araştırmalar, dünyadaki mevcut çevre kirliliğinin %50'sinin son 50 yılda meydana geldiğini ortaya koymaktadır. Hızlı nüfus artışı, çevre sorunlarına önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

Dünyamızın bugün 7 milyar olan nüfusunun Birleşmiş Milletler tahminlerine göre 2050 yılında 9 milyar olacağı düşünülmekte olup bu da dünyamızın ilerleyen yıllarda eğer gerekli önlemler alınmazsa çok daha büyük çevresel sorunlarla karşı karşıya kalabileceğine işaret etmektedir.

“Dünya nüfusuna
her gün 250 bin,
her yıl 93 milyon
kişi katılıyor.”

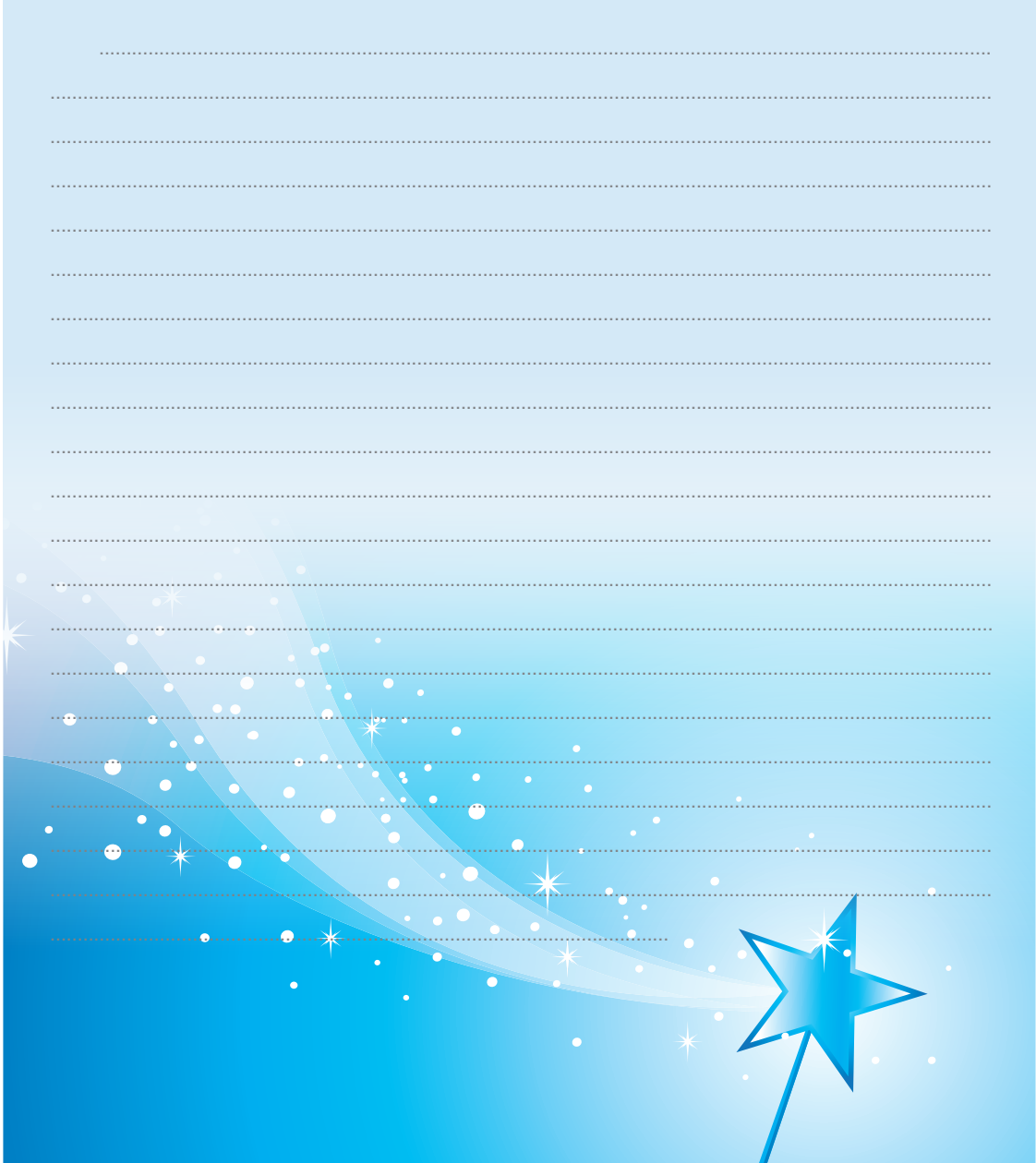

Düşünelim, Yazalım

- Masallardaki gibi elinizde sihirli bir değnek olsaydı kentlerde yaşanan hangi sorunları çözerdiniz? Bu konuyla ilgili düşüncelerinizi defterinize yazınız. Düşüncelerinizi şiir, hikâye, masal veya bilgilendirici metin türlerinden biriyle ifade edebilirsiniz.

Yazma öncesinde defterinize konu ile ilgili “sihirli değnek, kent, sorun, çarpık yapılaşma, çevre, trafik, gecekondu, çevre kirliliği, göç” gibi aklınıza gelen sözcükleri ve sözcük gruplarını yazınız. Bu sözcük ya da sözcük gruplarının aralarında anlam bağlantısı kurup konuyu hangi yönden ele alacağınıza karar veriniz.

Araştıralım, Hazırlanalım

- Doğal denge ve doğal dengenin bozulması hakkında araştırma yapınız.

Metne Hazırlanalım

➡ Aşağıdaki metni okuyunuz ve metinle ilgili soruları cevaplayınız.

SON KUŞLAR

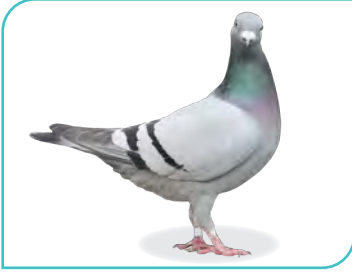
Dünya değişiyor dostlarım. Günün birinde gökyüzünde, güz mevsiminde artık esmer lekeler göremeyeceksiniz. Günün birinde yol kenarlarında, toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz. Bizim için değil ama çocuklar, sizin için kötü olacak. Biz kuşları ve yeşillikleri çok gördük, sizin için kötü olacak. Benden hikâyesi.

Sait Faik ABASIYANIK

(Kısaltılmıştır.)

- Yazarın gelecekle ilgili kaygısı nedir?
- Yazar gibi sizin de bu tür kaygılarınız oluyor mu? Neden?

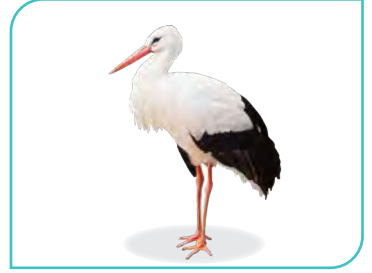
➡ Aşağıda görselleri verilen kuşların adlarını altlarına yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Okuyalım

➡ “Sığircık Kayası” adlı metnin görsellerini inceleyiniz. Metnin başlığından ve görsellerinden hareketle konusunu tahmin ediniz. Daha sonra metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

Tahminim:

SIĞIRCİK KAYASI

Koca dağ, dipten doruğa sığircık kaynıyordu. Sevimli ala sığircıkların kimi konuyor, kimi kalkıyordu. Şamataları yeri göğü tutmuştu. Taşların dibi, otların arası yumurta bezeliydi. Sarı, kocaman ağzları; tüysüz, şiş karınlarıyla yavrular vardı. Temmuz sıcaklığının yakıcılığında annelerinin kanat serinliğini arıyorlardı.

Hasan Ağa öfkeli, adamlarını çağırdı. Çatal kapılı konağın avlusuna yürüdü. Kaba paltosunu savurarak tuz taşına tırmandı. Yönünü Sığircık Kayası'na dönüp küt parmağını havaya dikti:

— Şu parmağımın gösterdiği yeri görüyor musunuz?

Adamları tetikte:

— Görüyoruz ağam, diye ünleştiler.

O zaman ağzınızı kapayın, gözünüzü açın. Sesime kulak verin. Anlıyor musunuz? Sığircık Kayası'nda tek sığircık sesi duymayacağım!

Ağanın adamları şaşkın bakınırken o:

— Ne bu be? Dağda davarıma, ovada ekinime, evimde bana rahat yok. O pis, işe yaramaz yaratıkları kovalayıp kaçıracaksınız. Anladınız mı?

Adamların yine tümü birden:

— Anladık, diye çıgıştılar.

(...)

Sığircıklar şafak şarkısına başlarken onlar da havaya ateş etmeye başladılar. Her silah sesiyle sığircıklar ürküp kaçıyorlardı...

Bu olay köylüleri de şaşırtmıştı. Koskoca ağa, yumruk kadar sığircıklardan ne istiyordu? Kimseye bir zararı olmayan kuşlara düşmanlık niyeydi?

Köyün yaşlılarından Hüseyin dede, Sığirtmaç İsmail, öğretmen ve birkaç kişi daha kalkıp yürüdüler. Ürkek, ağanın kapısını çaldılar.

Hasan Ağa, kuş tüyü minder ve halı yastıkta taş kesilmişti. Hüseyin dede, Sığirtmaç İsmail, öğretmen durmayıp dil döküyorlardı. Sonunda iri kehribar tespihi şakırdadı. Kalın boynundan kırmızı kılsız döşüne doğru kaynar bir ter yürüdü. Gözleri yuvasında döneledi:

— Ülen, siz kim oluyorsunuz da bana akıl veriyorsunuz? Benim aklımın sadakası sizin sürünüze yeter. Ne cesaretle karşımda konuşuyorsunuz? Bu ne kendini bilmezlik? Bu ne patavatsızlık haa?

Köylüler suspus olmuştu.

(...)

Sonuçta yine ağanın dediği oldu. Sığırcıkların çığlık çığlığa direnmeleri de bir yarar sağlamadı. Sonunda can tatlı geldi. Bir akşamüstü kürem kürem uçup gittiler. Geride avuç avuç sıcak yumurtalar ve kabuğundan çıkmış yetim yavrular bıraktılar.

Sığırcıklar çok uzağa gitmemişti. Hemen bir köy ötede, Kuşkonmaz Dağı'nın çıplak yamaçlarına konmuşlardı. Buradan eski yurtları, canlarından birer parça bıraktıkları Sığırcık Kayası'nı da görebiliyorlardı.

Kuşkonmaz Dağı'nın eteğinde Kuruöz köyü vardı. Kuruöz; kendi hâlinde, küçük ve yoksul bir köydü. Ala sığırcıkları çıplak dağlarında görünce sevindiler. Çevredeki pınarların, kuyuların önüne birer yalak oluşturup kuşların su içmelerine yardımcı oldular. Şelek şelek ot, testi testi su taşıyıp yeni konuklarının yurt yuva tutmalarına katkıda bulundular.

Böylece günler, aylar geçti. Derken ekinler yetti. Çiftçiler, biçtikleri sapı bir uçtan harman yerine çekmeye durdular.

O gün ikindiye yakın hava karardı. Görülmüş şey değildi bu. Sanki gündüzleyin gece olmuştu. Gölgele iyice koyulaştı. Gökyüzüne kara bir sac gelip kapandı. Yazıda yabanda çalışanlar korkuyla evlerine doğru adımlarını sıklaştırdılar. Başlarına gelecek felaketin “dolu” olacağından korkuyorlardı.

Ağanın köyü olan Çağırkan'ı kötü bir haber yaladı: “Çekirge bulutu Kale Gediği'ni aşmış, köye doğru geliyor. Geçtiği yerde tek yeşil dal bırakmıyor.” diye. Bu korkunç tufanı daha önce yaşamış olan yaşlılar, ellerini göğe açmış dua ediyorlardı: “Tanrım çoluk çocuğumuza, ağızsız dilsiz hayvanlarımıza acı, kışın tümümüz açlıktan kırılırız...”

Ertesi gün tan yeri ağarırken köylüler dışarı döküldüler. Çevrede uçup gidemeyen, ölen çekirge yığınları vardı. Her yan, yangın yerine dönmüştü. Ağaçların kabukları bile soyulup yenmişti. Dünkü yemyeşil dallar, bugün birer sevimsiz kuru çubuktular. Oysa Kuruöz köyüne çekirgeler hiçbir zarar verememişti. Çünkü ala sığırcıklar Kuruöz'ü ordu olup korumuştular.

Köylüler, ağanın konağının önünde toplandılar. Tümü parmaklarını, ürünlerine hiç zarar gelmeyen Kuruöz köyüne çevirmişlerdi. Sığırtmaç İsmail'in sesi herkesten çok çıkıyordu:

— Ağa, ağa ağzını değil, gözünü aç da Kuruöz köyüne bak. Bir Kuruöz'e bir de bizim köyümüze bak. Ala sığırcıkların korkusuna tüm çekirgeler bizim köyün üstüne yağdı. Sığırcıklar Kuruöz'ü ordu olup korudular. Çekirgeleri yaklaştırmadılar. Senin acımasızca kovduğun sığırcıklar, diye bağırdı...

Hasan KIYAFET
(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

- Okuduğunuz metinden hareketle aşağıdaki sözcükleri ve sözcük grubunu anlamlarıyla eşleştiriniz.

siğircık	tufan	siğırtmaç	kehribar	patavatsızlık
döş	şelek	yalak	yazı yaban	şafak

.....: Büyükbaş hayvan güden kimse, siğir çobanı.

.....: Sözlerinin nereye varacağını düşünmeden saygısızca konuşma, davranışlarına dikkat etmeme.

.....: Göğüs, bağır.

.....: Çok yoğun veya şiddetli şey.

.....: Dağ, taş, kır.

.....: Süs eşyası yapımında kullanılan, açık sarıdan kızıla kadar türlü renklerde, yarı saydam, kolay kırılır ve bir yere hızlıca sürtüldüğünde hafif cisimleri kendine çeken, fosilleşmiş reçineden yapılmış.

.....: Hayvanların su içtikleri taş veya ağaçtan oyma kap.

.....: Serçegillerden, siyah renkli, uzun gagalı, serçeden iri, ötücü bir kuş, çoğurcuk, çekirge kuşu.

.....: Sırtta taşınan yük.

.....: Güneş doğmadan az önce beliren aydınlık.

- Yukarıdaki sözcüklerin ve sözcük grubunun anlamlarındaki koyu yazılmış harfleri sırasıyla kutucuklara yazarak şifreye ulaşınız. Bulduğunuz şifre hakkındaki duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

ŞİFRE:

----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Ağanın adamları, siğircıkları köyden uzaklaştırmak için ne yapıyorlar?
2. Siğircıklar hangi dağın yamaçlarına konuyor? O dağın eteğindeki Kuruöz köyü halkı, siğircıklara nasıl davranıyor?
3. Aylar sonra bir gün ağanın köyüne gelen haber nedir?
4. Çekirgeler neden Kuruöz köyüne zarar vermiyor?
5. Köylülerin özellikle Siğırtmaç İsmail'in ağaya söyledikleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

► Okuduğunuz metnin serim, düğüm ve çözüm bölümlerini özetleyiniz.

Serim bölümü

Düğüm bölümü

Çözüm bölümü

► Aşağıdaki atasözlerinden hangisi okuduğunuz metnin ana fikrini destekler niteliktedir? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

Serçeden korkan darı ekmez.

Rüzgâr eken fırtına biçer.

Ağanın alını terlemezse ırgatın bur-
nu kanamaz.

Kuş kanadına kira istemez.

► Hikâyede anlatılan olaylardan birine günlük hayatınızdan bir örnek yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

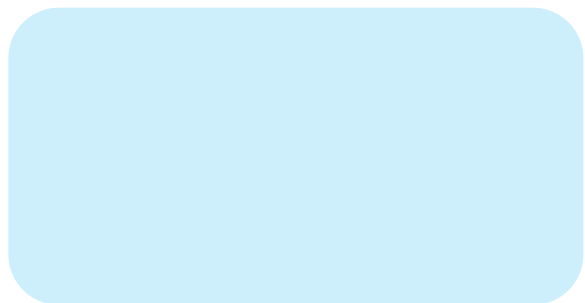
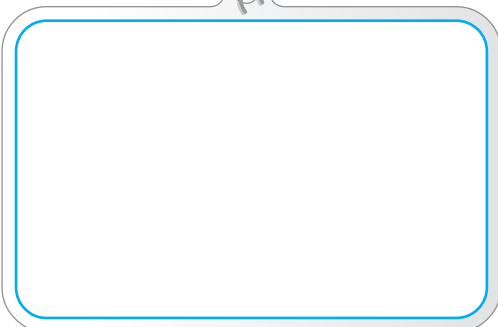
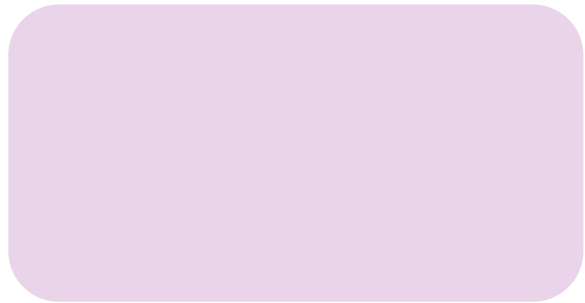
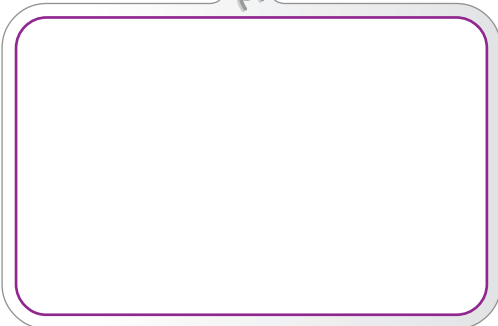
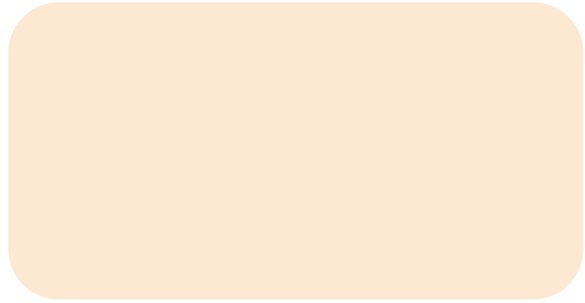
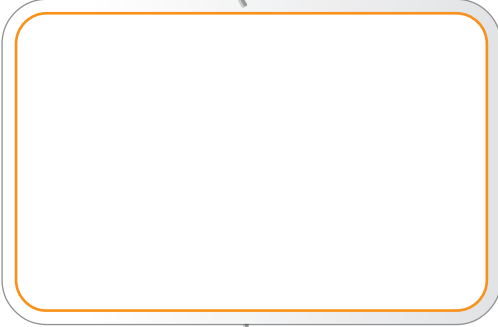
.....

► Nesli tükenmekte olan hayvanlardan hangilerini biliyorsunuz? Sizce bu hayvanların neslinin tükenmemesi için neler yapılabilir?

► Okuduğunuz metinde Hasan Ağa sığırcıkları köyden uzaklaştırarak doğal dengenin bozulmasına sebep olmuş ve köy çekirgelerin istilasına uğramıştır. “Doğal dengenin bozulması ne demektir?” sorusu üzerine düşününüz ve doğal dengenin korunmasına katkı sağlayan üç hayvan belirleyip örnekteki gibi açıklayınız. İlgili yerlere belirlediğiniz hayvanların resimlerini çizebilir veya fotoğraflarını yapıştırabilirsiniz.

Arılar, bal yapmanın yanı sıra tozlaşmayı da sağlar. Tozlaşma, bitkilerin yaşamını etkileyen önemli bir faktördür. İnsanları ve hayvanları besleyen bitkiler tozlaşma ile var olabilir. Arıların zarar görmesi, bitkilerin de zarar görmesi anlamına gelmektedir.

Söz Varlığımız

- Okuduğunuz metinde geçen bazı deyimlerin ünsüz harfleri aşağıda verilmiştir. Bu deyimleri bulunuz. Deyimlerin anlamlarını atasözleri ve deyimler sözlüğünden bularak metne katkılarını belirleyiniz. Deyimleri birer cümle içinde kullanınız.

1 Y R G Ğ T T M K

2 Ğ Z N K P M K

3 K L V R M K

4 T Ş K S L M K

1.
2.
3.
4.

- Aşağıdaki görsellerde metinde geçen bazı kişi ve unsurlar verilmiştir. Bu kişi ve unsurları metinde öne çıkan özelliklerine göre örnekteki gibi birer sıfatla belirtiniz.

öfkeli ağa

- Aşağıdaki kutucuklarda verilen ekleri örnekteki gibi sözcüklere getiriniz. Oluşturduğunuz sözcüklerdeki eklerin bu sözcüklere kattığı anlamları belirleyiniz.

-cik

-ce

-msi

ince yufka → ..incecik.. yufka
küçük çocuk →
minik kedi →

iri güller → ..irice.. güller
büyük ev →
güzel kız →

ekşi erik →ekşimsi.. erik
acı biber →
sarı saç →

Yukarıdaki etkinlikte görüldüğü gibi “-cik, -ce, -msi” gibi ekler olarak “küçülme, yakın olma, azalma gibi” anlamları kazanmış sıfatlara **küçültme sıfatları** denir.

- Aşağıdaki altı çizili sıfatların anlamlarını güçlendirmek için örnekteki gibi bu sıfatların ilk ünlüsüne kadar olan kısmın sonuna “m, p, r, s” harflerinden uygun olanları getirerek noktalı yerlere yazınız.

Bembeyaz bulutlar gökyüzünde salınıyor.

.....koca adamı daha ne kadar bekleteceksin?

.....karanlık bir geceydi.

.....temiz odayı görünce içim rahatladı.

- Aşağıdaki cümlelerde geçen sıfat tamlamalarının altını çizin. Sıfatların cümleye kattığı anlamları örnekteki gibi noktalı yerlere yazınız.

İki çocuk derenin kenarında oynuyordu.sayı.....

Ali amcam büyükçe zeytin ağacının altında oturuyor.

Çocuklar dik yokuştan aşağıya doğru kayıyorlardı.

Gökyüzünde gri bulutlar belirmişti.

Birinci caddeden sola dönünce parkı görürsünüz.

Kütüphaneden hangi kitabı alacaksınız?

Sivri tepenin eteğinde bizim köyümüz var.

Yemyeşil vadinin göz kamaştıran güzelliği var.

Bahçemize irice bir köpek gelmiş.

Etkileşimli
içerik

Konuşalım, Anlatalım

- Aşağıda verilen sözcük ve sözcük gruplarından istediklerinizi kullanarak “insanların hayvanlara karşı sorumlulukları” konusundaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Konuşma öncesinde konuyla ilgili beyin fırtınası yapınız.

sahipsiz hayvanlar

hayvan hakları

beslemek

eziyet

evcil hayvan

sağlıklı ortam

yetkili

duyarlı olmak

canını yakmamak

sahiplenmek

Düşünelim, Yazalım

- “Hayvan sevgisi” konulu bir hikâyeyi defterinize yazınız. Hikâyeyi yazarken yazınızı zenginleştirmek için sıfat ve ad tamlamaları kullanınız. Yazınızda uygun geçiş ve bağlantı ifadeleri kullanmaya özen gösteriniz.

Araştıralım, Hazırlanalım

- Günlük gazete ya da dergilerden mevsimler, iklim değişikliği gibi konularla ilgili haber metni, makale, görsel veya afiş bularak sınıfınıza getiriniz.
- Sınıfınıza doğa seslerinin yer aldığı bir CD getiriniz.

Dinleme
metni

Metne Hazırlanalım

- Sınıfa getirdiğiniz haber metinlerini ve yazıları öğretmeninizle okuyunuz, afiş ve görselleri inceleyiniz. Bunlarla ilgili duygularınızı ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Aşağıda verilen bilmeceleri cevaplayınız.

Şekere benzer tadı yok.
Havada uçar kanadı yok.

Saçaktan süngü sarkar.
Şıp benim alnıma, şıp senin
alnına.

- Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Bu görsellerin size çağrıştırdığı duyguları, düşünceleri ve hayalleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

Dinleyelim

- "Hava Soğuk, Güneş Çok Uzakta..." adlı metni dinleyiniz. Metinde önemli gördüğünüz yerleri not alınız ve bu notları arkadaşlarınızla paylaşınız.

Sözcük Çalışması

- Dinlediğiniz metnin anahtar sözcüklerini anlamlarına uygun birer cümlede kullanınız.

kış

doğa

güneş

- Dinlediğiniz metinde geçen anlamını bilmediğiniz sözcükleri TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten öğreniniz.

- “Kış” sözcüğünün size çağrıştırdıklarını noktalı yerlere yazarak bir sözcük salkımı oluşturunuz.

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız.

1. İnsanların eve kapanmasının sebebi nedir?
2. Kışın doğada ne gibi değişiklikler olmaktadır?
3. İnsanların dışındaki canlılar niçin havaların soğumasından daha çok etkilenmektedir?
4. Ormanın ziyaret edilmesinin sebebi nedir?
5. Metne göre yapılabilecek en insanca davranış nedir?
6. Metinde gerçekten dinlenirse doğanın duyulabileceği söylenmektedir. Sizce doğa duyulabilir mi? Niçin?

- Dinlediğiniz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Metnin Konusu
.....
.....
.....
.....

Metnin Ana Fikri
.....
.....
.....
.....

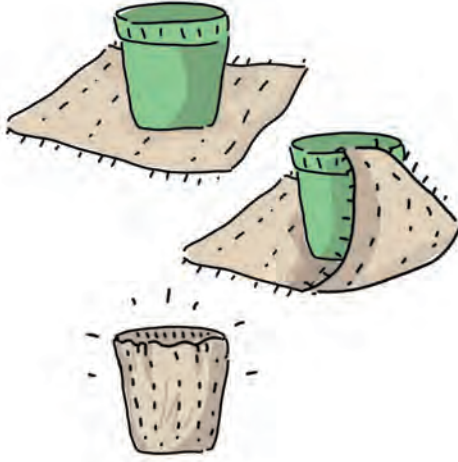
- Yazar, metnin bir bölümünde insanların kimi zaman doğaya karşı fazla düşünmeden, biraz da acımasızca davranmasından söz ediyor. Sizin bu konudaki görüşleriniz nelerdir? İnsanların doğaya karşı acımasızca davrandığını düşünüyor musunuz? Günlük hayattan örneklerle açıklayınız.

► Aşağıdaki etkinliği yaparak sevdikleriniz için özel bir hediye hazırlayınız.

SEVDİKLERİMİZE

MALZEMELERİMİZ

- Plastik ya da başka bir malzemeden yapılmış saksı
- Bahçeden veya parktan topladığımız kuru dallar
- Saman ipi
- Yapıştırıcı
- Çuval kumaşı ya da çaya batırılmış, kurutulmuş, eski görünümü verilmiş kâğıt
- Çiçek toprağı, çiçek tohumu ve su

Öncelikle saksımızın etrafını saracak büyüklükte çuval bezini alalım. Saksıyı bu çuval bezi ile yapıştırıcı kullanarak kaplayalım. Çuval bezi yoksa soğumuş çayı orta derinlikte bir kaba koyalım. Saksıyı kaplayacak büyüklükteki kâğıdı çaya batırıp 20 dakika kadar bekletelim. Sonra çıkarıp kurumaya bırakalım. Böylece kâğıt eski görünümlü bir renk alacaktır. Saksımızı bununla da kaplayabiliriz.

Şimdi sıra geldi ağaç dallarına. Ağaç dallarını, kapladığımız saksının üzerine sık aralıklarla yapıştırıyoruz. Dalların aynı büyüklükte olması gerekiyor. Dallar aynı boyutta kesmek için büyüklerinden yardım alabilirsin. Tehlikeli olabilecek durumlarda büyüklerden yardım almak gerekir. Senin de böyle davranacağına eminim!

Yapıştırdığımız dalların üzerine birkaç sıra saman ipi saralım. Böylece saksımız daha doğal görünecek. Birkaç sıra sardıktan sonra ucunu kurdele gibi bağlayalım. Çiçek toprağını boşalttığımız saksımıza çiçek tohumunu ekelim. Son olarak saksımıza tohumları ve toprağı nemlendirecek kadar su koyalım.

Unutmadan küçük bir karta özel bir mesaj yazalım. Hediyesimizin üzerine ilâştirelim.
Artık onu sevgiyle verebilirsin.

<https://dosyamerkez.saglik.gov.tr>

Söz Varlığımız

- Aşağıda verilen sözcüklerle ekleri birleştiriniz. Eklendiği sözcüğün anlamını değiştirmeyen eklerin bulunduğu kutucukları örnekteki gibi boyayınız.

güneş..... -li -e -lik	renk..... -ten -siz -li	ses..... -i -li -siz	bebek..... -lik -çi -e
bulut..... -lu -suz -lar	çiçek..... -çi -lik -ler	fotoğraf..... -ta -lık -çı	fark..... -ı -lı -sız

- Aşağıdaki dizelerde geçen ad ve sıfat tamlamalarını bulunuz. Ad tamlamalarının altını mavi, sıfat tamlamalarının altını ise kırmızı kalemle çiziniz.

Odanın penceresi bir bahçeye bakar Bahçe çırılçıplak, kurumuş ağaçlar <i>Halim YAĞCIOĞLU</i>	Dağın uykusuna, kuşun gözüne, Sabahın sesine, taşıdım seni. <i>Ülkü TAMER</i>
Uzak ve beyaz şehirlerden Bir ince yağmurla gelirsin <i>Gülten AKIN</i>	Ağaç dik, sula çiçekleri Çocukları görünce gülsün gözlerinin içi <i>Ali PÜSKÜLLÜOĞLU</i>

Bu görseli en doğru yansıtan metin aşağıdakilerden hangisidir? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

- ☐ Yolların iki yanından deli deli ırmaklar akıyor, bazı yerlerde su kaldırımlara kadar çıkıyordu. Çayı sel basmıştı, yatağının dikleştiği yerlerden kocaman kaya parçaları ve ağaç kütükleri yuvarlanıyordu.
- ☐ O sabah hava bozmuş, şiddetli bir yağmur başlamıştı. Köy, kısa bir süre içinde sular altında kalmıştı.
- ☐ Bir gün önce çok yağmur yağmıştı. Ertesi gün ikindi vaktine doğru azgın bir sel başladı. Tepelerden hışıldayarak gelen su, iki yandaki setlere vurarak daha büyük ses çıkarıyor, önüne ne gelirse alıp gidiyordu.
- ☐ Her şey birkaç saat içinde olup bitti. Önce bir yağmur boşandı, sonra evin giriş kapısından içeri su dolmaya başladı. Su baskınının yaşandığı evlerdeki eşyalar büyük zarar gördü.

BUGÜN YAĞMUR YAĞAR MI?

Yağışlı Havaların Işığı Şimşekler...

Güneşli havalarda en çok merak edilen konular, hava sıcaklığının kaç derece olabileceği ve havada nemin olup olmayacağıdır. Oysa yağmurlu ya da soğuk havalarda beklentiler daha farklıdır. Ne kadar yağmur yağabileceği, yağış şeklinin nasıl olacağı merak edilenlerin başında gelir.

Yağmurlu havalarda bizi bekleyen başka hava olayları da olabilir. Mesela şimşekler... Önce şimşegin nasıl oluştuğunu hatırlayalım mı?

Bir bulutun tabanı ile yer arasında, iki bulut arasında veya bir bulut içinde elektrik boşalırken oluşan kırık çizgi biçimindeki geçici ışığa "şimşek" diyoruz.

Yağmurlu bir havada şimşekleri gördüğümüzde güvenliğimiz için açık alanlarda oynamak ya da çalışmaktan kaçınmamız gerekiyor. Tekne gezintisi, balık avlama ve yüzmek gibi eğlencelerimize de bir süre ara vermekte fayda var. Dahası da var. Evdeyseniz de elektrikli cihazları kullanmaktan uzak durmak önemli.

En Sıcak-En Soğuk

Bugüne kadarki en yüksek sıcaklık, 13 Eylül 1922'de el-Aziziye şehrinde 58 santigrat dereceyle kayıtlara geçmiştir. En düşük sıcaklık ise Antarktika'nın Vostok bölgesinde -89,2 santigrat dereceyle 21 Temmuz 1983'te kaydedilmiştir.

Bulutlar Nasıl Oluşur?

Bulutlar, gökyüzünün harika süsleridir. Bulutlu bir günde gökyüzünde gördüğünüz orta büyüklükte (yaklaşık 1 kilometre çapında) bir bulutun içinde 1-5 milyon kilogram su vardır. Peki, nasıl oluyor da bu kadar su başımıza kovadan dökülür gibi dökülmüyor, bu kadar tonlarca ağırlık havada durabiliyor? Bulutların bu kadar ağırlığa rağmen gökyüzünde asılı kalabilmelerinin sebebi, bu damlacıkların çok küçük olmalarıdır.

Bulutlar şekillerine ve yüksekliklerine göre sınıflandırılır. Genelde üç ana grupta toplanır. Bu sınıflandırmaya göre ince, tutam tutam, ufak bulutlara "sirüs"; kümeler hâlinde olanlara "kümü-lüs", ufukta tabaka hâlinde görünenlere de "stratus" deniliyor.

Kar Nasıl Yağar?

Kış aylarında güneş ışınları çok güçlü değildir. Sadece karaya yakın yerlerde değil, bulutların bulundukları yüksekliklerde de hava sıcaklığı çok düşük olur. Yeryüzünden yükselen su buharı, nem oranının artışı ve sıcaklıkla birlikte yağışa dönüşür. Ancak havanın soğukluğu nedeniyle bulutlar sıvı hâle geçmeden, bu aşamayı atlayarak doğrudan buz kristali hâline dönüşür. 0,1 milimetre çapındaki buz kristalleri birbirlerine yapışarak kar tanelerini oluşturur. Yani yağmur veya kar yağmasını belirleyen ana unsur, bulut ile yer arasındaki hava sıcaklığıdır.

Eğer bulut ile yer arasındaki hava sıcaksa bu kar taneleri yere düşene kadar yağmur tanesi hâline dönüşebilir. Ama soğuksa yere kadar kar tanesi olarak inmeyi başarabilir. Bu durum hava tahminlerine "karla karışık yağmur" ya da "Kar yağışı bekleniyor." yorumuyla verilir.

Kar tanecikleri hafiflikleri nedeniyle yere o kadar yavaş inerler ki 3.000 metreden inmeleri 2 saat alabilir.

Karlı Havalarda Yollara Neden Tuz Dökülür?

Kış aylarında yollara tuz döken kamyonları ya da iş yerlerinin önünü tuzlayan dükkân sahiplerini görmüşsünüzdür. Peki, siz de tuzun suda çözüldüğünü mü düşünüyorsunuz? Aslında sanıldığının aksine tuz, suyun içinde şekerin eridiği gibi erimez. Tuz buzun içine girince onu çözer. Tuz yine kalır ama buz çözüldüğü için artık o, su değildir; tuzlu sudur ve erime noktası saf sudan daha düşüktür.

Buzlanmış yollara tuz döküldüğü zaman tuz, önce buz ile çözümlenerek bir buzlu su tabakası oluşturur ve bu çözeltinin donma noktası düşük olduğundan sıfırın altındaki sıcaklıklarda bile donmadan kalabilir.

Hanife AZAKLI
(Kısaltılmıştır.)

6. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

Tema Sonu
Ek Sorular

A. 1-4. soruları aşağıdaki şiire göre cevaplayınız.

BİR YER DÜŞÜNÜYORUM

Bir yer düşünüyorum, yemyeşil,
Bilemem neresinde yurdun.
Bir ev günlük güneşlik,
Çiçekler içinde memnun.

Haydi çocuklar, haydi,
Salıncakları kurun!
Başka dallarsa eğilmiş:
— Yemişlerimizden buyurun!

Bahçe kapısına varmadan daha,
Baygın kokusu ıhlamurun.
Gölgesinde bir sıra, der gibi:
— Oturun!

Rüzgâr esmez, konuşur:
— Uçurtmalar uçun, çamaşırlar kuruyun.
Mesut olun, yaşayın,
Ana, baba, evlat, torun...

Ziya Osman SABA

1. Şair ne hayal etmektedir?

.....

2. Şairin hayal ettiği evin bahçesinde neler bulunmaktadır?

.....

3. Şairin anlattığı yerde yaşıyor olsanız burayı arkadaşlarınıza nasıl anlatırdınız?

.....

4. “Baygın” sözcüğü şiirde aşağıdaki anlamlarından hangisiyle kullanılmıştır? İlgili kutucuğu işaretleyiniz ve sözcüğü bu anlamıyla bir cümlede kullanınız.

- ☐ a. Bayılmış, kendinden geçmiş.
- ☐ b. İnsanı kendinden geçirir gibi olan.
- ☐ c. Yığılmış, dökülmüş.

Cümle:

B. Aşağıdaki ifadeler nesnel anlatımlı ise ifadelerin başına “N”, öznel anlatımlı ise “Ö” yazınız.

- ☐ a. Bütün gün küçücük bir odada zaman geçiriyordu.
- ☐ b. Ağaçtaki kuş sesleri huzur veriyordu içime.
- ☐ c. Bugün saat 17.00’de Fransa’ya gitmek için uçağa binecek.
- ☐ ç. Çiçeklerin olmadığı yerde insanlar yaşayamaz.
- ☐ d. Doğadaki dengelerin korunmasında insanlara düşen görevler bulunmaktadır.
- ☐ e. Resme çiçekler eklenince resim daha bir güzelleşti.

C. Aşağıda verilen ifadelerdeki noktalı yerlere uygun adlar yazarak ad tamlamaları oluşturunuz.

..... kedisi sevmekten çok hoşlanır.

Isparta'dan aldığım gül bahçeye diktim.

Biraz dinlenmek ve serinlemek için ağacının oturduk.

..... yıkıntıları arasında sessizce ağlıyordu.

Ç. Aşağıda verilen bilmecelerdeki sözcüklerden hangilerinin iyelik eki aldığını belirleyiniz ve bilmeceleri cevaplayınız.

- a. Burnum kırmızı, kuyruğum yeşil.
- b. Bir kızım var, kat kat çeyizi var.
- c. Ben giderim, o gider, içimde tık tık eder.
- ç. Gece boşum, gündüz doluyum.

D. Aşağıdaki ifadeleri kutucuklarda verilen sözcüklerin uygun olanlarıyla tamamlayınız (Gerekirse sözcüklere uygun ekler getirebilirsiniz.).

gürültü

gökyüzü

güneş

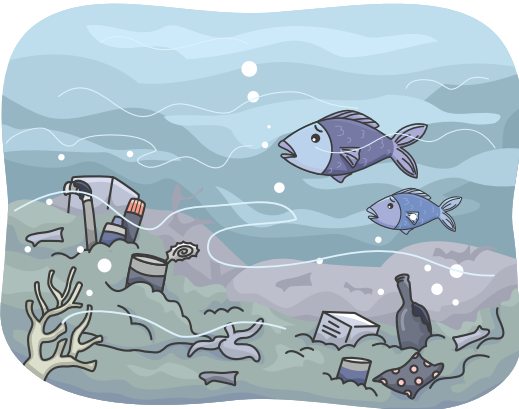
koku

soğuk

acı

- 1. Bir ağacın altına uzanmış, yer yer mavileşen bakıyordu. (görme)
- 2. Tren, rayların onarımı bittikten sonra büyük bir hareket etti. (işitme)
- 3. Biber o kadar ki ısırınca yüzünü buruşturdu. (tatma)
- 4. Bahçeye girdiğimizde burnumuzu gül dolduruyor. (koklama)
- 5. Ankara'nın sert içimi titretiyordu. (dokunma)

E. Aşağıdaki karikatürleri inceleyiniz. Bu karikatürlerin size düşündürdüklerini defterinize yazınız.

F. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

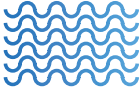
1. Sabah saatlerinde bindiğimiz, denizi bembeyaz köpürten vapor, düdüğünü çalarak yanaşıyor Büyükada'nın çinilerle süslü tarihî iskelesine. Marmara Denizi'ne serpiştirilmiş dokuz adadan en büyüğü olan bu adaya yaz gününde heyecanla ilk adımı atanlar, piknik yapmaya gelenler oluyor. Onları adadaki evinin yolunu tutanlar ve adaya gezmeye gelenler izliyor. Ben de bu kalabalığın arasına karışarak saat kulesinin olduğu meydandan geçiyorum, bisiklet kiralayanlar buradan bisikletlerine binip ayrılıyor bizden.

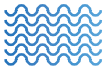
İzlen ŞEN

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Gezi yazısı B) Hikâye C) Masal D) Anı

2. Bir şehrin beş günlük hava tahmin raporu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tarih	Hava Olayı	Sıcaklık (°C)	
		En Düşük	En Yüksek
11 Ocak Cumartesi		-12	-2
12 Ocak Pazar		-8	1
13 Ocak Pazartesi		-6	0
14 Ocak Salı		-11	1
15 Ocak Çarşamba		-12	1

Rüzgârlı

Karlı

Bulutlu

Parçalı Bulutlu

Tabloya göre aşağıdaki yorumlardan hangisi yanlıştır?

- A) Pazar, salı ve çarşamba günleri en yüksek sıcaklıklar eşittir.
B) Salı ve çarşamba günleri hava parçalı bulutludur.
C) Cumartesi ve çarşamba günleri en düşük sıcaklıklar eşittir.
D) Pazar, sıcaklığın en düşük olduğu gündür.
3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iyelik eki kullanılmamıştır?
- A) Bu kitapta hayat öykümü kaleme alacağım.
B) "Ölümsüz Aile" romanı kütüphanenizde olması gereken bir kitaptır.
C) Kurutulmuş çiçekler ona geçmişi hatırlatıyordu.
D) Keşke evimizde olsaydım da yine hep bir arada yaşasaydık.

4.

Ormanın var, pınarın var, taşın var.
Dört mevsimde bulut saçlı başın var.
I II

Abdurrahim KARAKOÇ

Boğaz gümüş bir mangal, kaynatır serinliği;
III
Çamlıca'da, yerdedir göklerin derinliği.
IV

Necip Fazıl KISAKÜREK

Bu dizelerde altı çizili ifadelerden hangileri sıfat tamlamasıdır?

- A) Yalnız III B) I ve II C) II ve IV D) I, II ve III

5. I. Bir gün çiftliklerinde otururken babasına:

II. "Elbette edemeyiz oğlum. Çünkü o ağaç armut ağacı." dedi.

III. Ziraat fakültesinden yüksek lisans diplomasını yeni almıştı.

IV. Ne kadar modası geçmiş yöntemlerle çalışıyorsunuz, babacığım!

V. Babası kabul etti:

VI. Eğer böyle devam ederseniz örneğin şu ağaçtan yılda on kilo bile elma elde edemezsiniz, dedi.

Numaralanmış cümlelerden anlamlı bir fıkra oluşturulduğunda doğru sıralama aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) III, I, VI, V, II, IV B) III, I, IV, V, VI, II C) III, I, IV, VI, V, II D) I, IV, VI, III, V, II

6. Aşağıdaki ifadelerden hangisi "Çevre bilinci nasıl oluşur?" sorusuna cevap olabilir?

- A) İnsanlar, atıklardan neler yapılabileceği, geri dönüşüm fikirlerinin nasıl üretilebileceği ve bu fikirlerden geri dönüşüm projelerinin nasıl yapılacağı konusunda bilgilendirilmelidir.
- B) Çevre, insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde oldukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve doğal bir ortamdır.
- C) Havanın, suyun ve toprağın kirli olması insanlar başta olmak üzere tüm canlıların zarar görmesi demektir. İnsan, bu kirliliğin ve sebep olduğu olumsuzlukların en aza indirilmesinde önemli bir role sahiptir.
- D) Çevre kirliliğine sebep olan en önemli unsurlardan biri çöp sorunudur. Ülkemizde her yıl yaklaşık 5 milyon kamyon çöp atılmaktadır.

7. (I) Göl yüzeyinde her esintiyle dans eden beyaz nilüferleri ilk burada görmüştüm, ilk çadırımı kurmuştum gölün kıyısına. (II) İlk yalnız gecemi geçirmiştik kamp ateşinin başında. (III) Sabah sıcacık köy ekmeğine katık etmek için köylülerden beyaz peynir ve yaban çileği reçeli almıştım. (IV) Tatlı suya dalıp akvaryum gibi temiz sularını, balıklarını izlemiştim Abant'ın.

Halim Yalçın DİKER

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede kişileştirmeden yararlanılmıştır.
- B) II. cümlede karşılaştırma yapılmıştır.
- C) III. cümlede amaç-sonuç ilişkisi vardır.
- D) IV. cümlede benzetme yapılmıştır.

7. TEMA

BİLİM VE TEKNOLOJİ

Tema Sunumu

➡ ÇOCUKLAR DOĞUŞTAN BİLİM İNSANIDIR

➡ TELEVİZYON EN İYİ ARKADAŞIMI YEDİ

➡ ALO... GRAHAM BELL!

BANKAMATİK İÇİN KURS AÇAN YOK MU?

SİMİT VE PEYNİR'LE "BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ"

Okuma

Yazma

Konuşma

Dinleme

Metne Hazırlanalım

► Aşağıdaki metni okuyup soruları cevaplayınız.

İnsan olarak sahip olduğumuz en önemli özelliklerimizden biri “merak duygumuz.” Merak ettiğimiz konular bizi çekiyor ve onların peşinden gidiyoruz. Bilim insanları da merak ettikleri konuların peşinden gidiyor. Başka bir deyişle “bilimsel araştırmalar” yapıyorlar. Bilim insanlarının uğraşları boşa çıkmıyor ve bilimsel konularla ilgili önemli bilgi birikimleri oluşuyor. Bilim dünyası böylece yeni bilgilerle sürekli zenginleşiyor.

Zuhal ÖZER

- Yazara göre ilgimizi çeken konular nelerdir?
- Öğrenme ve buluş sürecinde merak duygusu neden önemlidir?

► Araştırma yaparken nasıl bir tutum sergiliyorsunuz? Başvurduğunuz bilgi kaynaklarını değerlendirmeniz amacıyla aşağıdaki soruları defterinize cevaplayınız.

1

Merak uyandırıcı bulduğunuz konular nelerdir? Genellikle hangi konularda araştırma yaparsınız?

2

Merak ettiğiniz konularda sorularınızın cevabını bulana kadar uğraşır mısınız yoksa vazgeçer misiniz? Neden?

3

Merak ettiklerinizi öğrenmek için araştırma yaparken hangi bilgi kaynaklarına (kitap, ansiklopedi, konuyla ilgili bilgi sahibi kişiler, genel ağ vb.) başvurursunuz?

4

Bir sunum için hangi teknolojik araçları (akıllı tahta, projeksiyon, ses kayıt cihazı, fotoğraflar vb.) kullanacağınızı nasıl belirlersiniz?

5

Hangi konularda denemeler, deneyler yapıyorsunuz? Bu deneme ve deneyler size neler kazandırıyor?

Okuyalım

► “Çocuklar Doğuştan Bilim İnsanıdır” adlı metni koyu yazılan bölümlere ve noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

Metin içerisinde altı çizilmiş, koyu ya da italik yazılmış, renklendirilmiş, farklı punto ya da font kullanılmış bölümler önemli noktaları vurgular.

ÇOCUKLAR DOĞUŞTAN BİLİM İNSANIDIR

Ay neden yuvarlaktır? Çimen neden yeşildir? Neden düş görürüz? Neden ayak parmaklarımız vardır? Bu sorular ve binlerce benzeri, zaman zaman hepimizin aklına gelir. Ama en çok çocuklar bu soruların yanıtlarını merak ederler. Bu, onların dünyada var olan gerçekleri hızla öğrenebilme isteklerinin somut bir göstergesidir. Tıpkı bilim insanlarında olduğu gibi.

Peki, sorduğumuz bu sorulara yanıt alabiliyor muyuz? Yetişkinlerden kimi zaman yanıt alabiliriz. Kimi zaman öyle sorular gelir ki aklımıza, yanıtını pek kimse bilemez. İşte o zaman sorumuzun yakasını bırakmayıp yanıtı doğru ilerlemeye uğraşmamız gerekir. Bu yolda ilerlerken ilk kaynağımız ansiklopediler olabilir. Evimizde ansiklopedi yoksa kitaplığa gidebiliriz. Kitaplıklarda, ansiklopedilerden başka kitaplarda da aradığımız bilgiyi bulma şansımız vardır. **Kitaplar, merakımızı gidermek için başvurabileceğimiz en değerli ve en güvenilir kaynaklardır.** Yanıtı bulana değin uğraşırız. Yanıtı bulduğumuzda aldığımız zevke diyecek yoktur. Ya yanıtı bulamazsak ne olacak? Elbette yanıtı aramanın peşini bırakmamamız gerek. Kim bilir belki de gelecekte bu sorunun yanıtını ilk bulan bilim insanları bizler oluruz.

“Sorduğum soruya güler mi acaba?” Hiç böyle bir duyguya kapıldığınız oldu mu? Bu, kimi zaman insanın aklına gelen bir şeydir. Ancak gülünecek diye soru sormaktan kaçınmak, insana pek de bir şey katmaz. Kimi sorular, ilk bakışta insanlara çok değişik geldiği için değişik tepkilerle karşılaşabiliriz bunları sorduğumuzda. Ancak bu tepkiler çok da önemli değildir. Daha doğrusu bizim öğrenme ve merak isteğimizi durdurmamalıdır. Yılmaksızın denemelerimizi sürdürmeliyiz.

Öğrenmenin bir yolu da deneyler, denemeler yapmaktır. Çocuklar, denemeler yaparak öğrenmeyi çok severler. **Çocukların deneme yapmaya olan istekliliği olağanüstü güzellikte bir özelliktir.** Bilinen odur ki öğrenmenin en iyi yollarından biri denemeler yapmaktır. Denerken merak ettiğimiz şeyin gerçekten olup olmadığını görmüş oluruz. Gördüğümüz ve yaptığımız şeyler de aklımızda kolayca kalır.

Çevresindeki varlıklara ve gerçeklere dikkat eden, onları merak eden, araştıran ve en önemlisi de soru sormaktan korkmayan çocuklar, önüne çıkan her engelin kolayca üstesinden gelirler. Çünkü onlar, bu özellikleri sayesinde bilgi sahibi olma ve karşılaştıkları sorunları kazandıkları becerilerle çözme olanağına sahiptirler. İşte toplumumuzun ve dünyamızın böyle çocuklara gereksinimi vardır. Siz çocuklar gerçekten çok özel ve değerlisiniz.

Zuhal ÖZER
(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

- “Bilim insanı” sözcük grubunun tanımını yapınız. Bu sözcük grubunu anlamına uygun bir cümlede kullanınız.

Bilim insanı

Tanımı:

.....

Cümle:

.....

- Yaptığınız tanımdan ve okuduğunuz metinden yararlanarak bir bilim insanında bulunması gereken özellikleri aşağıya yazınız.

-
-
-
-
-

- Okuduğunuz metinde geçen aşağıdaki sözcüklerden anlamını bildiklerinizi birer cümlede kullanınız. Anlamını bilmediğiniz sözcüklerin anlamlarını TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten bulunuz.

Sözcükler	Sözlük Anlamı / Cümle
tepki	
kaynak	
olağanüstü	
gösterge	
merak	
ansiklopedi	
beceri	

Anlayalım, Yorumlayalım

► Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Metne göre çocuklar neden pek çok sorunun cevabını merak ederler? Sorularına cevap bulabilmek için neler yaparlar?
2. Soru soran çocuklarla bilim insanları arasında hangi yönden bir benzerlik vardır?
3. Sorularımızın cevaplarını bulana kadar niçin cevabı aramanın peşini bırakmamalıyız?
4. Hangi çocuklar, önüne çıkan engellerin üstesinden gelirler?
5. Toplumumuzun ve dünyamızın nasıl çocuklara ihtiyacı vardır?
6. Metnin vermek istediği mesaj sizce nedir?

► Aşağıda okuduğunuz metinle ilgili sorular verilmiştir. Bu soruların cevaplarının yer aldığı kutucuk numaralarını yazınız. Soruları cevaplarken birden fazla kutucuk numarası kullanabilirsiniz.

1. Çocukların çok meraklı olması ve sürekli sorular sorması neyin göstergesidir?

1.	Anlamak için hevesli olduklarının	4.	İyi bir gözlemci olduklarının
2.	Geveze olduklarının	5.	Gerçekleri çabucak öğrenme isteklerinin
3.	Derslerinde başarılı olduklarının	6.	Konuşmayı çok sevdiklerinin

2. Çocukların bir konu hakkındaki merakını gidermek için başvurabileceği en değerli ve en güvenilir kaynaklar nelerdir?

1.	Ansiklopediler	4.	Akıllı telefonlar
2.	Genel ağ	5.	Kitaplıklar
3.	Yetişkinler	6.	Kütüphaneler

3. Önüne çıkan her engelin kolayca üstesinden gelen çocukların özellikleri nelerdir?

1.	Gerçeklere ulaşmak için araştırırlar.	4.	Dikkatlidirler.
2.	Çabuk vazgeçerler.	5.	Soru sormaya utanırlar.
3.	Soru sormaktan korkmazlar.	6.	Merak ederler.

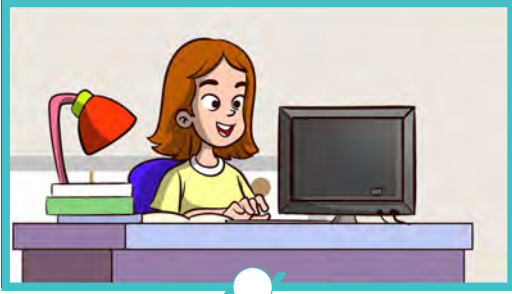
► Aşağıda bilim insanlarının merak ettikleri soruların cevaplarını ortaya çıkarmak için araştırmalar yapmalarından ve bu araştırmalardan elde ettikleri sonuçları bilim dünyası ve bilim dünyası dışındaki kişilerle paylaşmalarına kadar olan süreç verilmiştir. Açıklamalardan yararlanarak bu görselleri oluş sırasına göre numaralandırınız.

Merak ettiği konularla ilgili fikir sahibi olmak için bilgi toplar. Bu amaçla kitap ve bilimsel makaleler gibi kaynakları okur.

Diğer bilim insanlarıyla fikir alışverişi yapar.

Üzerinde çalıştığı konuyla ilgili olarak o güne kadar elde edilmiş tüm bilgileri bulmaya çalışır.

Gözlemler yapar.

Tahminlerinin doğru olup olmadığını deneyler yaparak belirlemeye çalışır.

Gözlemler ve deneyler sonucunda elde ettiği bilgileri düzenler.

Gözlem ve deney sonuçlarını inceleyip yorumlar. Başka çalışmalarda elde edilmiş bilgilerle bunları karşılaştırır. Karşılaştırmalara dayanarak çıkarımlarda bulunur.

Düşüncelerini ve elde ettiği bilgileri bilim dünyasıyla paylaşır. Bu amaçla bilimsel makaleler yazar, raporlar hazırlar, konferanslarda sunumlar yapar.

Söz Varlığımız

Hava yavaş yavaş kararıyordu. Başımı kaldırıp gökyüzüne bir an baktım ve o anda yüreğimde bir sıkıntı duyar gibi oldum. Yukarıda ta yükseklerde ısılt ısılt yıldızların arasında, ufuklara kadar uzanan Samanyolu'nu gördüm. Samanyolu saman gibi, gümüş gibi parlıyordu...

Cengiz AYTMATOV
çev.: Mehmet ÖZGÜL

► Bu metinde aşağıdakilerden hangisi yoktur? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

Soru eki

İyelik eki

Yönelme hâl eki

Çoğul eki

► Aşağıdaki cümlelere soru anlamı katan eklerin altını örnekteki gibi çiziniz.

- Peki, sorduğumuz bu sorulara yanıt alabiliyor myuz?
- Hiç böyle bir duyguya kapıldınız mı?
- Sorduğum sorulara gülerler mi?

Yukarıdaki cümlelerde kullanılan soru eki (mi); kendisinden önce gelen sözcükten ayrı, kendisinden sonra gelen eklerle ise bitişik yazılır ve soru anlamı kattığı cümlelerin sonunda soru işareti kullanılır.

Soru eki “mi” de çoğul eki, hâl ve iyelik ekleri gibi çekim ekidir. Çekim ekleri, eklendiği sözcüklerin anlamını değiştirmeyen, sözcüklerin cümle içinde kullanılmasını sağlayan eklerdir.

► Aşağıdaki cümlelerle bu cümlelerdeki soru eki “mi”nin cümlelere kattığı anlamları eşleştiriniz.

Her gün kitap okuyor musun?

koşul

Yaz geldi mi teyzemlere gidiyorum.

zaman

Büyük mü büyük bir ağacın gölgesinde oturduk.

rica

Şu bardağı bana uzatabilir misin?

soru

Bu kadar büyük hata yapılır mı?

şaşıрма

pekiştirme

► Aşağıdaki ifadeleri “ile, için, gibi, kadar, doğru” ifadelerinden uygun olanlarla tamamlayınız.

Merakımızı gidermek kitaplara başvurabiliriz.

Arkadaşım, kardeşi çok iyi anlaşıyor.

Yanıtı bulana uğraşırız.

Bilim insanları arı çalışıyorlar.

Çocuk, biraz önce parka gitti.

Tek başına anlamı olmayan, sonuna geldiği sözle cümledeki diğer sözcükler arasında anlam ilgisi kuran sözcüklere **edat (ilgeç)** denir.

- Aşağıdaki cümlelerde yer alan edatların bu cümlelere kazandırdığı anlam özelliklerini inceleyiniz.

Zeytin gibi simsiyah gözleri var. (benzetme)
Esin gibi Ömer de bu mahallede oturuyor. (karşılaştırma)
Bisiklet ile evin yolunu tuttu. (araç)
Kardeşim beş güne kadar gelecek. (yaklaşık)
Ninemi karşılamak için havaalanına gittik. (amaç)
Üşüdüğüm için hırkamı giydim. (neden)

- Aşağıdaki cümlelerde geçen edatların altını çiziniz ve cümlelere kattığı anlamları örnekteki gibi yazınız.

benzetme

zaman

karşılaştırma

araç

uygunluk

amaç

Annem gibi teyzem de her gün yürüyüş yapar. → **karşılaştırma**

O kitabı okuması için arkadaşşıma verdim. →

Bu elbise tam sana göre. →

Ben gelinceye kadar o gitmişti. →

Rüzgâr deli gibi esiyor, ağaçlar beşik gibi sallanıyordu. →

Tren ile gideceksen ben de gelirim. →

Konuşalım, Anlatalım

- Aşağıdaki dergi yazısını okuyunuz. Yazıdan hareketle çocuklarla bilim insanları arasındaki ortak özellikleri belirleyiniz. Bu konu hakkındaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

GENÇ BULUŞÇU

Canan Dağdeviren çocukken taşları kırıp içlerindeki atomu bulmaya çalışmış. Meraklı bir çocukmuş ve deneyler yapmayı severmiş. Ailesi de onu bu konuda desteklemiş. İyi bir eğitim almış, merakının peşinden gitmiş ve şimdiye kadar iki tıbbi cihaz geliştirmiş: Giyilebilen kalp pili ve esnek deri algılayıcı. Genç buluşçunun bilimle uğraşmak isteyenlere birkaç önerisi var:

“Soru sorun, hayal kurun, plan yapın, bilimsel kaynakları tarayın ve mümkün olduğunca kendinizden farklı insanlarla bir araya gelin. En çok bilgiyi farklı insanlardan öğrenir, olaylara farklı açılardan bakabilme kabiliyeti kazanırsınız.”

Tuğba CAN

Düşünelim, Yazalım

- **Metinde geçen aşağıdaki ifadeden hareketle bir hikâye yazınız. Hikâyenizdeki cümleleri soru ekinin kattığı farklı anlamlarla ve edatlarla zenginleştiriniz.**

“Çevresindeki varlıklara ve gerçeklere dikkat eden, onları merak eden, araştıran ve en önemlisi de soru sormaktan korkmayan çocuklar, önüne çıkan her engelin kolayca üstesinden gelirler.”

Araştıralım, Hazırlanalım

- **Teknolojik araçlarla (bilgisayar, televizyon, cep telefonu vb.) ilgili bağımlılık konusunda çeşitli kaynaklardan araştırma yapınız.**

Metne Hazırlanalım

- Televizyon ve bilgisayarın günlük hayatımızdaki yeri hakkında neler düşünüyorsunuz?
- Televizyon olmasaydı hayatınız nasıl olurdu?
- Televizyonda izlediğiniz programları, saatlerini ve bunlarla ilgili düşüncelerinizi aşağıdaki tabloya yazınız.

Programlar	İzlediğim programlar	Saat aralıkları	Düşüncelerim
Çizgi filmler			
Yerli diziler			
Yarışma programları			
Müzik, eğlence programları			
Belgeseller			
Haberler			
Spor programları			
Reklamlar			

- Aşağıdaki soruları günlük hayatınızı dikkate alarak cevaplayınız.

- Hoşlanmadığınız televizyon programları varsa bunlar nelerdir? Bu programlardan niçin hoşlanmıyorsunuz?
- Reklamlarda görüp almak istediğiniz ürünler oluyor mu? Bu durumlarda ne yapıyorsunuz?
- Hangi etkinlikleri televizyon izlemeye tercih edersiniz?

Okuyalım

- “Televizyon En İyi Arkadaşımı Yedi” adlı metnin görsellerini inceleyiniz. Metnin başlığından ve görsellerinden hareketle konusunu tahmin ediniz.

Tahminim:

- “Televizyon En İyi Arkadaşımı Yedi” adlı metni, metinde yer alan soruları cevaplayarak ve noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

TELEVİZYON EN İYİ ARKADAŞIMI YEDİ

En iyi arkadaşımı kaybettiğimde sekiz yaşındaydım. Ben ilk, en iyi ve en sevgili arkadaşımı hiç beklemediğim bir anda kaybediverdim.

Çocuk arkadaşını nasıl kaybetmiş olabilir?

(...)

Zamanımızın çoğunu bizim evin arka bahçesindeki harika salıncığımda sallanarak geçirirdik. Salıncığım iki kişilikti, yüksekti ve çok sağlamdı. Ancak temmuz ayında bir gün bir şeyler ters gitti. Olabildiğince hızlı sallanıyordum. Salıncığımın oturağı aşağı doğru inerken ben havada kaldım. Yükseldim, yükseldim ve sonra da düşmeye başladım.

Salıncaktan düşen çocuğa ne olmuştur?

Sol koluma bir şey olmuştu ve canım yanıyordu.

(...)

Temmuz ayı, kırılan kolumun iyileşmesini bekleyerek geçti. Ağustos ayında kolumdaki alçıdan kurtuldum ve yine salıncakta sallanmaya başladık. Tüm gün sırayla bir o, bir ben sallanıyorduk. Birbirimizi hep daha yükseğe itmeye çalışıyorduk. Derken neredeyse hava kararmak üzereydi ki annesi bağırarak ona hemen gelmesini ve babasının onlara getirdiği şeyi görmesini istedi. Ama biz annesini duymamış gibi yaptık ve sallanmaya devam ettik. Annesinin onun adını ve göbek adını birlikte haykırdığını duyana değin... Arkadaşım dördüncü bağırışın yarısında sanki çok uzak bir yerden gelen bir sesi ancak duyuyormuş gibi yaparak başını çevirdi.

“Beni mi çağırıyorsun anne? Tamam, tamam, şimdi geliyorum!”

Birlikte onların bahçesinin önüne dek yürüdük. Sonra o bahçedeki sulama fışkiyelerinin arasında birkaç kez zikzaklar çizerek koşuşturdu ve evin kapısına geldiğinde bana dönüp gülümseyerek pilotların birbirlerine her şeyin iyi olduğunu anlatmak için yaptıkları gibi elini yumruk yapıp başparmağını yukarı kaldırdı. Ertesi gün yine sallanıp uçabilecektik. Tüm bir yaz beklemiştik ve bir gün daha bekleyebilirdik.

Meğer o gün onunla son kez oynamışım. Evlerinin kapısını her gün çaldım ama annesi hep onun çok meşgul olduğunu ve oynamaya gelemeyeceğini söyledi. Meşguldü ve telefona gelemezdi. Meşgul müydü? Oyun oynayamayacak denli mi? Salıncakta sallanıp uçamayacak denli mi? Ölmüş olmalıydı. Ne tür bir ölüm en iyi arkadaşları birbirinden ayırırdı ki? Uçacaktık, başparmağıyla öyle demek istemişti. Böyle düşünerek ağlayıp durdum.

Sizce çocuğun arkadaşıyla görüşmemesinin nedeni ne olabilir?

Birkaç hafta sonra babamla annemin konuşmalarına kulak misafiri olmasaydım gerçeği hiçbir zaman öğrenemeyecektim. Benim üzüntümü hafifletmek için bizim de bir televizyon edinmemizin iyi olup olmayacağını konuşuyorlardı.

Ne? Televizyon denilen şey de ne? Sözcüğü ilk kez duyuyordum ama en iyi arkadaşımın babasının o akşam eve bir televizyon getirmiş olduğunu anlayabilecek denli zekiydim. En azından artık ne olduğunu biliyordum. Televizyon en iyi arkadaşımı yemişti.

Bunu görmek korkunç bir şey olmalıydı. Şimdi de benim ailem bir tane almayı düşünüyordu. Korkmuştum. Televizyonun neler yapabileceğini anlamıyorlardı.

“Televizyon insanları yer.” diye açıkladım aileme. “Hayır.” dediler gülerek “Televizyon insanları yemez. Arkadaşın gibi sen de çok seveceksin.”

Sonbahar geldi ve geçti. Uzun ayrılık, aralık ayını da mahvetti. Uçmayı çoktan unuttum ama arkadaşımı unutmadım.

Yılbaşı yaklaşırken bize de bir televizyon geldi. Annem “Bak bu bir televizyon, insanları yemez.” dedi. Belki yemez ama insanları değiştirdiği kesin. Ailemi sonsuza dek değiştirdi.

Ailede neler değişmiş olabilir?

Annemin TV yemek tepsilerini keşfetmesinden sonra yemek odasındaki masada yemez olduk. Akşam yemeğini bir program başlamadan hazırlıyor, öteki başlamadan bitiriyorduk. Eskiden yemek yerken konuşurduk. Şimdi televizyon bize konuşuyordu. Mutlaka bir şey söylemeniz gerekiyorsa reklamları beklemeliydiniz. Benim tüm söyleyeceklerimi otuz saniyeye sığdırmaya çalışarak konuşuyor olmamın bundan kaynaklandığını sanıyorum.

Televizyonlu günlerden önce yatağıma uzanır, annemle babamın kendi odalarında yaptıkları ve benim anlayamadığım konuşmaların sesini ninni gibi dinleyerek uyuyakalırdım. Artık babam hava durumunu izledikten sonra annem ise çok sevdiği sonraki bir diziyi seyrettikten sonra uyumaya gider olmuştum. Ben de belleğimdeki sesleri dinleyerek uyumaya başladım.

Altı çizili ifadede çocuk ne demek istemiştir?

Babam Perry Mason (Peri Meysin) kitaplarını almayı bıraktı. Nasıl olsa televizyonda da gösteriliyordu ve bu ona daha kolay geliyordu. Ancak bana okuma zevkini aşılaman babam ve Perry idi. Annem ve babam sinemaya gitmeyi de bıraktılar. Babam çoğu filmin nasıl olsa bir gün televizyonda da gösterileceğini söylüyordu. Bir süre sonra artık babamla top oynamamaya başladık. Maçlara da gitmez olduk, televizyonda daha fazla maç izliyorduk. Babam böylece “maç seyredirken uyuma sanatı uzmanı” oldu. Büyük koltuğuna yerleşip maçı açtıktan sonra birkaç dakika içinde uyuyakalıyordu. En azından öyle görünüyordu. Gözleri kapalıydı ve horluyordu ama onu sarsarsanız birden gözlerini açıp oyunun kaç kaç olduğunu, kimin önde olduğunu bile söyleyebilirdi.

Herkes televizyon seyretmeyi benden daha çok seviyordu. Ağaçlara tırmanmak, bisiklete binmek ve salıncakta uçma çalışmalarımı sürdürmek dururken kıpırdamadan oturmayı sevmiyordum. Belki televizyon arkadaşımı yememişti ama onun önüne oturduğu günden bu yana bir kez olsun dönüp arkasına bakmamıştı. Bir an önce eve dönüp sevdiği diziyi seyretmekten daha çok ilgisini çeken bir şey yoktu. Belki de bu onun düşünüyorduğu midillinin yerini dolduruyordu. Belki ailesi ona gerçek dünyaya katılması için bir ortam hazırlasaydı o küçük kutunun önünde oturmak onu bu denli mutlu etmeyecekti.

Altı çizili cümlede hangi nesne, neye benzetilmiştir?

Bildiğim tek şey bir daha hiç en iyi arkadaşım olmadığı. Ve daha önemlisi, ben haklıydım. Televizyon gerçekten insanları yiyor.

Linda ELLERBEE (Elirbi)
çev.: Ufuk AKYOL
(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

- “Televizyon” sözcüğünü televizyonun olumlu ve olumsuz yönlerini göz önünde bulundurarak iki farklı cümlede kullanınız.

1

2

- Televizyon sözcüğünün harflerini kullanarak her kutucuğa bir harf gelecek şekilde örnekteki gibi sözcükler oluşturunuz. Bu sözcükleri anlamlarına uygun birer cümlede kullanınız.

T E L E V İ Z Y O N

E V

- Aşağıdaki ifadeler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

müzik dinlemek ya da kitap okumak gibi

anne ve babalar zaman zaman

televizyonu kapatabilmeli

farklı uğraşılarda bulunarak

çocuklarına örnek olabilmelidirler

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Yazarın çocukluğunda arkadaşıyla görüşmesi ne zaman kesiliyor?
2. Yılbaşı yaklaşırken alınan televizyon, çocuğun ailesinde hangi değişikliklere neden oluyor?
3. Sizin ailenizde televizyonla ilgili tutum ve davranışlar nasıldır?
4. Yazarın arkadaşını unutamadığını nereden anlıyorsunuz?
5. Yazarın “Televizyon gerçekten insanları yiyor.” sözüne katılıyor musunuz? Niçin?

- “Televizyon En İyi Arkadaşımı Yedi” adlı metinle daha önce dinlediğiniz “Ceylan, Kaplumbağa, Fare ve Karga” adlı metni tabloda verilen ölçütlere göre karşılaştırınız.

	Televizyon En İyi Arkadaşımı Yedi	Ceylan, Kaplumbağa, Fare ve Karga
Konusu		
Şahıs ve varlık kadrosu		
Olay örgüsü		

- Aşağıda verilen akıllı işaretleri çeşitli kaynaklardan araştırarak anlamlarıyla eşleştiriniz. Ailenizle bir program izlemek istediğinizde bu akıllı işaretlerden hangisini, neden tercih edeceğinizi belirtiniz.

Olumsuz Örnek Oluşturabilecek Davranışlar	Şiddet / Korku	7 Yaş ve Üzeri	Genel İzleyici Kitlesi	13 Yaş ve Üzeri
---	----------------	----------------	------------------------	-----------------

Akıllı işaretler, televizyon yayınlarının içeriğiyle ilgili bilgilendirici bir sınıflandırma sistemidir. Bu sistem, izleyicileri televizyon yayınlarının olası zararlı etkilerinden korumak amacıyla Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından geliştirilmiştir.

- Medya araçlarında ya da genel ağ sitelerinde sunulan bilgilerin size uygun olup olmadığını nasıl belirleyebilirsiniz?

Söz Varlığımız

- Aşağıdaki noktalı yerlere “ama, ki, ve” sözcüklerinden uygun olanları yazarak ifadeleri tamamlayınız.

Uçmayı çoktan unuttum arkadaşımı unutmadım.

Hava kararmak üzereydi annesi bağırarak ona hemen gelmesini söyledi.

Sonbahar geldi geçti.

Yukarıdaki ifadeleri tamamlarken kullandığınız “ama, ki, ve” sözcükleri anlamca ilgili cümleleri birbirine bağlamıştır. Sözcükleri, sözcük gruplarını, cümleleri birbirine bağlayan ve getirildikleri cümlelerde çeşitli anlam ilgileri (beraberlik, olumsuzluk, pekiştirme, neden-sonuç, beğenme...) kuran sözcüklere **bağlaç** denir.

Etkileşimli
içerik

- Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılmış bağlaçların cümlelere kazandırdığı anlamları örnekteki gibi yazınız.

olasılık

karşıtlık

pekiştirme

olumsuzluk

eşitlik

neden-sonuç

beraberlik

Arkadaşımı göremeyince **hem** çok üzüldüm **hem** ağlayıp durdum.

beraberlik

Arkadaşım **ne** aradı **ne** sordu.

Arkadaşımı bir daha hiç **ama** hiç göremedim.

Uçmayı çoktan unuttum **ama** arkadaşımı unutmadım.

Arkadaşım benimle görüşmüyordu **yoksa** onu kırmış mıydım?

Televizyonu sen **de** çok seveceksin.

Arkadaşım o kadar televizyon izliyordu **ki** bana ayıracak zamanı yoktu.

Konuşalım, Anlatalım

- Teknolojik araçlarla (cep telefonu, bilgisayar, televizyon vb.) ilgili bağımlılık konusunda yaptığınız araştırma sonucunda edindiğiniz bilgilerden yararlanarak “teknoloji bağımlılığı ve çözüm önerileri” konusunda arkadaşlarınızla tartışınız.

Düşünelim, Yazalım

- Metindeki çocuk, babasının kitap almayı bıraktığını söylüyor ve bu durum onu üzüyor. Metindeki çocukla arkadaş olduğunuzu ve ödünç kitap almak için bir kütüphaneye gittiğinizi hayal ediniz. Kütüphane görevlisinin verdiği aşağıdaki üye kayıt formunu doldurunuz.

Kütüphaneye kayıt yaptırırken yanınızda bir büyüğünüzün olması gerektiğini unutmayınız.

İL HALK KÜTÜPHANESİ MÜDÜRLÜĞÜ ÜYE KAYIT FORMU

Öğrencinin

T.C. Kimlik No.su :
Adı Soyadı :
Doğum Tarihi :
Telefon No.su :
Okulu / Sınıfı / Şubesi:
e-posta :

Velinin

T.C. Kimlik No.su :
Adı Soyadı :
Doğum Tarihi :
Telefon No.su :
e-posta :

Bilgilerin doğruluğunu, kütüphane kullanımı ve kütüphane materyali ödünç alma kurallarına uyacağımı, aldığım kitabı zamanında getireceğimi, getirmedimde uygulanacak cezai işleme uyacağımı taahhüt ederim.

Tarih:/...../202.....

(18 yaşından küçükler için velinin imzası)

- Aşağıda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş sözcükler ve bunlara TDK tarafından önerilen Türkçe karşılıklar verilmiştir. Bu sözcükler ile bunların Türkçe karşılıklarını eşleştiriniz.

1. data

2. laptop (leptap)

3. link

4. global

5. check up (çek ap)

küresel

tam bakım

dizüstü bilgisayar

veri

- Türkçesi varken yabancı sözcükleri kullanmak sizce doğru mudur? Neden?

.....

.....

.....

Etkileşimli
içerik

- “Teknolojik araçların aile bireylerine etkisi ve aile ilişkilerine zararları” konusu hakkında bilgilendirici bir metin yazınız. Konunun ana fikrini belirleyiniz. Giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde yazacaklarınızı belirleyerek bir metin taslağı oluşturunuz. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş sözcüklerin Türkçelerini tercih etmeye, uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanmaya dikkat ediniz. Yazınıza uygun bir başlık belirlemeyi unutmayınız.

Yazımın konusu:

Yazımın ana fikri:

Giriş bölümü:

Gelişme bölümü:

Sonuç bölümü:

- Yazdığınız metni dil, anlatım, yazım ve noktalama yönünden gözden geçiriniz ve düzeltiniz. Daha sonra yazılarınızı sınıf ya da okul panosunda sergileyerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

Araştıralım, Hazırlanalım

- Öğretmeninizin yönlendirmesiyle beşerli gruplara ayrılınız. Grup olarak insanlık tarihinde dönüm noktası sayılabilecek önemli buluşları araştırınız. Araştırdığınız buluşlar ve buluşları yapan bilim insanlarıyla ilgili görselleri sınıfınıza getiriniz.

Her grubun araştırdığı buluş birbirinden farklı olmalıdır.

Metne Hazırlanalım

- Günlük hayatta en çok kullandığınız iletişim araçlarını aşağıdaki kutucuklara yazınız.
- Günlük hayatta kullanılan iletişim araçlarını hangi bilim insanları, nasıl bulmuşlardır? Bu araçlar olmasaydı günlük hayatta neler değişirdi?

- Aşağıdaki mucitleri icat ettikleri teknolojik ürünlerle eşleştiriniz.

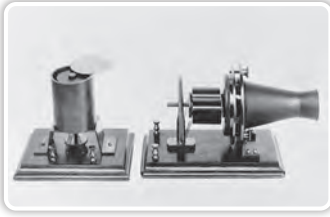
Graham BELL
(Graham Bel)

Wright (Rayt)
Kardeşler

Thomas EDISON
(Tamis Edisin)

- Aşağıdaki “Bir Dakika” adlı fıkrayı okuyup yorumlayınız.

BİR DAKİKA

Kadın, seyahat acentesine telefon açtı:

“Affedersiniz!” dedi. “Acaba İstanbul-Ankara arası uçakla kaç dakika sürüyor?”

Telefondaki ses “Bir dakika efendim...” dedi. Bunun üzerine kadın teşekkür edip hemen telefonu kapadı.

Hikmet SEBÜKTEKİN

Okuyalım

- “Alo... Graham Bell!” adlı metni canlandırma yaparak okuyunuz. Bunun için metinde yer alan kişi sayısını göz önünde bulundurarak ve öğretmeninizden yardım alarak aranızda görev dağılımı yapınız. Belirlenen süre içinde canlandıracağınız bölümlere hazırlanınız.

Okuma sonrasında sözcükleri doğru telaffuz etme, gerekli vurgu ve tonlamaları yapma yönünden kendinizi değerlendiriniz.

ALO... GRAHAM BELL!

(Pınar, masanın üzerindeki telefonun başında numaraları çevirmektedir. Yanında heyecan içinde Ayşegül vardır. Düş Robotu ise sahnenin öteki köşesinde çocuklara kendini göstermemeye çalışarak onlara oyun yapmayı başaracaktır. Telefon çalınca Düş Robotu açar, Pınar'la konuşur ancak bunu ne Pınar ne de Ayşegül anlar.)

PINAR — Çalışıyor.

AYŞEGÜL — Annenin izin vereceğinden emin misin?

PINAR — Evet. Aloo...

DÜŞ ROBOTU — Aloo...

PINAR — (Şaşırmıştır.) Orası neresi? Siz kimsiniz?

DÜŞ ROBOTU — Aloo... Burası Graham Bell'in evi. Siz kimsiniz?

PINAR — Ben Pınar...

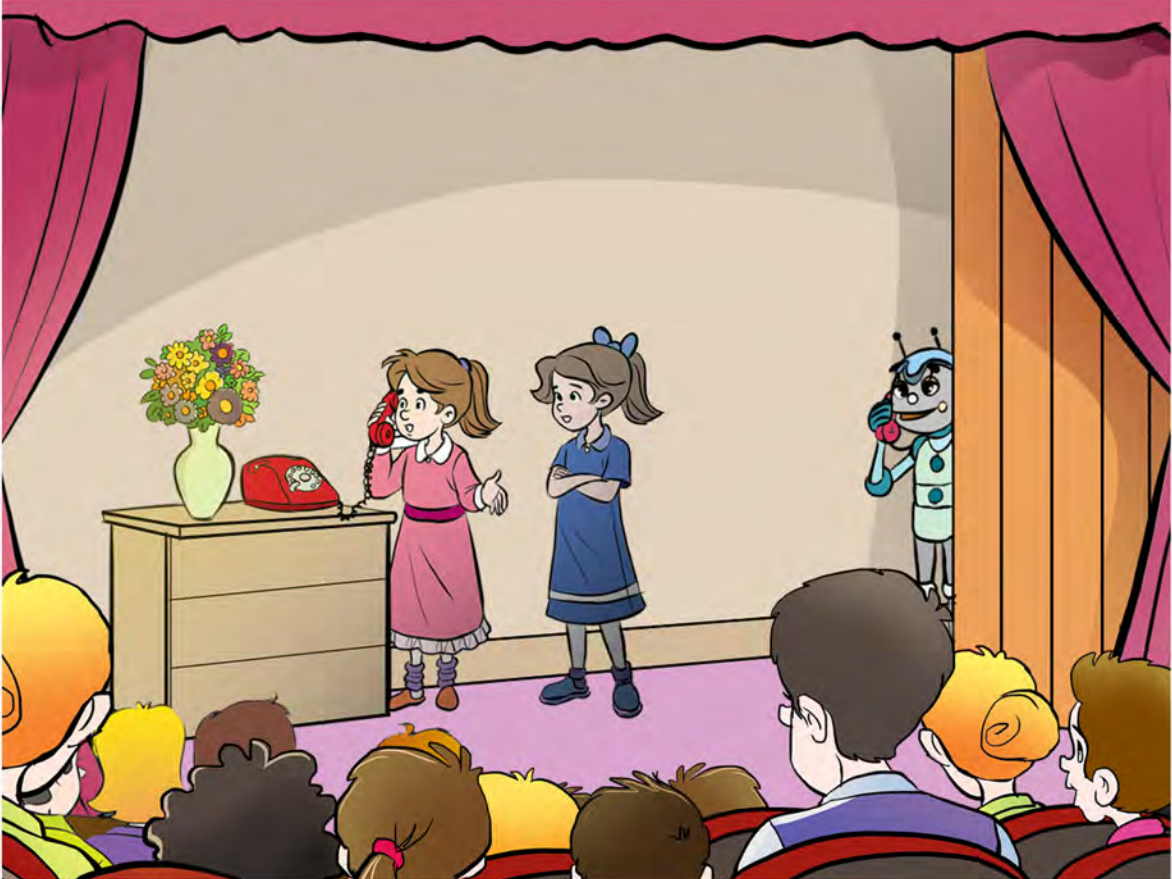
DÜŞ ROBOTU — Bakın Pınar Hanım, Graham Bell'i arıyorsanız kendisi şu anda yok. Bir iletiniz varsa bana söyleyebilirsiniz.

PINAR — Ben... Ben Graham Bell'i aramıyorum. Annemi arıyorum.

DÜŞ ROBOTU — Özür dilerim ama ben annenizi tanımıyorum. Graham Bell'i daha sonra aramalısınız. Kendisi uzun bir yürüyüşe çıktı. Balonlarını da aldığına göre çabuk dönmek.

PINAR — Balonlarını mı?

DÜŞ ROBOTU — Evet. Bir sürü balon hem de...

AYŞEGÜL — (Sabırsız) Annen yok mu?

PINAR — (Telefonu kapar.) Başka biri çıkıyor. Telefon bozuk herhâlde. Graham Bell'miş adı...

AYŞEGÜL — Graham Bell mi? Bu ad bana hiç yabancı gelmiyor. (Telefonu alarak) Dur bir kere de ben arayayım. (Numaraları çevirir.) Aloo... Pınar'ın evi mi? Pınar'ın annesiyle konuşacaktım.

DÜŞ ROBOTU — Pınar'ın annesini tanımadığımı söylemiştim. Graham Bell uçurtmasını alarak gitti. Daha sonra arayın.

AYŞEGÜL — (İyice şaşırmış.) Graham Bell uçurtmasını alarak çıkmış.

PINAR — Uçurtmasını mı? Az önce balonlarını demişti. Bu Graham Bell kim? Uçurtmayı bulan adam mı? Yoksa balonu bulan mı?

DÜŞ ROBOTU — (Gülerek ortaya çıkar.) Hayır çocuklar... Graham Bell sesi elektrik aracılığıyla iletecek aracı bulan kişidir.

PINAR — Düş Robotu, deminki telefon oyununu yapan sendin değil mi?

DÜŞ ROBOTU — Evet. Güzel bir oyundu ama... Öyle değil mi?

AYŞEGÜL — Ben sevmedim bu oyunu...

DÜŞ ROBOTU — Şimdi sizi zaman içinde bir düş yolculuğuna çıkarınca beni bağışlayacaksınız. Graham Bell'i tanıyacaksınız. O gramofonu, telgrafı bulan kişidir. Uzaktaki insanları sesle yaklaştıran buluşçu. Haydi bakalım, şimdi XIX. yüzyıl sonlarına bir yolculuk yapalım! Bir düş yolculuğu...

(Bilgisayardan gök gürültüsünü, fırtınayı, uzay araçlarının kayar gibi gidişlerini anımsatan, vınlamaya benzer seslerle bir müzik duyulur. İçeri Graham Bell girer. Beyaz sakalı, siyah takım elbisesi, boynuna sarılmış atkısıyla... Elinde dikdörtgen bir kutu... Üzerinde teller sarılmış, telefonun en ilkel biçimidir. Bell'in arkasından elinde bir silindiri olan kutuyla Watson (Vatsın) girer. O da Graham Bell gibi giyinmiştir. Ellerinde uçurtmalar, balonlar vardır.)

GRAHAM BELL — Gramofonu şu masanın üzerine koyabilirsin, Watson.

PINAR — Bu aygıt bir gramofon mu?

GRAHAM BELL — Evet küçük hanım. Bu aygıtlarla insanlar güzel sesleri, şarkıları dinleyecekler. Sesler ölümsüzleşecek.

PINAR — Bu silindir ne?

GRAHAM BELL — Bu silindir dönecek. İğne silindirden geçerken sesler duyulacak. Sesler şarkıları oluşturacak ya da müziği... Ne güzel değil mi? Olağanüstü.

AYŞEGÜL — Peki bu uçurtmalar, balonlar ne? Onlarla ne yapıyorsunuz?

GRAHAM BELL — O da bana ait bir buluşun gerekli parçaları. Sesi bir yerden başka bir yere yolarken kullanıyorum. Seslerin yukarıdan gitmesi gerek çünkü. O zaman engele çarpmadan gideceği yere gidiyor sesler... Anteni uçurtmayla yükseklerle çıkarıyorum.

AYŞEGÜL — Nasıl engeller var alçaklarda?

GRAHAM BELL — Binalar, dağlar, ağaçlar...

PINAR — Bu uzun boru ne?

GRAHAM BELL — Bir deneme yapmak üzereydim. İsterseniz izleyebilirsiniz (Uzun boruyu ağzına dayar.). Aloo... Aloo... Burası Boston (Bastın)... Beni duyuyor musunuz?

SES — Evet. Sizi duyuyoruz. Burası Salem (Seylim)...

GRAHAM BELL — Çok güzel... Başardık. Nasılsınız?

SES — İyiyiz, sağ olun Graham Bell... Orada hava nasıl?

GRAHAM BELL — Çok güzel... Artık sesler uzaklıkları yendi. İnsanlar birbirlerine yaklaşıyorlar. Güle güle...

SES — Hoşça kalın. Kutlarınız...

WATSON — Başardık Bell... O uzun uykusuz geceler boyunca yaptığımız çalışmalar işe yaradı.

DÜŞ ROBOTU — (Küçük kasetçalarını çıkarıp güzel bir müzik dinletmeye başlar.) İşte Sevgili Graham Bell bugünün gramofonu bu.

(Graham Bell ve Watson sevinç içinde aygıtlarını toplayarak giderler.)

AYŞEGÜL — Hadi Pınar, annene şimdi telefon et.

PINAR — (Telefonu çevirir.) Aloo... Anne... Sen misin? Az önce burada kim vardı, biliyor musun? Graham Bell. Telefonu, fonografı bulan kişi. Telgrafı, gramofonu da o bulmuş. Anne, Ayşegüllere gidebilir miyim? Peki, geç kalmam. Sağ ol anne. Hoşça kal!

DÜŞ ROBOTU — Küçük bir telefon oyunu yaptım ama Graham Bell'i de tanıtmış oldum sizlere.

(Telefon çocukları yan yana dizilirler. Pınar ve Ayşegül de az sonra onlara katılır.)

AYŞEGÜL — Düş Robotu, işte sana canlı bir telefon oyunu...

(Çocuklar sırayla birbirlerinin kulağına bir şeyler söyler. En sondaki çocuk da Düş Robotu'nun kulağına söyler.)

DÜŞ ROBOTU — Graham Bell'in tam on sekiz patenti olduğunu biliyor musunuz? Patent yani yeni buluşların resmen tanındığını gösteren belge. Böylece buluşçunun hakları korunmuş oluyor.

AYŞEGÜL — O zaman bana da bir patent verin. Canlı telefon oyununu ben buldum.

TELEFON ÇOCUKLARI — (Hep bir ağızdan) Hayır Ayşegül, sen bulmadın.

AYŞEGÜL — Peki, kim buldu?

DÜŞ ROBOTU — Kulaktan kulağa oyununu çocuklar buldu. O zaman patent, düş gücü olan çocukların... Unutmayın çocuklar, her buluşun altında düş gücü vardır.

Ülker KÖKSAL

Sözcük Çalışması

► Okuduğunuz metinde anlamını bilmediğiniz sözcük ve sözcük grupları varsa bunların anlamlarını TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten öğreniniz.

► “İcat” ve “keşif” sözcükleri çoğu zaman aynı anlamda kullanılsa da aslında anlamları birbirinden çok farklıdır. İcat (buluş) daha önce var olmayan bir şeyin ortaya çıkarılması, keşif ise var olduğu bilinmeyen bir şeyin bulunmasıdır.

Buna göre aşağıdaki metinlerin hangisinde buluş veya keşif kavramı yanlış kullanılmıştır? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

Ampulün icadı ile bilim dünyasında büyük ses getiren Thomas Edison kimdir?

1970'li yıllarda göle ulaşmak amacıyla buz delme çalışmalarına başlandı. Bu çalışmalar 20 yıl kadar sürdü. Sonunda buz örtüsünün yaklaşık 4 kilometre altında bulunan Vostok Gölü keşfedilmiş oldu.

Mezopotamya'da yazı MÖ (milattan önce) 3200 yıllarında Sümerliler tarafından keşfedilmiştir. Sümer yazısının ekonomik ihtiyaçlardan doğduğu ifade edilir.

XVII. yüzyıl başlarında teleskobun, ortalarında ise mikroskobun icadı insanoğlunun görmediği dünya hakkında bilgi edinmesi açısından çığır açıcı oldu.

► Aşağıdaki sözcükleri anlamına uygun birer cümlede kullanınız.

keşif

icat

Anlayalım, Yorumlayalım

► Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Graham Bell yürüyüşe çıkarken yanına balonlarını ve uçurtmasını neden almıştır?
2. Düş Robotu, Pınar'la Ayşegül'ü nasıl bir yolculuğa çıkarıyor?
3. Pınar ve Ayşegül, Düş Robotu'nun yardımıyla Graham Bell'in yanına gittiklerinde onu kiminle çalışırken buluyorlar? Sizce o kimdir?
4. Graham Bell denemesinde başarılı oluyor mu? Bunun üzerine Watson ona ne söylüyor?

Metinde geçen aşağıdaki cümlelerden hareketle metnin ana fikrini yazınız.

O uzun uykusuz geceler boyunca yaptığımız çalışmalar işe yaradı.

Unutmayın çocuklar, her buluşun altında düş gücü vardır.

Okuduğunuz metindeki gerçek ve kurgusal öğeleri belirleyiniz.

Gerçek kişiler	Kurgulanmış kişiler

Gerçek olaylar	Kurgulanmış olaylar

Buluş yapan bilim insanının patent (buluş belgesi) alarak hakkını koruması neden önemlidir?

Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle engellilerin günlük yaşamlarını gerektiği gibi sürdürebilmeleri için başka ne tür buluşların yapılabileceğiyle ilgili duygularınızı ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Görme Engelliler İçin Akıllı Saat Üretildi

Güney Koreli bir grup girişimci görme engelliler için akıllı saat tasarladı. Dot adını verdikleri bu saat, kablosuz bağlantı kurarak diğer cihazlardan gelen mesajları alıyor. Saatin ekranında yukarı ve aşağı doğru hareket edebilen çıkıntılar var. Bu çıkıntılar, mesajların saatin ekranında görme engellilerin kullandığı Braille (Bireyl) alfabesiyle gösterilebilmesini sağlıyor. Böylece mesajlar görme engellilerin parmaklarıyla dokunarak okuyabileceği hale geliyor.

Tuğçe DURGUT

►►► “Alo... Graham Bell!” adlı metnin türüyle ilgili aşağıda listelenmiş özellikleri okuyunuz.

- Sahnede ve izleyiciler önünde oynanmak için yazılmış bir oyundur.
- Olaylar bir sahnede oyuncuların söz ve hareketleriyle canlandırılır.
- Metindeki olaylar oluş sırasıyla kahramanların dilinden ve onların beden dilleriyle verilir.
- Mekân ve kahramanların kılık kıyafet ve davranışları anlatımda etkilidir.
- Metin serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşur.

►►► Yukarıda listelenmiş özelliklere göre okuduğunuz metnin türü nedir?

►►► Aşağıdaki metinleri okuyup soruları cevaplayınız.

Bilim insanının net tanımını yapmak zordur. Bu konu geniş çaplı düşünülmelidir. Bilimle uğraşan pek çok kişi vardır. Graham Bell de bu kişilerden biridir. Graham Bell telefonu icat etmiştir ve bu icadını dünyaya “Çaldır, kapat ben seni ararım.” ifadesiyle duyurmuştur.

www.biliminsani.com

1876 yılında mesajı iletmenin en iyi yolu telgraftı. Bu yıllarda insanlar telgrafi geliştirmenin yolunu arıyordu. Graham Bell, tüm hayatını duyma engelli bireylerin hayatına adanmıştı. Deneyleri sırasında bir odadan diğerine getirdiği telin yansıttığı ses titreşimlerini duydu ve tel aracılığıyla insan sesinin aktarılmasının mümkün olduğunu kavradı. Böylece telefon icat edildi.

http://www.cankaya.edu.tr

- Yukarıdaki metinlerden hangisindeki bilgiler sizce daha güvenilirdir? Niçin?

- “edu” ve “gov” uzantılarının ne anlama geldiğini biliyor musunuz? Sizce bilimsel çalışmalarda niçin ağırlıklı olarak “edu” ve “gov” uzantılı siteler kullanılmaktadır?

- Genel ağda araştırma yaparken okuduğunuz bir haberi ya da bilgiyi farklı kaynaklardan kontrol etmek neden önemlidir?

Söz Varlığımız

- Aşağıda okuduğunuz metinde geçen bazı cümleler verilmiştir. Cümlelerde bulunan deyimlerin altlarını çizerek bu deyimlerin cümleye kattığı anlamları yazınız.

- Düş Robotu, kendini göstermemeye çalışarak çocuklara oyun yapmayı başaracaktır.

Anlamı:

- O uzun uykusuz geceler boyunca yaptığımız çalışmalar işe yaradı.

Anlamı:

- Aşağıdaki ifadeleri “gibi, ki, ama, yalnız, beri, göre, ancak, ile, de, çünkü” edat ve bağlaçlarından uygun olanlarıyla tamamlayınız. Bu sözcüklerden hangilerinin edat ya da bağlaç olduğunu belirleyip cümlelerin yanındaki yay ayraçların içine yazınız.

- Sokağa çıkalım oyun oynayalım. (.....)
- Evden çıktığı parktaki arkadaşlarının yanına gitti. (.....)
- Kardeşim iki saat sonra eve gelebildi. (.....)
- Annemin dediğine ben çocukluğumda çok yaramazmışım. (.....)
- Babam dün uçak Erzurum’a gitti. (.....)
- Arka bahçedeki portakallar limonları annem toplamış. (.....)
- Kar öyle bir yağıyor yarın kardan adam yapabilirim. (.....)
- Arkadaşımı çok özleyorum bir süredir onunla görüşemiyoruz. (.....)
- İstanbul’a gittim ona uğrayamadım. (.....)
- Kütüphaneden o kitabı aldım. (.....)
- Bir yıldan onunla görüşmüyoruz. (.....)

Konuşalım, Anlatalım

- “Araştıralım, Hazırlanalım” bölümünde yaptığınız araştırmada edindiğiniz bilgileri görsellerle destekleyerek, bir sunu hazırlayıp sınıf arkadaşlarınıza sununuz.

İnsanlık tarihinde dönüm noktası sayılabilecek önemli buluşları, grup içinden belirleyeceğiniz grup sözcüleri de sunabilir.

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıdaki metinde karanlıktan korkan bir çocuk bu sorununa yönelik çözümünü anlatır. Metni okuyunuz ve bir bilim insanı gibi düşünerek çocukların karanlık korkularına yönelik bir icat geliştiriniz. Noktalı yerlere icadınızı tanıtan bir yazı yazınız.

KARANLIKTAN KORKUYORUM

Babam koridorun sonundaki odadan mavi ceketini getirmemi istedi. Tabii ki karanlıktan ne kadar korktuğumu bilmiyor. **Büyüdüğümü herkese göstermek istiyorum.** O yüzden korkularımdan evde pek bahsetmiyorum. Hissettirmeden işleri halletmeye çalışıyorum. Babamı duyduktan sonra kafamda alarm zilleri çalmaya başladı. O karanlık odadan ceket nasıl alacağım şimdi?

Bizim uzun koridor, özellikle de geceleri âdeta bir denizaltıya dönüşüyor. Gizemli, korkutucu ve karanlık. Işık yanıyorsa bir problem yok. Rahat rahat koridordan geçip işimi halledip geliyorum. **Ama karanlıkta işte o zaman işler zorlaşıyor.** Tuvaletin koridorun öbür ucunda olması da cabası! Benim için bunun ne anlama geldiğini sanırım anlatmama bile gerek yok.

Büyüklerin adına “koridor” dedikleri bu denizaltı, acayip kovalamacalar gördü. Her seferinde sanki arkamdan biri beni kovalıyor gibi geliyor. Tamam tamam ben de bunun gerçek olmadığını biliyorum. Ama korkuyorum işte. Belki sen anlayabilirsin beni, senin de böyle korkuların var mı?

Senin bulduğun çözümler var mı? Sonra seni de dinlemek isterim. İşe yarar bir şeyler bulmak zorundayız. **Çünkü karanlık korkusunu çözemezsek bu denizaltıdan kurtulamayacağız.**

Aslında benim bulduğum bir yöntem var.

Adı KIYP. Ne demek olduğunu merak ediyorsun, değil mi? Hemen söyleyeyim. **Bu bir kısaltma.**

Kademeli Işık Yakma Projesi.

Bu yöntemi ben buldum, acayip işe yarıyor. Koridora yaklaştıkça sırayla ışıkları yakmaya başlıyorsun. Girişi, koridoru ve odayı. Ortam gittikçe aydınlandığı için bizim denizaltı da ortadan kayboluyor. **Dönüşte de tüm ışıkları tekrar kapatıyorum. Tutumlu olmak lazım. Elektrik israfına da gerek yok, öyle değil mi?**

<https://dosyamerkez.saglik.gov.tr>
(Kısaltılmıştır.)

Dinleme
metni

Metne Hazırlanalım

- ➡ Kendinizi bankamatikte para çekmek için sırada bekleyen biri olarak hayal ediniz. Sıra size geliyor ve paranızı çekmek için bankamatiğe yaklaşıyorsunuz. Ancak makine yenilenmiş ve bu, eskisine hiç benzemiyor. Bu durumda ne yapar, nasıl davranırdınız? Açıklayınız.
- ➡ Sizce günlük hayatta büyük kolaylıklar sağlayan bankamatiklerin ve bankamatik kartlarının olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
- ➡ Yandaki karikatürde verilmek istenen mesaj nedir? Yorumlayınız.

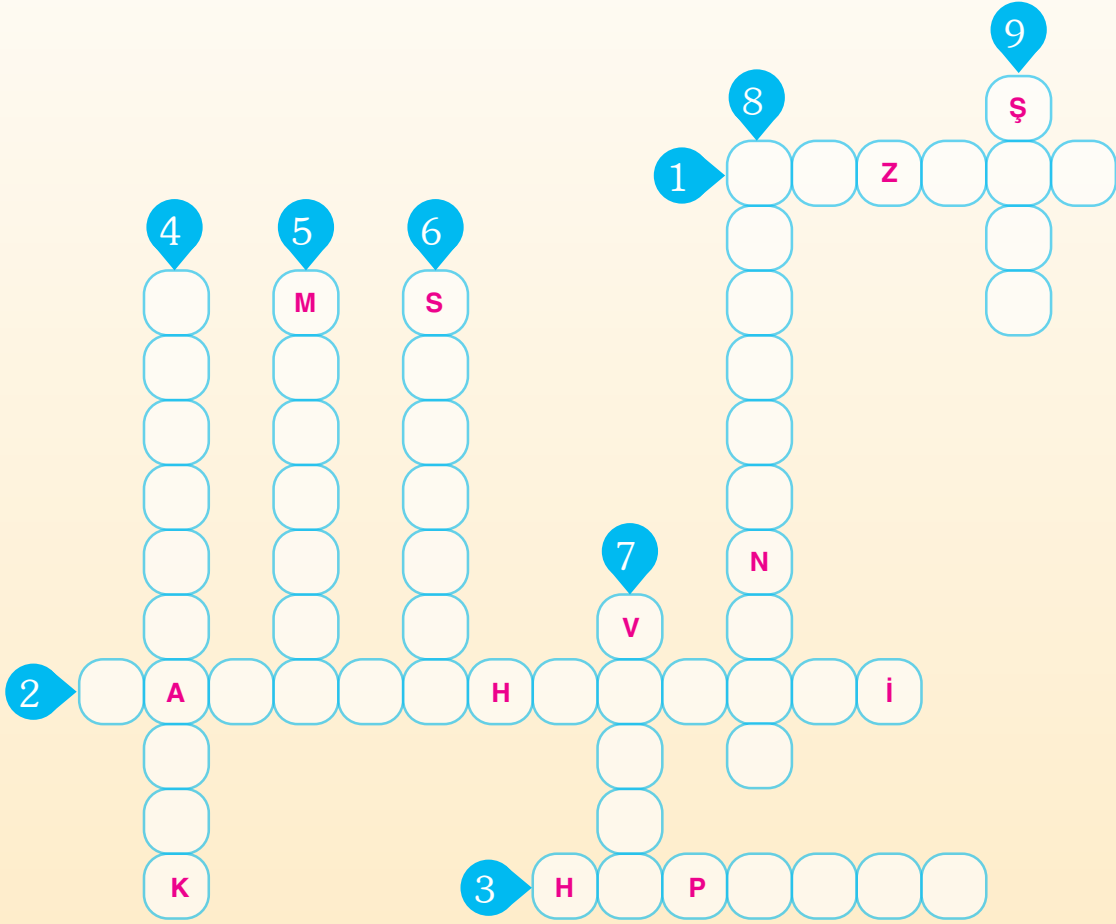
- ➡ Aşağıdaki boş bırakılan alana hızlı gelişen teknolojiye uyum sağlamakla ilgili bir slogan çalışması yapınız.

Dinleyelim

- ➡ “Bankamatik için Kurs Açan Yok mu?” adlı metni dikkatle dinleyiniz. Dinleme sırasında olaylarla ilgili ayrıntılara (metindeki kişiler, mekân, zaman) ve duygusallık içeren ifadelere dikkat ediniz.

Sözcük Çalışması

► Aşağıdaki bulmacayı sözcüklerin sözlük anlamlarından ve ipuçlarından yararlanarak çözünüz.

1. Morali bozulmuş, çökmüş, yılgın.
2. İstemeksizin, düşünmeden, elinde olmayarak.
3. Şaşma ile birlikte kınama anlatan bir söz.
4. Bankaların para işlemlerini günün her saatinde otomatik olarak yapan makine.
5. Televizyon, bilgisayar vb.nde görüntü ile sesin niteliğini eşleme, görüntü seçimini gerçekleştirme, görüntüyü yayımlama gibi işlerin denetlenmesinde kullanılan alet, göstergeç.
6. Ruhsal gerilimi olan, ruhsal gerilimi bulunan.
7. Manyetik bantlar üzerinde yer alan veya sayısal olarak derlenmiş hareketli resimler dizisi.
8. Diklenmek, öfkelenmek.
9. Bir kurumun, bir kuruluşun alt mevkilerindeki iş yerlerinden her biri.

► Aşağıdaki ifadeleri kutucuklarda verilen sözcüklerden yararlanarak okuduğunuz metne göre tamamlayınız.

bankamatik	para	orta	bankadan
	teknoloji	nezaket	

- Çok var bu işte.
- Benim gibi kuşaktan olanların çoğu kartını cebinde taşıyor.
- Biraz önce geldim, hâlâ elim ayağım titriyor.
- Aslında ben teknolojiye yatkınım da bana yatkın değil.
- Çevrenin baskısı sonucu ile tanışmam da problemli olmuştur.
- Bende filan kalmadı.

Anlayalım, Yorumlayalım

► Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız.

1. Yazarın bankadan eli ayağı titreyerek dönmesinin sebebi nedir?
2. Sizce her türlü yenilikte yazarın problem yaşaması neden kaynaklanmaktadır?
3. Yazar gençlerle orta yaşlıları hangi yönden karşılaştırmaktadır?
4. Yazarın yaşı kırkın üzerinde olanların para çekmek için mesai saatinden sonrasını beklemesinin nedeni hakkındaki düşüncesine katılıyor musunuz? Neden?
5. Yazarın alıştığı makinenin yerine bir başka bankaya ait bankamatik getirilince ne oluyor?
6. Metinde sizi gülümseten olaylar ve konuşmalar nelerdir?

► Size göre bazı insanların teknolojik gelişmelere uzak durmasının nedeni ilgi duymamak mı yoksa başaramama korkusu mudur? Teknolojik gelişmelere ayak uydurmanın yaşla bir ilgisi var mıdır? Niçin?

► Dinlediğiniz metnin tutarlılığını (çelişkili ifadeler, olay örgüsünde anlamsal ve mantıksal eksiklik, konuyla ilgili olmayan bilgi) sorgulayıp düşüncelerinizi yazınız.

.....
.....
.....
.....

► Dinlediğiniz metinle ilgili aşağıdaki ifadeler doğru ise “D”, yanlış ise “Y” kutucuğunu işaretleyiniz.

Yazar bankamatikten ancak bir iki defa para çekebilmeyi başarmıştır.

D

Y

Orta kuşak diye tabir edilen insanların çoğu bankamatikten başarılı bir şekilde para çekebilmektedir.

Yazar bankamatiğe her gittiğinde parasını çekebilmektedir.

Yazar bir gazetede çalışmaktadır.

Yazar zaman zaman banka kartını makineye kaptırmıştır.

Bazı kişiler, yazarı çağdaş gelişmelere uyum sağlayamamakla suçlamıştır.

Söz Varlığımız

► “Gazete” sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde “Yemediler, içmediler, gazetenin içine bir bankamatik makinesi yerleştirdiler.” cümlesindeki anlamıyla kullanılmıştır? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

Dedem düzenli olarak gazete okur.

Annemin çalıştığı gazeteye ara sıra giderim.

► Biraz önce bankadan geldim, hâlâ elim ayağım titriyor. Maaş günleri benim çok stresli geçer maaşı almak gittiğim banka şubesinin parası mutlaka mutlaka benim gittiğim saatlerde biter.

Bunu nezaket bildiren hanım görevliye söyleyecek lafım kalmaz. Oysa o anda içimde ne fırtınalar kopar!

Aşağıdaki bağlaç ve edatlardan hangileri bu metinde boş bırakılan yerlerden birine getirilemez? İlgili kutucukları işaretleyiniz.

için

çünkü

veya

ile

ama

ya da

de / da

Etkileşimli
içerik

- “Akıl vermek” deyiminin yerine aşağıdaki deyimlerden hangisi getirilirse cümlelerin anlamı değişmez?

Üstelik “Kartınızı almak için lütfen görevliye başvurunuz.” diye akıl veriyor.

☐ aklına getirmek

☐ aklını başından almak

☐ aklını çelmek

☐ akıl öğretmek

- Aşağıdaki sözcük gruplarını birer cümle içinde kullanınız.

sabah akşam

bitirir bitirmez

harıl harıl

.....

.....

.....

Konuşalım, Anlatalım

- Dinlediğiniz hikâyeyi canlandırmak amacıyla görev dağılımı yapınız. Hikâyeyi aslına bağlı kalmak koşuluyla dilediğiniz biçimde canlandırınız. Canlandırma sırasında beden dilinizi (yüz ifadesi, beden duruşu...) etkili bir şekilde kullanmaya özen gösteriniz.

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıdaki haber metninden hareketle defterinize bankaların müşterilerine sağladığı kolaylıklar ile ilgili bir reklam metni yazınız.

! Reklam metnlerinin bir şeyi halka tanıtmak ve beğendirmek amacıyla yazıldığını göz önünde bulundurunuz.

Bankalar Koronavirüs Nedeniyle ATM'lerden Para Çekme Limitini Artırdı

Bankalar, koronavirüs salgını sebebiyle müşterilerin parasal işlemlerini daha hızlı ve kolay yoldan gerçekleştirebilmeleri için birtakım uygulamaları hayata geçirdi. Müşterilerin bankaların dijital kanallarını tercih etmesi tavsiyesinde bulunan bankacılar, her türlü işlemin mobil bankacılık, genel ağ bankacılığı, çağrı merkezleri, ATM ve SMS kanallarından kesintisiz yapılabildiğini ifade etti. Bankalar, dünyayı saran yeni tip koronavirüs salgınının ardından hem çalışanlarının hem de müşterile-

rinin sağlığını dikkate alan önlemleri uygulamaya koydu. Bu çerçevede sektörün büyük çoğunluğu ATM'lerden para çekme limitini 5 bin liraya çıkardı.

(...)

Bankalar aynı zamanda ATM, genel ağ bankacılığı, mobil bankacılık kanalları ve müşteri iletişim merkezleri üzerinden para gönderme işlemlerini belirli süreliğine ücretsiz hâle getirdi.

(Basından)
(Kısaltılmıştır.)

- Bir bankamatikten para çekme sırasında uygulanan işlem basamakları aşağıda karışık olarak verilmiştir. Bankamatikten para çekme işlemi hakkında edindiğiniz bilgilerden yararlanarak bu aşamaları oluş sırasına göre numaralandırınız.

Ekranda görülen işlem seçeneklerinden “para çekme” butonuna basınız.

Ad, soyadı ve kart numarası bilgileri üste gelecek şekilde banka kartını kart yuvasına yerleştiriniz.

Ekranada görülen para miktarlarından (20, 50, 100 ...) çekmek istediğiniz tutarı seçiniz.

Şifre giriş ekranına (ekrandaki numara dizisini kullanarak) kart şifrenizi giriniz.

Paranızı, kartınızı ve makbuzunuzu alınız.

Araştıralım, Hazırlanalım

SERBEST OKUMA METNİ

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ,"

7. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

Tema Sonu
Ek Sorular

A. 1-3. soruları aşağıdaki metne göre defterinize cevaplayınız.

YIL 2035

Bir işin, eşin ve çocukların var ve neredeyse 40 yaşındasın! Gelecekteki yaşamına hoş geldin! İşe gitmeye hazırlanırken aynanın önünde duruyorsun. “Kırmızıya dön!” diyorsun. Mavi gömleğin koyu kırmızıya dönüşüyor. Gömleğinin rengini değiştiren önceden programlanmış elektronik parçalar, artık her yerde. “Nanoteknoloji” denen bu mikroskobik mucizeler insanların yaşamında büyük değişiklikler yapıyor.

Aynaya baktığında 40 yaşında olduğuna inanmakta güçlük çekiyorsun. Çok daha genç görünüyorsun. Tıp alanındaki şaşırtıcı gelişmeler sayesinde insanlar artık yüz elli yaşına kadar yaşayabiliyor. Orta yaşlı bile sayılmazsın! Aslında annen ve baban da yaşlanmayı engelleyen nanoteknoloji tedavisi sayesinde seninle aynı yaşta görünüyorlar. Garip değil mi?

Ruth MUSGRAVE (Rut MASGREYV)
çev.: Selin FELDMAN

1. Yazar, hangi yıla ilişkin kurgu yapmıştır?
2. Teknolojik gelişmelerin hızıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir? Metinde anlatılan gelişmelerin 2035 yılında yaşanma olasılığı nedir?
3. Gelecekte metinde anlatıldığı gibi bir yaşamınızın olmasını ister misiniz? Niçin?

B. Aşağıdaki cümlelerde “mi” soru ekinin cümlelere kattığı anlamları yazınız.

- a. Bize geldin mi hemen bırakmayız seni.
- b. Birden onu karşımda görmeyeyim mi?
- c. Masayı topladın mı ki televizyon izliyorsun?
- ç. Dışarıda soğuk mu soğuk bir hava var.

C. Aşağıda verilen cümlelerden hangilerinde bağlaç bulunduğunu belirleyiniz ve bu bağlaçların altını çiziniz.

- a. Size uğrarım ancak çok fazla kalamam.
- b. Buzdolabına ancak meyveler sığıdı.
- c. Bahçedeki portakal çiçeklerini yalnız sen fark ettin.
- ç. Bir ev aldık yalnız hâlâ taşınamadık.

- Ç. • Konusu canlılardır.
- Şair dizelerde konuşurma (intak) sanatı yapmıştır.

Aşağıdaki dizelerin hangisinde bu özelliklerin tümü yer almaktadır? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

☐ a.
Çocuğum, sen unutma beni,
Dallarımda salıncak kurduğunu,
Yatıp dinlendiğini gölgemde,
Saklambaç oynadığını bir alay çocukla.

☐ b.
Havalar güzel gidiyor,
Sen de çiçek açtın erkenden,
Küçük zerdali ağacım,
Aklın ermeden.

☐ c.
Dağlardan söküldü kar,
Gökte güneş gülüyor.
Irmaklar gürül gürül,
Toprağa can geliyor.

D. 1 ve 2. soruları aşağıdaki metinden hareketle cevaplayınız.

(...)

Genel ağdaki tehlikelerden korunmak için çeşitli önlemler alınabilir. Bunlardan bazıları şöyledir:

- Genel ağ üzerinden hiç kimseyle kişisel bilgileri paylaşmamak
- Kaynağı belli olmayan dosyaları indirmemek ve paylaşmamak
- Güvenilirliğinden emin olunmayan genel ağ sayfalarına girmemek ve bu sayfalarda kişisel bilgileri paylaşmamak
- Genel ağda bulunan çeşitli sitelere girmek ya da uygulamaları kullanmak için belirlenen şifreleri hiç kimseyle paylaşmamak
- Güvenlik duvarını açmak ve antivirüs programları kullanmak (Bilgisayarınızdaki verilerin ve kişisel bilgilerinizin korunmasına yardımcı olur.)

Tuğçe DURGUT
(Kısaltılmıştır.)

1. Bu metindeki bazı sözcüklerin anlamları “▲, ⚙, ⦿, □, ➡” simgeleriyle verilmiştir. Bu sözcükleri belirleyerek aşağıdaki bulmacaya yerleştiriniz. Numaralı kutucuklara gelen harfleri belirleyerek şifreyi bulunuz.

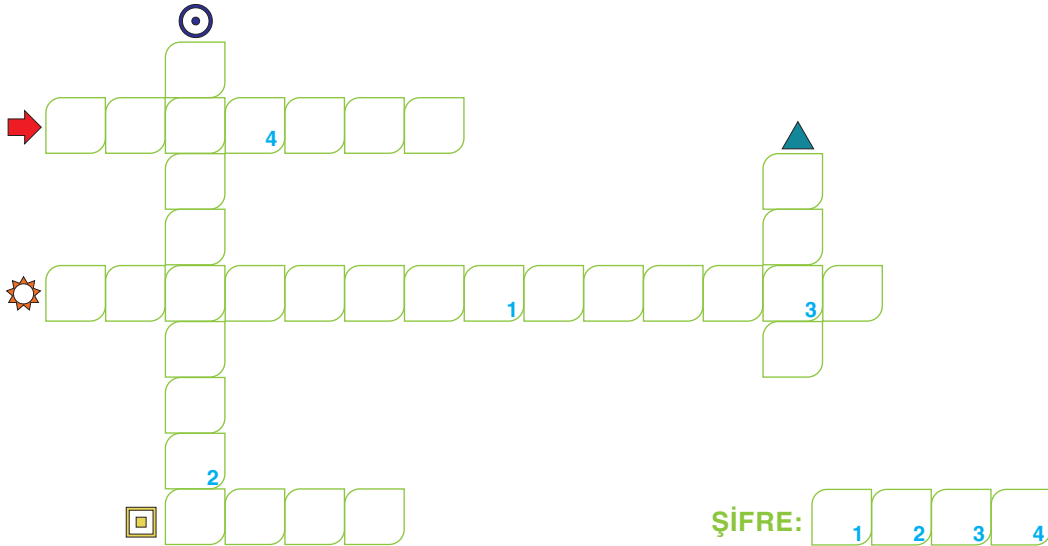
➡ Bilgisayar ağlarının birbirine bağlanması sonucu ortaya çıkan, herhangi bir sınırlaması ve yöneticisi olmayan uluslararası bilgi iletişim ağı.

□ Kişi veya kuruluşların genel ağda oluşturduğu değişik konulardaki bilgilendirici veya eğlendirici sayfalar.

⚙ Herhangi bir ağın üzerindeki gelen ve giden trafiğin takibini gerçekleştiren, bu ağdaki olası güvenlik açıklarına karşı bilgisayarı koruyan yazılımların tümüne verilen ad.

⦿ Bilgisayarları virüslerden korumak amacıyla hazırlanmış yazılımlara verilen genel bir ad.

▲ Olgu, kavram veya komutların iletişim, yorum ve işlem için elverişli gösterimi.

2. Şifre aşağıdaki sözcüklerden hangisidir? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

◆ KÜME

◆ KÜNK

◆ KÜPE

◆ KÜRE

E. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Ceren, Aslı, Hasan ve Mahmut adlı öğrenciler farklı derslere yönelik araştırma yapmak için kütüphaneye giderler. Öğrencilerin araştırma konuları şunlardır:

Ceren : Göbeklitepe'nin keşfi

Aslı : Türkçedeki yabancı kökenli sözcükler

Hasan : Türkiye'deki akarsular

Mahmut: Küresel ısınma ile ilgili bir dergi yazısı

Öğrencilerin kütüphanede yararlanacakları bölümler aşağıdaki gibidir.

I. kat : Coğrafya kitapları

II. kat : Arkeoloji kitapları

III. kat : Ansiklopedi ve sözlükler

IV. kat : Süreli yayınlar

Bu öğrencilerin kütüphanede başvuracakları hizmet bölümleri aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

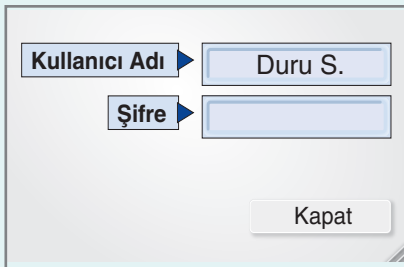
	Ceren	Aslı	Hasan	Mahmut
A)	III	IV	I	II
B)	II	III	I	IV
C)	II	I	III	IV
D)	IV	III	I	II

2. Türkçede “ama, fakat, lakin, ancak” gibi bağlaçlar, düşüncenin yönünü olumludan olumsuz veya olumsuzdan olumluya değiştiren sözcüklerdir.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde bağlaç, düşüncüyü diğerlerinden farklı bir yönde değiştirmiştir?

- A) Sokağa çıkarken sıkı giyindim ama hâlâ çok üşüyorum.
B) Yüzmeyi iyi biliyordum fakat azgın dalgalar arasında zorlandım.
C) Annem bahçeye çiçek tohumları ekti lakin hiçbiri filizlenmedi.
D) Dedem çok yaşlıdır ancak hâlen çocuk ruhludur.

3. Duru, kitap sipariş etmek için bir siteye üye olacaktır. Bunun için aşağıdaki kurallara göre bir şifre oluşturması gerekmektedir.

- Şifreniz en az bir büyük harf, bir küçük harf, bir rakam ve özel bir karakter (?, @, !, #, +, -, *) içermelidir.
- Şifreniz en az beş, en fazla dokuz karakterden oluşmalıdır.
- Şifrenizde alfabetik sıralamada art arda gelen harfler (AB, BC, CÇ, ÇD) yan yana bulunmamalıdır.
- Şifrenizde “ç, ğ, ı, ö, ü, ş” harfleri olmamalıdır.

Buna göre Duru aşağıdaki şifrelerden hangisini kullanarak siteye üye olabilir?

- A) Kf?Ae29N3 B) NeTu&27X C) Ys06&Kol2x D) me64far

8. TEMA

DUYGULAR

Tema Sunumu

SEVGİ KURTARACAK BİZİ

ANILAR İÇİNDE BİR ANI

ŞEHİR FARESİ İLE KIR FARESİ

YEŞİL ÇAĞ

ISKARMOZLARIN HÜZÜNLÜ GICIRTISI

Okuma

Yazma

Konuşma

Dinleme

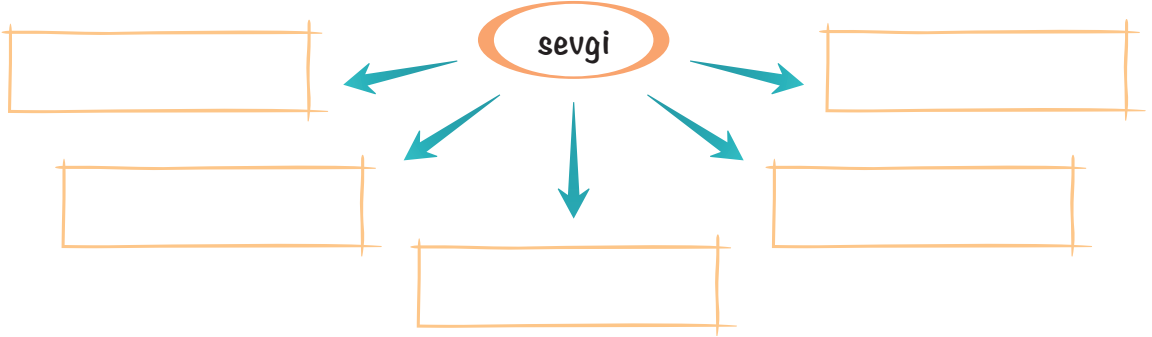

Metne Hazırlanalım

- Aşağıdaki fotoğrafları inceleyiniz. Bu fotoğrafların size hissettirdiği duyguları arkadaşlarınızla paylaşınız.

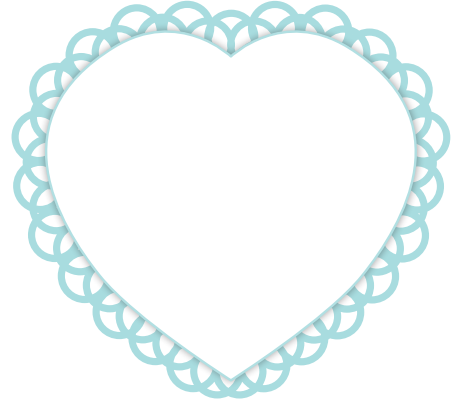

- “Sevgi” kavramının size çağrıştırdıklarını kutucuklara yazınız.

- Sevgi kavramının size çağrıştırdıklarından yararlanarak akrostiş çalışması yapınız. Aşağıdaki kalp görselinin içine sevgi kavramını ifade eden bir sembol tasarlayınız.

S
E
V
G
İ

Okuyalım

- “Sevgi Kurtaracak Bizi” adlı şiiri bir fon müziği eşliğinde ezbere okuyunuz.

SEVGİ KURTARACAK BİZİ

Kurtaracaksa sevgi kurtaracak bizi
Ölümden olmasa da, ölüm korkusundan
Savaştan olmasa da, savaş korkusundan
Kıskançlıktan, kötülükten, boşluktan...
Kurtaracaksa sevgi kurtaracak bizi

Var mı ondan başka güvencemiz?
Sevenin, bir düşmanı varsa
Sevmeyenin bin
Eriñç de mutluluk da seversen var
Seversen, her yağmur bereket
Seversen, her mevsim bahar
Gündüzü de karanlıktır sevmeyenin

Hiç şöyle yaklaştınız mı insanlara
Sevgiyle, dostlukla, güzellikle
Sordunuz mu onlara dertlerini
Uzattınız mı ellerinizi ellerine

Siz de görmüşsünüzdür öyleyse
Ne denli cana yakın olduklarını
Unuturlar dertlerini, kırgınlıklarını
Azıcık sevecenlik görürlerse

Kurtaracaksa yine sevgi kurtaracak bizi
Yeşeren tohumlar gibi saçılan
Ve herkese kucak kucak açılan
Mutlu eden sevenleri

Var mı artık bir çıkar yol, söyleyin
Sevmekten sevmekten başka
Bu uçsuz bucaksız koca boşlukta
Var mı ondan daha üstün bir güç
Bir kurtuluş yolu, bir mutluluk
Uzanan, barışa ve dostluğa

Mehmet SALİHOĞLU

Sözcük Çalışması

- Okuduğunuz metinden hareketle aşağıdaki sözcük ve sözcük gruplarını örnekteki gibi anlamlarıyla eşleştiriniz.

sevecenlik

erinç

çıkart yol

uçsuz bucaksız

cana yakın

mutluluk

- çıkart yol : Güç durumlarda insanı başarıya ulaştıran, kurtaran davranış, çözüm yolu, çare.
..... : Hiçbir eksiği, üzüntüsü ve acısı olmama durumu, dirlik, rahat, huzur.
..... : Sevimli.
..... : Acıyarak ve koruyarak sevmek, şefkat, müşfiklik.
..... : Sonu görülmeyecek kadar geniş olan.

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiire göre cevaplayınız.

1. Şaire göre sevgi, insanları nelerden kurtaracaktır?
2. İnsanların cana yakın oldukları nasıl anlaşılır?
3. Sevgi neden yeşeren tohumlara benzetilmiştir?
4. Niçin sevmekten, sevilmekten başka çıkart yol yoktur?
5. Sevmek, sevilmek insanları hangi mutlu sonuca ulaştıracaktır?

- Okuduğunuz şiirin ana duygusunun aşağıdakilerden hangisi olduğunu belirleyerek ilgili kutucuğu işaretleyiniz.

İnsan sevgisi

Mutluluk

Özlem

Dostluk

- Aşağıdaki dizelerin şiirde ne anlama geldiğini belirtiniz.

Seversen her yağmur
bereket

Gündüzü de karanlık-
tır sevmeyenin

Sevenin bir düşmanı
varsa / Sevmeyenin bin

- Sizce “sevmek”, “sevilmek” insanların hayatında neleri değiştirir? Örnek vererek açıklayınız.

- İnsanlara, doğaya, hayvanlara duyduğunuz sevgiyi nasıl gösterdiğinizi yazınız.

.....
.....
.....
.....

Söz Varlığımız

- Aşağıda verilen şiirlerin temaları “sevgi”dir. Bunu dikkate alarak şiirlerdeki noktalı yerleri tamamlayınız.

Ben her işin başı
Dünya güzel, yaşamak iyi diyorum.
Daha evvel sabah ezanından,
Siz uykudayken
Toprakta bir buğu, bir duman,
..... toprağı ıslak alnından.

Hasan ŞİMŞEK

Gökyüzüne her baktığında
İnsanlar olsun aklında kızım.
Hem kara bulutları sev
.....
Bulutları severken kızım
.....

Bahattin A. ERTÜRK

Konuşalım, Anlatalım

- Öğretmeninizin tartışma kurallarıyla ilgili yapacağı açıklamaları dikkatle dinleyiniz. Ardından “Araştıralım, Hazırlanalım” bölümünde yaptığınız araştırmadan hareketle verilen yönergeye uyarak grup tartışması yapınız.

KONU

- İnsan ilişkilerinde sevgi önemlidir.
- İnsan ilişkilerinde güven önemlidir.

1

- Kura yoluyla tartışmaya hangi grubun başlayacağını belirleyiniz.

2

- Tartışma sırasında konuşmacının sözünü kesmeyiniz.
- Konu dışına çıkmayınız ve kendinize ayrılan süreyi (beş dakika) aşmayınız.
- Fikirlerinizi doğru ve etkili bir biçimde savununuz, verdiğiniz örneklerin fikrinizi destekleyecek nitelikte olmasına dikkat ediniz.

3

- Konuşmanızda ikna edici bir beden dili kullanınız.

4

- Sözcükleri anlamlarına uygun kullanmaya dikkat ediniz.

5

- Konuşmanızda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş sözcüklerin Türkçelerini kullanmaya özen gösteriniz.

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıdaki şiirde yer alan noktalı yerleri, şiirin bağlamından hareketle kutucuklardaki sözcük ve sözcük gruplarından uygun olanlarla tamamlayınız (Gerekirse sözcük ve sözcük gruplarına uygun ekler getirebilirsiniz.).

yaprak

yuva

okul

baş

yeşil

uçucu böceğı

meyve

gölüş

yer

çiçek

yüz

SEVDİKLERİM

..... gidişimi severim

..... elimde gezmesini

Karabiberlerin değmesini.

Annemin bakışını severim

..... ağaçlarının çiçek açmasını,

Tavşanın korkup kaçmasını.

Arkadaşımın severim

Bahar rüzgârının okşamasını

Tırtılların dut yemesini.

Babamın evde oluşunu severim

Çam ağaçlarının kışın da kalmasını

Kartalların çok yüksek yuva yapmasını.

Süreyya BERFE

- ➡ Sevgiye yönelik aşağıdaki ifadelerden istediklerinizi kullanarak bilgilendirici bir metin yazınız. Metninize uygun bir başlık belirlemeyi unutmayınız.

- ➡ Aşağıda verilen paragraftaki noktalı yerleri duygu ve düşüncelerinize göre paragrafın anlam bütünlüğünü bozmayacak şekilde tamamlayınız ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

Ağaçlara “En çok neyi seviyorsunuz?” diye sorarsanız bilin ki “.....”
.....” diye yanıt vereceklerdir. Çünkü “.....” Ağaçlar sorar-
sa insanlara “Peki, siz en çok neyi seviyorsunuz?” İnsanlar bu soruya “.....”
.....” diyeceklerdir. Çünkü “.....”

Araştırılmalı, Hazırlanmalı

- ➡ Bir dinleti düzenlemek için üç grup oluşturunuz. Grup içinde görev dağılımı ve iş birliği yapınız. Grup olarak duygularla (sevgi, heyecan, kaygı, korku, mutluluk, özlem, umut, üzüntü vb.) ilgili şiirler, özdeyişler, şarkılar, türküler bulunuz ve bunları ezberleyiniz.

Etkileşimli
içerik

Her bir grubun ezberleyeceği şiir, özdeyiş, şarkı ve türkünün birbirinden farklı olması gerektiğini unutmayınız.

Metne Hazırlanalım

- Bir arkadaşınızın üzgün olduğunu görünce ona nasıl davranırsınız?
- Üzgün olduğunuzda arkadaşlarınızın size nasıl davranmasını istersiniz?
- Aşağıdaki özdeyişlerle ilgili duygu ve düşüncelerinizi açıklayınız.

Üzölmek, yarının sıkıntısından bir şey eksiltmez. Sadece bugünün gücünü tüketir.

A. J. Cronin (Kronin)

Küçük üzüntüler sineklere benzer, biraz hareket ve biraz eylemle onları kovabiliriz.

Gustav White (Gustav Vayt)

Okuyalım

- “Anılar İçinde Bir Anı” adlı metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz. Metni okurken aşağıdaki soruların cevaplarını bulmaya çalışınız. Bulduğunuz cevapları defterinize yazınız.
 - Metinde geçen kişiler kimlerdir?
 - Olaylar nerede ve ne zaman geçmektedir?
 - Giriş, gelişme ve sonuç bölümünden yararlanarak defterinize okuduğunuz metnin özetini çıkarınız.
- Okumanız bittikten sonra giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin özetini bir ya da iki cümleyle yeniden ifade ediniz. Bu cümleleri birleştirerek anlam bütünlüğünü bozmadan tek bir paragrafa dönüştürünüz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ANILAR İÇİNDE BİR ANI

Sürdürmekte olduğum yaşam çabası, çocukluğumu, belleğimin ta derinliklerine itti sanıyordum. Çocukluğumla ilgili bir yazı istenince şöyle bir düşündüm. Gördüm ki o günler, hemen yakınlarda. Açık seçik, pırıl pırıl, aranıp anılmayı bekleyip duruyorlar. Kimi sevinç yüklü kimi buruk anılar, itişip kakışarak “Beni yaz, beni yaz!..” diye başıma üşüştüler.

Dışarıda kar yağıyor. Yoldan, irili ufaklı çocuklar geçiyor. Kiminin sırtı pek, karnı tok. Kimilerinin belki karınları tok ama sırtları yalın kat. Yürürken büzülüp tortop olmalarından belli, üşüyorlar. Nedense çocuklar çok üşür. Küçükken ben de çok üşürdüm. Bir kış günü...

Evet, anılar içinde bir anı var ki onu yazmanın tam yeri.

Biz o sıra, doğduğum yer olan Emet kasabasında yaşıyorduk. Ben henüz okula başlamamıştım. İkinci Dünya Savaşı sürüyordu. Türkiye’imiz, savaşa girmedi. Ama savaşın soluğu ensemizde. Kıtık kasırgası, özellikle yoksul evlerdeki insanların iliklerine işliyor. (...) Gün boyu yumruk kadar somunla doymak zorundayız. (...) Kundura öyle pahalı ki!.. Çay, şeker, lüks tüketim sayılıyor. Kısacası, yarı aç yarı tok büyümeye çabalıyoruz.

Bu patırtıda üst baş o denli önemli değil. Büyüklerin giysileri bozulup küçüklere uyduruluyor. Ama kundura işi zor. Büyüklerin ayakkabıları biz çocuklara uyar mı? Bilirsiniz, kışın ellerle ayaklar nasıl üşür!.. Eller cebe, koltuk altlarına filan sokulur. Ama ayaklar çaresizdir. Soğuktan korunmak için su geçirmeyen ayakkabı ister. Yün çorap gerekir.

Benim ham koyun yününden örülme yün çoraplarım var. Ama ayakkabıları su alıyor. Onarılamayacak kadar da eskimişler. Karda üç beş adım yürüdüm mü içleri vıcık vıcık oluyor. Karlı bir gün, yine sokağa çıktım. Arkadaşlarımla koşuşup oynadım. Sonra ağlaya ağlaya eve döndüm. Çoraplarım sırlıslıkla. Ayaklarım mosmor olmuş. Bıçakla kesilip de üstüne tuz basılmış yara gibi sızlıyor.

Annem işte o gün müjdeyi verdi. Bayramda bana lastikle lapçın alınacaktı. Öyle bir sevindim ki!.. Artık bayramı iple

çekiyordum. Günler de bitmek bilmiyor. O güne dek hiç lastik lapçın giymemiştim. Ama arkadaşlarımın çoğunun lastik lapçını vardı. Lapçın, yumuşak deriden dikilme çorap. Şimdilerde giyilen yarım konçlu botlara benziyor. Ama altında kösele taban yok.

Lapçın, yataktan kalkınca yün çorabın üstüne giyiliyor. Gün boyu ayakta kalıyor. Herkesin dediğine göre ayakları çok sıcak tutuyor. Sokağa çıkarken lapçının üstüne kara lastikten yapılma ayakkabı giyiliyor. Bunların altları tırtırlı. Karda istediğin kadar koş, hiç kaymıyor. Eh, böylesine kat kat giyilince insanın ayağına su geçer mi? Oynarken ayaklar morarıp sızlar mı? Elbette hayır!

“Bana bayramda lapçın alınacak.” haberini önüme gelene yaydım. Bunu söylerken lastik lapçınları giymişçesine sevinip göneniyordum. Arife günü lastik lapçınlarım alındı. Bayram sabahı, erkenden kalktım. Hemen yün çoraplarımın üstüne lapçınlarımı geçirdim. Çiçekli pazenden yapılma entarimle yün hırkamı ve başlığımyı giydim. Sıra lastiklere geldi. Onları giyinmeme annem yardım etti. Her şey tam olunca öylesine sevindim ki!.. Sokağa çıkmak için sabırsızlanıyordum. Önce evcek aile büyüklerine el öpmeye gittik. Sonra kapı önünde arkadaşlarıma katıldım. O zaman bizim oralarda kış çok sert geçerdı. Kar, aylarca yerden kalkmaz, saçaklarda baston gibi buzlar eksik olmazdı.

Lastik lapçınlarım var ya! Ayak değmemiş karlı yerlere atlıyorum. Karın içinde, suda çırpınan ördekler gibi coşkuyla debeleniyorum. Arkadan az ötede oluşmuş çamurun gözüne giriyorum. Yerler vıcık vıcık. Ama ayaklarım kupkuru. Kasabada âdettir: Bayram günleri, çocuklar uzak yakın komşu ayrımı yapmadan her kapıyı çalarlar. Evin büyükleri onlara iğde, kuru üzüm, kavrulmuş nohut, patlamış mısır, mendil verirler. Ben de el öpmeci çocuklara katıldım. Hep birlikte ev ev gezdik. Evlere girerken lastiklerimizi dışarıda çıkarıyorduk. Bu sırada aklım hep dışarıda kalıyordu. Bu yüzden, çokluk kapı ağzına dikiliyordum. El öpüp bayramlıklarımızı aldıktan sonra hemen kendimi dışarı atıyor, lastiklerimi ayağıma geçiriyordum. Gün batımına doğru yorgun argın evlerimize dağıldık. Kapı önünde lastiklerimi çıkarıyordum. Birden başımdan aşağıya kaynar sular boşandı, lastiğimin biri yoktu. Fener yakıldı. Sokakta gün boyu gezip oynadığım yerler arandı. Girip çıktığım evlere lastiğim soruldu. Yok, yok, yok!

O bir günlük sevinç böylece kursağımda kaldı. Yeniden bir çift lastik almamız olanaksızdı.

Tek lastikle de sokağa çıkamazdım. İster istemez, kışı eski ayakkabılarımla geçirdim. Baharda annem, lapçınlarımı sokakta giymemi istedi. Gelecek kışa küçüleceklerdi, annemin bu isteğini sevinçle yerine getirdim. Lapçınlarımla sokağa çıktım. Ne var ki bizim oralarda çorap yerine giyilen lapçınla sokağa çıkılmıyordu. Arkadaşlarım benimle öyle bir eğlendiler ki!.. Ağlaya ağlaya eve döndüm. Bir daha da onları giyemedim.

Sahi, o lapçınlara ne oldu acaba? Sonradan bunu, anneme sormayı hiç akıl etmedim. Şimdi de soramam. Çünkü artık annem yok.

Gülten DAYIOĞLU
(Kısaltılmıştır.)

Sözcük Çalışması

► Aşağıda harfleri karışık olarak verilen sözcükleri anlamlarından yararlanarak bulunuz.

Ö N G E M N E K

Mutlu, mesut olmak, rahat bir hayat sürmek, sevinç duymak, sevinmek.

K U R B U

Alınarak küskünlük gösteren, gücenmiş (kimse).

M U S O N

Yuvarlak ve şişkin ekmek.

Ç A P L I N

Kısa konçlu, hafif ve yumuşak bir ayakkabı türü.

F A R İ E

Belirli bir günün, olayın bir önceki günü veya ona yakın günler, ön gün.

A Z P E N

Dokuması kalın, sık ve yumuşak, bir tür pamuklu bez.

Anlayalım, Yorumlayalım

► Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Metinde geçen olayı anlatan kimdir, olayla ilişkisi nedir?
2. Yazarı çocukluğunda hangi haber çok sevindirmiştir?
3. Yazar, lastik lapçın alındıktan sonra bayramı nasıl geçirmiştir? Sizce lastik lapçın alınmasaydı bayramı nasıl geçirirdi?
4. Yazar akşamüzeri kapıda lastiklerini çıkarırken neyi fark etmiştir? Bu durum yazarı nasıl etkilemiştir?
5. Lapçınlarıyla sokağa çıkan yazara arkadaşları nasıl davranmıştır? Yazar arkadaşlarının davranışlarından nasıl etkilenmiştir?

► Metindeki küçük kız siz olsaydınız arkadaşlarınızın alaycı tavrı karşısında neler hissederdiniz? Bu tavır karşısında sizin tepkiniz nasıl olurdu?

.....

.....

.....

.....

► Küçük kızın arkadaşlarından biri siz olsaydınız ona nasıl davranırdınız? Açıklayınız.

► Aşağıdaki cümlelerden hangilerinde duygu belirten ifadeler vardır? Bu ifadelerin yer aldığı cümlelerin başındaki kutucukları işaretleyiniz.

- ☐ Bilirsiniz, kışın ellerle ayaklar nasıl üşür!..
- ☐ Ayaklarım mosmor olmuş.
- ☐ Herkesin dediğine göre ayakları çok sıcak tutuyor.
- ☐ Artık bayramı iple çekiyordum.
- ☐ Lastik lapçınlarım var ya!
- ☐ Sokağa çıkmak için sabırsızlanıyordum.
- ☐ Birden başımdan aşağıya kaynar sular boşandı, lastiğimin biri yoktu.
- ☐ Girip çıktığım evlere lastiğim soruldu. Yok, yok, yok!
- ☐ Ağlaya ağlaya eve döndüm.

► Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki ifadeler doğru ise “D”, yanlış ise “Y” kutucuğunu işaretleyiniz.

	D	Y
Yazar, yıllar önce başından geçen, unutamadığı bir olayı anlatmıştır.	☐	☐
Metinde daha çok nesnel ifadeler kullanılmıştır.	☐	☐
Metinde duygu belirten ifadelere yer verilmiştir.	☐	☐
Metnin konusu bayram sevincidir.	☐	☐
Konuşma cümlelerine yer verilmiştir.	☐	☐
Metinde sade, açık, anlaşılır bir dil kullanılmıştır.	☐	☐

► Çocuk ve gençlik edebiyatının dur durak bilmeksizin üreten usta kalemi Gülten Dayıoğlu'nu tanıyor muyuz?

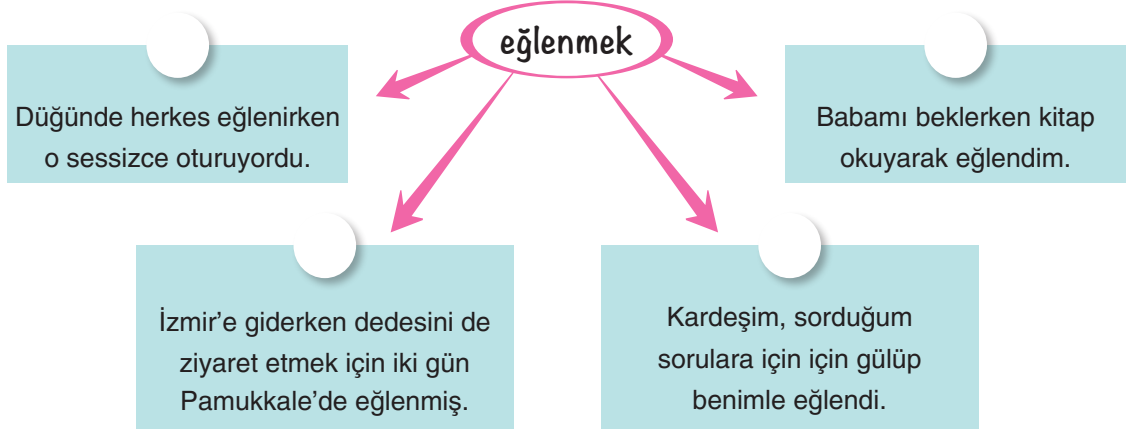

► Bu metinden hareketle Gülten Dayıoğlu'yla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir? İlgili kutucuğu işaretleyiniz.

- ☐ Yazma çalışmalarına ilk gençlik döneminde başlamıştır.
- ☐ Anadolu'nun çeşitli yerlerinde öğretmenlik yapmıştır.
- ☐ Radyo ve televizyon oyunları çocuklara yöneliktir.
- ☐ Yazar hâlen yazmayı sürdürmektedir.

Söz Varlığımız

- “Arkadaşlarım benimle öyle bir eğlendiler ki!..” cümlesinde geçen “eğlenmek” sözcüğünün anlamı aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır? İşaretleyiniz.

- Aşağıdaki ifadeleri “iple çekmek, aklı kalmak, başından aşağı kaynar sular dökülmek” deyimlerinden uygun olanları kullanarak tamamlayınız.

Bütün gün çalıştığım için
Kedimin kaybolduğunu duyunca
Kütüphanede gördüğüm o kitapta

- Aşağıdaki cümlelerde hangi sözcükler bir duyguyu anlatmaktadır? Bu sözcüklerin altını çiziniz.

- Vah vah, küçük kızın bu durumuna çok üzıldüm!
- Ah! Akşamdan beri dişim ağrıyor.
- Uf, ayağımı masaya çarptım!
- Aman Hacivat! Hemen gidelim.

Etkinlikteki cümlelerde geçen “ah, uf, vah vah, aman” sözcükleri çeşitli duyguları anlatmaktadır. Şaşma, sevinç, korku, öfke, özlem, acıma vb. duyguları anlatmaya yarayan bu sözcüklere **ünlem** denir.

Ünlem ifadesinden hemen sonra ya da cümlenin sonunda ünlem işareti kullanılır.

- Aşağıdaki kutucuklara korku ve acıma duygularını ifade eden birer cümle yazınız.

► Aşağıdaki cümlelerde geçen ünlemlerin altını çiziniz. Bu ünlemlerin cümleye kattığı anlamları örnekteki gibi yazınız.

şaşkınlık	usanç	isteklendirme	özlem	korku	sevinç
acınma	beğenme	yakınma	acıma	seslenme	küçümseme

Ah çocuğum ah! Gözümüzün önünde eriyip gidiyor. →**acınma**.....

Hey arkadaşım! Sen de bizimle gelir misin? →

Ha gayret! Akşama kalmaz, bitiririz bu işi. →

Ay, şu ağacın arkasında biri var! →

Oh! Ne güzel bir gün, ne güzel bir dünya! →

Aferin çocuklar! Çok güzel bir sunum hazırlamışsınız. →

Hey gidi eski günler hey! Nasıl da geçip gitti su gibi. →

Of, her gün aynı koşturmaca! →

Sabahtan beri ha bire söyleniyor! →

Vay dostum! Hangi rüzgâr attı seni buraya? →

Yazık, bu soğukta kedileri dışarıda bırakamazsınız! →

► Aşağıda verilen cümleleri kutucuklardaki sözcük gruplarının uygun olanlarıyla tamamlayınız.

yorgun argın	irili ufaklı	ister istemez	vıcık vıcık
teke tek	ağlaya ağlaya	uzak yakın	

Tamircinin elleri yağ olmuş.

Arkadaşımla vedalaştıktan sonra eve döndüm.

Bölgenin turistik yerlerini demeden gezdiler.

Uzun bir yolculuktan sonra eve geldi.

Oyun oynarken annesi çağırınca eve gitti.

O gün dere kenarından taşlar toplamıştık.

Konuşalım, Anlatalım

- Okuduğunuz hikâyede sizi duygusal olarak etkileyen bir olay ya da kişi var mı? Bu olaydan ya da kişiden niçin etkilendiğinizi açıklayan bir konuşma yapınız. Konuşma sırasında sözcükleri anlamlarına uygun kullanmaya ve yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş sözcüklerin Türkçelerini tercih etmeye özen gösteriniz.
- Sınıfta gerekli hazırlıkları yaparak duygularla ilgili ezberlediğiniz şiir, özdeyiş, şarkı ve türkülerden oluşan dinletiyi sununuz.
Bir arkadaşınızı grup sözcüsü olarak belirleyiniz. Bu arkadaşınız konuyla ilgili kısa bir başlangıç konuşması yaparak grubunuzu tanıtabilir.

Şiirleri ve özdeyişleri fon müziği eşliğinde okuyabilirsiniz.

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıdaki kutucuklarda verilen unsurlardan seçim yaparak defterinize bir hikâye yazma çalışması yapınız.

Özellikler	
adil	aksi
bitkin	enerjik
neşeli	saygılı
azimli	gamsız
başarılı	becerikli
utangaç	çaresiz
beceriksiz	dertli
genç	çalışkan
entellektüel	endişeli
heyecanlı	gergin

Şahıs ve Varlık Kadrosu	
aile	okul
komşular	öğretmen
arkadaşlar	akrabalar

Metin Türü
masal
hikâye
şiir
bilgilendirici metin

Mekân
okul
bahçe
mahalle
herhangi bir ülke

Zaman
evvel zaman
hafta sonu
geçen yaz
kış mevsimi

Araştıralım, Hazırlanalım

- Sınıfa karton, makas ve yapıştırıcı getiriniz.

Metne Hazırlanalım

► Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız.

GEYİK YAVRUSU VE ANASI

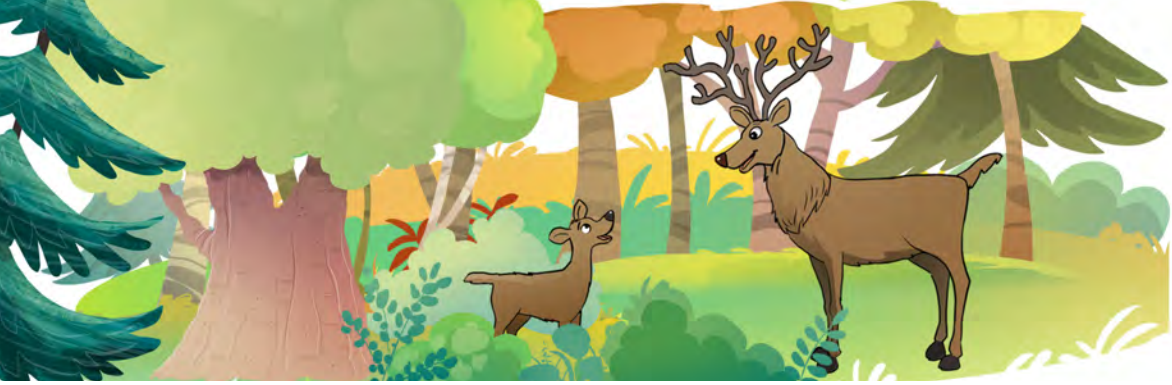
Bir geyik yavrusu, ormanda annesi ile birlikte eğrelti otları yiyerek karnını doyuruyordu. Büyük ağaçlar ve sık çalılıklar, huzur ve güvenlik yaratıyordu. Birden uzaktan av peşinde koşan köpeklerin sesleri geldi. Ana geyik kulak kabarttı ve titremeye başladı.

“Anne” dedi yavrusu. “Sen bir köpekten daha büyüksün, daha hızlı koşuyorsun ve üstelik kendini savunman için kocaman, ağaç dalları gibi boynuzların var. Niye korkuyorsun?”

Anne geyik acı acı gülümsedi.

“Söylediklerinin hepsi doğru, yavrum.” dedi.

“Ama ne yapayım ki bu köpek havlamalarını işitir işitmez tabanları yağlayıp kaçmaktan başka bir şey düşünemiyorum.”

- Metnin konusu nedir?
- Anne geyiğin yerinde siz olsaydınız yavru geyiğe nasıl cevap verirdiniz? Niçin?
- Sizce hayvanlar da korku duygusunu hissediyor mudur? Bu konudaki duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

► Sizi korkutan şeyler nelerdir? Niçin?

.....

.....

.....

.....

► Korkuları yenmek için neler yapılabilir? Düşüncelerinizi yazınız.

.....

.....

.....

.....

Okuyalım

► “Şehir Faresi ile Kır Faresi” adlı metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz. Metni okurken ses tonunuzu etkili kullanarak duyguları yansıtmaya çalışınız.

ŞEHİR FARESİ İLE KIR FARESİ

Günlerden bir gün şehir faresi,
Uyarak şehrin nezaketine,
Bir kır faresini davet etti,
Evde bir çulluk ziyafetine.

Bir Türk halısının üzerinde
Mükellef bir sofra kurulmuştu.
Bu cafacalı ziyafet yerinde
Düşünün şimdi bu iki dostu.

Allah için eşsizdi yemekler;
Hiçbir eksiği yoktu sofranın.
Ama aksilik bu ya, kim bekler;
İşleri bozdu bir şey ansızın;

Birden bir gürültü işittiler,
Salonun kapısının dışından.
Bizim iki ahabap, teker teker,
Savuştular sofranın başından.

Bir aralık gürültü kesildi;
Ama onlar bahçeyi bulmuştu.
Şehir faresi: “Dönelim” dedi,
“Bitirelim bari şu çulluğu.”

Öteki cevap verdi: “Vazgeçin!
Siz bana buyrun yarın olsun da
Bir diyeceğim yok yemek için;
Doğrusu pek şahaneydi sofrası.

Ama ben isterim ki bir kimse
Karnını biraz rahat doyursun...
Eyvallah... Böyle korku içinde
Sürülen safa* yerinde dursun!”

La Fontaine (La Fonten)
çev.: Orhan Veli KANIK

* safa: sefa.

Sözcük Çalışması

- Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla karşılaştırınız. Anlamı doğru verilenlerin başına “D”, yanlış verilenlerin başına “Y” yazınız. Gerekirse bu etkinlik sırasında TDK Güncel Türkçe Sözlük’ten yararlanabilirsiniz.

☐ **nezaket:** Başkalarına karşı saygılı ve incelikli davranma, incelik, naziklik.

☐ **çulluk:** Leyleksilerden, kışın tropikal Afrika’da yaşayan, siyah telekli, uzun gagalı, uzun bacaklı, büyük, beyaz, göçmen kuş.

☐ **mükellef:** Yükümlü.

☐ **cafacıllı:** Gösterişli, fazla şık, şatafatlı.

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Şehir faresinin sofrası nasıldır?
2. Şehir faresi ile kır faresi işittikleri gürültü üzerine ne yapmışlardır?
3. Kır faresi, niçin ikinci kez yemeğe oturmayı kabul etmemiştir?
4. Kır faresi, “Böyle korku içinde sürülen safa yerinde dursun.” sözüyle ne anlatmak istemiştir?

- Aşağıya okuduğunuz metinle ilgili iki soru yazınız. Bu soruları arkadaşlarınıza yöneltiniz.

1.
2.

- Okuduğunuz metinden hareketle şehir ve kır faresine ait üç özellik yazınız.

Şehir faresi

Kır faresi

► Sizce yaşanan olay şehir faresi ile kır faresinin arkadaşlığını nasıl etkilemiş olabilir?

► Şehir faresinin mi yoksa kır faresinin mi yerinde olmak isterdiniz? Nedenini açıklayınız.

.....

.....

.....

► Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Metnin Konusu

.....

.....

.....

.....

.....

Metnin Ana Fikri

.....

.....

.....

.....

.....

► Korku, hayatımızı nasıl etkiler?

► Kendinizi kır faresinin yerine koyarak olayları, duygu ve düşüncelerinizi, böyle bir durumda nasıl davranacağınızı anlatınız.

Ben kır faresinin yerinde olsaydım

.....

.....

.....

► Kır faresi, şehir faresiyle yaşadığı olay sonucunda kendisi için bir ders çıkarıyor. Sizin de yaşadığınız olaylar karşısında çıkardığınız dersler var mıdır? Açıklayınız.

.....

.....

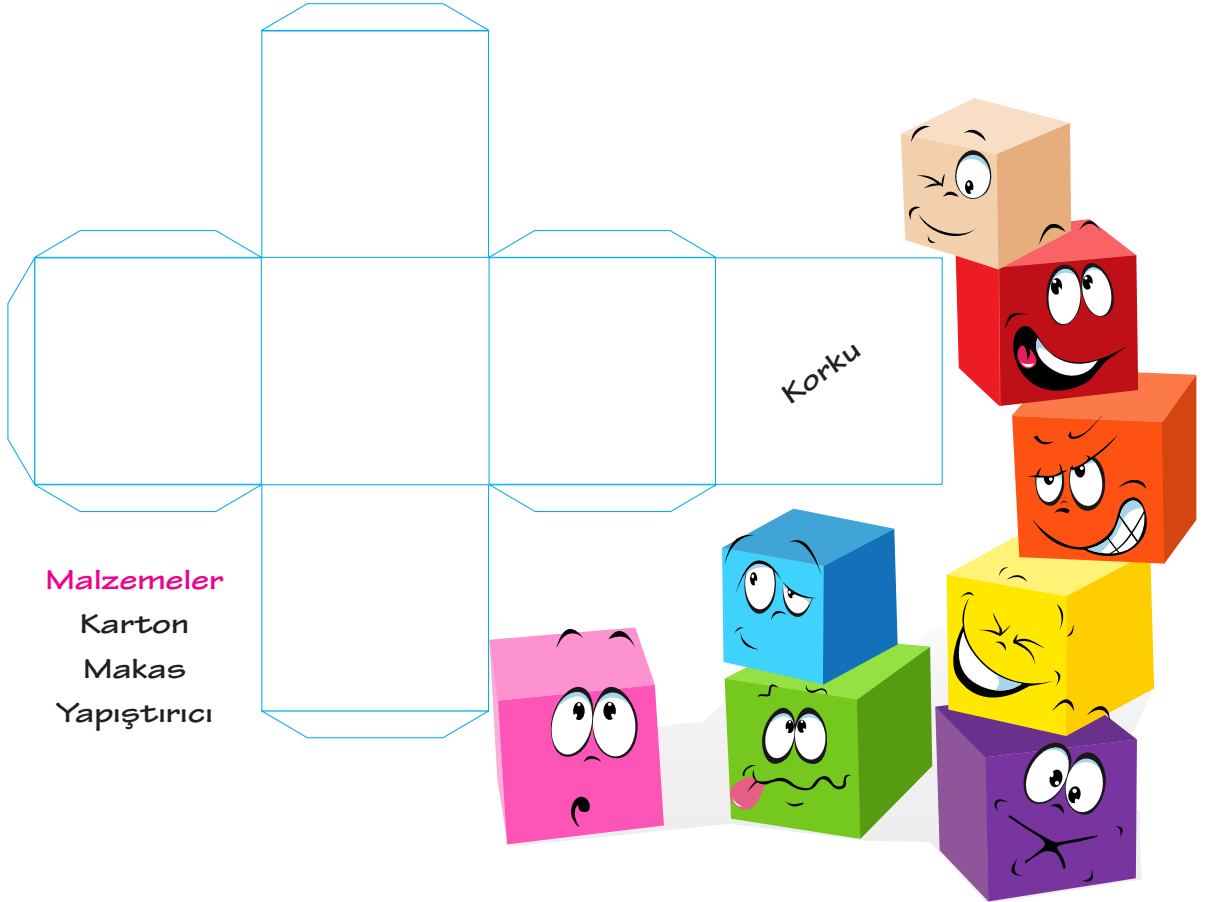
.....

.....

► Metinde anlatılan olayların gerçek hayatta yaşanıp yaşanamayacağını nedenleriyle birlikte açıklayınız.

► Aşağıdaki sözcük küpünü yönergeye göre tamamlayınız.

Kartona aşağıdaki gibi bir şekil çizin ve bu şekli kenarlarından kesiniz. Tema adından, “Sevgi Kurtaracak Bizi” şiirinden, “Anılar İçinde Bir Anı” metninden, “Şehir Faresi ile Kır Faresi” fablından hareketle şekildeki kutucuklara duyguları örnekteki gibi yazınız. Şekli küp hâline getirip yapıştırınız. Gönüllü olan bir arkadaşınızdan hazırladığınız küpü atmasını isteyiniz. Arkadaşınızdan küpün üst yüzüne gelen duygu ile ilgili günlük hayattan bir örnek olay anlatmasını isteyiniz.

Söz Varlığımız

► “Bir aralık gürültü kesildi.” cümlesinde geçen “kesilmek” sözcüğünün anlamı aşağıdaki cümlelerin hangilerinde vardır? İlgili kutucukları işaretleyiniz.

Zeynep susunca tartışma kesildi.

Arkadaşını savunmak için aslan kesildi.

Kedi miyavlaması birdenbire kesildi.

Rüzgâr kesilmiş, kar yağmaya başlamıştı.

► “Kesilmek” sözcüğünü iki farklı anlama gelecek şekilde birer cümlede kullanınız.

.....

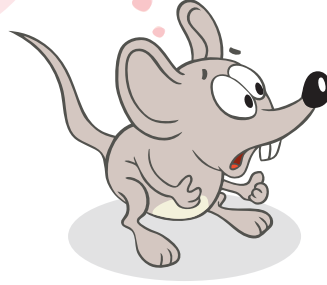
.....

.....

- Şair fablâda kişileştirdiği fareleri konuşturarak konuşurma (intak) sanatı yapmıştır. Siz de bu örnekten hareketle şehir faresini konuşturarak fablân sonuna bir bölüm ekleyiniz.

Öteki cevap verdi: "Vazgeçin!
Siz bana buyrun yarın olsun da
Bir diyeceğim yok yemek için;
Doğrusu pek şahaneydi sofrâ.

Ama ben isterim ki bir kimse
Karnını biraz rahat doyursun...
Eyvallah... Böyle korku içinde
Sürülen safâ yerinde dursun!"

Konuşalım, Anlatalım

- Aşağıdaki yüz ifadelerini inceleyiniz. Görsellerdeki sözlü olmayan mesajları (şaşkın, üzgün, mutlu...) noktalı yerlere yazınız.

- İnsanların yüz ifadelerinin duygularını nasıl yansıttığı, iletişimi nasıl etkilediği konularında arkadaşlarınızla duygu ve düşüncelerinizi paylaşınız.

- İkişerli gruplar oluşturarak “Tavşanın Korkusu” adlı metni okuyunuz. Ağustos böceği ve tavşan rollerini üstlenerek okuduğunuz metni sınıfta canlandırınız. Beden dilinizi iyi bir şekilde kullanmanın canlandırmanın etkisini artıracağını unutmayınız.

TAVŞANIN KORKUSU

Günlerden bir gün boynuzlu bir hayvan, tos vurarak ormanlar kralı aslanı yaralamış. Bu olay üzerine aslan, bütün boynuzlu hayvanları ormandan uzaklaştırmış. Keçiler, koçlar, boğalar ve geyiklerin hepsi oradan ayrılarak başka ülkelere gitmişler.

Sevimli bir tavşan ise uzun kulaklarının gölgesini görünce ne yapacağını şaşırmış. Çünkü aslan ve arkadaşlarının onun kulaklarını görünce boynuz sanmasından korkuyormuş. Bu korkusunu bir ağustos böceği ile paylaşmış:

“Sevgili dostum, ben buralardan gidiyorum! Uzun kulaklarımın boynuz olarak görülmesinden korkuyorum. Haydi hoşça kal!” demiş.

Ağustos böceği şaşırmış:

“Bu kulakları mı boynuz sanacaklar? Sen benimle dalga mı geçiyorsun? Bunlar, her tavşanda bulunan kulaklardan başkası değil.”

Korku içindeki korkak tavşan, ağustos böceğine cevap vermiş:

“Aslan veya arkadaşları, kulaklarımı görünce boynuz sanacaklar. Bundan eminim. Bu yüzden hayatımı tehlikeye atmak istemiyorum. Artık buralardan gidiyorum.” diyerek ormandan ayrılmış.

Hazırlayan: Emel İPEK

- Ağustos böceğinin yerinde siz olsaydınız tavşanı ikna etmek için neler söylerdiniz?
- Tavşanın yerinde siz olsaydınız nasıl davranırdınız? Bu konudaki duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Düşünelim, Yazalım

- Okuduğunuz metne farklı bir son belirleyerek aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

► Aşağıdaki metni okuyunuz. Kendinizi La Fontaine'in yerine koyarak hayvanlara cevaplar yazınız. Yazınızı zenginleştirmek için uygun atasözleri ya da deyimler kullanmaya, “ko-
nuşturma, benzetme ve abartma” sanatlarından yararlanmaya, yazım ve noktalama kuralla-
rına uymaya özen gösteriniz. Yazınızın içeriğine uygun bir başlık belirlemeyi unutmayınız.

LA FONTEN ORMAN MAHKEMESİNDE

Bir gün hayvanlar
Kendileriyle ilgili
Gülmece öyküleri yazan
La Fonten'i
Ormanda yakaladılar.
Ve onu doğruca götürüp
Yargılamak için
Orman mahkemesine
Çıkardılar.
Aslan yargıçtı.
Sordu: “La Fonten,
Ne istiyorsun bizlerden?”

Neden bizleri iyiler, kötüler,
Aptallar, akıllılar,
Güzeller, çirkinler,
Tembeller, çalışkanlar diye;
İkiye bölüp
Birbirimize düşürüyorsun?
Hem sen bu öyküleri
Yazmadan önce
Hiçbir insan bizim için
Böyle düşünmez,
Hiçbir hayvan da bu denli
Birbirine
Düşman kesilmezdi.

Sen yazmadan önce
Eşek eşek değildi;
Daha bürünmemişti benim postuma,
Taşımazdı insanların yükünü.
Karıncı da bu denli cimri değildi...
Ve yaz günleri çalışırken
Türküler söylediği için kendisine,
Her zaman yardım ederdi
Ağustos böceğine.
Bizlerden ne kötülük gördün ki
Hepimize böyle kendince
Ön adlar takıyor
Büyükleri, çocukları
Bize güldürüyorsun?

Yalvaç URAL

Dinleme metni

Metne Hazırlanalım

- Yandaki şiirin konusu ve ana duygusu hakkında arkadaşlarınızla konuşunuz.

UMUT

Ummaktır yaşamak.
İbret al, ders al geceden
Çevir başını gökyüzüne
Yıldızlara bak.
Güneşli sabahların umududur yıldızlar.

Suat TAŞER

- Aşağıda bazı duyguları anlatan sözcükler verilmiştir. Bu sözcükleri örnekteki gibi kendinize göre bir cümleyle tanımlayınız.

Umut: İçimde hiç susmayan geveze bir kuştur.

Sevgi:

Kıskançlık:

Bağışlama:

Yalnızlık:

Özlem:

Korku:

Üzüntü:

Mutluluk:

Dinleyelim

- “Yeşil Çağ” adlı şiiri dinleyiniz ve dinleme sırasında anlamını bilmediğiniz sözcükleri belirleyiniz.

Sözcük Çalışması

- Metni dinlerken belirlediğiniz sözcüklerin anlamlarını tahmin edip tahminlerinizin doğruluğunu TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz. Bu sözcükleri birer cümlede kullanınız.

..... Tahminim: Sözlük anlamı: Cümle:	 Tahminim: Sözlük anlamı: Cümle:	 Tahminim: Sözlük anlamı: Cümle:
--	--	--

Anlayalım, Yorumlayalım

- Aşağıda verilen soruları dinlediğiniz metne göre cevaplayınız.

1. Birinci dördlükte şair, neden çocukların yaşında olmanın iyi olduğunu düşünüyor?
2. Şair, "deli bir rüzgâr" sözüyle ne anlatmak istiyor?
3. Sizce çocukların umudu neden solmamalıdır?
4. Şairin "Yalnız sizin sevginiz gerçek çocuklar" dizesindeki düşüncesine katılıyor musunuz? Niçin?
5. En zor koşullarda bile umudumuzu yitirmemek neden çok önemlidir ve bize neler kazandırır?

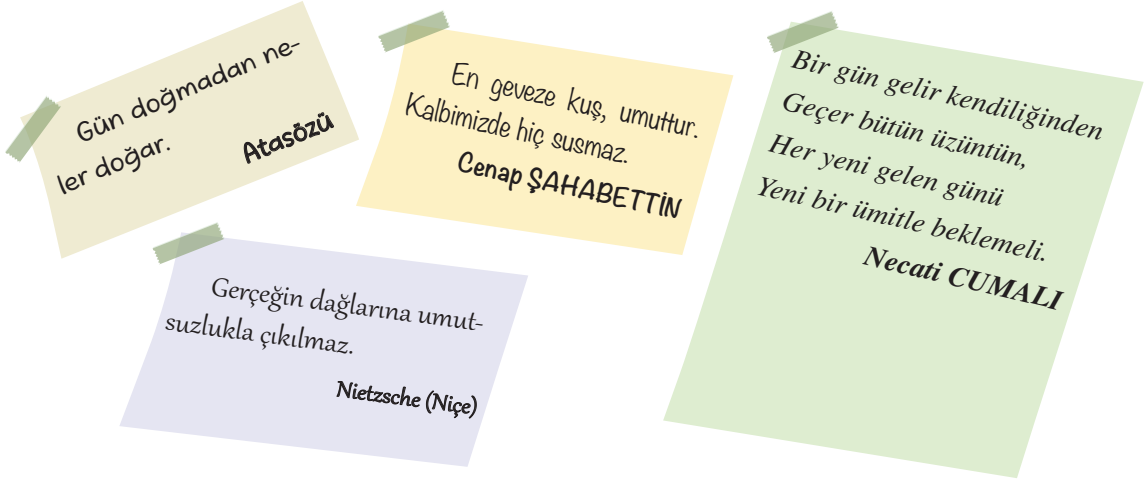
- Dinlediğiniz şiirin vermek istediği mesajları kutucukları işaretleyerek belirleyiniz.

- ☐ Yaşamın zorlukları karşısında umudumuzu yitirmemeliyiz.
- ☐ Çocukken hiç mutsuz olmayız.
- ☐ Çocuklar zorluklardan kaynaklanan kaygıları taşımamalıdır.
- ☐ Çocukken daha özgür hissederiz.
- ☐ Çocuklar karşılık beklemeden koşulsuz sever.

- Sizce “Yeşil Çağ” başlığı dinlediğiniz şiirin konusunu yansıtıyor mu, nedenleriyle açıklayınız. Dinlediğiniz şiire bir başlık önerisinde bulununuz.

Benim Önerdiğim Başlık:

- Aşağıdaki atasözünün, şiirin ve özdeyişlerin vermek istediği mesajı dinlediğiniz metnin ana duygusu ile ilişkilendirerek yorumlayınız.

- Dinlediğiniz şiirden alınmış aşağıdaki bölümleri okuyunuz. Ses benzerliği bulunan dizele-ri eşleştirip benzer seslerin altını renkli kalemle örnekteki gibi çizersiniz.

Ne iyi
Özgür kelekler gibi
Ne ince
Deli gibi bir rüzgâr değince
Ne büyük
Sizin de yaşantılarınız bölük

İşin işin
Endişesi kışın
Yalnız sizin
Gök ve denizin

Sizin yaşınızda olmak ne iyi çocuklar
Sizin eliniz ne ince çocuklar
Sizin umutlarınız ne büyük çocuklar
Sizin gözleriniz ışın ışın çocuklar
Yalnız sizin sevginiz gerçek çocuklar

Söz Varlığımız

- Aşağıda “körpe” sözcüğünün üç farklı anlamı verilmiştir. Bu sözcüğün metinde kullanıldığı anlamı işaretleyiniz ve “körpe” sözcüğünü bu anlamıyla bir cümlede kullanınız.

Dalından yeni koparılmış, tazeliği üstünde, daha büyümemiş (bitki).

Henüz bozulmamış, yıpranmamış.

Yavruluktan henüz çıkmış (hayvan).

Cümle:

Konuşalım, Anlatalım

- Aşağıda verilen kutucuklardaki sözcüklerden ve atasözünden istediklerinizi seçerek “umudun hayatımızdaki önemi” hakkındaki duygularınızı ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

umut

endişe

başarı

sağlık

dünya

yaşam

umut beslemek

Çıkmadık candan umut kesilmez.

Düşünelim, Yazalım

- Aşağıdaki yönergeyi izleyerek sınıfça bir şiir yazınız.

1

Öğretmeninizin yönlendirmesiyle gruplar oluşturunuz.

2

Grup olarak “mutluluk, umut, özlem ve sevgi” konularından birini seçiniz.

3

Beyaz çizgisiz kâğıda grupça seçtiğiniz konuya uygun bir dörtlük yazınız.

4

Şiirinizde uyaqlardan ve söz sanatlarından yararlanınız.

5

Şiirinize uygun bir başlık belirleyiniz.

ISKARMOZLARIN HÜZÜNLÜ GICIRTISI

Küçük bir çocuk olan Kirisk, babası Emrayın, amcası Mılgın ve Orhan Dede'yle avlanmak için denize açılırlar. Bir süre sonra denizde fırtınaya ve ardından yoğun bir sise yakalanırlar. Bu dört denizci; açlık, susuzluk ve olumsuz doğa koşullarına karşı büyük bir mücadele verir.

Aşağıdaki metinde Kirisk, babası Emrayın, amcası Mılgın ve Orhan Dede'nin sise karşı verdikleri mücadelenin anlatıldığı bölüm bulunmaktadır.

(...)

Günün kalan bölümünde yavaş yavaş kürek çekerek ilerlediler: Amaçsız ve nereye gittiklerini bilmeden. Adamlar iyice kendilerine gelip durumlarını anlayınca oldukları yerde kalmaları mümkün değildi. İlerlediler. Belki kıyıya yaklaşıyor, belki daha da uzaklaşıyorlardı. Ama hareket etmek, ilerlemek, yine de bir umuttu.

Gece, eğer sis dağılırsa yıldızları görebilirlerdi. Yıldızlara güveneceklerdi ve başka hiçbir çıkış yolu yoktu. Bir umut, bir ihtimal daha vardı: Karşılarına bir adanın çıkması ihtimali. O zaman yönlerini belirlemek daha kolay olurdu. Böylece, yönü yöreyi bilmeden sisin içine dalıp gidiyorlardı.

Orhan Ata, her şeye rağmen kayığa bir çekidüzen verilmesini emretti. Dipte kalan bütün suları boşalttılar. İhtiyar, Kirisk'i yanına oturttu. Böylece çocuk ona yaslanarak ısınacak ve çocuğun üstü başı daha çabuk kuruyacaktı. Bundan sonra suyu dağıttı. Her birine, maşrapayı dörtte üç ölçüde doldurarak verdi. Oysa kürekçiler o korkunç fırtınadan sonra bir defa olsun kana kana su içmeyi umuyorlardı. İhtiyar onları uyardı: Bu andan itibaren suyu ancak o gerekli gördüğü zaman ve onun verdiği kadar içeceklerdi. Bu uyarısının önemini daha iyi belirtmek için fıçıyı sallayarak içindeki suyun miktarını belli etti. Fıçının yarısı boşalmıştı bile.

Bu arada hoş bir sürprizle de karşılaştılar: Su dağıtmak için fıçıyı kaldırdıkları zaman, altta, tahtanın bir kenarına sıkışıp kalmış fok derisinden bir torba geçti ellerine. İçi kurutulmuş balık doluydu. Kayığı boşaltırken yiyecek bulunan büyük torbayı da atmışlardı. Fakat Mılgın'ın karısının yol azığı olarak hazırladığı küçük torba, Kirisk'in korumaya çalıştığı fıçının arkasında ve oturma tahtasının altında olduğu için ellerine geçmemişti. Torbaya su da dolmuştu ve kuru balıklar da zaten tuzluydu. Bu yüzden ağza alınacak gibi değildi ama yine de yiyecekti, besindi işte. Eğer yeteri kadar içme suları olsaydı karınlarını doyururlardı onunla.

Şimdilik, çok susamaktan korktukları için kimse dokunmak istemiyordu o balıklara. Hepsinin tek umudu, tek beklentisi vardı: Sis dağılması.

Bu sessiz ve kımiltısız siste, şimdi yalnız iskarmozların hüzünlü gıcirtısı duyuluyordu. O büyük sessizlikte bu gıcirtılar, yolunu yitirmiş bir adamın inilti hâlindeki yakarışlarını, dualarını andırıyordu: Neredeyim? Nereye gideceğim? Nereye gideceğim?..

Hepsinin beklediği tek şey sisin dağılmasıydı.

(...)

Cengiz AYTMAOV
çev.: Mehmet ÖZGÜL
(Kısaltılmıştır.)

8. TEMA ÖĞRENDİKLERİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

Tema Sonu
Ek Sorular

A. 1-4. soruları aşağıdaki metne göre defterinize cevaplayınız.

İYİ - KÖTÜ

Kavak ağacı diyor ki:

“Göğe yakın olmak güzel

Meyve verememek kötü.”

Elma ağacı diyor ki:

“Meyve vermek güzel ama

Taşa tutulmak kötü.”

Hayat ağacı diyor ki:

“Dolu yaşamak güzel,

Bomboş yaşamak kötü.”

Abdülkadir BUDAK

1. Kavak, elma ve hayat ağaçları nelerin kötü olduğunu söylüyor?
 2. Hayat ağacının söylediği “dolu yaşamak güzel” sözünden ne anlıyorsunuz?
 3. Şiire bir bölüm de siz ekleyediniz neyi iyi ve kötü olarak ifade ederdiniz?
 4. Şiirde hangi söz sanatlarından yararlanılmıştır?
- B. Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılmış sözcüklerin yerine cümlenin anlamına uygun farklı sözcük veya sözcük grupları yazınız.
- Ona **bazen** sokakta rastlıyordum.
- Diyarbakır'ın **yıkılmış** surlarını görünce çok üzüldüm.
- Evin balkonundaki **rengârenk** çiçeklere bakmaya doyamadım.
- C. Aşağıdaki cümlelerde geçen ünlemlerin cümleye kattığı anlamları (beğenme, kızgınlık, şaşkınlık, üzülmeye, uyarı, seslenme, korku) belirleyip yazınız.
- a. Git buradan! Seni görmek istemiyorum.
 - b. Simitçi! Bakar mısın bana?
 - c. Aman dikkat! Kapı çarpacak.
 - ç. Vay be! Bu bahçe sizin miydi?
 - d. Ay, ne kadar güzel bir ev!
 - e. Eyvah! Onlar da gidiyorlarmış bu mahalleden.
- Ç. Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılmış sözcüklerin türünü noktalı yerlere yazınız.
- a. Yeniden özgür olmuş **mavi** gökyüzü.
 - b. Zologa gezegenini çam ormanlarının **yeşili** süslüyormuş.
 - c. **Hangi** resmine baksam gençliğimi hatırlarım.
 - ç. **Hangisini** almayı düşünüyorsun?
 - d. Can Yücel **ile** Attilâ İlhan'dan şiirler okuyordu.
 - e. Kuşlar korkuyla dört yana kaçışmış.
 - f. **Yalnız** insanların yürekleri hep üşür.
 - g. Konser bitti **yalnız** kimse alkışlamadı sanatçıyı.

D. Aşağıdaki cümlelerden hangilerinde duygu belirten ifadeler vardır? Bu ifadelerin yer aldığı cümlelerin altını renkli kalemle çiziniz.

Güneş, rüzgâra seslendi:

“Az kalsın unuttuyordum... Kışın bitkileri örtüp ısıtmak için çiftçi dayıya biraz kar gerekli ama şimdi yağmur istiyor. Aman şaşırmayın! Haydi koş! Rüzgâr gibi git.”

Rüzgâr, Güneş'i yeniden selamlayarak hızla yola çıktı. Çabuk olmalıydı. Tohumlar, “Su, su, su isteriz!” diye ağlaşıyordu. Oysa deniz uzaktaydı. Rüzgâr, Güneş'in yanında olduğu için insanlar, “Aman, hiç rüzgâr yok!” diyorlardı. Küçük bir çocuk, uçurtması havalanmadığı için kı-zıyor, “Ah, bir rüzgâr çıksa!” diyordu.

E. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Ünlem işareti,

- Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümlelerin sonuna konur.
- Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.
- Alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay ayrıç içinde kullanılır.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlem işareti (!) yanlış kullanılmıştır?

- A)** Gecenin bir yarısı sokakta miyavlayan kedinin sesi yüreğimi sızlattı!
- B)** Bütün tatil boyunca her gün iki (!) kitap okumuş.
- C)** Ah, komşumuz Ayşe teyze ne kadar iyi bir insandı!
- D)** Hey, arka sıradaki buraya bak!

2. Misafir olduğu bir köyde Nasrettin Hoca'nın heybesi kaybolmuş. Hoca,

— Çabuk heybemi bulun yoksa ben yapacağımı bilirim, demiş.

Köylüler aramışlar, taramışlar, sonunda heybeyi bulup getirmişler. Dayanamayıp Hoca'ya sor-muşlar:

— (I) - - - -

Hoca:

— (II) - - - -

Bu fıkrada boş bırakılan yerlere getirilebilecek en uygun ifadeler aşağıdakilerin hangisin-de verilmiştir?

- A)** (I) Hoca'm heybenin motifleri çok güzelmiş, nereden aldın?
(II) Bizim köyün pazarında heybe, kilim satan bir adamdan aldım.
- B)** (I) Hoca'm merak ettik de heybe bulunmasaydı ne yapacaktın?
(II) Ne yapacağım, evde eski bir kilimim vardı, onu bozup heybe yapacaktım.
- C)** (I) Hoca'm bu heybe çok eskimiş, sana yenisini verelim mi?
(II) Kuzguna yavrusu şahin görünür, benim heybem de bana güzel.
- D)** (I) Hoca'm heybe bulunmasa çok mu üzülürdün?
(II) Heybeniz kaybolursa siz üzülmez miydiniz?

3.

Küsmüş bana arkadaşım.
Değiştiriyor yolunu,
Görmezden geliyor beni.
Ben kırık dala benzedim,
O solgun bir çiçek gibi.

Abdülkadir BUDAK

Bu dizelerde aşağıdaki duygulardan hangisi vardır?

- A) Özlem B) Şaşkınlık C) Utanç D) Üzüntü

4. Horozun biri çok acıkmış. Sağda solda yana döne yiyecek aramış. Açıkta yiyecek bulamayınca umutla eşinmeye başlamış. Umudunu yitirmek üzereyken pırıl pırıl bir taş bulmuş. Bu taşın bir inci olduğunu nereden bilsin? Yine de sıradan bir taş olmadığını anlamış. Kendi kendine şöyle mırıldanmış: “Bu parlak taş çok değerli bir mücevher olmalı, bunu elbette anlıyorum. Ama ben, tek bir mısır tanesini bile dünyanın tüm mücevherlerine değişmem.”

Derleyen: Ali AYDOĞAN

Bu fabldan çıkarılabilecek ders aşağıdakilerden hangisi olamaz?

- A) Bir mücevher her zaman değerlidir.
B) Her şey gereksinim duyulduğu ölçüde önemlidir.
C) İhtiyaç duyulan şey değerlidir.
D) Bir şeyin değerini ona bakan göz belirler.
5. Bir öğretmen, öğrencilerden aşağıdaki şapkaların belirttiği ifadelere uygun cümleler kurmalarını istemiştir.

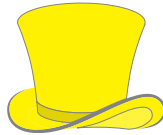
Net ve kesin bilgiler veren

Olaylara duygusal yaklaşan

Olaylara kötümser yaklaşan
ve olayların olumsuz yönleri
üzerinde duran

Olaylara iyimser, umutlu ve
olumlu bakan

Buna göre aşağıdaki öğrencilerden hangisinin cümlesi yay araç içinde verilen şapkanın belirttiği ifadeye uygun değildir?

- A) Burçin: UNESCO’nun verilerine göre Türkiye, kitap okuma oranında dünyada 86’ncı sıradadır. (Beyaz şapka)
B) Kadir: Türkiye’de kitap okuma oranının düşük olması gerçekten çok üzücü. (Kırmızı şapka)
C) Yusuf: Anne babalar kitap okumazsa çocuklar neden kitap okusun? (Sarı şapka)
D) Sermin: Teknolojik aletler geliştikçe gelecek yıllarda kitap okuma oranı daha da düşecektir. (Siyah şapka)

CEVAP ANAHTARI

Cevap anahtarına ulaşmak için yandaki karekodu akıllı cihazınızla okutunuz.

Cevap anahtarı

SÖZLÜK

A

akıllı tahta: LED ekran ve bilgisayardan oluşan, sürgülü beyaz tahta sayesinde LED ekran ve bilgisayarı dış etkenlerden koruyan ve aynı zamanda yazma alanı genişleyebilen kendi bilgisayarı veya harici bir bilgisayar ile elektronik içerik, medyalar ve her türlü yazılımın çalıştırılabildiği LED ekran üzerinden kullanıcı ile etkileşimi olan eğitim aracı.

amfi: Sıraları arkaya doğru basamaklı olarak yükselen büyük derslik.

anahtar sözcük: Bir yazıda konuyu en açık bir biçimde yansıtan kelime veya kelime grubu, anahtar kelime.

antivirüs programı: Genel ağdan gelen bilgileri denetleyip zararlı olanların bilgisayarı etkilemesini önleyen, bilgisayardaki verilerin ve kişisel bilgilerin korunmasına yardımcı olan donanım ve yazılımlar.

Anzak: Birinci Dünya Savaşı sırasında kurulan, Avustralya veya Yeni Zelanda birliklerinin ortak adı.

âşık: Halk içinde yetişen, deyişlerini sazla söyleyen halk şairi.

atık: Hastane, ev, fabrika vb. yerlerde kullanılmış, artık işlenemez veya çevre için zarar oluşturan her türlü madde.

B

bağışıklık: Bazı mikroplara karşı aşı veya doğal yolla kazanılmış direnç durumu.

bahtiyarlık: Bütün özlemlere eksiksiz ve sürekli olarak ulaşılmaktan duyulan kıvanç durumu, mutluluk.

bakış açısı: Bir olay, konu veya düşünce incelenirken izlenen belirli yön, görüş açısı, açılım.

bankamatik: Bankaların para işlemlerini günün her saatinde otomatik olarak yapan makine.

baytar: Hayvan hastalıklarını tedavi eden uzman, veteriner hekim.

belgesel: Belge niteliği taşıyan film veya televizyon programı.

bengilik: Ölmezlik, ebedilik.

beyin fırtınası: Kişilerin bir araya gelip herhangi bir konuyla ilgili düşüncelerini tartışmaksızın açıklayarak birbirleriyle fikir alışverişinde bulunmaları.

bozkır: Kurakçıl otsu bitkilerden oluşan, sıcak ve ılıman iklimlerdeki ağaçsız doğal alan.

Braille alfabesi: Görme engelli bireylerin okuma ve yazma için kullandığı, kabartmalı yazılardan oluşan alfabe.

broşür: Genellikle bir şeyi tanıtmayı amaçlayan, sayfa sayısı az küçük kitap, kitapçık.

C

camgöbeği: Yeşile çalan mavi renk.

canlandırma: Bir karakteri oynamak, ona kişilik vermek.

cephane: Ateşli silahlarla atılmak için hazırlanan her türlü patlayıcı madde.

Ç

çıkartım: Belli önermelerin kabul edilen veya gerçek olan doğruluklarından, yanlışlıklarından, başka önermelerin kabul edilen veya gerçek olan doğruluklarını, yanlışlıklarını çıkarma.

çim: Buğdaygillerden, bahçelerin, yol kenarlarının ve parkların yeşillendirilmesinde yararlanılan çok yıllık bitki.

çözelti: Çözünme sonucu ortaya çıkan madde.

D

değer: Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü.

devetüyü: Deve tüyü rengi, açık kahverengi.

doğal denge: İnsan ve diğer canlıların varlık ve gelişmelerini doğal yapılarına uygun bir şekilde sürdürebilmeleri için gerekli olan şartların bütünü.

dönüm: 1000 m²'lik bir alan ölçüsü.

duyuru: Herhangi bir olguyu, bir işi, bir durumu duyurmak için yayımlanan yazılı veya sözlü haber, ilan.

E

edebî eser: Edebiyat türlerinden biriyle kaleme alınmış, sanat değeri taşıyan eserlerin her biri.

edebiyat: Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı, yazın.

emir subayı: Devlet ve hükûmet başkanlarıyla komutanların yanında bulunan ve onların buyruklarını yazmakla, gereğinde yerine ulaştırmakla görevli subay.

erdem: Ahlakın övdüğü iyi olma, alçak gönüllülük, yiğitlik, doğruluk vb. niteliklerin genel adı, fazilet.

F

fonograf: Önceden özel bir madde üzerine kaydedilmiş sesleri, istenildiğinde dinleten alet, sesyazar, gramofon.

fuar: Belli zamanlarda, belli yerlerde ticari mal sergilemek amacıyla açılan büyük sergi.

G

geri dönüşüm: Atıkların yeniden değerlendirilmesi durumu.

gidişat: Olayların durumu, işlerin gelişme biçimi.

gövmek: Yeşil renk almak, yeşermek.

grafik: Bir olayın çeşitli durumlarını göstermeye veya birkaç şey arasında karşılaştırma yapmaya yarayan çizgilerden oluşmuş biçim, çizge.

guatr: Boyundaki troit bezinin aşırı büyümesiyle beliren hastalık.

güdü: Bilinçli veya bilinçsiz olarak davranışı doğuran, sürekliliğini sağlayan ve ona yön veren herhangi bir güç.

H

hitap: Sözü birine veya birilerine yöneltme, seslenme.

hortum: Hava veya suyun kendi etrafında hızla dönüp buluttan yeryüzüne uzanan sütun biçiminde oluşan, alanı dar bir fırtına türü.

höyük: Tarih boyunca türlü nedenlerle yıkılan yerleşme bölgelerinde, yıkıntıların üst üste birikmesiyle oluşan ve çoğu kez içinde yapı kalıntılarının gömülü bulunduğu yayvan tepe.

hurma: Hurma ağacının tatlı meyvesi.

I

ihlamur: Ihlamurgillerden, kerestesi beğenilen, büyük bir gölge ağacı.

irgat: Tarla, bağ, bahçe, yapı ve toprak işlerinde ağır işleri gören gündelikçi.

iskarmoz: Gemilerin kaburgalarını oluşturan eğri ağaçların adı.

I

içerik: Sözlü veya yazılı anlatımda verilmek istenen öz, düşünce, duygu ve imgelerin bütünü.

ilham vermek: İçe doğmasına sebep olmak, esindirmek.

ilkyaz: Kuzey yarım kürede mart, nisan ve mayıs aylarını içine alan, 21 Mart-22 Haziran arası zaman aralığı, bahar, erken bahar, ilkbahar.

imece: Birçok kimsenin toplanıp el birliğiyle bir kişinin veya bir topluluğun işini görmesi ve böylece işlerin sıra ile bitirilmesi.

iskele: Deniz taşıtlarının yanaştığı, çoğu tahta ve betondan yapılmış, denize doğru uzanan yer.

İstiklal Madalyası: Kurtuluş Savaşında millî bağımsızlık uğruna gerek cephe, gerek cephe gerisinde mücadele edenler ile şehit olanlara verilen madalya.

istila: Bir ülkeyi silah gücüyle ele geçirme.

J

jest: Herhangi bir şeyi açıklamak için genellikle el, kol ve baş ile yapılan içgüdüsel veya iradeli hareket.

K

kaleme almak: Bir konuyu yazı durumuna getirmek, yazıyla anlatmak.

katar: Demir yolunda yolcu ve yük taşımakta kullanılan, bir veya birkaç lokomotif tarafından çekilen vagonlar dizisi, tren.

kardeş okul: Bir okulun, toplumsal ve kültürel bakımdan yardıma gereksinimi olduğunu belirleyip desteklediği, yardımlarda bulunduğu okul.

kevgir: Haşlanmış yiyeceklerin sıvılarını veya bazı sıvıları süzmek için kullanılan, delikli, genellikle yuvarlak biçimli mutfak kabı, süzgeç.

konferans: Topluluğa bir konuda bilgi vermek amacıyla yapılan konuşma.

koronavirüs: Solunum yolu rahatsızlığına neden olan ve insandan insana geçebilen bulaşıcı bir virüs.

kökten: Yüzeyde kalmayıp derine inen, asıl konuyu da içine alan.

kuşak: Yaklaşık yirmi beş otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeği, göbek, nesil.

küresel ısınma: Atmosferde karbondioksit ve ısıyı tutan diğer gazların düzeyinin yükselmesi.

L

lila rengi: Açık eflatun.

liyakat: Bir kimsenin, kendisine iş verilmeye uygunluk, yaraşırılık durumu, değer.

lüle lüle: Kıvrımları olan, kıvrım kıvrım.

M

mahsul: Doğadan elde edilen, üretilen yararlı şey, ürün.

makale: Bilim, fen konularıyla siyasal, ekonomik ve toplumsal konuları açıklayıcı veya yorumlayıcı niteliği olan gazete veya dergi yazısı.

maşrapa: Metal, toprak, plastik vb.nden yapılmış, ağzı açık, kulplu, bardağa benzeyen, küçük kap.

mayın: Toprak altına, üstüne veya suyun içine yerleştirilen, doğrudan doğruya çarpma veya basınç etkisiyle patlayarak zarara yol açan patlayıcı madde.

mecal: Güç, kuvvet, derman.

meteoroloji: Hava koşullarında meydana gelen değişimleri, iklim türlerini araştırıp hava durumu tahminlerinde bulunan bilim dalı, hava bilgisi.

mikroorganizma: Mikroskopla görülebilen organizma.

milat: Herhangi bir olayın başlangıcı.

Millî Mücadele: I. Dünya Savaşı sonunda düşman işgaline karşı Atatürk'ün Samsun'a çıkmasıyla tam bağımsızlık amacına yönelik olarak başlatılan, işgalcilerin ve iş birlikçilerinin yenilgisi sonrasında Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve Lozan Antlaşması ile sonuçlanan askerî ve siyasi dönem.

mitokondri: Hücrede enerji üretiminden sorumlu olan ve oksijenli solunumun gerçekleştiği organcık.

mobil bankacılık: Akıllı telefon veya tablet bilgisayar gibi bir mobil cihazı kullanarak müşterilerin uzaktan parasal işlem yapmalarını sağlayan bankacılık hizmeti.

morötesi: Gözle görülmeyen, dalga boyları yaklaşık 4000 angströmle 200 angström arasında olan, mor ışığın ötesinde yer alan, yapay olarak da elde edilip tıpta kullanılan bir ışınım.

N

nanoteknoloji: Maddenin atomik veya moleküler boyutta işlenerek mikroskobik boyutta ürünlerin üretilmesi yöntemi.

nilüfer: Nilüfergillerden, yaprakları yuvarlak ve geniş, çiçekleri beyaz, sarı, mavi, pembe renkte, durgun sularda veya havuzlarda yetişen bir su bitkisi.

O

obez: Deri altında fazla yağ toplaması sebebiyle vücudun her yanı şişkin görünen (kimse).

obezite: Çok şişmanlık.

Ö

ölçek: 1. 5, 128 kilograma eşit ağırlık ölçüsü birimi. 2. Bu ölçü miktarında olan.

önder: Gücü, ünü ve toplumsal yeri dolayısıyla, belli zaman ve durumlar içinde, ilişkili bulunduğu küme veya toplumun tutum, davranış ve etkinliklerini değiştirip yönetme yeteneğini gösteren kimse, lider.

özen göstermek: Bir şeyi özenerek elden geldiğince iyi olmasına gayret ederek yapmak, itina etmek.

P

palmiye: Palmiyegillerden olan ağaçların genel adı.

panayır: Belli zamanlarda ve genellikle küçük yerleşim birimlerinde kurulan, sergi niteliğini de taşıyan büyük pazar.

peron: Tren, tramvay, metro istasyonlarında yol boyunca uzanan, inilip binilen özel bölüm.

pozitif: Gözetilen amaca veya beklenilene uygun, yararlı, olumlu.

projeksiyon: Bir film veya belgenin ışık kaynağından çıkan ışınlarla ekran veya perde üzerinde görüntü-sünün oluşturulma işi, iz düşümü.

R

renk vermek: Neşe, canlılık veya değişiklik kazandırmak.

robot: Belirli bir işi yerine getirmek için manyetizma ile kendisine çeşitli işler yaptırılabilen otomatik araç.

S

safa (sefa) sürmek: Rahat, sakin ve eğlenceli yaşamak.

sağduyu: Doğru, akla uygun yargılar verme yeteneği.

Samanyolu: Açık gecelerde gökyüzünde boydan boya görülen uzun, bol yıldızlı, ışıklı şerit, Gökyolu, Hacıyolu, Hacıyolu.

Ş

şerbet: Meyve suyu ile şekerli su karıştırılarak yapılan içecek.

şükretmek: Tanrı'ya minnet duygusunu sunmak, şükreylemek.

T

tayyare: Kanatlarının altındaki havanın yaptığı basınç yardımıyla yükselip ilerleyebilen motorlu hava taşıtı, uçak..

tekbir: Müslümanlıkta Tanrı'nın büyüklüğünü, yüceliğini anmak için söylenen ve "Allahuekber" sözü ile başlayan dua.

tenis: Ağla ortasından ikiye bölünen bir alanda tek veya çift oyuncuların raketle karşılıklı vurdukları, çeldikleri topu, belli kurallara göre, karşılanamayacak biçimde birbirlerinin alanına düşürerek sayı kazanmaları esasına dayanan oyun, alan topu.

tenis kortu: Tenis oynanan alan, tenis sahası.

tercüman: Konuşmayı bir dilden başka bir dile çeviren kimse, çevirici, dilmaç, çevirmen.

top mermisi: Top ile atılan sivri uçlu, silindir biçiminde mermi.

U

uğurlamak: Gideni esenlik ve sevgi dilekleriyle geçirmek, yolcu etmek.

ulu: Erdemleri bakımından çok büyük, yüce.

uymak: Bağlı kalmak, tabi olmak.

Ü

ürkek: Korkuya çabuk kapılan.

ürkmek: Bir şeyden korkup sıçramak.

V

vadi: İki dağ arasındaki çukurca arazi veya geçit, koyak.

vaka: Ortaya çıkan, oluşan durum, ilgi çeken veya çekebilecek nitelikte olan her türlü iş, olay, hadise.

vitrin: Bir dükkân veya mağazanın dışarıdan camla ayrılan ve mal sergilemek için kullanılan yeri, sergen

Y

yavruağzı: Kavuniçi ile pembe arası bir renk.

yediden yetmiş: İnsanların bütünü, cümle âlem, herkes.

yonga: Kesilen, yontulan veya rendelenen bir şeyden çıkan parça.

Z

zanaatkâr: Belli bir zanaatla uğraşan, bir zanaatı meslek edinen emekçi, zanaatçı.

zehir: Büyük üzüntü, acı, keder, sıkıntı.

ziyaret: Birini görmeye, biriyle görüşmeye gitme, görüşme.

zümrüt yeşili: Koyu yeşil.

KAYNAKÇA

- Abasıyanık, S. F. (2019). *Seçme Hikâyeler*. İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- Akbal, O. (1985). *Geçmişin İçinden*. İstanbul: Kelebek.
- Akın, G. (2019). *Deli Kızın Türküsü*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Apuhan, R. Ş. (2014). *Mehmet Âkif Ersoy Özgürlük Peşinde*. İstanbul: Timaş.
- Asaf, Ö. (2022). *Yalnızlık Paylaşılmaz*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Atilla, M. (2010). *Kafesteki Çikolata*. İzmir: Tudem.
- Aytmatov, C. (2011). *Deniz Kıyısında Koşan Ala Köpek*. İstanbul: Cem.
- Azaklı, H. (Ed.) (Temmuz 2004). *Ebe Sobe Dergisi*. (Sayı 31). İstanbul: Mihrimah.
- Azaklı, H. (2009). Bugün Yağmur Yağar mı?. *Ebe Sobe Dergisi*. (s. 18-19). İstanbul: Mihrimah.
- Batu, S. (1998). Bahçe, N. Ergen, F. Özdoğan (haz.). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*. İstanbul: MORPA Kültür.
- Behramoğlu, A. (1983). *Şiirler 1959-1982*. İstanbul: Adam.
- Behramoğlu, A. (der.). (1987). *Son Yüzyıl Büyük Türk Antolojisi*, 1. Cilt. İstanbul: Sosyal.
- Bektaş, H. (2014). *Öykülerle Atasözleri Söz Kulağa Yazı Uzağa*. İzmir: TUDEM.
- Berfe, S. (2021). *Çocukça*. İstanbul: YKY.
- Bilim Çocuk Dergisi*. (s. 10-11, Sayı 188). Ankara: TÜBİTAK.
- Bilgin, İ. (2015). *Çanakkale Destanı / Gerçek Efsanelerin Öyküsü*. İstanbul: Timaş.
- Bir Kavanoz Hikâyesi. (2018). *Toprakkale Mehmet Cevlani Önal İlkokulu 4-B Sınıf dergisi*. (Sayı 2).
- Budak, A. (2010). *Uykusu Gelen Çiçek*. İzmir: TUDEM.
- Buhara, M. (2013). *Ara Güler*. İstanbul: Can Sanat.
- Büyükmeriç, E. (2019). *Kanatlı Düşler*. İzmir: TUDEM.
- Canberk, E. (2006). *Kuytu Sullarda Zaman*. İstanbul: Toroslu Kitaplığı.
- Canberk, E., Celâl, M. (der.). (1998). *Çağdaş Türk Edebiyatında 199 Şairden 199 Şiir*. İstanbul: Oğlak.
- Can, T. (2015). Genç Buluşçu. *Bilim Çocuk Dergisi*. (Sayı 214). Ankara: TÜBİTAK.
- Dağlarca, F. H. (1993). *Göz Masalı*. İstanbul: Tümzamanlar.
- Dağlarca, F. H. (1993). *Kuş Ayak*. İstanbul: Tümzamanlar.
- Dayioğlu, G. (2003). *Anılar İçinde Bir Anı*. H. Altınkaynak (haz.). *Ünlüler de Çocuktu*. İstanbul: Can.
- Demirci, C. (2015). *Nece*. Y. Bekir Yurdakul (der.). *Kanatlı Sözler Bahçesi*. İstanbul: Mavibulut.
- Diker, H. Y. (Kasım 2007). *Güz Patikaları*. *Skylife Dergisi*. İstanbul: Promat.
- Dil, Ş. (1981). *Atatürk'e Şiirler*. Ankara: Spor Toto.
- Duman, S. (1996). *Kendimi Tebrik Ederim*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Duraker, E. (1999). *Dostlarım, İpek Böcekleri*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Durgut, T. (2015). Görme Engelliler İçin Akıllı Saat Üretili. *Bilim Çocuk Dergisi*. (Sayı 212). Ankara: TÜBİTAK.
- Ellerbee, L. (Eylül 2005). Televizyon En İyi Arkadaşımı Yedi. *Bütün Dünya Dergisi*. Ankara: Başkent Üniversitesi Kültür.
- Eremektar, M. (Mart 1994). Rüzgârın Öyküsü. *Kırmızı Fare, Çocuklar için Edebiyat Dergisi*. İstanbul: Mavibulut.
- Ersözlü, B. (2016). Aziz Sancar. *Bilim Çocuk Dergisi*. (Sayı 222), Ankara: TÜBİTAK.
- Ertan, M. (2012). *Sevgi, Dostluk ve Mutluluk Öyküleri*. Ankara: Afşar.

- Ertürk, B. A. (1996). *Yorgun Hüzün*. İzmir: İleri Kitabevi.
- Ezop Masalları*. (2008). A. Aydoğan (der.). Ankara: Arkadaş Çocuk.
- Ezop Masalları*. (2017). İstanbul: Ulak Çocuk.
- Feroğlu, N. (ed.). (2018) *Nasrettin Hoca'dan Seçmeler*. İstanbul: Remzi.
- Fontaine, L. (2017). *La Fontaine'in Masalları*. O. V. Kanık (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi.
- Geçer, İ. (1976). *Yeşil Çağ*. Ankara: Kültür Bakanlığı Halk.
- Gedik Bengi, T. (1998). *Atatürk'ten Cumhuriyete Şiirler*. İstanbul: Say.
- Güçlü, Ö. (2017). Korkusuz Kahramanlar, *Diyanet Çocuk Dergisi*. (Sayı 444). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Güler, M. (2007). *Zamanın Elleri Var*. Ankara: Kök.
- Güntekin, R. N. (1999). Yurt Sevgisi. Ö. Demirel (haz.). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Gürpınar, M. (2008). *Gel Dünyayı Seyredelim*. İstanbul: Can Çocuk.
- Hava Soğuk, Güneş Çok Uzakta. (2002). *Çoluk Çocuk Dergisi*. (Sayı 11). Ankara: Kök.
- İyilik ve Kötülük. (2018). T. İncoğlu (der.). *İncir Tadında İyilik Öyküleri*. Ankara: Venedik.
- İpek, E. (Ed.) (2017). *La Fontaine'den Seçmeler*. İstanbul: Karanfil.
- İzgü, M. *Bayram Yeri*. İstanbul: Gendaş.
- Kanık, O. V. (1993). *Bütün Şiirleri*. İstanbul: Adam.
- Kansu, C. A. (1978) *Tüm Şiirleri-1*. İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- Karakoç, A. (2021). *Dosta Doğru-Bütün Şiirleri 4*. Ankara: Altınordu
- Kısakürek, N. F. (2013). *Çile-Bütün Eserleri 4*. İstanbul: Büyük Doğu.
- Kıyafet, H. *Sığırcık Kayası*. İstanbul: Gendaş.
- Köksal, Ü. (1996). *Tiyatro Oyunları (2)*. İstanbul: Esin.
- Labbe, B., Beurier, P.F.D. (2018). *Haklar ve Ödevler*. (s. 24). A. Aslan (Çev.). İstanbul: Günışığı.
- Maurois, A. (1979). S. K. Karaalioğlu (haz.). *Sözlü/Yazılı Kompozisyon Konuşmak ve Yazmak Sanatı*. İstanbul: İnkılap ve Aka.
- Montaigne, M. (2019). *Denemeler*. S. Eyüboğlu (çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- Musgrave, R. (Ekim 2005). *National Geographic Kids Dergisi*. İstanbul: Doğuş.
- Nayır, Y. N. (1995). *Türk ve Dünya Klasikleri Tevfik Fikret*. İstanbul: Varlık.
- Oğuzkan, A. F. (2003). *Anılarda Atatürk*. İstanbul: Bu.
- Orhan, T. (1969). *Tomris'in Şiir Defteri Atatürk Olmak*. İstanbul: Işıl.
- Ozan, Y. (2018). Kilim. M. Özarslan (der.). *Bütün Şiirleri*. İstanbul: Ötüken.
- Ozansoy, H. F. (1987). N. Birinci (haz.). *Kahramanlık Şiirleri Antolojisi*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Özakman, T. (2005). *Şu Çılgın Türkler*. Ankara: Bilgi.
- Özçelik, M. (2008). *Seyfi Baba*. İstanbul: Nar.
- Özdemir, A. (der.). (2017). *Aşk Şiirleri Antolojisi*. Ankara: YASON
- Özer, K. (2011). *Güneş Arkasına Baktı*. İzmir: TUDEM.
- Özer, Z. (1999). Çocuklar Doğuştan Bilim Adamıdır. *Bilim Çocuk Dergisi*. (Sayı 21). Ankara: TÜBİTAK.
- Özmestçi, İ. (Mart 2015). Ertuğrul'un Kader Uçuşu. *SkyLife Dergisi*. İstanbul: Promat.
- Özyalçın, A. (2003). *Ölümsüzleşen Bahçe*. İstanbul: Alfa.

- Püsküllüoğlu, A. (2009). *Efsaneler*. Ankara: Arkadaş.
- Püsküllüoğlu, A. (2012). *Türk Atasözleri Sözlüğü*. Ankara: Arkadaş.
- Rado, Ş. (2007). *Eşref Saat*. İstanbul: Elips.
- Saba, Z. O. (2014). *Cümlemiz*. İstanbul: Can Sanat.
- Salihoğlu, M. (1983). Sevgi Kurtaracak Bizi. *Türk Dili Dergisi*. (Sayı 375). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Sebüktekin, H. (2009). *Yabancılar İçin Türkçe 2*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Sertbarut, M. (2006). *Saat Canavarı*. Ankara: Paydos.
- Şen, İ. (Eylül 2008). *Bütün Dünya Dergisi*. Ankara: Başkent Üniversitesi.
- Şenol, R. (der.). (2013). *Dünyaya İz Bırakan İnsanlardan Geçmişten Günümüze Özdeyişler Hazinesi*. İstanbul: Yalın.
- Tamer, R. (2011). *Taş, Baş ve Aş*. İstanbul: İnkılap.
- Tamer, Ü. (2007) *Yanardağın Üstündeki Kuş*. İstanbul: KETEBE.
- Tanaltay, S. (2000). *Sevdikçe*. İstanbul: Tekin.
- Tarancı, C. S. (1994). A. Bezirci (der.). *Otuz Beş Yaş Bütün Şiirleri*. İstanbul: Can.
- Taşer, S. (2021). Umut. A. Behramoğlu (der.). *Büyük Türk Şiiri Antolojisi 1*. İstanbul: Sosyal.
- Tınaz, N. (2013). *Benim Kırmızı Pabuçlarım*. İstanbul: Sedir.
- Tunç, A. (2001). *Bir Mâniniz Yoksa Annemler Size Gelecek*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Turan, Â. (2010). *İnsanlarım Var*. Konya: Gençlik.
- Türkçede Deyimler*. (2016). İstanbul: Karanfil.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3,4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. (2018). Ankara.
- Tracy, B. (2017). F. Şirin (Çev.). *Zaman Yönetimi*. İstanbul: Arıkan.
- Türkçe Sözlük*. (2011). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Ural, Y. (2017). *La Fonten Orman Mahkemesinde*. İstanbul: Marsık Kitap.
- Uysal, M. (2004). *Keloğlan Masalları*. İstanbul: Uysal.
- Vannoy, S. (2004). İki Erkek Kardeş. A. Alıcı (haz.). *Hayata Yön Veren Öyküler*. İstanbul: Epsilon.
- Yazım Kılavuzu*. (2012). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Yener, M. (2004). *Kuş Uçtu, Şiir Kaldı*. İstanbul: Uçanbalık.
- Yener, M. (2006). *Şiirimi Kedi Kaptı*. İstanbul: Uçanbalık.
- Yeşilay Dergisi*. (2016). (Sayı 984). Ankara: Turkuvaz.
- Yörükoğlu, A. (1986). *Çocuk Ruh Sağlığı*. Ankara: Doğuş.
- Yurdakul, Y. (2013). *Atatürk'ten Hiç Yayınlanmamış Anılar*. İstanbul: Truva.
- Yücel, H. Â. (1998). *Sizin İçin*. Ankara: Kültür Bakanlığı.

Kaynakça, "APA 6.0" yazım kuralları ve kaynak gösterme biçimine göre düzenlenmiştir.

Genel Ağ Kaynakçası ve Görsel Kaynakça

Genel ağ kaynakçasını ve görsel kaynakçayı görüntülemek için yandaki karekodu akıllı cihazınızla okutunuz.

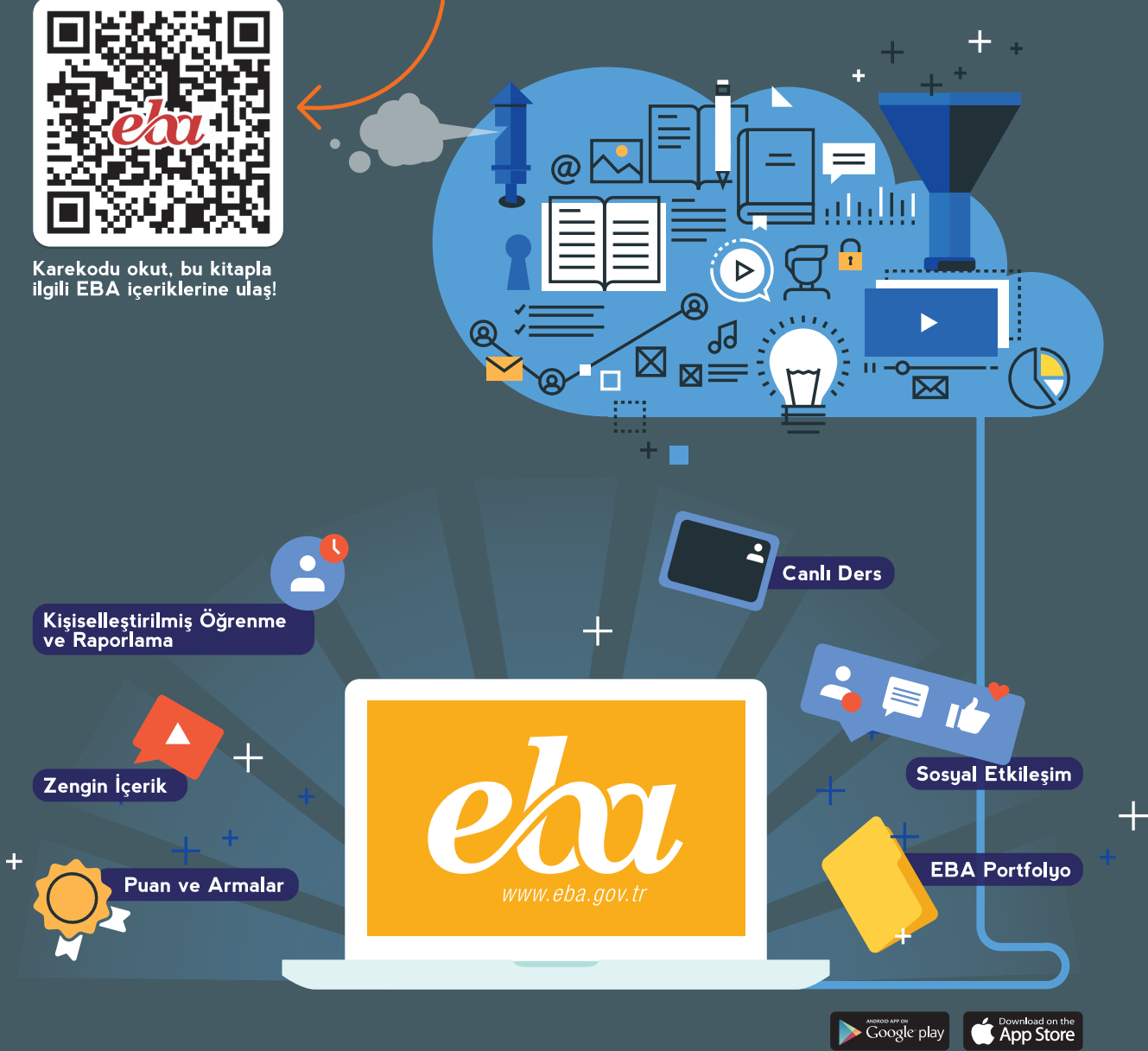

Genel ağ ve
Görsel kaynakça

Bu kitaba sığmayan daha neler var!

Karekodu okut, bu kitapla
ilgili EBA içeriklerine ulaş!

**BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA
ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.**

*Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin
İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.*